

PŘÍPRAVA STAROSTŮ OBCÍ JIHOMORAVSKÉHO KRAJE

(skripta)

Na zpracování skript se podíleli

Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje

Krajský úřad Jihomoravského kraje

Městský úřad Rosice

Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje

Zdravotnická záchranná služba Jihomoravského kraje, p. o.

Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje se sídlem v Brně

Krajská veterinární správa Státní veterinární správy pro Jihomoravský kraj

Krajské vojenské velitelství Brno

Český hydrometeorologický ústav

Povodí Moravy, s. p.

Informace o skriptech

Vzhledem k tomu, že oblast krizového řízení, ochrany obyvatelstva, integrovaného záchranného systému, požární ochrany, povodňové ochrany, radiační ochrany, veřejného pořádku a bezpečnosti, zdravotnické, hygienické a veterinární problematiky je značně rozsáhlá a provázaná s mnoha právními předpisy, jsou nejdůležitější informace shrnuty do těchto skript, které jsou zpracovány jako podpůrný materiál ke vzdělávání starostů obcí v Jihomoravském kraji. Skripta jsou zpracována výhradně v elektronické podobě a jsou rozdělena na dvě části - **obecnou** a **konkrétní**.

V obecné části jsou uvedeny zejména povinnosti orgánů obcí, které vyplývají z právních předpisů z výše uvedených oblastí a dále základní informace z dané oblasti. V konkrétní části jsou následně rozpracovány podrobněji nejdůležitější povinnosti orgánů obce, vč. rad a tipů, jakým způsobem snadno a efektivně tyto povinnosti plnit.

Pro případ Vašich dotazů je u každé kapitoly uveden zpracovatel (zpracovatelé) dané kapitoly (s emailovou adresou), který Vám rád pomůže danou problematiku podrobněji vysvětlit.

Věříme, že i tato skripta Vám napomohou ke kvalitnímu plnění náročných úkolů ve výše uvedených oblastech na správním území Vaší obce, případně obce s rozšířenou působností.

Za organizátory vzdělávání starostů a autory skript,

JUDr. Michal HAŠEK

hejtman JMK

plk. Ing. Jiří PELIKÁN

ředitel HZS JMK

OBSAH

OBEČNÁ ČÁST:

O-01 BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM V ČR.....	7
O-02 PŮSOBNOST A PRÁVOMOC ORGÁNŮ OBCE	10
O-03 PŮSOBNOST A PRÁVOMOC ORGÁNŮ OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ.....	16
O-04 PŮSOBNOST A PRÁVOMOC ORGÁNŮ KRAJE	19
O-05 PRÁVA A POVINNOSTI PRÁVNICKÝCH A PODNIKAJÍCÍCH FYZICKÝCH OSOB	23
O-06 PRÁVA A POVINNOSTI FYZICKÝCH OSOB	27
O-07 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM.....	31
O-08 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR KRAJE	38
O-09 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY	41
O-10 ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA.....	53
O-11 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY.....	63
O-12 KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE	76
O-13 KRAJSKÁ VETERINÁRNÍ SPRÁVA	79
O-14 PANEL NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ.....	86
O-15 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A HAVARIJNÍ PLÁNOVÁNÍ	89
O-16 PREVENCE ZÁVAŽNÝCH HAVÁRIÍ	94
O-17 RADIAČNÍ OCHRANA V SOUVISLOSTI S JADERNOU ELEKTRÁRNOU DUKOVANY	100
O-18 PŘEDPOVĚDNÍ A VÝSTRAŽNÁ SLUŽBA ČHMÚ	105
O-19 OCHRANA PŘED POVODNĚMI	114
O-20 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	134
O-21 KRIZOVÉ SITUACE.....	142
O-22 KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ.....	151
O-23 HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY	156
O-24 OCHRANA OBYVATELSTVA.....	162
O-25 OBRANA STÁTU	177
O-26 SÍLY A PROSTŘEDKY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY VE PROSPĚCH INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU.....	183

KONKRÉTNÍ ČÁST:

K-01 ORGÁNY OBCE VE VZTAHU K OBČANŮM OBCE.....	219
K-02 ORGÁNY OBCE VE VZTAHU K ORGÁNŮM OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ.....	224
K-03 ORGÁNY KRAJE VE VZTAHU K OBCÍM S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ, OBCÍM A SLOŽKÁM INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU.....	228
K-04 ORGÁNY OBCE VE VZTAHU K HASIČSKÉMU ZÁCHRANNÉMU SBORU KRAJE.....	232
K-05 PŘÍPRAVA A ODEZVA ORGÁNŮ OBCE NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A KRIZOVÉ SITUACE.....	234
K-06 PŘÍPADOVÉ STUDIE	247
K-07 ROLE ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY JMK PŘI ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A KRIZOVÝCH SITUACÍ.....	253
K-08 TECHNIK OCHRANY OBYVATELSTVA	261
K-09 FINANCOVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	263
K-10 KDE NAJÍT POTŘEBNÉ INFORMACE.....	267

PŘÍLOHY:

P-01 VZOR INFORMACE Z OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA A KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ PRO WEB OBCE.....	271
--	-----

ZKRATKY

zkratka	význam	zkratka	význam
AČR	Armáda České republiky	NSRK	Národní systém reakce na krize
AED	Automatizovaný externí defibrilátor	NV	Nařízení vlády
BR	Bezpečnostní rada	NZO	Náhlá zástava oběhu
BRK	Bezpečnostní rada kraje	OOB	Ochrana obyvatelstva
BRS	Bezpečnostní rada státu	ORP	Obec s rozšířenou působností
CO	Civilní ochrana	OS	Oblastní sdružení
ČBÚ	Český báňský úřad	OÚ	Obecní úřad
ČCK	Český červený kříž	OVZ	Ochrana veřejného zdraví
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav	OOVZ	Orgán ochrany veřejného zdraví
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí	PaPFO	Právnícká a podnikající fyzická osoba
ČR	Česká republika	PCI	Perkutánní koronární intervence
DND	Dodavatel nezbytné dodávky	PČR	Policie ČR
EU	Evropská Unie	PIO	Prostředky individuální ochrany
FN	Fakultní nemocnice	PK	Povodňová komise
FO	Fyzická osoba	PKP	Plán krizové připravenosti
GŘ	Generální ředitelství	PKR	Pracoviště krizového řízení
HOPKS	Hospodářská opatření pro krizové stavy	PND	Plán nezbytných dodávek
HPK	Havarijní plán kraje	PNP	Přednemocniční neodkladná péče
HPPS	Hlásná a předpovědní povodňová služba	PO	Požární ochrana
HZS	Hasičský záchranný sbor	POOO	Plán odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události
IZS	Integrovaný záchranný systém	PS	Požární stanice
JE	Jaderná elektrárna	PZ	Pohotovostní zásoby
JMK	Jihomoravský kraj	PZH	Prevence závažných havárií
JPO	Jednotka požární ochrany	RLP	Rychlá lékařská pomoc
JSDHO	Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce	RV	Randes-vous systém
JSSV	Jednotný systém varování a vyrozumění	RZP	Rychlá zdravotnická pomoc
KHS	Krajská hygienická stanice	SaP	Síly a prostředky
KI	Kritická infrastruktura	SDH	Sbor dobrovolných hasičů
KOPIS	Krajské operační a informační středisko	SIVS	Systém integrované výstražné služby
KP	Krizový plán	SPA	Stupeň povodňové aktivity
KrÚ	Krajský úřad	SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
KŘ	Krajské ředitelství	SVS	Státní veterinární správa
KS	Krizová situace	TCTV	Telefonní centrum tísňového volání

zkratka	význam	zkratka	význam
KŠ	Krizový štáb	ÚKŠ	Ústřední krizový štáb
KVS	Krajská veterinární správa	ÚO	Územní odbor
KVV	Krajské vojenské velitelství	ÚSÚ	Ústřední správní úřad
KZOS	Krajské zdravotnické operační středisko	UV	Usnesení vlády
LZS	Letecká záchranná služba	VHP	Vnější havarijní plán
MF	Ministerstvo financí	VL	Vedoucí lékař
MO	Ministerstvo obrany	VniHP	Vnitřní havarijní plán
MP	Městská policie	VO	Vedoucí odsunu
MU	Mimořádná událost	VPS	Všeobecná pokladní správa
MV	Ministerstvo vnitra	VS	Výjezdová skupina
MZd	Ministerstvo zdravotnictví	VZ	Velitel zásahu
MZe	Ministerstvo zemědělství	VZS	Vedoucí zdravotnické složky
MŽP	Ministerstvo životního prostředí	ZaLP	Záchranné a likvidační práce
ND	Nezbytná dodávka	ZH	Závažná havárie
NL	Nebezpečná látka	ZHP	Zóna havarijního plánování
NLZP	Nelékařský zdravotnický personál	ZZ	Zdravotnické zařízení
NNO	Nestátní nezisková organizace	ZZS	Zdravotnická záchranná služba

KAPITOLA O-01

por. Mgr. Martina Koubová, HZS JMK (martina.koubova@firebrno.cz)

BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM V ČR

Vzhledem ke skutečnosti, že ze života nelze vyloučit mimořádné události a krizové situace, že stále existují bezpečnostní hrozby, které mohou ovlivnit, či narušit vnější i vnitřní bezpečnost České republiky, musí stát vytvářet bezpečnostní systém.

Jeho smyslem je, aby daný stát byl schopen adekvátním a efektivním způsobem nejen reagovat na celou škálu možných krizových situací, ale pokud možno, aby byl schopen jim včas předcházet a eliminovat jejich důsledky.

Jeho smyslem je také „bezpečnost“, která je chápána jako žádoucí stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru snížena rizika plynoucí z hrozeb vůči obyvatelstvu, svrchovanosti a územní celistvosti, demokratickému zřízení a principům právního státu, vnitřnímu pořádku, majetku, životnímu prostředí, plnění mezinárodních bezpečnostních závazků a dalším definovaným zájmům.

Hlavní principy zajištění bezpečnosti ČR jsou definovány v **ústavním pořádku** a navazujících právních předpisech. Ústava ČR a ústavní zákon č. **110/1998** Sb., o bezpečnosti České republiky v platném znění jsou rámcem pro **Bezpečnostní strategii České republiky**, což je základní dokument bezpečnostní politiky ČR. Existuje celá řada předpisů a významných dokumentů týkajících se bezpečnosti (např. pojící se k jednotlivým prvkům bezpečnostního systému), jejichž výčet však není cílem této kapitoly.

Moderní bezpečnostní koncepce připouštějí, že vedle státu se na ochraně bezpečí mohou, mají a musejí podílet také další subjekty: sami občané jako jednotlivci, komunální orgány, podnikatelská sféra, soukromé bezpečnostní služby, dobrovolná sdružení občanů. Jedině komplexní spoluúčast co nejširšího spektra činitelů může vést ke hmatatelným účinkům.

Bezpečnostní systém je propojením roviny politické, vojenské, vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatel, hospodářské, finanční, legislativní, právní a sociální. Základ tohoto systému je především v legislativním vyjádření působnosti a vzájemných vazeb jednotlivých složek (moci zákonodárné, výkonné a soudní, územní samosprávy, právnických a fyzických osob) a jejich vazeb mimo bezpečnostní systém a ve stanovení jejich povinností.

1. PRVKY BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU

Struktura bezpečnostního systému zahrnuje zejména

- **prezidenta republiky** (*Má své pravomoci z hlediska bezpečnosti státu dané Ústavou ČR a další platnou legislativou. Je vrchním velitelem ozbrojených sil. Má zvláštní postavení k vládě a k bezpečnostní radě státu – dále i BRS.*)
- **Parlament ČR** (*Schvaluje zákony týkající se bezpečnosti státu, spolutrhoduje o orientaci bezpečnostní politiky státu, rozhoduje o vyhlášení stavu ohrožení státu, válečného stavu a o účasti ČR v obranných systémech mezinárodních organizací, jichž jsme členy, dává souhlas k vyslání ozbrojených sil mimo území republiky a k pobytu cizích vojsk na území republiky.*)
- **vládu** (*Uskutečňuje bezpečnostní politiku státu. Je odpovědná za řízení a funkčnost celého bezpečnostního systému. Je oprávněna vyhlášovat nouzový stav. Za stanovených podmínek rozhoduje o vyslání ozbrojených sil mimo území ČR a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území ČR.*)

- **Bezpečnostní radu státu a její pracovní orgány** (Je stálým pracovním orgánem vlády v oblasti bezpečnosti, koordinuje a vyhodnocuje tuto problematiku a připravuje vládě návrhy opatření k jejímu zajišťování. V oblasti zajišťování bezpečnosti ČR může BRS žádat informace a analýzy od všech ministrů a vedoucích jiných správních úřadů a ukládat jim úkoly spojené se zajišťováním bezpečnosti ČR. BRS posuzuje a následně předkládá vládě ČR k projednání pravidelné zprávy o stavu zajištění bezpečnosti ČR s návrhy opatření. Spolupracuje s bezpečnostními radami krajů. Součástí systému BRS jsou její stálé mezíresortní pracovní orgány:

- Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky,
- Výbor pro obranné plánování,
- Výbor pro civilní nouzové plánování,
- Výbor pro zpravodajskou činnost.

V systému BRS je zařazen také Ústřední krizový štáb (ÚKŠ), který je pracovním orgánem vlády ČR k řešení krizových situací. ÚKŠ je aktivován v době přímé hrozby nebo při vzniku krizové situace a předkládá návrhy na její řešení BRS nebo v případě nebezpečí z prodlení přímo vládě ČR. Podle charakteru krizové situace předseda vlády jmenuje předsedou ÚKŠ ministra vnitra nebo ministra obrany.)

- **ústřední správní úřady** (Úkoly ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR vycházejí z platných zákonů a dalších právních norem. Ministerstva a jiné správní úřady zřizují jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací krizové štáby.)
- **krajské a obecní úřady** (Jejich koordinačními orgány pro přípravu na krizové situace jsou bezpečnostní rady krajů a bezpečnostní rady ORP. Pracovním orgánem hejtmana nebo starosty k řešení krizových situací jsou u krajů krizové štáby krajů a u obcí krizové štáby obcí.)

Pro přípravu na povodně a jejich řešení je vytvořena struktura **povodňových orgánů** obcí a povodí, která je zastřešena Ústřední povodňovou komisí, v gesci ministra životního prostředí. Tyto orgány řídí, kontrolují, koordinují a v případě potřeby ukládají úkoly v celém rozsahu řízení ochrany před povodněmi.

Za účelem předcházení nebezpečným nákazám a jejich zdolávání je v gesci ministra zemědělství vytvářena Ústřední nákazová komise.

V případě vyhlášení krizového stavu se povodňové a nákazové komise včleňují do krizových štábů na příslušných úrovních řízení a stávají se jejich součástí.

Ochrana veřejného zdraví při hrozících nebo vzniklých epidemiích je zabezpečována prostřednictvím orgánů veřejného zdraví, kterými jsou především Ministerstvo zdravotnictví ČR a krajské hygienické stanice. Při případném výskytu pandemie je zřizována zvláštní pracovní skupina při Ministerstvu zdravotnictví ČR.

Výkonnými prvky bezpečnostního systému jsou:

- **ozbrojené síly** (Hlavním nástrojem realizace obranné politiky jsou ozbrojené síly, jejichž rozhodující částí je Armáda ČR.)
- **ozbrojené bezpečnostní sbory** (Klíčovou roli při zajišťování vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva hrají bezpečnostní sbory, zejména pak Policie ČR. Na této roli se podílejí také obecní policie, které přispívají v rozsahu svých zákonných oprávnění k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.)
- **zpravodajské služby** (Nezastupitelná úloha při získávání, shromažďování a vyhodnocování informací důležitých pro bezpečnost ČR.)

- **záchranné sbory** (*Hasičské záchranné sbory a jednotky sborů dobrovolných hasičů - základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek nejen před požáry, ale také poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech.*)
- **záchranné služby** (*Např. zdravotnická záchranná služba, vodní záchranná služba, kynologická záchranná jednotka, speleologická záchranná služba.*)
- **havarijní služby** (*Např. voda, plyn, elektřina.*)

Za zajišťování bezpečnosti státu a za řízení a funkčnost celého bezpečnostního systému ČR je odpovědná vláda jako vrcholný orgán výkonné moci.

KAPITOLA O-02

kpt. Ing. Dana Menšíková, HZS JMK (dana.mensikova@firebrno.cz)
Mgr. Aneta Valoušková, KrÚ JMK (valouskova.aneta@kr-jihomoravsky.cz)

PŮSOBNOST A PRAVOMOC ORGÁNŮ OBCE

1. PŮSOBNOST ORGÁNŮ OBCE PODLE ZÁKONA O POŽÁRNÍ OCHRANĚ

Působnost obce a obecního úřadu na úseku požární ochrany je stanovena v § 29 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Obec v samostatné působnosti na úseku požární ochrany:

- zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce (dále i „JSDHO“), která provádí hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech a plní další úkoly podle zákona o IZS ve svém územním obvodu; členům JSDHO za hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech v mimopracovní době poskytuje odměnu,
- udržuje akceschopnost JSDHO,
- zabezpečuje odbornou přípravu členů JSDHO,
- zabezpečuje materiální a finanční potřeby JSDHO a požární ochrany,
- zajišťuje péči o členy JSDHO, jakož i péči o zaměstnance zařazené v jednotkách HZS podniků, členy jiných JSDHO nebo podniků, popřípadě i o osoby vyzvané k poskytnutí osobní pomoci, jestliže zasahují za ztížených podmínek nebo u déle trvajícího zásahu na území obce,
- poskytuje náhradu ušlého výdělku členů JSDHO, který se ve své pracovní době nebo v době, ze které mu plyne příjem ze samostatné činnosti, zúčastní zásahu při požáru nebo jiných záchranných prací při živelních pohromách, nebo jiných mimořádných událostech, nebo nařízeného cvičení anebo nařízené odborné přípravy,
- zabezpečuje a hradí pro členy JSDHO preventivní zdravotní prohlídky,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, zejména pro potřeby svého územního obvodu,
- zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany,

Výklad: Dokumentaci požární ochrany obce tvoří: dokumentace o zřízení JSDHO nebo společné JPO, řád ohlašovny požárů, dokumentace k zabezpečení preventivně výchovné činnosti, požární řád obce, dokumentace k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob, dokumentace k zabezpečení úkolů požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu, plán výkonu služby členů jednotek SDH vybraných obcí vč. jejich pohotovostí mimo pracoviště.

- zřizuje ohlašovnu požárů a další místa, odkud lze hlásit požár,
- zabezpečuje zdroje vody pro hašení požárů a jejich trvalou použitelnost a stanoví další zdroje vody pro hašení požárů a podmínky pro zajištění jejich trvalé použitelnosti,

Tip: Podmínky k zabezpečení zdrojů vody k hašení požárů jsou stanoveny v Nařízení Jihomoravského kraje (částka 13/2013).

Toto Nařízení naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v sekci „Dokumenty“, „Nařízení kraje“: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/narizeni-jihomoravskeho-kraje-kterym-se-stanovi-podminky-k-4>.

Na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT je za tímto účelem vytvořena aplikace „Zdroje vody“ (je nutné se přihlásit).

- umožňuje dislokaci jednotek HZS v katastrálním území obce podle nařízení kraje a přispívá na provoz a vybavení těchto jednotek,
- spolupracuje se sousedními obcemi při plnění úkolů k zabezpečení požární ochrany; za tím účelem mohou obce soustřeďovat finanční prostředky,
- organizuje preventivně výchovnou činnost,
- obecně závaznou vyhláškou
 - vydává požární řád obce,
 - stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob.

Tip: Podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob, jsou stanoveny v Nařízení Jihomoravského kraje (částka 3/2013).

Toto Nařízení naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v sekci „Dokumenty“, „Nařízení kraje“: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/narizeni-jihomoravskeho-kraje-kterym-se-stanovi-podminky-k-5>.

Obec plní obdobně povinnosti uložené tímto zákonem právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám.

Obecní úřad na úseku požární ochrany:

- zajišťuje účast velitelů a strojníků jednotky sboru dobrovolných hasičů obce na jejich odborné přípravě,
- zajišťuje úkoly požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Vybrané obecní úřady:

- zabezpečují podle požárního poplachového plánu kraje hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech mimo svůj územní obvod,
- zabezpečují akceschopnost JSDHO k zásahům mimo svůj územní obvod,
- na základě nařízení kraje, kterým se stanoví podmínky plošného pokrytí území kraje JPO, zabezpečují nepřetržitou pracovní pohotovost mimo pracoviště v počtu nejméně jednoho požárního družstva o sníženém početním stavu.

2. PŮSOBNOST A PRÁVOMOC ORGÁNŮ OBCE PODLE ZÁKONA O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU

Působnost a pravomoc orgánů obce (starosta, obecní úřad) při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizového stavu jsou stanoveny v § 15 a 16 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů.

Orgány obce zajišťují připravenost obce na mimořádné události a podílejí se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva.

Tip: Přípravenost obce na mimořádné události a jejich řešení zajistí orgány obce např. zpracováním „Plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události“.

Vzor tohoto plánu je volně ke stažení na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/plan-odezvy-obce-na-mu>.

Obecní úřad při výkonu státní správy za tímto účelem:

- organizuje přípravu obce na mimořádné události,
- podílí se na provádění záchranných a likvidačních prací s integrovaným záchranným systémem,
- zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím,
- hospodaří s materiálem civilní ochrany,
- poskytuje hasičskému záchrannému sboru kraje podklady a informace potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu (např. prostřednictvím KRIZPORTu zasílat HZS JMK informace o zdrojích ohrožení v dané obci apod.),
- podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce (tzn. zejména zajištění nouzového ubytování a stravování pro evakuované osoby),
- vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany nebo staveb dotčených požadavky civilní ochrany v obci.

K plnění výše uvedených úkolů je obec oprávněna zřizovat zařízení civilní ochrany. Při zřizování těchto zařízení a plnění úkolů ochrany obyvatel jsou orgány obce povinny postupovat podle zákona o IZS a podle zákona o požární ochraně.

Tip: Místo zřízení zařízení civilní ochrany doporučujeme spíše zřídit krizový štáb obce a v rámci jednotky SDH obce vyškolit technika ochrany obyvatelstva, který bude plnit úkoly ochrany obyvatelstva v obci.

Obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva. Za tímto účelem organizuje jejich školení.

Tip: Povinnost seznámit právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva splní obecní úřad např. vložением bannerů / odkazů na „portál krizového řízení v JMK - KRIZPORT“, kde jsou uvedeny informace o ohroženích, a na projekt „Vaše cesty k bezpečí“, kde jsou uvedeny informace pro obyvatelstvo, co dělat při vzniku mimořádných událostí a další rady z oblastí ochrany obyvatelstva, bezpečnosti a požární ochrany, na webové stránky obce.

Obecní úřad je dotčeným orgánem z hlediska ochrany obyvatelstva při rozhodování o umístění a povolování staveb, změnách staveb a změnách v užívání staveb, odstraňování staveb a při rozhodování o povolení a odstraňování terénních úprav a zařízení.

Starosta obce při provádění záchranných a likvidačních prací:

- zajišťuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,
- organizuje v dohodě s velitelem zásahu nebo se starostou ORP evakuaci osob z ohroženého území obce,

Tip: Postupy k zabezpečení evakuace jsou uvedeny v dokumentu „Zásady provádění evakuace v Jihomoravském kraji“; tento dokument naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/zasady-provadeni-evakuace-v-jihomoravskem-kraji-2014>.

- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce (tzn. zejména zajištění nouzového ubytování a stravování pro evakuované osoby),
- je oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

3. PŮSOBNOST A PRÁVOMOC ORGÁNŮ OBCE PODLE KRIZOVÉHO ZÁKONA

Působnost a pravomoc orgánů obce (starosta, obecní úřad) při přípravě na krizové situace, které nesouvisí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a při jejich řešení, jsou stanoveny v § 21, 21a a 22 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů.

Starosta obce zajišťuje připravenost obce na řešení krizových situací; ostatní orgány obce se na této připravenosti podílejí.

Tip: Připravenost obce na řešení krizových situací zajišťují orgány obce např. zpracováním „Plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události“.

Vzor tohoto plánu je volně ke stažení na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/plan-odezvy-obce-na-mu>.

Starosta obce dále:

- za účelem přípravy na krizové situace a jejich řešení může zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán,
- zajišťuje za krizové situace provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu obce; správní úřady se sídlem na území obce, právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny stanovená krizová opatření splnit,
- plní úkoly stanovené starostou ORP a orgány krizového řízení při přípravě na krizové situace a při jejich řešení a úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu ORP,
- odpovídá za využívání informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

V době krizového stavu starosta obce:

- zabezpečuje varování a informování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím a vyzvání orgánů krizového řízení, pokud tak již neučinil HZS kraje,
- nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce,
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva,
- zajišťuje organizaci dalších opatření nezbytných pro řešení krizové situace.

Pokud starosta obce neplní v době krizového stavu úkoly stanovené tímto zákonem, může hejtman převést jejich výkon na předem stanovenou dobu na zmocněnce, kterého za tím účelem jmenuje. O této skutečnosti hejtman neprodleně informuje obec a ministra vnitra, který může rozhodnutí hejtmána zrušit.

Obecní úřad dále za účelem zajištění připravenosti obce na řešení krizových situací:

- organizuje přípravu obce na krizové situace,

- poskytuje obecnímu úřadu ORP podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu ORP,
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí, nouzového stavu a stavu hrožení státu, pro kterou shromažďuje údaje a předává údaje v ní vedené obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu se nachází,

Tip: Pravidla vedení evidence údajů o přechodných změnách pobytu osob za krizových stavů jsou stanoveny směrnicí Ministerstva vnitra a pomůckou krizového řízení; oba dokumenty vč. názorné prezentace naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/smernice-mv-a-pomucka-krizoveho-rizeni-k-vedeni-evidence-o>.

- se podílí na zajištění veřejného pořádku,
- plní úkoly stanovené krizovým plánem obce s rozšířenou působností při přípravě na krizové situace a jejich řešení.

Obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby způsobem v místě obvyklým s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.

Tip: Povinnost seznámit právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení splní obecní úřad např. vložím banneru / odkazu na portál krizového řízení v JMK - KRIZPORT.

Při vyhlášení nouzového stavu nebo stavu nebezpečí starosta obce zajišťuje provedení krizových opatření v podmínkách obce. Je-li k tomuto účelu nutné vydat nařízení obce, nabývá nařízení obce účinnosti okamžikem jeho vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Nařízení obce se zveřejní též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu. Stejný postup se použije při vyhlásování změn obsahu již vydaného nařízení obce.

Náklady vynaložené na provedení krizových opatření stanovených obcí hradí obec z obecního rozpočtu.

Krizový zákon ukládá obcím ve svých rozpočtech na příslušný rok vyčlenit objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy na krizové situace a účelovou rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků. Ve výjimečných případech, kdy finanční rezerva na úrovni obce nedostačuje, může se starosta obce obrátit na krajský úřad.

Tip: Doporučujeme vyčlenit finanční prostředky adekvátní k velikosti obce a možným ohrožením, minimálně alespoň částku 10 000 Kč na prvotní nezbytné náklady spojené s řešením krizové situace (např. zajištění činnosti krizového štábu obce). Pokud vyčleněné prostředky při řešení konkrétní krizové situace nedostačují, je možné požádat o finanční pomoc Krajský úřad JMK cestou příslušného krizového štábu ORP.

Starosta obce je oprávněn při krizových stavech uložit právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám povinnost poskytnout věcný prostředek, a to při nebezpečí z prodlení. Starosta obce následně informuje o uložení této povinnosti hejtmána. Starosta obce zabezpečí jeho vrácení tomu, jenž věcný prostředek poskytl, a současně mu vydá potvrzení o využití tohoto prostředku. Potvrzení obsahuje zejména údaje o uživateli, popřípadě vlastníkově věcného prostředku, nezbytné identifikační údaje věcného prostředku, datum a hodinu poskytnutí a vrácení věcného prostředku, stav opotřebení a poškození, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

Orgány obcí stanoví, organizují a provádějí opatření uvedená v krizovém zákoně v mezích své působnosti vymezené zvláštními právními předpisy (zejm. zákon č. 128/2000 Sb., o obcích). Působnosti jim stanovené jsou výkonem státní správy v přenesené působnosti.

4. PŮSOBNOST A PRAVOMOC ORGÁNŮ OBCE PODLE ZÁKONA O HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍCH PRO KRIZOVÉ STAVY

V zákoně č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, ve znění pozdějších předpisů, nejsou stanoveny povinnosti, které by měly být zajišťovány orgány obce (podrobněji o hospodářských opatřeních pro krizové stavy viz kap. [O-23 Hospodářská opatření pro krizové stavy](#)).

Při řešení krizové situace v obci může dojít k situaci, že je pro její řešení nutné zajistit věcný zdroj (např. práci, službu a další) a není v možnostech obce toto zajistit. V tomto případě postupují orgány obce dle metodických pokynů Správy státních hmotných rezerv, především „Metodikou pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace“ a požadavky uplatňují u příslušné obce s rozšířenou působností formou telefonického požadavku, emailem, apod. (blíže je upřesněno v kap. [O-23 Hospodářská opatření pro krizové stavy](#)).

Tip: Metodiku pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace naleznete na webových stránkách SSHR - <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/metodiky.aspx>.

KAPITOLA O-03

*kpt. Ing. Dana Menšíková, HZS JMK (dana.mensikova@firebrno.cz)
Mgr. Aneta Valoušková, KrÚ JMK (valouskova.aneta@kr-jihomoravsky.cz)
Bc. Josef Humpolíček, MěÚ Rosice (humpolicek@mesto.rosice.cz)*

PŮSOBNOST A PRÁVOMOC ORGÁNŮ OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ

1. PŮSOBNOST A PRÁVOMOC ORGÁNŮ OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ PODLE ZÁKONA O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU

Působnost a pravomoc orgánů obce s rozšířenou působností (starosta obce s rozšířenou působností, obecní úřad obce s rozšířenou působností) při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizového stavu jsou stanoveny v § 12 a 13 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších úprav.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) při výkonu státní správy zajišťuje připravenost správního obvodu obecního úřadu ORP na mimořádné události, provádění ZaLP a ochranu obyvatelstva.

Tyto úkoly plní Hasičský záchranný sbor kraje, který pro potřebu správních obvodů obecních úřadů ORP a přípravu ZaLP dále:

- plní úkoly při provádění ZaLP stanovené Ministerstvem vnitra,
- organizuje součinnost mezi obecním úřadem ORP a územními správními úřady s působností v jeho správním obvodu a ostatními obcemi,
- shromažďuje a používá pro zpracování vnějších havarijních plánů a havarijního plánu kraje potřebné údaje,
- seznamuje ostatní obce, právnické a fyzické osoby ve svém správním obvodu s charakterem možného ohrožení obyvatel s připravenými ZaLP,
- zpracovává vnější havarijní plán, pokud zóna havarijního plánování nepřesahuje správní obvod obecního úřadu ORP,
- spolupracuje při zpracování vnějšího havarijního plánu a při koordinovaném řešení mimořádné události s krajským úřadem, pokud zóna havarijního plánování přesahuje území správního obvodu obecního úřadu ORP,
- zajišťuje havarijní připravenost stanovenou havarijním plánem kraje a vnějšími havarijními plány a ověřuje ji cvičeními,
- uplatňuje stanoviska k územním plánům a regulačním plánům z hlediska své působnosti v požární ochraně, IZS a ochraně obyvatelstva při přípravě na mimořádné události.

Starosta ORP koordinuje ZaLP při řešení mimořádné události vzniklé ve správním obvodu obecního úřadu ORP, pokud jej velitel zásahu o koordinaci požádal. Pro koordinaci ZaLP může starosta ORP použít krizový štáb své obce. Při koordinaci vychází starosta ORP z havarijního plánu kraje nebo z vnějších havarijních plánů a spolupracuje s HZS kraje.

Starosta ORP dále také schvaluje vnější havarijní plány.

Starosta ORP je při své koordinaci ZaLP povinen předávat Ministerstvu vnitra zprávy o jejich průběhu prostřednictvím KOPIS.

2. PŮSOBNOST A PRÁVOMOC ORGÁNŮ OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ PODLE KRIZOVÉHO ZÁKONA

Působnost a pravomoc orgánů ORP (starosta ORP, obecní úřad ORP) při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a při jejich řešení, jsou stanoveny v § 18 a 19 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů.

Starosta ORP zajišťuje připravenost správního obvodu ORP na řešení krizových situací; ostatní orgány ORP se na této připravenosti podílejí.

Starosta ORP řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděných územními správními úřady s působností ve správním obvodu ORP, orgány obcí, právníckými osobami a fyzickými osobami ve správním obvodu ORP. Za tímto účelem:

- zřizuje a řídí bezpečnostní radu ORP pro území správního obvodu ORP (podrobněji o bezpečnostní radě ORP viz kap. [O-20 Krizové řízení](#)),
- organizuje přípravu správního obvodu ORP na krizové situace a podílí se na jejich řešení,
- schvaluje po projednání v bezpečnostní radě ORP krizový plán ORP (podrobněji o krizovém plánu ORP viz kap. [O-22 Krizové plánování](#)),
- vyžaduje od HZS kraje údaje, které je tento oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat (údaje, které je oprávněn HZS kraje vyžadovat naleznete v kap. [O-08 Hasičský záchranný sbor kraje](#)).

Starosta ORP dále:

- zřizuje a řídí krizový štáb ORP pro území správního obvodu ORP, který je současně krizovým štábem pro území správního obvodu obce (podrobněji o krizovém štábu ORP viz kap. [O-20 Krizové řízení](#)),
- zajišťuje za krizové situace provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu ORP; správní úřady se sídlem na území správního obvodu ORP a právnické a podnikající fyzické osoby jsou povinny stanovená krizová opatření splnit,
- plní úkoly stanovené hejtmánem a orgány krizového řízení při přípravě na krizové situace a při jejich řešení,
- odpovídá za využívání informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

Obecní úřad ORP dále za účelem zajištění připravenosti správního obvodu ORP na řešení krizových situací:

- poskytuje součinnost HZS kraje při zpracování krizového plánu kraje a při zpracování krizového plánu ORP,
- plní úkoly podle krizového plánu ORP,
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí, nouzového stavu a stavu ohrožení státu a předává údaje v ní vedené HZS kraje,
- vede přehled možných zdrojů rizik a v rámci prevence odstraňuje nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace.

Za tímto účelem zřizuje obecní úřad ORP pracoviště krizového řízení.

Orgány ORP stanoví, organizují a provádějí opatření uvedená v krizovém zákoně v mezích své působnosti vymezené zvláštními právními předpisy (zejm. zákon č. 128/2000 Sb., o obcích). Působnosti jim stanovené jsou výkonem státní správy v přenesené působnosti.

3. PRÁVOMOC ORGÁNŮ OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ PODLE ZÁKONA O HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍCH PRO KRIZOVÉ STAVY

Právní moc orgánů ORP (starosta ORP, obecní úřad ORP) při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy je stanovena v § 8 zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy (podrobněji o hospodářských opatřeních pro krizové stavy viz kap. [O-23 Hospodářská opatření pro krizové stavy](#)).

Starosta ORP zajišťuje připravenost správního obvodu ORP v systému hospodářských opatření pro krizové stavy; ostatní orgány ORP se na této připravenosti podílejí.

Obecní úřad ORP zpracovává plán nezbytných dodávek ORP, který tvoří nedílnou součást krizového plánu příslušné ORP.

Obecní úřad ORP plní úkoly uložené krajským úřadem, např. zpracovává jím zadané aktuální úkoly v této oblasti, účastní se pravidelných metodických zaměstnání atd.

Obecní úřad ORP zajišťuje činnosti umožňující přijetí regulačních opatření, a to ve fázi přípravné (zpracování podkladů, které jsou součástí krizového plánu příslušné ORP) a dále při samotném zavedení těchto opatření při řešení krizové situace. Náklady spojené s použitím některého regulačního opatření včetně zvýšených nákladů, které by jinak nevznikly, nese správní úřad, který regulační opatření vyhlásil, pokud se s příslušným ústředním správním úřadem o způsobu jejich úhrady nedohodne jinak. O způsobu úhrady regulačních opatření může rovněž rozhodnout vláda ČR.

Při vyžadování věcných zdrojů nutných pro řešení krizové situace postupují orgány ORP v souladu s metodickými pokyny Správy státních hmotných rezerv, především „Metodikou pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace“.

4. PRÁVOMOC ORGÁNŮ OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ Z PRAKTICKÉHO PŮHLEDU

Praktická aplikace výše uvedených postupů a koordinace ZaLP zpravidla spočívá v telefonické konzultaci, kterou vede KOPIS přímo se starostou postižené obce nebo se starostou ORP. Nevylučuje se však osobní fyzické nasazení přímo starosty. Ve většině ORP pracují odborně připravení pracovníci na pozicích pracovišť krizového řízení, kteří jsou tzv. pravou rukou starostů ORP a v mnoha případech provádějí výše uvedené koordinace a činnosti přímo tito pracovníci.

Prakticky to tedy znamená, že v souladu s platnými právními předpisy provádí v této kapitole popsané činnosti starosta ORP, nicméně veškerá komunikace a předávání informací je prováděna „zmocněncem“ - pracovníkem krizového řízení příslušné ORP.

Skutečnosti čl. 4 této kapitoly se mohou ORP od ORP lišit.

KAPITOLA O-04

kpt. Ing. Dana Menšíková, HZS JMK (dana.mensikova@firebrno.cz)
Mgr. Aneta Valoušková, KrÚ JMK (valouskova.aneta@kr-jihomoravsky.cz)

PŮSOBNOST A PRÁVOMOC ORGÁNŮ KRAJE

1. PŮSOBNOST A PRÁVOMOC ORGÁNŮ KRAJE PODLE ZÁKONA O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU

Působnost a pravomoc orgánů kraje (hejtman, krajský úřad) při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizového stavu jsou stanoveny v § 10 a 11 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů.

Orgány kraje zajišťují přípravu na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva.

Krajský úřad při výkonu státní správy za tímto účelem:

- organizuje součinnost mezi obecními úřady ORP a dalšími správními úřady a obcemi v kraji, zejména při zpracování poplachového plánu IZS, zajišťuje havarijní připravenost a ověřuje ji cvičeními,
- usměrňuje IZS na úrovni kraje,
- sjednocuje postupy obecních úřadů ORP a územních správních úřadů s krajskou působností v oblasti ochrany obyvatelstva,
- zpracovává havarijní plán kraje,
- zpracovává poplachový plán IZS kraje,
- spolupracuje při zpracování a aktualizaci povodňového plánu kraje,
- uzavírá dohody s příslušným územním celkem sousedního státu, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem ČR a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

Pokud zóna havarijního plánování zasahuje území více než jednoho správního obvodu ORP vlastního kraje nebo zasahuje na území kraje z území jiného kraje, zpracovává krajský úřad ve spolupráci s dotčenými obecními úřady ORP vnější havarijní plán. V případě, že ZHP zasahuje území více krajů, zabezpečuje koordinaci zpracování vnějšího havarijního plánu a společné řešení mimořádné události krajský úřad, na jehož území se zdroj nebezpečí nachází.

Pro zpracování havarijního plánu kraje a vnějších havarijních plánů je krajský úřad oprávněn za podmínek ochrany údajů využívat, shromažďovat a evidovat údaje z krizového plánu kraje.

Výše uvedené úkoly plní HZS kraje. Krajský úřad vykonává tyto činnosti tak, aby byly přiměřené a svým obsahem a rozsahem odpovídaly účelu a podmínkám konkrétní mimořádné události.

Hejtman organizuje IZS na úrovni kraje. Ten také koordinuje a kontroluje přípravu na mimořádné události prováděnou orgány kraje, územními správními úřady s krajskou působností, právníckými a fyzickými osobami.

Hejtman koordinuje ZaLP při řešení mimořádné události vzniklé na území kraje, pokud přesahuje území jednoho správního obvodu ORP a velitel zásahu vyhlásil nejvyšší stupeň

poplachu nebo jej o to požádal anebo jej o koordinaci požádal starosta ORP. Pro koordinaci ZaLP může použít krizový štáb.

Hejtman schvaluje havarijní plán kraje, vnější havarijní plán a poplachový plán IZS kraje.

Hejtman je při své koordinaci ZaLP povinen předávat Ministerstvu vnitra zprávy o jejich průběhu prostřednictvím KOPIS.

2. PŮSOBNOST A PRÁVOMOC ORGÁNŮ KRAJE PODLE KRIZOVÉHO ZÁKONA

Působnost a pravomoc orgánů kraje (hejtman, krajský úřad) při přípravě na krizové situace, které nesouvisí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a při jejich řešení, jsou stanoveny v § 14 a 14a zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů.

Hejtman zajišťuje připravenost kraje na řešení krizových situací; ostatní orgány kraje se na této připravenosti podílejí.

Hejtman řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděná územními správními úřady s působností na území kraje, orgány ORP, orgány obcí nebo právníky osobami a fyzickými osobami. Za tímto účelem:

- zřizuje a řídí bezpečnostní radu kraje (podrobněji o bezpečnostní radě kraje viz kap. [O-20 Krizové řízení](#)),
- zřizuje a řídí krizový štáb kraje (podrobněji o krizovém štábu kraje viz kap. [O-20 Krizové řízení](#)),
- schvaluje po projednání v bezpečnostní radě kraje krizový plán kraje (podrobněji o krizovém plánu kraje viz kap. [O-22 Krizové plánování](#)),
- vyžaduje od HZS kraje údaje, které je tento oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat (údaje, které je oprávněn HZS kraje vyžadovat naleznete v kap. [O-08 Hasičský záchranný sbor kraje](#)).

Hejtman v době krizového stavu:

- koordinuje záchranné a likvidační práce podle zákona o IZS, poskytování zdravotních služeb, provádění opatření k ochraně veřejného zdraví a k zajištění bezodkladných pohřebních služeb,
- koordinuje nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- koordinuje zajištění ochrany majetku na území, kde byla provedena evakuace.

Nelze-li zajistit výše uvedené činnosti a věci smluvně proto, že subjekt plnění klade zjevně finančně nebo časově nevýhodné podmínky nebo plnění odmítne a přitom hrozí nebezpečí z prodlení, hejtman splnění činností nebo poskytnutí věcí uloží.

Hejtman je oprávněn vyhlásit pro území kraje nebo jeho část stav nebezpečí (podrobnější informace o stavu nebezpečí viz kap. [O-21 Krizové situace](#)).

Hejtman je za stavu nebezpečí oprávněn nařídit krizová opatření (podrobnější informace o krizových opatřeních viz kap. [O-21 Krizové situace](#)).

Hejtman v době nouzového stavu a stavu ohrožení státu zajišťuje provedení stanovených krizových opatření v podmínkách kraje. Správní úřady se sídlem na území kraje a PaPFO jsou povinny stanovená krizová opatření splnit. Pokud obdobná opatření nebyla nařízena vládou, je hejtman oprávněn nařídit provedení krizových opatření, jež lze nařídit za stavu nebezpečí.

Krajský úřad za účelem zajištění připravenosti kraje na řešení krizových situací:

- poskytuje součinnost HZS kraje při zpracování krizového plánu kraje,
- plní úkoly podle krizového plánu kraje.

Za tímto účelem zřizuje krajský úřad pracoviště krizového řízení.

Krizový zákon ukládá krajům ve svých rozpočtech na příslušný rok vyčlenit objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy na krizové situace a účelovou rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků.

Orgány kraje stanoví, organizují a provádějí opatření uvedená v krizovém zákoně v mezích své působnosti vymezené zvláštními právními předpisy (zejm. zákon č. 129/2000 Sb., o krajích). Působnosti jim stanovené jsou výkonem státní správy v přenesené působnosti.

3. PRÁVOMOC ORGÁNŮ KRAJE PODLE ZÁKONA O HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍCH PRO KRIZOVÉ STAVY

Právní moc orgánů kraje (hejtman, krajský úřad) při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy je stanovena v § 7 zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. (podrobněji o hospodářských opatřeních pro krizové stavy viz kap. [O-23 Hospodářská opatření pro krizové stavy](#)).

Tento zákon stanovuje hejtmanovi kraje zajistit připravenost kraje v systému hospodářských opatření pro krizové stavy, ostatní orgány kraje se na této připravenosti podílejí. Hejtman kraje řídí a kontroluje přípravu a provedení hospodářských opatření pro krizové stavy.

Hejtman kraje zajišťuje přidělení zásob humanitární pomoci. Zásoby humanitární pomoci jsou hejtmanem kraje předány rozhodnutím na obce s rozšířenou působností a jejich prostřednictvím na obce v jejich správním obvodu. Vyžádání zásob pro humanitární pomoc se provádí cestou písemného požadavku s podpisem statutárního zástupce, tedy hejtmana kraje. Písemný požadavek se podává na Správu státních hmotných rezerv.

Hejtman kraje může při vyhlášení stavu nebezpečí nebo při vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu nařídit regulační opatření, pokud již tak neučinila vláda ČR. Jedná se o nařízení těchto regulačních opatření:

- a) regulaci prodávaného zboží v obchodní síti a stanovení:
 1. způsobu, jakým bude regulováno množství zboží, které je prodáváno spotřebiteli,
 2. maximální množství zboží, které lze spotřebiteli prodat,
 3. okruh spotřebitelů, kterým budou vybrané položky dodávány přednostně,
- b) regulační opatření, kterými se mění způsob řízení a organizace dopravy.

Regulační opatření jsou specifikovány buď v rozhodnutí hejtmana kraje o vyhlášení stavu nebezpečí, nebo jsou vydávány jako doplňující rozhodnutí při vyhlášených krizových stavech.

Náklady spojené s použitím některého regulačního opatření včetně zvýšených nákladů, které by jinak nevznikly, nese správní úřad, který regulační opatření vyhlásil, pokud se s příslušným ústředním správním úřadem o způsobu jejich úhrady nedohodne jinak. O způsobu úhrady regulačních opatření může rovněž rozhodnout vláda ČR.

Za stavu nebezpečí může hejtman kraje uložit právnícké osobě nebo podnikající fyzické osobě, mající bydliště, sídlo, místo podnikání nebo sídlo organizační složky podniku v daném kraji, povinnost:

- dodávat výrobky, práce nebo služby, které jsou předmětem jejich činnosti nebo podnikání, a to v přiměřeném množství,
- skladovat ve svých prostorách materiál určený pro překonání stavu nebezpečí a odstranění jeho následků nebo toto skladování strpět,
- přemístit dopravní a mechanizační prostředky, jakož i výrobní nebo provozní prostředky movité povahy a zásoby na určené místo.

Náklady za uložení povinnosti včetně případných zvýšených nákladů nese v tomto případě kraj.

Krajský úřad v systému hospodářských opatření zpracovává plán nezbytných dodávek kraje. Plán nezbytných dodávek kraje je zpracován s využitím plánů nezbytných dodávek obcí s rozšířenou působností, které krajský úřad při jejich zpracování koordinuje a poskytuje jim v tomto metodickou pomoc. Plán nezbytných dodávek kraje je součástí krizového plánu kraje.

Krajský úřad zabezpečuje nezbytnou dodávku k uspokojování základních životních potřeb kraje, a to v souladu s metodickými pokyny Správy státních hmotných rezerv především „Metodikou pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace“.

Krajský úřad plní činnosti k přijetí regulačních opatření. Tyto činnosti jsou specifikovány v krizovém plánu kraje a zahrnují činnosti od organizačních, administrativních a dalších opatření.

PRÁVA A POVINNOSTI PRÁVNICKÝCH A PODNIKAJÍCÍCH FYZICKÝCH OSOB

1. PRÁVA A POVINNOSTI PRÁVNICKÝCH A PODNIKAJÍCÍCH FYZICKÝCH OSOB PODLE ZÁKONA O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU

Práva a povinnosti právnických a podnikajících fyzických osob (dále i „PaPFO“) při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizového stavu jsou stanoveny v § 23 a 24 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Tento zákon rovněž stanovuje právnickým a podnikajícím fyzickým osobám pokuty za nesplnění povinností, náhrady za omezení vlastnického nebo užívacího práva, náhrady za poskytnutí věcné a osobní pomoci a náhrady škody.

1.1. Práva a povinnosti

Pokud krajský úřad (HZS kraje) zahrne do havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu konkrétní právnickou nebo podnikající fyzickou osobu, je tato povinna:

- bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady,
- zajistit vůči svým zaměstnancům dotčeným předpokládanou mimořádnou událostí patřičná opatření (viz dále).

Právnické a podnikající fyzické osoby jsou v souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a s jejich přípravou povinny:

- poskytnout osobní nebo věcnou pomoc na přímou výzvu velitele zásahu nebo starosty obce nebo prostřednictvím KOPIS,
- strpět vstup osob provádějících záchranné nebo likvidační práce na pozemky a do staveb a použití nezbytné techniky, provedení terénních úprav, budování ochranných staveb, vyklizení pozemku a odstranění staveb, jejich částí a porostů, pokud jsou vlastníky nebo uživateli nemovitostí a pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak (např. z. č. 133/1985 Sb., z. č. 18/1997 Sb. apod.),
- strpět umístění zařízení systému varování a vyrozumění (např. sirény, rozhlasu) na nemovitostech, které mají ve vlastnictví, a umožnit k nim přístup HZS kraje nebo jím zmocněným osobám za účelem používání, kontroly, údržby a oprav,
- pokud jsou vlastníky stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany, dbát při užívání těchto nemovitostí a veškerých činnostech s tím spojených, aby nedošlo ke změně charakteru této stavby ve vztahu k jejímu účelu, a umožnit její využití pro potřeby civilní ochrany a přístup orgánům hasičského záchranného sboru nebo jimi zmocněným osobám do těchto objektů za účelem používání, kontroly, údržby a oprav,
- pokud provozují školská, sociální nebo obdobná zařízení nebo jsou poskytovateli zdravotních služeb, vytvořit podmínky pro výdej ochranných masek, dětských ochranných vaků, dětských ochranných kazajek, ochranných oděvů, filtrů pro ochranu dýchacích cest a povrchu těla a dalších ochranných prostředků.

Pokud dojde k mimořádné události v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a při jejich přepravě nebo při

nakládání s nebezpečnými odpady, je právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je vlastníkem, správcem nebo uživatelem uvedených zařízení, budov, látek nebo odpadů, povinna:

- podílet se na přípravě ZaLP a na zpracování HPK nebo VHP tím, že poskytne na vyžádání HZS kraje, informace o:
 - zdrojích rizik,
 - pravděpodobných následcích havárií a možných způsobech jejich likvidace,
 - možných účincích na obyvatele a životní prostředí,
 - opatřeních připravených ve své působnosti pro zajištění nezbytných sil a prostředků k provedení záchranných a likvidačních prací ve svém objektu nebo zařízení,
- vůči svým zaměstnancům zajistit:
 - informování o hrozících mimořádných událostech a plánovaných opatřeních,
 - varování, evakuaci, popřípadě ukrytí,
 - organizování záchranných prací,
 - organizování přípravy k sebeochraně a vzájemné pomoci.

Právnická nebo podnikající fyzická osoba, u které došlo k havárii, je povinna:

- provádět neprodleně ZaLP,
- ohlásit neprodleně havárii KOPIS a bezprostředně ohroženým obcím,
- podílet se na varování osob ohrožených havárií,
- poskytnout veliteli zásahu informace o skutečnostech, které by mohly ohrozit životy nebo zdraví osob provádějících zásah nebo ostatního obyvatelstva (zejména informace o výbušninách, nebezpečných chemických látkách, zdrojích ionizujícího záření, dravých či nebezpečných zvířatech),
- spolupracovat při odstraňování havárie se složkami IZS, správními úřady a orgány krajů a obcí,
- uhradit krajskému úřadu nebo složkám IZS náklady spojené s poskytnutím věcné a osobní pomoci, s likvidačními pracemi a se škodami prokazatelně vzniklými havárií,
- zabezpečit asanační práce podle pokynů příslušných správních úřadů nebo obcí,
- zabezpečit zneškodnění odpadů, které vznikly v důsledku havárie i v důsledku její likvidace,
- spolupracovat při zpracování dokumentace o ZaLP.

1.2. Pokuty

Za nesplnění povinností může orgán, který porušení povinnosti zjistil, uložit právnické nebo podnikající fyzické osobě pokutu do výše 3 000 000 Kč. Nebyla-li povinnost splněna ani ve lhůtě stanovené při uložení pokuty, lze uložit pokutu opětovně.

1.3. Náhrada za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné a osobní pomoci

Za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné nebo osobní pomoci náleží PaPFO peněžní náhrada. Náhradu poskytuje krajský úřad, v jehož územním obvodu byla pomoc poskytována. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení ZaLP.

Pokud dojde k omezení výkonu vlastnického práva k nemovitosti, poskytne se jejím vlastníku náhrada odpovídající míře omezení jeho majetkových práv.

Poskytne-li podnikající fyzická osoba, která má příjmy pouze ze samostatné činnosti osobní pomoc na výzvu velitele zásahu nebo v rámci plánované pomoci na vyžádání, náleží jí náhrada ušlého výdělku za dobu, po kterou pomoc poskytne. Náhradu poskytuje krajský úřad, v jehož správním obvodu byla pomoc poskytována.

1.4. Náhrada škody

Stát odpovídá za škodu způsobenou PaPFO vzniklou v příčinné souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám nebo způsobil havárii. Peněžní náhrada se poskytne PaPFO, které utrpěly škodu na zdraví nebo věcnou škodu při činnosti složek IZS nebo orgánů koordinujících ZaLP a při poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

Právo na náhradu škody s uvedením důvodů je třeba uplatnit písemně u příslušného KrÚ do 6 měsíců od doby, kdy se PaPFO o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká. Náhrada škody se neposkytuje PaPFO, které zavinily vznik havárie.

2. PRÁVA A POVINNOSTI PRÁVNICKÝCH A PODNIKAJÍCÍCH FYZICKÝCH OSOB PODLE KRIZOVÉHO ZÁKONA

Práva a povinnosti PaPFO při přípravě na krizové situace, které nesouvisí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a při jejich řešení, jsou stanoveny v § 29 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení. Tento zákon rovněž stanovuje PaPFO pokuty za nesplnění povinností, náhrady za omezení vlastnického práva, náhrady za poskytnutí věcného prostředku a náhrady škody.

2.1. Práva a povinnosti

Na výzvu příslušného orgánu krizového řízení jsou právnické a podnikající fyzické osoby povinny při přípravě na krizové situace podílet se na zpracování krizových plánů.

V případě, že jde o PaPFO, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu, jsou tyto osoby dále povinny zpracovávat plány krizové připravenosti.

Pojem: Plánem krizové připravenosti se rozumí plán, ve kterém je upravena příprava příslušné PaPFO k řešení krizových situací.

V případě, že zpracovatel krizového plánu zahrne do krizového plánu konkrétní PaPFO, je tato povinna na žádost HZS kraje za účelem přípravy na krizové situace a jejich řešení bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady stanovené krizovým zákonem a další související údaje. Ministerstva, jiné ústřední správní úřady, kraje, ORP nebo obce mohou uzavřít s PaPFO smlouvy ke splnění úkolů vyplývajících z krizových plánů.

Právnické a podnikající fyzické osoby jsou povinny poskytnout věcné prostředky potřebné k řešení krizové situace na výzvu oprávněného orgánu krizového řízení, pokud zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy nestanoví jinak. Tuto povinnost jim

ukládá hejtman. Při nebezpečí z prodlení je oprávněn tuto povinnost uložit také starosta, který o uložení povinnosti následně informuje hejtmana. Hejtman nebo starosta, který uložil povinnost poskytnout věcný prostředek, zabezpečí jeho vrácení tomu, jenž věcný prostředek poskytl, a současně mu vydá potvrzení o využití tohoto prostředku. Potvrzení obsahuje zejména údaje o uživateli, popřípadě vlastníkově věcného prostředku, nezbytné identifikační údaje věcného prostředku, datum a hodinu poskytnutí a vrácení věcného prostředku, stav opotřebení a poškození, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

Dojde-li za krizového stavu k ohrožení života, zdraví nebo hrozí-li škody velkého rozsahu na majetku nebo životním prostředí, jsou PaPFO povinny splnit úkoly, které jdou nad rámec opatření uvedených v krizových plánech, pokud jim tyto úkoly uloží hejtman, starosta ORP nebo starosta obce.

2.2. Pokuty

Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že při přípravě na krizové situace:

- se nepodílí na zpracování krizových plánů nebo
- jako osoba, která zajišťuje plnění opatření vyplývajících z krizového plánu, nezpracuje plán krizové připravenosti.

Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu dále tím, že:

- jako osoba zahrnutá v krizovém plánu neposkytne a neaktualizuje podklady a další související údaje, o které si požádá HZS kraje nebo
- neposkytne věcné prostředky.

Za správní delikt se uloží pokuta do 3 000 000 Kč.

2.3. Náhrada za omezení vlastnického práva a poskytnutí věcných prostředků

Za omezení vlastnického nebo užívacího práva nebo poskytnutí věcného prostředku náleží PaPFO peněžní náhrada. Peněžní náhradu je povinen vyplatit orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo uložení povinnosti rozhodl. Peněžní náhradu lze poskytnout po vzájemné dohodě též za poskytnutí dobrovolné pomoci. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení nebo zrušení krizového stavu, v jehož důsledku vznikl nárok na peněžní náhradu podle tohoto odstavce.

Při stanovení náhrady za poskytnutí věcného prostředku se vychází z výše nákladů vzniklých povinnému a z obvykle požadované náhrady za použití stejného nebo obdobného věcného prostředku v době jeho poskytnutí.

2.4. Náhrada škody

Stát je povinen nahradit škodu způsobenou PaPFO v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními prováděnými podle krizového zákona. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám. Nárok na náhradu škody s uvedením důvodů uplatňuje PaPFO písemně u příslušného orgánu krizového řízení do 6 měsíců od doby, kdy se o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká. Náhrada škody se neposkytuje PaPFO, které zavinily vznik škodné události.

Orgán krizového řízení je oprávněn požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu škody, po původci havárie nebo jiné události, v jejímž důsledku vznikla krizová situace a musela být nařízena krizová opatření.

KAPITOLA O-06

kpt. Ing. Dana Menšíková, HZS JMK (dana.mensikova@firebrno.cz)

PRÁVA A POVINNOSTI FYZICKÝCH OSOB

1. PRÁVA A POVINNOSTI FYZICKÝCH OSOB PODLE ZÁKONA O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU

Práva a povinnosti fyzických osob (dále i „FO“) při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizového stavu jsou stanoveny v § 25 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon rovněž stanovuje fyzickým osobám pokuty za nesplnění povinností, náhrady za omezení vlastnického nebo užívacího práva, náhrady za poskytnutí věcné a osobní pomoci a náhrady škody.

1.1. Práva a povinnosti

Fyzická osoba pobývající na území ČR má právo na informace o opatřeních k zabezpečení ochrany obyvatelstva a na poskytnutí instruktáže a školení ke své činnosti při mimořádných událostech. Fyzická osoba je povinna:

- strpět omezení vyplývající z opatření stanovených při mimořádné události a omezení nařízená velitelem zásahu při provádění záchranných a likvidačních prací,
- poskytnout na výzvu starosty obce nebo velitele zásahu osobní nebo věcnou pomoc,
- strpět, pokud je to nutné k provádění záchranných a likvidačních prací a pokud je vlastníkem, uživatelem nebo správcem nemovitosti, vstup osob provádějících záchranné nebo likvidační práce na pozemky nebo do objektů, použití nezbytné techniky, provedení terénních úprav, budování ochranných staveb, vyklizení pozemku a odstranění staveb, jejich částí, zařízení a porostů,
- poskytnout veliteli zásahu informace o skutečnostech, které by mohly ohrozit životy nebo zdraví osob provádějících zásah nebo ostatního obyvatelstva, zejména informace o výbušninách, nebezpečných chemických látkách, zdrojích ionizujícího záření, dravých či nebezpečných zvířatech,
- strpět umístění zařízení systému varování a vyzkoušení na nemovitostech, které má ve vlastnictví, a umožnit k nim přístup hasičskému záchrannému sboru kraje nebo jím zmocněným osobám za účelem používání, kontroly, údržby a oprav,
- pokud je vlastníkem stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany, dbát při užívání těchto nemovitostí a veškerých činnostech s tím spojených, aby nedošlo ke změně charakteru této stavby ve vztahu k jejímu účelu, a umožnit její využití pro potřeby civilní ochrany a přístup hasičskému záchrannému sboru kraje nebo jím zmocněným osobám do těchto staveb za účelem používání, kontroly, údržby a oprav.

Plnění výše uvedených povinností může FO odmítnout, pokud by tím ohrozila život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob anebo pokud ji v tom brání důležité okolnosti, které by zjevně způsobily závažnější následek než ohrožení, kterému se má předcházet.

1.2. Výjimky

K poskytnutí věcné nebo osobní pomoci nelze vyzvat FO, které požívají výsady a imunity podle mezinárodního práva. Od osobní pomoci jsou dále osvobozeny:

- osoby ve věku do 18 let a od 62 let,
- osoby zdravotně nezpůsobilé k výkonu požadovaných činností,
- osoby invalidní ve třetím stupni,
- poslanci a senátoři Parlamentu České republiky a členové vlády a
- osoby, které by tím vystavily vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké.

Ženám lze nařídit pouze takovou osobní pomoc, která není v rozporu se zákoníkem práce (z. č. 262/2006 Sb.).

Osoby osvobozené od osobní pomoci mohou poskytnout dobrovolnou pomoc.

1.3. Pokuty

Za nesplnění povinností může orgán, který porušení povinnosti zjistil, uložit fyzické osobě pokutu do výše 20 000 Kč. Nebyla-li povinnost splněna ani ve lhůtě stanovené při uložení pokuty, lze uložit pokutu opětovně.

1.4. Náhrada za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné a osobní pomoci

Za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné nebo osobní pomoci náleží FO peněžní náhrada. Náhradu poskytuje krajský úřad, v jehož územním obvodu byla pomoc poskytována. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení ZaLP.

Pokud dojde k omezení výkonu vlastnického práva k nemovitosti, poskytne se jejímu vlastníku náhrada odpovídající míře omezení jeho majetkových práv (např. podle občanského zákoníku - z. č. 89/2012 Sb.).

1.5. Náhrada škody

Stát odpovídá za škodu způsobenou FO vzniklou v příčinné souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám nebo způsobil havárii. Peněžní náhrada se poskytne FO, které utrpěly škodu na zdraví nebo věcnou škodu při činnosti složek IZS nebo orgánů koordinujících ZaLP a poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

Právo na náhradu škody s uvedením důvodů je třeba uplatnit písemně u příslušného KrÚ do 6 měsíců od doby, kdy se FO o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká. Náhrada škody se neposkytuje FO, které zavinily vznik havárie.

2. PRÁVA A POVINNOSTI FYZICKÝCH OSOB PODLE KRIZOVÉHO ZÁKONA

Práva a povinnosti FO při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a při jejich řešení, jsou stanoveny v § 31 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů (krizový zákon). Tento zákon rovněž stanovuje fyzickým osobám pokuty za nesplnění povinností, náhrady za omezení vlastnického práva, náhrady za poskytnutí věcného prostředku a vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci a náhrady škody.

2.1. Práva a povinnosti

Fyzická osoba pobývající na území České republiky má právo na nezbytné informace o připravovaných krizových opatřeních k ochraně jejího života, zdraví a majetku.

Na výzvu příslušného orgánu krizového řízení je FO povinna bezplatně poskytnout a aktualizovat podklady a další související údaje, které je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat HZS kraje.

Fyzická osoba je v době krizového stavu povinna:

- uposlechnout výzvy oprávněných orgánů krizového řízení k zaevidování na stanoveném místě z důvodu uložení pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci,
- hlásit v obci, v jejímž správním obvodu bude pobývat, přechodnou změnu pobytu na základě povinného hlášení,
- strpět omezení vyplývající z krizových opatření stanovených v době krizového stavu,
- vykonávat uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc,
- poskytnout požadované věcné prostředky.

Plnění výše uvedených povinností může FO odmítnout, pokud by jejich plněním ohrozila život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob anebo pokud jsou povinnosti jí ukládané v rozporu se zákonem.

2.2. Výjimky

Poskytnutí věcných prostředků, pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc nelze uložit FO, které požívají výsady a imunity podle mezinárodního práva. Pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc ostatním cizincům lze uložit, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

Od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci jsou osvobozeni:

- osoby ve věku do 18 let a od 62 let,
- osoby zdravotně nezpůsobilé k výkonu požadovaných druhů práce,
- osoby invalidní ve třetím stupni,
- poslanci a senátoři Parlamentu České republiky a členové vlády,
- osoby, které by tím vystavily vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké,
- zaměstnanci subjektu kritické infrastruktury, kteří se podílejí na zajištění funkce prvku kritické infrastruktury
- ženy a osamělí muži pečující o dítě do 15 let věku,
- těhotné ženy,
- ženy do konce třetího měsíce po porodu, jestliže se dítě narodilo mrtvé, zemřelo anebo žena o něj nepečuje.

Orgán krizového řízení může osvobodit od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci také osoby, kterým by v tom bránila důležitá okolnost, jejíž opominutí by mohlo vést k ohrožení života, zdraví nebo majetku. Závažnost důležité okolnosti posuzuje orgán krizového řízení. Ženám lze uložit pouze takovou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc, která není v rozporu se zákoníkem práce (z. č. 262/2006 Sb.).

Osoby osvobozené od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci mohou poskytnout dobrovolnou pomoc.

2.3. Pokuty

Krizový zákon rovněž neopomněl sankce za nevykonání výše uložených povinností. Pokuta do výše 20 000 Kč může být uložena fyzické osobě za tyto přestupky:

- neuposlechnutí výzvy oprávněných orgánů krizového řízení k zaevidování na stanoveném místě z důvodu uložení pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci,
- nehlášení v obci, v jejímž správním obvodu bude pobývat, přechodnou změnu pobytu,
- nestrpení omezení vyplývající z krizových opatření stanovených v době krizového stavu.

Vyšší pokutu (až 50 000 Kč) může fyzická osoba dostat za to, že:

- nevykoná uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc,
- neposkytne požadované věcné prostředky.

2.4. Náhrada za omezení vlastnického práva, poskytnutí věcných prostředků a vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci

Za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcného prostředku, vykonání pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci náleží FO peněžní náhrada. Tu je povinen vyplatit orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo uložení povinnosti rozhodl. Peněžní náhradu lze poskytnout po vzájemné dohodě též za poskytnutí dobrovolné pomoci. V případě, že dojde k omezení výkonu vlastnického práva k nemovitosti, poskytne se jejímu vlastníku náhrada odpovídající míře omezení jeho majetkových práv podle občanského zákoníku.

2.5. Náhrada škody

Stát je povinen nahradit škodu způsobenou FO v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám. Peněžní náhradu poskytne ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení, při němž anebo v jehož důsledku vznikla škoda či újma. Nárok na náhradu škody s uvedením důvodů uplatňuje FO písemně u příslušného orgánu krizového řízení do 6 měsíců od doby, kdy se o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká. Náhrada škody se neposkytuje FO, které zavinily vznik škodné události.

Orgán krizového řízení je oprávněn požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu škody, po původci havárie nebo jiné události, v jejímž důsledku vznikla krizová situace a musela být nařízena krizová opatření.

KAPITOLA O-07

plk. Ing. Václav Kovář, HZS JMK (vaclav.kovar@firebrno.cz)

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

1. ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA

Integrovaný záchranný systém není institucí, úřadem, sborem, sdružením ani právnickou osobou. Nemá žádné sídlo, razítka, rozpočty a nemá žádné stálé funkcionáře ani orgány.

IZS je ve skutečnosti systémem vazeb, systémem práce s nástroji spolupráce a modelovými postupy součinnosti (typovými činnostmi) a je součástí systému pro zajištění vnitřní bezpečnosti státu. Jedná se o systém smluvních ujednání podle stanovených pravidel a využívá se teprve při vlastním vzniku mimořádné události.

1.1. Právní předpisy

Právní úprava oblasti IZS vychází přímo z některých ustanovení Ústavy ČR (č. 1/1993 Sb.), Listiny základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.) a z ústavního zákona o bezpečnosti České republiky (č. 110/1998 Sb.). Působnost v oblasti IZS je kompetenčním zákonem (č. 2/1969 Sb.) svěřena Ministerstvu vnitra, které je tak gestorem právní úpravy IZS. Celá oblast IZS je zastřešena zejména zákonem a prováděcími předpisy – nařízení vlády a 2 vyhlášky.

a) Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému (zákon o IZS)

Zákon o IZS řeší působnosti, oprávnění a povinnosti všech subjektů, které přichází do styku s přípravou na mimořádné události, a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva. Zákon o IZS je využíván v těch případech, kdy je k provádění záchranných a likvidačních prací nutná současná spolupráce více subjektů – složek integrovaného záchranného systému a je prováděna koordinace.

Pravidla stanovená zákonem o IZS jsou platná i v případech, kdy je vyhlášen některý z tzv. krizových stavů na území postiženém mimořádnou událostí nebo na celou ČR a platí i za válečného stavu.

Zákon o IZS se naopak nevztahuje na předcházení mimořádných událostí dle některých speciálních právních předpisů (tzn. prevenci vzniku takových událostí – např. zákon o prevenci závažných havárií, atomový zákon) a dále i na činnosti spojené s obnovou mimořádnou událostí postiženého území.

K řešení značného počtu mimořádných událostí (tzv. denních událostí), k jejichž vyřešení postačuje jedna věcně příslušná složka, je využíváno speciálních zákonů, které mají v takových případech přednost.

b) Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva

Nařízení vlády je zaměřeno a využíváno především na poskytování humanitární pomoci a záchranné práce v zahraničí a financování úkolů ochrany obyvatelstva.

c) Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech integrovaného záchranného systému, v platném znění

Vyhláška o IZS se mj. zabývá zejména koordinací záchranných a likvidačních prací, činností operačních středisek IZS a dokumentací IZS. Vyhláška je dále rozhodujícím předpisem pro územní havarijní plánování a pro vnější havarijní plány jaderných elektráren.

d) Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Vyhláška je zaměřena výhradně na oblast ochrany obyvatelstva – řeší problematiku zřizování zařízení CO, informování právnických a fyzických osob, jednotný systém varování a vyzoomění, poskytování tísňových informací, provádění a zajištění evakuace, kolektivní a individuální ochranu, požadavky ochrany obyvatelstva a CO v územním plánování a stavebním řízení.

e) Další předpisy upravující oblast IZS

- Nařízení krajů, které stanovují požární poplachový plán kraje, jehož součástí je poplachový plán IZS. Zmocnění k vydávání těchto nařízení obsahuje zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.
 - Požární poplachový plán Jihomoravského kraje (součástí je Poplachový plán IZS JMK) byl vydán nařízením Jihomoravského kraje č. 24 ze dne 22. 1. 2004 se změnou uveřejněnou v nařízení Jihomoravského kraje č. 19 ze dne 26. 5. 2005. Přílohy tohoto nařízení jsou pravidelně aktualizovány předpisem ředitele HZS JMK.
- Směrnice a metodiky publikované ve Věstníku vlády pro orgány krajů a obcí, např.:
 - Směrnice MV č. j. MV-117572-2/PO-OKR-2011 ze dne 24. listopadu 2011, kterou se stanoví organizační uspořádání krizového štábu kraje a obce, jeho uvedení do pohotovosti, vedení dokumentace a některé další podrobnosti,
 - Metodická pomůcka, č. j. PO-1590/2003 z 30. 6. 2003, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, záchranných, likvidačních a obnovovacích (asanačních) prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následků mimořádných událostí.

1.2. Základní složky IZS a ostatní složky IZS

a) Základními složkami IZS jsou podle § 4 odst. a) zákona o IZS Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky požární ochrany zařazené v plošném pokrytí území kraje, Policie ČR a zdravotnická záchranná služba, které jsou:

- schopny rychle a nepřetržitě zasahovat,
- mají celoplošnou působnost na území celého státu,
- obsluhují telefonní linku tísňového volání (112, 150, 155 a 158).

b) Celý systém pak řeší i plánovanou pomoc **ostatních složek IZS** podle § 4 odst. 2 zákona o IZS. Ostatními složkami jsou:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (Armády ČR),
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (např. městská policie, Celní správa...),
- ostatní záchranné sbory (např. Báňská záchranná služba),
- orgány ochrany veřejného zdraví (hygienické stanice),

- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (např. tzv. komunální služby),
- zařízení civilní ochrany.

Důležitými ostatními složkami IZS jsou i neziskové organizace a sdružení občanů, které se zabývají záchrannými a likvidačními pracemi – je možno uvést Horskou službu, Vodní záchrannou službu, Speleologickou záchrannou službu a další občanská sdružení.

Je nutné také vědět, že zařazením složky do IZS se nemění její právní subjektivita, způsob zřízení, organizace nebo způsob financování. Složka IZS se však musí podřídít zásadám koordinace při společném zásahu, popř. se podílet na přípravě a výcviku.

c) Věcná a osobní pomoc, plánovaná pomoc na vyžádání

Zákon o IZS obsahuje v § 2 písm. g) a h) velmi srozumitelné jednoduché definice věcné a osobní pomoci. Plánovaná pomoc na vyžádání je věcnou (výjimečně osobní) pomocí, kterou poskytují ostatní složky IZS. Plánovanost se zabezpečuje uzavřením zvláštního typu smluvního ujednání s názvem „Dohoda o plánované pomoci na vyžádání“.

Teprve uzavření dohody o plánované pomoci na vyžádání učiní z poskytovatele pomoci nebo služby (subjektu) ostatní složku IZS, přičemž okruh ostatních složek IZS není nijak omezen; naopak zákon o IZS ve svém § 21 stanoví, které subjekty jsou takovou dohodou povinny uzavřít, tedy jsou povinny plánovanou pomoc na vyžádání poskytovat.

d) Vztah zvláštních předpisů složek IZS k zákonu o IZS

K řešení značného počtu mimořádných událostí, k jejichž vyřešení postačuje jedna věcně příslušná složka IZS, je využíváno speciálních zákonů (např. zákon o požární ochraně, o Policii ČR, o ochraně veřejného zdraví, vodní zákon, veterinární zákon, atp.).

2. KOORDINACE PŘI SPOLEČNÉM ZÁSAHU IZS

Každá organizace při svém vnitřním chodu využívá hierarchicky strukturované oprávnění k rozhodování (od vedoucího organizace po běžného dělníka nebo úředníka). Takové řízení se obvykle nazývá organizační řízení a je vyjádřeno organizačním řádem organizace nebo obdobným řídicím aktem.

Záchranářské, vojenské, bezpečnostní a další obdobné organizace mají také organizační řízení, současně ale musí stanovit mimořádné oprávnění k řízení při výkonu činností mimo vlastní organizaci. Takové řízení se nazývá operační a mimořádné pravomoci získané při operačním řízení jsou často zakotveny v právních předpisech, protože jejich využívání je tak oprávněné i vůči fyzickým a právnickým osobám vně vlastní organizace.

Prakticky každé použití IZS se děje v rámci operačního řízení a v právních předpisech jsou zakotvena oprávnění operačních středisek jednotlivých složek IZS, oprávnění velitele zásahu, starosty obce s rozšířenou působností, hejtmana kraje a Ministerstva vnitra při koordinaci záchranných a likvidačních prací.

2.1. Operační a informační střediska složek IZS

Základní složky IZS jsou informovány o vzniku mimořádných událostí prostřednictvím operačních středisek jednotlivých složek IZS. Úkolem operačních středisek je přijímat tísňová volání (linky 112, 150, 155, nebo 158) a vyhodnocovat informace o mimořádných událostech. V případě potřeby zabezpečují vyrozumění základních i ostatních složek IZS a

vyrozumění státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a plní další úkoly podle zvláštních právních předpisů.

Operační středisko základní složky IZS může, pokud je to technicky možné, přepojit tísňové volání přímo na základní složku, která je k řešení mimořádné události předurčena.

Dalším prvkem v příjmu tísňového volání jsou Telefonní centra tísňového volání na KOPIS HZS krajů. TCTV zajišťuje příjem tísňového volání na lince **112** a **150**. Je určeno i pro cizince, protože je zde zaručeno odbavení volání v angličtině a němčině.

Za účelem vzájemné komunikace zákon o IZS stanovuje funkci koordinujících operačně komunikačních prvků, kterými jsou OPIS IZS. Úlohu OPIS IZS plní KOPIS HZS krajů – ta jsou zřízena ve všech krajích a v hlavním městě Praha. Na ústřední úrovni je zřízeno OPIS IZS u MV-generálního ředitelství HZS ČR. OPIS IZS povolává a nasazuje síly a prostředky složek IZS podle poplachového plánu nebo podle požadavků velitele zásahu. Při nebezpečí z prodlení provádí varování obyvatelstva na ohroženém území.

2.2. Stupně poplachu IZS

Stupeň poplachu (tři stupně a čtvrtý – zvláštní) předurčují potřebu sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce (v závislosti na rozsahu a druhu mimořádné události) na místě zásahu nebo na území, kde probíhá více zásahů.

Potřebný stupeň poplachu vyhledává:

- OPIS IZS při prvotním povolání složek IZS na místo zásahu,
- a zejména upřesňuje velitel zásahu.

Vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu umožňuje starostovi ORP nebo hejtmanovi kraje nebo Ministerstvu vnitra převzít koordinaci záchranných a likvidačních prací. Podrobnosti ke stupňům poplachu jsou uvedeny ve vyhlášce č. 328/2001 Sb.

2.3. Úrovně koordinace

V rámci režimu zákona o IZS se rozlišují tři úrovně koordinace (řízení) při mimořádné události – při ZaLP a činnosti složek IZS. Podle toho, kdo při mimořádné události provádí vlastní koordinaci ZaLP, se pojmově rozlišují tři tzv. úrovně řízení:

- taktická úroveň – koordinuje velitel zásahu,
- operační úroveň – koordinuje operační středisko základní složky IZS,
- strategická úroveň – koordinuje starosta ORP, hejtman kraje (primátor hlavního města Prahy) nebo Ministerstvo vnitra (GR HZS ČR).

a) Koordinace na místě zásahu velitelem zásahu – taktická úroveň

Za místo zásahu se považuje prostor, kde se MU projevuje svými účinky nebo kde se projevy MU předpokládají. Zde za ZaLP odpovídá velitel zásahu, kterým je, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak (např. při akcích na zabezpečení veřejného pořádku), hasič – velitel jednotky PO s právem přednostního velení podle zvl. právního předpisu (vyhláška č. 247/2001 Sb.). Velitelem zásahu může být i velitel jednotky SDH obce, kterou obce zřizují ve smyslu zákona o požární ochraně. Velitel zásahu řídí provádění ZaLP a koordinuje činnost složek IZS na místě zásahu.

- Velitel zásahu má v souladu se zákonem o IZS pravomoc:

- zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídit, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařídit evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost – tato osoba je povinna výzvě vyhovět,
 - nařídit bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb, terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých MU,
 - vyzvat právnické osoby nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
 - zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán a určit náčelníka a členy štábu. Členy štábu jsou zejména velitelé jednotek PO a vedoucí složek IZS, členy mohou být dále fyzické osoby a zástupci právnických osob, se kterými složky IZS spolupracují nebo které poskytují osobní nebo věcnou pomoc,
 - rozdělit místo zásahu na sektory, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly a rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků.
- Štáb velitele zásahu má zpravidla následující strukturu:
- náčelník štábu,
 - člen štábu pro spojení, pro týl, pro analýzu situace na místě zásahu, pro nasazení sil a prostředků,
 - zástupci složek IZS, pomocníci členů štábu.
- Velitelé nebo vedoucí dalších složek IZS působících na místě zásahu mají nedotčenou velitelskou pravomoc (resp. pravomoc nadřízeného) vůči členům své složky. To, že jsou koordinováni, znamená, že přijímají úkoly, definují potřeby součinnosti pro jejich splnění a obousměrně si vyměňují další informace s velitelem zásahu. Pokud je zřízen štáb velitele zásahu, jsou do něj začleněni.

b) Koordinace na operační úrovni – KOPIS HZS

KOPIS HZS povolává na žádost velitele zásahu k zásahu JPO a ostatní složky IZS, případně ve spolupráci s operačními středisky dalších základních složek IZS (PČR a ZZS) povolává síly a prostředky těchto dvou složek IZS. KOPIS HZS má mezi středisky koordinační roli, může požadovat uveřejnění informací ve sdělovacích prostředcích, ovládá systémy varování pro obyvatelstvo a je spojovým uzlem mezi místem zásahu a úrovní strategickou.

Nasazení složek IZS probíhá výběrem vhodných složek IZS z poplachového plánu IZS (krajského, ústředního), které mají schopnost (ovládají určitou činnost a jsou pro ni vybaveny) zasáhnout u určitého typu mimořádné události. Poplachové plány IZS jsou ve své podstatě seznamem disponibilních sil a prostředků složek IZS a jejich schopností, současně obsahují potřebné informace (kontaktní údaje, časové limity) pro jejich povolávání, apod.

c) Koordinace hejtmanem nebo starostou ORP nebo MV ČR – strategická úroveň

Tzv. strategická úroveň koordinace ZaLP představuje přímé zapojení starosty ORP, hejtmana kraje nebo Ministerstva vnitra do koordinace ZaLP. To nastává v situaci, kdy velitel zásahu o jejich koordinaci požádá; v případě hejtmana kraje a Ministerstva vnitra stačí, když je mimořádná událost ohodnocena nejvyšším stupněm poplachu podle poplachového plánu IZS (rozhodnutí zda převezmou koordinaci ZaLP je na jejich uvážení).

Ke své koordinaci a rozhodování mohou (ale nemusí) využívat jako pracovní orgán svůj krizový štáb. Strategická koordinace ZaLP je možná osobní přítomností hejtmána nebo starosty ORP na místě zásahu s využitím štábu velitele zásahu, krizového štábu ORP nebo kraje anebo z OPIS složek IZS, u kterých jsou zpravidla pro tento účel vybaveny místnosti, nebo s využitím vlastních prostor a krizového štábu.

Účelem strategické úrovně při koordinaci ZaLP je:

- zapojení sil a prostředků a oprávnění v působnosti MV, jiných ministerstev a ústředních správních úřadů, hejtmanů krajů a starostů ORP ve prospěch a v souladu s potřebami ZaLP a ochrany obyvatelstva podle poplachového plánu IZS, v souladu s havarijním plánem kraje a vnějším havarijním plánem, nebo i s využitím zahraniční pomoci,
- stanovení priorit ZaLP při rozsáhlých MU zejména mezi různými místy zásahu,
- zabezpečení materiálních a finančních podmínek pro činnost složek při provádění ZaLP,
- zajištění návaznosti ZaLP s opatřeními pro krizové stavy.

3. ÚKOLY ORGÁNŮ SAMOSPRÁVY V RÁMCI IZS

3.1. Působnost a úkoly orgánů kraje (krajského úřadu a hejtmána)

Orgány kraje organizují, usměrňují a sjednocují IZS na území kraje. Pod těmito výrazy je nutné si představit celou škálu činností, které spočívají ve zpracování dokumentace a jejím schvalování (hejtman kraje schvaluje jak havarijní plán kraje, vnější havarijní plány pro více správních obvodů ORP, tak poplachový plán IZS kraje), v organizaci společných jednání a cvičení složek IZS. Kraj je oprávněn i uzavírat součinnostní dohody o vzájemné pomoci při mimořádných událostech s příslušným územním celkem sousedního státu. Servis pro uvedené úkoly obvykle zabezpečuje, kromě příslušné organizační součásti krajského úřadu, HZS kraje.

Hejtman vedle svých výkonných pravomocí organizovat cvičení a koordinovat ZaLP zajišťuje prostřednictvím svého poradního orgánu - bezpečnostní rady kraje - kontrolní funkci vůči IZS. Základní složky IZS jsou na základě nařízení vlády povinny podávat výroční a jiné zprávy o své činnosti k projednání tímto orgánem.

3.2. Působnost a úkoly obecního úřadu ORP a starosty ORP

S reformou státní správy došlo k 1. 1. 2003 k přenesení některých úkolů okresního úřadu a pravomocí přednosty okresního úřadu na obecní úřad ORP a starostu této obce. Je zřejmé, že ORP nemohou tyto úkoly plnit bez určitého servisu ze strany HZS krajů. Úkolů je totiž celá řada, a tak HZS kraje pro potřeby ORP mimo jiné:

- koordinuje ZaLP, zajišťuje havarijní připravenost stanovenou havarijním plánem kraje a vnějšími havarijními plány a ověřuje ji cvičeními,
- organizuje součinnost mezi OÚ ORP a územními správními úřady s působností v jeho správním obvodu a ostatními obcemi,
- organizuje instruktáže a školení v přípravě složek IZS zaměřené na jejich vzájemnou součinnost,
- seznamuje ostatní obce, právnické a fyzické osoby ve svém správním obvodu s charakterem možného ohrožení obyvatel s připravenými ZaLP,
- zpracovává vnější havarijní plán, pokud to vyplývá ze zvláštního právního předpisu a zóna havarijního plánování nepřesahuje správní obvod obecního úřadu ORP.

Rozsah oprávnění a úkolů starosty ORP resp. úřadu ORP v mezích správního obvodu ORP je tak velmi podobný postavení orgánů kraje (s výjimkou organizování a usměrňování IZS, cvičení a uzavírání mezinárodních dohod). Vedle toho však musí ještě pro svou obec plnit úkoly ze zákona o IZS pro obecní úřad a starostu obce.

3.3. Úkoly obecního úřadu a starosty obce

Zákon o IZS stanoví orgánům obce, aby zajišťovaly (organizovaly) připravenost obce na mimořádné události a podílely se na provádění ZaLP a na ochraně obyvatelstva. Za tím účelem obecní úřad každé obce má převážnou část úkolů směřovaných do oblasti ochrany obyvatelstva (zejména varování, evakuace a nouzového přežití).

Starosta obce při zajišťování úkolů obce v rámci podílu na provádění ZaLP:

- zajišťuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,
- organizuje v dohodě s velitelem zásahu nebo se starostou ORP evakuaci osob z ohroženého území obce,
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce,
- je oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

V případech výše uvedených úkolů je obec plní konkrétně, protože tyto úkoly nejsou zákonem přeneseny na HZS kraje, jako je tomu např. v případě OÚ ORP.

Významným nástrojem obce při provádění ZaLP i v úkolech na úseku ochrany obyvatelstva je jednotka SDH obce, kterou obec zřizuje na základě § 67 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Další složkou IZS, která se podílí na provádění ZaLP, je obecní (městská) policie, která pokud je zřízena, je často do IZS začleněna, a také zařízení CO bez právní subjektivity, jichž je obec zřizovatelem.

***Poznámka:** Problematika havarijní připravenosti, havarijního plánování a systém jednotek požární ochrany je řešena v samostatných kapitolách těchto skript.*

KAPITOLA O-08

kpt. Ing. Dana Menšíková, HZS JMK (dana.mensikova@firebrno.cz)

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR KRAJE

Hasičský záchranný sbor České republiky je zřízen zákonem č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR. Základním posláním HZS ČR je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech.

1. POSTAVENÍ A PŮSOBNOST HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU KRAJE PODLE ZÁKONA O POŽÁRNÍ OCHRANĚ

Postavení a působnost hasičského záchranného sboru kraje (dále i „HZS kraje“) na úseku požární ochrany je stanovena v § 26 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Hasičský záchranný sbor kraje:

- zpracovává koncepci požární ochrany kraje,
- vykonává státní požární dozor a je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany,
- kontroluje plnění nařízení orgánů kraje vydaných na úseku požární ochrany,
- odpovídá za připravenost a akceschopnost jednotek HZS kraje,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů pro potřeby HZS,
- řídí po odborné stránce výkon služby v JPO,
- koordinuje zabezpečování požární ochrany v kraji s ostatními orgány,
- soustřeďuje podklady pro zabezpečení materiálních a finančních prostředků jednotek SDH vybraných obcí,
- zpracovává podklady k vydání právních předpisů pro příslušné správní orgány kraje v oblastech, které vymezuje zákon,
- soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy JPO a řízení záchranných prací,
- zabezpečuje statistické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy JPO na území kraje,
- v rozsahu stanoveném ministerstvem řídí a organizuje odbornou přípravu příslušníků, velitelů jednotek HZS podniků, velitelů a strojníků jednotek SDH obcí, velitelů a strojníků jednotek SDH podniků,
- projednává přestupky a správní delikty na úseku požární ochrany,
- zpracovává jedenkrát ročně zprávu o stavu požární ochrany v kraji a předkládá ji krajskému úřadu,
- zabezpečuje preventivně výchovnou, propagační a ediční činnost na úseku požární ochrany podle zaměření stanoveného ministerstvem.

2. PŮSOBNOST A PRAVOMOC HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU KRAJE PODLE ZÁKONA O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU

Působnost a pravomoc HZS kraje při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a při jejich řešení, jsou stanoveny v § 10 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Podle toho HZS kraje plní úkoly orgánů kraje, jež jsou uvedeny v odst. 1 až 4 §10 (podrobněji viz kap. [O-04 Působnost a pravomoc orgánů kraje](#)).

HZS kraje dále pro zabezpečení ZaLP:

- řídí výstavbu a provoz informačních a komunikačních sítí IZS,
- organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a v přípravě složek IZS zaměřené na jejich vzájemnou součinnost; k tomuto účelu zřizuje vzdělávací zařízení,
- zabezpečuje varování a vyrozumění,
- koordinuje záchranné a likvidační práce a plní úkoly při provádění záchranných a likvidačních prací stanovené Ministerstvem vnitra,
- organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření,
- organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- organizuje a koordinuje humanitární pomoc,
- organizuje hospodaření s materiálem civilní ochrany,
- vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany a staveb dotčených požadavky civilní ochrany v kraji,
- uplatňuje stanovisko k zásadám územního rozvoje z hlediska ochrany obyvatelstva a civilního nouzového plánování při přípravě na mimořádné události.

Hasičský záchranný sbor kraje je dotčeným orgánem v územním a stavebním řízení z hlediska ochrany obyvatelstva.

3. PŮSOBNOST A PRAVOMOC HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU KRAJE PODLE KRIZOVÉHO ZÁKONA

Působnost a pravomoc HZS kraje při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a při jejich řešení, jsou stanoveny v § 15 a 15a zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.

HZS kraje při přípravě na krizové situace a jejich řešení:

- organizuje součinnost mezi správními úřady a obcemi v kraji,
- vede přehled možných zdrojů rizik a provádí analýzy ohrožení,
- zpracovává krizový plán kraje a krizové plány obcí s rozšířenou působností,
- plní úkoly stanovené Ministerstvem vnitra a úkoly stanovené hejtmanem v rozsahu krizového plánu kraje a starostou ORP v rozsahu krizového plánu obce ORP,
- předává Ministerstvu vnitra, hejtmanovi a starostovi ORP na jejich žádost údaje, které je oprávněn vyžadovat (viz dále).

Příslušný správní úřad za účelem přípravy na krizové situace a jejich řešení poskytuje HZS kraje na vyžádání v rozsahu nezbytném pro plnění úkolů způsobem zajišťujícím dálkový přístup údaje vedené v základním registru obyvatel, základním registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci, základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí, agendovém informačním systému evidence obyvatel, informačním systému cizinců, registru silničních vozidel, centrálním registru silničních vozidel a v registru řidičů.

HZS kraje je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat údaje o:

- kapacitách zdravotnických, ubytovacích a stravovacích zařízení,
- předmětu a rozsahu činnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob v oblasti výroby a služeb, výrobních programech a výrobních kapacitách, rozsahu zásob surovin, polotovarů a hotových výrobků, počtech zaměstnanců a jejich kvalifikaci,
- počtech zaměstnanců ve výrobních provozech a počtech osob bydlících v místech předpokládané evakuace,
- množství, složení a umístění vyráběných, používaných nebo skladovaných nebezpečných látek,
- množství zadržené vody ve vodních nádržích,
- počtech a typech dopravních, mechanizačních a výrobních prostředků ve vlastnictví právnických nebo fyzických osob a druzích vyrobené nebo zachycené přírodní energie,
- uspořádání vnitřních prostorů výrobních objektů, popřípadě jiných objektů důležitých pro řešení krizových situací, vodovodech, kanalizacích, produktovodech a energetických sítích,
- stavbách určených k ochraně obyvatelstva při krizových situacích, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů,
- výměrách pěstovaných zemědělských plodin a druhu a počtu zemědělských zvířat chovaných právnickými nebo fyzickými osobami,

pokud jsou tyto údaje nezbytné pro zpracování krizových plánů pro přípravu a řešení krizových situací.

HZS kraje:

- seznamuje obce a právnické nebo fyzické osoby na jejich žádost s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení,
- vytváří podmínky pro činnost krizového štábu kraje a krizového štábu obce s rozšířenou působností,
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za nouzového stavu a stavu ohrožení státu a předává údaje v ní vedené Ministerstvu vnitra,
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí.

HZS kraje při zpracování krizového plánu kraje a krizového plánu ORP vyžaduje součinnost orgánů kraje a obcí, organizačních složek státu, právnických osob a podnikajících fyzických osob a dalších subjektů, je-li to nezbytné.

HZS kraje je rovněž oprávněn v mezích své působnosti kontrolovat dodržování krizového zákona a předpisů vydaných k jeho provedení. Kontrolu provádí HZS kraje u obcí (v součinnosti s ORP), u ORP (v součinnosti s KrÚ) a u právnických a podnikajících fyzických osob v případě, kdy tyto určil v krizovém plánu kraje nebo v krizovém plánu ORP k plnění určitých povinností.

KAPITOLA O-09

plk. Ing. Václav Kovář, HZS JMK (vaclav.kovar@firebrno.cz)

JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY

1. ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY

1.1. Právní předpisy

- **Zákon č. 133/1985 Sb., (o požární ochraně) ve znění pozdějších předpisů**
 - ukládá povinnosti ministerstvům a jiným správním úřadům, právníkům osobám a fyzickým osobám. Vyjádřením působností a postavení orgánům státní správy i samosprávy, postavení a povinností jednotek požární ochrany, vytváří podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech.
- **Zákon č. 238/2000 Sb. (o Hasičském záchranném sboru ČR)**
 - upravuje organizaci, řízení a úkoly Hasičského záchranného sboru ČR, včetně práv a povinností příslušníků.
- **Vyhláška č. 247/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů (o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany)**
 - řeší jednotky požární ochrany – plošné pokrytí, vnitřní organizaci a vybavení, řízení, podmínky akceschopnosti, zásady velení a činnosti hasičů při zásahu, odbornou způsobilost a odbornou přípravu příslušníků.
- **Nařízení kraje** (vydává Rada kraje)
 - požární poplachový plán kraje je vydán nařízením kraje č. 24/2004,
 - podmínky k zabezpečení:
 - plošného pokrytí území kraje jednotkami PO,
 - zdrojů vody k hašení požárů a určení těchto zdrojů,
 - finanční zabezpečení JSDHO.

1.2. Organizace, působnost, úkoly v PO, síly a prostředky

1.2.1. *Hasičský záchranný sbor České republiky*

Organizace, působnost a úkoly HZS ČR jsou stanoveny zákonem č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR, ve znění pozdějších předpisů, kde je uvedeno, že ve sboru působí příslušníci ve služebním poměru a stanoví práva a povinnosti těchto příslušníků. Dále stanovuje, že HZS ČR je složen z generálního ředitelství HZS ČR, čtrnácti HZS krajů, střední odborné a vyšší odborné školy a záchranného útvaru HZS ČR. Dále opravňuje generální ředitelství HZS ČR a HZS krajů zřizovat svá vzdělávací, technická a účelová zařízení. Služební poměr příslušníků HZS je od 1. 1. 2007 založen zákonem č. 361/2003 Sb. Zákonem č. 160/2013 Sb. byl do zákona o HZS ČR vložen § 3a Úhrada nákladů zásahu. Dle tohoto ustanovení budou HZS (ale i dobrovolným jednotkám, které zasahovaly na výzvu KOPIS) nahrazovány paušální částkou – tedy bez ohledu na skutečné výdaje – náklady:

- zásahu, který byl vyvolán úmyslným jednáním osoby nebo
- při zásahu u dopravní nehody.

a) MV-Generální ředitelství ČR

Zákon o HZS ČR stanoví, že generální ředitelství HZS ČR je součástí Ministerstva vnitra (je jedním z útvarů MV), v jeho čele stojí generální ředitel, který mj. řídí čtrnáct HZS krajů. Toto řízení je založeno jako metodické, s prvky přímého řízení. MV-GR HZS ČR plní i další úkoly vyplývající z jiných zákonů, zejména ze zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, a zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon).

b) HZS krajů

HZS krajů jsou samostatnými organizačními složkami státu (mají vlastní právní subjektivitu) a jsou napojeny na rozpočtovou kapitolu MV. Řídí v kraji výkon požární ochrany a ochrany před mimořádnými událostmi, zabezpečují řadu úkolů státní správy s působností v požární ochraně, integrovaném záchranném systému, krizovém řízení, civilní nouzové připravenosti a ochraně obyvatelstva.

HZS krajů se mj. člení na územní odbory (zpravidla v bývalých okresních městech), které vykonávají na území okresů správní a organizační činnosti jménem HZS kraje (protože jsou jeho organizačním článkem, nemají žádnou právní subjektivitu).

Základním článkem územních odborů jsou požární stanice HZS. Na území JMK je jich ke dni zpracování tohoto dokumentu 26, a až na výjimky (PS Kunštát, PS Pozořice a PS Hrušovany nad Jevišovkou) jsou umístěny v obcích s rozšířenou působností. Na stanicích jsou dislokovány jednotky HZS krajů. Pod pojmem jednotka HZS kraje si je třeba představit síly a prostředky HZS ČR určené pro výjezd k mimořádným událostem. Dle velikosti se jednotky dělí na čtyři (dvě a více družstev), družstva (šest hasičů s technikou), družstva o sníženém početním stavu (čtyři hasiči s technikou) a skupinu (2-3 hasiči s technikou). Nejběžněji využívané je družstvo o sníženém početním stavu - tyto síly a prostředky jsou základním systémovým prvkem plošného pokrytí území krajů profesionálními jednotkami PO.

c) Krajské operační a informační střediska HZS ČR (KOPIS)

HZS krajů pro území kraje zřizují krajské OPIS (KOPIS). Jsou vybavena technickým zařízením s nepřetržitou obsluhou pro příjem tísňových volání na linkách **150** a **112**.

Obsluha KOPIS zabezpečuje nejen vyhodnocení přijatých tísňových volání a vyslání potřebných sil a prostředků jednotek PO k oznámené mimořádné události, ale zabezpečuje i tzv. operační úroveň řízení, což je mj. koordinace nasazování sil a prostředků, informační podpora velitelů zásahu a zprostředkování plnění jeho požadavků, které vznesl z místa zásahu.

1.2.2. Síly a prostředky požární ochrany mimo HZS ČR

a) Sbory dobrovolných hasičů a jednotky SDH obcí

Jednotka SDH obce je zřizována obcí jako její organizační složka pro zabezpečení území obce před požáry a jinými mimořádnými událostmi. Zřízení jednotky SDH obce je zakotveno v zákoně o požární ochraně a obce mohou mít i několik jednotek SDH. Financování jednotky SDH obce provádí obec ze svého rozpočtu za využití příspěvků z kraje a ze státního rozpočtu formou účelových dotací.

Členové jednotek SDH obcí svou činnost v jednotce zpravidla nevykonávají jako své zaměstnání. Členové těchto jednotek (jako organizační složky obce) jsou většinou (ale není to podmínkou ani pravidlem) zároveň i členy občanských sdružení působících na úseku PO, mezi něž patří Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Česká hasičská jednota a Moravská hasičská jednota. Tato občanská sdružení vykonávají obecně prospěšnou činnost jak v oblasti výchovy a přípravy nových potenciálních hasičů z řad dětí i mládeže, tak i při

rozdvíjení hasičských dovedností v rámci soutěží a udržování historických tradic hasičského hnutí.

Z právního hlediska si je ale potřeba uvědomit rozdíl mezi „Sborem dobrovolných hasičů obce“ jako organizačním článkem výše zmiňovaných občanských sdružení (založených na základě zákona o sdružování občanů) a „jednotkou sboru dobrovolných hasičů obce“ jako organizační složkou obce (zřízenou na základě zákona o PO).

b) Hasičský záchranný sbor podniku a jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku

Některé právnické osoby či podnikající fyzické osoby mají takovou míru požárního nebezpečí, že je jim HZS ČR ze zákona oprávněn uložit zřízení buď profesionální, nebo dobrovolné jednotky PO. Její zřízení a druh v podniku určí HZS kraje dle výsledku posouzení požárního nebezpečí, nebo dokumentace zdolávání požáru. HZS podniku tvoří zaměstnanci podniku, kteří tuto činnost vykonávají na plný úvazek v HZS podniku. V případě zřízení jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku (JSDH podniku), je tvořena zaměstnanci, kteří vykonávají v podniku jinou práci. Zřízení a provoz těchto jednotek hradí daný podnik.

1.2.3. *Kategorie jednotek požární ochrany (JPO)*

Zákon o požární ochraně dělí jednotky PO do 6 kategorií z hlediska:

- jejich územní či místní působnosti,
- zda jsou veřejné či podnikové,
- zabezpečení jejich výjezdu (doba výjezdu).

Zákon o požární ochraně stanoví, že všechny JPO (bez ohledu na jejich zařazení) mohou být nasazeny i mimo území svého zřizovatele. Základním kritériem pro rozdělení jednotek SDH obcí do kategorií je skutečnost, zda jsou k zásahům i mimo území svého zřizovatele předurčeny plánovaně anebo jsou určeny pouze pro zásah na území zřizovatele (vlastní obce). Obce, které zřizují jednotky SDH obce s územní působností, zákon o požární ochraně označuje jako „vybrané obce“ a uvedené jednotky PO názvem „jednotky SDH vybraných obcí“. Na činnost těchto jednotek jsou poskytovány dotace ze státního rozpočtu.

Pro účely plošného pokrytí se jednotky PO dělí na jednotky:

- s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele
 - **kategorie JPO I** - jednotka HZS kraje s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace a dobou výjezdu do 2 minut,
 - **kategorie JPO II/1** nebo **JPO II/2** - jednotka SDH obce s členy, kteří vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace a dobou výjezdu do 5 minut,
 - **kategorie JPO III/1** nebo **JPO III/2** - jednotka SDH obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace a dobou výjezdu 10 minut,
- s místní působností zasahující na území svého zřizovatele
 - **kategorie JPO IV** - jednotka HZS podniku s dobou výjezdu do 2 minut,

- **kategorie JPO V** - jednotka SDH obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně s dobou výjezdu do 10 minut,
- **kategorie JPO VI** - jednotka SDH podniku s dobou výjezdu do 10 minut.

2. VZDĚLÁVACÍ A METODICKÉ ÚKOLY HZS ČR

2.1. Odborná příprava a způsobilost hasičů

Podmínky pro získávání odborné způsobilosti a způsoby odborné přípravy příslušníků HZS ČR, zaměstnanců v jednotkách HZS podniků a SDH podniků a členů jednotek SDH obcí jsou stanoveny v § 72 zákona o požární ochraně a v § 34 až 40 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

Odborná příprava zahrnuje teoretickou přípravu a praktický výcvik, prověřovací a taktická cvičení, tělesnou přípravu, přezkoušení znalostí bezpečnosti práce jednou ročně, pokud předpisy o bezpečnosti práce nestanoví jinak. Je prováděna za účelem:

- splnění podmínek odborné způsobilosti pro výkon zastávané funkce v jednotce PO, které se ověřují zkouškou a prokazují osvědčením,
- získání specializace k výkonu speciální činnosti (např. pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou, obsluha motorových pil),
- zrychlení získání praktických zkušeností u nováčků, začleňovaných do jednotek PO,
- udržování a prohlubování potřebných znalostí a dovedností hasičů formou:
 - pravidelné odborné přípravy v době výkonu služby,
 - vytváření podmínek pro požární sport a organizováním soutěží v požárním sportu a soutěží s prvky záchranných činností.

V rámci své metodické odpovědnosti MV-GŘ HZS ČR vydává obvykle formou pokynů generálního ředitele následující interní akty z oblasti odborné způsobilosti a přípravy:

- normy znalostí, kterými stanovuje minimální požadavky na znalosti a dovednosti hasičů, které jsou nezbytné pro výkon jejich funkce a splnění úkolů stanovených JPO. Normy znalostí stanovují jednotný základ pro přípravu a posuzování osnov kurzů, pro přípravu plánů pravidelné odborné přípravy a pro vydávání konspektů odborné přípravy,
- pokyny, které stanovují systém odborné přípravy v jednotkách SDH obcí nebo podniků,
- učební osnovy odborných i specializačních kurzů,
- konspekty a teze odborné přípravy, které jsou metodickou pomůckou pro provádění pravidelné odborné přípravy,
- pokyny, které stanovují základní zaměření pravidelné odborné přípravy ve všech jednotkách požární ochrany v příslušném roce,
- pokyny, které stanovují provádění prověřovacích a taktických cvičení prováděných jednotkami požární ochrany a v součinnosti s IZS,
- pravidla požárního sportu, která stanovují provádění jednotlivých disciplín a hodnocení dosažených výkonů,
- pravidla soutěží organizovaných ve cvičeních s prvky záchranných činností, například ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel.

2.2. Zdravotní způsobilost členů jednotek SDH obcí

Zdravotní způsobilost členů jednotek SDH obcí vychází se z nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků:

- při tvorbě bylo přihlédnuto ke skutečnosti, že požadavky na zdravotní způsobilost členů nebo zaměstnanců podniků nemohou být naprosto stejné jako u příslušníků HZS ČR, protože výchozí pozice není srovnatelná,
- pro členy jsou požadavky na zdravotní způsobilost stanoveny tak, aby ze služby v jednotkách dobrovolných hasičů nebyl ze zdravotních důvodů zbytečně vyřazován příliš velký počet osob, a při tom byl zajištěn jejich standardní zdravotní stav a jeho pravidelná kontrola,
- zdravotní způsobilost členů jednotek PO se posuzuje při preventivních zdravotních prohlídkách - vstupních, periodických, mimořádných a výstupních. Rozsah vyšetření je určen obecně v závislosti na pracovní zátěži hasičů podle vykonávané činnosti odpovídající zastávané funkci, kterou udává příloha č. 1 nařízení v kategoriích I až IV. Kategorie mají za účel odstupňovat zdravotní hodnocení a je v nich uvedena stručná charakteristika činnosti hasiče v určité funkci, aby si vyšetřující lékař udělal představu o charakteru pracovní zátěže hasiče. Členové jednotek SDH obcí jsou zařazeni v kategorii IV. Zvláštní pozornost při hodnocení zdravotní způsobilosti je věnována členům - nositelům dýchací techniky, kteří jsou hodnoceni podle kategorie I. Jejich vyšetření je však obsahově i termínově odlišné (u vstupních prohlídek) od zaměstnanců podniků. Nositel dýchací techniky je chápán nejen tak, že používá uvedený ochranný prostředek, ale především jako člen, který pracuje při zásahu v podmínkách náročnějších na zdravotní stav (malá viditelnost, horko, prach, velké zatížení plic a oběhového aparátu, stres),
- periodické zdravotní prohlídky jsou vyžadovány tak, aby je bylo možné spojit s preventivními prohlídkami hrazenými ze zdravotního pojištění,
- výstupní preventivní zdravotní prohlídka se týká pouze členů, kteří vykonávají službu v jednotce jako své zaměstnání, před skončením pracovního nebo jiného obdobného poměru. Jejím účelem je zjistit takové změny zdravotního stavu, u kterých lze předpokládat, že k nim došlo vlivem činnosti související s výkonem funkce v jednotce PO.

3. PLOŠNÉ POKRYTÍ ÚZEMÍ ČR JEDNOTKAMI PO A SPOLUPRÁCE

Všechny jednotky PO jsou organizovány na základě zákona o požární ochraně tak, aby zajistily tzv. plošné pokrytí území celé republiky. Poskytnutí pomoci jednotkami PO není na celém území stejné, ale v závislosti na vyhodnoceném požárním nebezpečí každého z katastrálních území. Poskytnutí pomoci jednotkami PO je organizováno tak, aby k ní došlo v době od 7 minut do 20 minut od vyhlášení poplachu předurčeným jednotkám PO podle následující tabulky uvedené jako příloha zákona o požární ochraně:

Základní tabulka plošného pokrytí		
Stupeň nebezpečí území obce		Počet jednotek PO a doba jejich dojezdu na místo zásahu
I	A	2 JPO do 7 min a další 1 JPO do 10 min
	B	1 JPO do 7 min a další 2 JPO do 10 min
II	A	2 JPO do 10 min a další 1 JPO do 15 min
	B	1 JPO do 10 min a další 2 JPO do 15 min
III	A	2 JPO do 15 min a další 1 JPO do 20 min
	B	1 JPO do 15 min a další 2 JPO do 20 min
IV	A	1 JPO do 20 min a další 1 JPO do 25 min

Pozn.: 1 JPO - jedna jednotka PO, 2 JPO - dvě jednotky PO, min - minut.

Předurčené jednotky jsou jednotky HZS krajů a jednotky SDH obcí s místní a územní působností. Pokud je to možné a existuje k tomu vůle u podniků, využívají se k plošnému pokrytí i jednotky HZS podniků. Výše uvedenou tabulkou je zaručena pomoc nejen v čase, ale i v množství sil a prostředků jednotek PO. Uvedený systém jednotek PO zaručuje, že počet JPO zabezpečujících zásahy na jednotlivých katastrálních územích je optimalizován.

3.1. Nařízení krajů k plošnému pokrytí území krajů

Kraje odpovídají za požární ochranu realizovanou plošným pokrytím území kraje jednotkami PO a vydávají proto nařízení, kterými jsou vytvářeny podmínky pro zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami PO a další nařízení, kterými jsou zabezpečovány potřebné zdroje vody apod.

Dne 3. října 2008 bylo vydáno Nařízení Jihomoravského kraje č. 171, kterým byly stanoveny podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Jihomoravského kraje jednotkami PO. Přílohy tohoto nařízení jsou průběžně aktualizovány rozhodnutím ředitele HZS JMK.

3.2. Požární poplachové plány krajů

Společně s výše uvedenými nařízeními o vytvoření podmínek pro plošné pokrytí je obvykle vydáván požární poplachový plán kraje, který je v podstatě přehledem jednotek a jejich předurčením pro území a obsahuje i další potřebné údaje.

Tento dokument je nejdůležitějším dokumentem pro operační a informační střediska HZS kraje, neboť je v něm stanoveno, které jednotky se pro případ požáru či jiné mimořádné události v té či oné konkrétní obci vysílají na místo zásahu. Rovněž tento dokument je vydáván jako nařízení kraje, což je forma právního předpisu, za účelem zdůraznění jeho závaznosti.

3.3. Mezikrajská a mezinárodní spolupráce v požární ochraně

a) Mezikrajská spolupráce

HZS krajů si navzájem vypomáhají při velkých mimořádných událostech. Tato spolupráce je zakotvena v součinnostních dohodách HZS krajů – dohody jsou součástí požárního poplachového plánu kraje.

b) Mezistátní spolupráce

Složitější je obdobná výpomoc na úrovni státních jednotek PO přes mezistátní hranice. K tomu je nutná dohoda mezi sousedícími územně správními celky, v případě ČR takové dohody uzavírají kraje.

Vzájemná výpomoc skutečně existuje a zejména v některých pohraničních povodích, pohořích a hůře dostupných oblastech má značný význam. Úzká spolupráce existuje zejména mezi HZS ČR a polskými či slovenskými státními hasičskými sbory, v rámci které byly vydány společné metodické pokyny, které rozpracovávají mezistátní smlouvy o přeshraniční pomoci. Dále existuje dohoda s Dolním Rakouskem. HZS ČR se také pravidelně účastní společných mezinárodních cvičení v zahraničí a obdobná cvičení pořádá i v tuzemsku, zejména v příhraničních krajích.

4. ZDROJE FINANCOVÁNÍ POŽÁRNÍ OCHRANY

4.1. Financování PO v současnosti

Financování požární ochrany je vícezdrojové. Podílí se na něm veřejné rozpočty, nejvíce státní rozpočet financováním HZS ČR a obce financováním jednotek SDH obcí. Stát dále přispívá obcím neinvestičními dotacemi na udržení akceschopnosti jednotek PO, odbornou přípravu, věcné vybavení a zásahy mimo území obce a v omezené míře i investičními dotacemi na nákup nové požární techniky.

Krajský úřad Jihomoravského kraje každoročně poskytuje ze svého rozpočtu zásahovým jednotkám prostředky na nákup, opravu či repasi nové techniky a věcných prostředků požární ochrany.

4.2. Mechanismus dotací na zabezpečení akceschopnosti, pořízení a obnovu požární techniky pro jednotky SDH vybraných obcí – stav k 1.12.2014

Akceschopnost jednotky SDH obce finančně zabezpečována převážně z prostředků svého zřizovatele (obce). Tato povinnost vzniká obci na základě §29 zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Další možnosti finančního zabezpečení jednotky SDH obce:

- účelové neinvestiční dotace na zabezpečení akceschopnosti JPO:
 - na zabezpečení akceschopnosti jednotky SDH obce kategorie JPO II (121 000 Kč/rok),
 - na mzdové výdaje a zákonné pojištění členům vykonávajícím službu v jednotce SDH vybrané obce kategorie JPO II nebo JPO III jako svoje zaměstnání dle zákoníku práce (50 000 Kč na člena/rok),
 - na věcné vybavení neinvestiční povahy,
 - na odbornou přípravu členů jednotky SDH obce,
 - na zabezpečení výdajů za uskutečněný zásah mimo katastr svého zřizovatele.

- investiční dotace na reprodukci požární techniky:
 - na pořízení nové CAS 7,5; CAS 10; CAS 15 nebo CAS 20 v maximální výši 2 500 000 Kč. Dotace však může dosáhnout maximálně 70% nákladů akce v běžném roce,
 - na technické zhodnocení rekonstrukcí vozidla CAS 32 na podvozku Tatra 815. Maximální výše dotace je 1 500 000 Kč. Dotace však může dosáhnout maximálně 50% nákladů v běžném roce,
 - určena pouze pro jednotky kategorie JPO II a JPO III,
 - pouze pro obce, které doposud neobdržely dotaci v rámci dotačního titulu reprodukce požární techniky pořízením nebo rekonstrukcí CAS.
- finanční prostředky z rozpočtu Jihomoravského kraje:
 - dotační program Jihomoravského kraje na požární techniku a věcné prostředky k řešení mimořádných událostí JSDHO JMK 2013 – 2016,
 - určeno na výstroj a výzbroj, opravy, repase a nákup požární techniky,
 - v případě schválení poskytne Jihomoravský kraj dotaci maximálně do 70% celkových uznatelných výdajů posuzované akce,
 - celková výše dotace:
 - na nákup a rekonstrukci mobilní požární techniky typu CAS a AZ se poskytuje dotace v maximální výši 1 000 000 Kč,
 - na nákup a rekonstrukci mobilní požární techniky typu DA a RZA se poskytuje dotace v maximální výši 500 000 Kč,
 - na opravy a nákup ostatních věcných prostředků a požární techniky v rámci požární ochrany se poskytuje dotace v maximální výši 300 000 Kč,
 - na nákup a opravy jiných prostředků pro činnost předurčených JSDH na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatelstva v maximální výši 300 000 Kč.

5. DALŠÍ SOUVISEJÍCÍ ASPEKTY

5.1. Účast členů jednotky SDH obce na odborné přípravě

Členové dobrovolných jednotek PO jsou povinni se zúčastňovat v určeném rozsahu odborné přípravy. Zúčastňují-li se odborné přípravy členové dobrovolných jednotek PO ve své pracovní době, považuje se to za překážku na straně zaměstnance z důvodu jiných úkonů v obecném zájmu.

Pozn.: Toto ustanovení zákona o PO má usnadnit některým vybraným členům jednotek SDH obce uvolnění pro účast na odborné přípravě formou neplaceného volna, pokud nelze zajistit odbornou přípravu jinak. Ve své podstatě však zaručuje pouze to, že nikdo nemůže použít účast pracovníka na odborné přípravě za důvod výpovědi ze zaměstnání.

K tomu by měl přihlížet obecní úřad při sestavování své jednotky. Má totiž zabezpečovat účast velitelů a strojníků jednotky SDH obce na odborné přípravě k získání odborné způsobilosti a ověření této způsobilosti, a to nejpozději do 12 měsíců od jejich ustavení do funkce. I v případě dobré součinnosti s HZS kraje se lze jen velmi těžko vyhnout určitým kolizím doby odborné přípravy, která se provádí pro více osob, s pracovní dobou některých účastníků. Slova „povinnost zúčastňovat“ jsou chápána jako vyjádření nevyhnutelnosti odborné přípravy a mají význam především jako omezení formálnosti pro

výběr členů jednotky SDH obce, nemá smysl zařazovat do jednotky SDH obce osoby, kterým pro to zaměstnavatel nevytvoří podmínky.

Za přípravu dalších členů jednotky SDH obce odpovídá velitel jednotky. Témata pravidelné odborné přípravy stanovené velitelem dobrovolné jednotky PO na výcvikový rok vycházejí ze „Základního zaměření pravidelné odborné přípravy jednotek PO a příslušníků HZS ČR“, který vydává MV-GŘ HZS ČR, jež je rozpracováno HZS kraje na podmínky kraje.

Pravidelná odborná příprava v kalendářním roce probíhá v minimálním rozsahu 40 hodin. U jednotek SDH obcí kategorie JPO II se doporučuje minimálně 40% (16 hodin) pravidelné odborné přípravy členů dobrovolných jednotek PO vykonávat ve spolupráci s HZS kraje na stanicích HZS kraje.

5.2. Vybrané obecní úřady a jejich úkoly

a) Zdolávání MU mimo katastr obce

Jak vyplynulo z části věnované plošnému pokrytí, s výjimkou jednotek SDH obcí kategorie V., jsou všechny jednotky SDH obcí využívány i pro zásahy mimo katastr obce. Jednotky SDH obcí kategorií JPO II. a JPO III. jsou pro tyto zásahy předurčeny, přičemž předurčení provede HZS kraje tak, že obecnímu úřadu dané obce oznámí, že je vybraným obecním úřadem a projedná s krajem příslušné úpravy nařízení krajů o požárním poplachovém plánu kraje a o podmínkách zabezpečení plošného pokrytí kraje. Pro takto vybraný obecní úřad z toho vyplývá, že musí vytvořit podmínky pro akceschopnost své předurčené jednotky SDH obce.

Podmínkami pro akceschopnost jednotky SDH obce se rozumí její připravenost k plnění úkolů (včetně úkolů civilní ochrany a ochrany obyvatelstva) po stránce:

- organizační (početní stav umožňující výjezd min. 1 družstva v požadovaném čase),
- odborné (ověřená způsobilost velitele a strojníka a pravidelné konání odborné přípravy pro další členy jednotky),
- technické (technika v pojízdném, a podle zákona o provozu na pozemních komunikacích, způsobilém technickém stavu a použitelné potřebné věcné prostředky PO).

b) Nepřetržitá pohotovost družstva o sníženém početním stavu pro zásah mimo katastr obce

Pro některé obce je organizační připravenost alespoň jednoho družstva, zejména v pracovní době ve všední den, velkým (objektivním) problémem, protože družstvo má základní složení (početní stav) velitel + pět hasičů (1+5). Z toho důvodu právní předpisy umožňují, aby bylo udržováno v nepřetržité pohotovosti jen redukované družstvo o zmenšeném početním stavu (1+3).

Odměna za pohotovost je v pracovní dny 15% a ve dnech pracovního klidu 25% průměrného hodinového výdělku, přičemž u členů samostatně výdělečně činných se sazby stanovují podle zvláštních předpisů. Popsaný systém ekonomické stimulace pracovní pohotovosti je ovšem určen jen pro jednotky kategorie JPO II.

5.3. Zřízení jednotky PO

a) Povinnost zřídit jednotky SDH obce a ohlašovny požárů

Povinnost zřídit jednotku SDH je nezávislá na velikosti obce. Obec jí není zproštěna ani tehdy, je-li na jejím katastru dislokována jednotka HZS kraje nebo jednotka HZS podniku.

Této povinnosti může obec zbavit pouze HZS kraje v případě, že s přihlédnutím k místním podmínkám namísto zřízení vlastní jednotky SDH obce, schválí dohodu obce s jinou obcí o smlouvě o sdružení prostředků na činnost společné JPO.

b) Náhradní alternativy ke zřízení jednotky SDH obce

Pokud obec nezřídí jednotku SDH obce, je povinna sdružit prostředky na společnou jednotku s HZS kraje nebo obcí, jejichž jednotky PO jsou předurčeny požárním poplachovým plánem kraje k prvnímu zásahu pro uvedenou obec. Prostředky vynakládané obcí na tuto společnou jednotku PO musí být minimálně ve výši potřebné k zajištění akceschopnosti jednoho požárního družstva o sníženém stavu (§ 69 odst. 3 zákona o požární ochraně).

Obdobně mohou sdružit prostředky dvě nebo více obcí k vytvoření společné jednotky PO různé kategorie. Konečně může obec sdružit své prostředky na zřízení společné jednotky PO s některým s místních podniků (nebo s více podniky), který má obdobnou povinnost zřídit jednotku HZS podniku. Konkrétní případy je nutné předjednat se zástupcem HZS JMK, nejlépe s velitelem příslušné požární stanice HZS JMK.

c) Dokumentace nutná ke zřízení jednotky SDH obce

Z právních předpisů a s ohledem na úkoly, které plní jednotka SDH obce, přichází v úvahu zřízení jednotky SDH obce buď ve formě organizační složky obce, anebo příspěvkové organizace. Obě tyto formy de iure vyžadují, aby jejich zřizovatel vydal o jejich vzniku zřizovací listinu. Ta může být nahrazena smlouvou o zřízení společné jednotky podle § 69a zákona o požární ochraně. Pokud by jednotka SDH obce byla zřízena (začleněna) jako součást jiné příspěvkové organizace, např. technických služeb obce, musela by být patřičně upravena zřizovací listina této příspěvkové organizace a dále by musel vedoucí (ředitel) této p. o. být současně velitelem jednotky SDH obce, čímž by byla splněna podmínka jeho jmenování starostou.

Z uvedeného vyplývá, že až na výjimky je jednotka SDH obce organizační složkou obce a potřebnou dokumentací k jejímu zřízení je:

- zřizovací listina,
- jmenovací dekret velitele jednotky,
- seznam členů jednotky SDH obce spolu s doklady o jejich zdravotní způsobilosti pro výkon služby.

5.4. Ekonomické aspekty související s jednotkami SDH obcí

a) Pracovně právní aspekty postavení členů jednotky SDH obce

Velitele jednotky SDH obce jmenuje a odvolává dle § 68 odst. 1 zákona o PO starosta obce. Před jmenováním velitele požádá územně příslušný HZS kraje o vyjádření ke způsobilosti navrženého člena jednotky vykonávat funkci velitele jednotky. Zároveň starosta přihlíží i k návrhu občanského sdružení působícího v obci na úseku požární ochrany.

Činnost v jednotce SDH obce při plnění úkolů, stanovených zákonem, se považuje za výkon občanské povinnosti. Činnost při nařízeném cvičení nebo nařízené odborné přípravě je jiným úkonem v obecném zájmu ve smyslu zákoníku práce. Ke zvýšení akceschopnosti a zkvalitnění činnosti jednotky SDH se mohou do této jednotky zařadit i osoby vykonávající tuto službu jako svoje zaměstnání, přičemž součástí mzdy jsou i příplatky za pohotovost. O tomto opatření rozhodne obec po projednání s HZS kraje.

Ustanovení § 29 odst. 1 písm. a) zákona o PO stanovuje povinnost obci poskytovat členovi za hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech odměnu, pokud tuto činnost provádí v jeho mimopracovní době.

b) Povinné pořadí priorit ve využívání dotací

Stát prostřednictvím krajských úřadů poskytuje účelové neinvestiční dotace na výdaje spojené:

- se zásahy jednotky SDH obce mimo území jejich zřizovatele,
- na financování jejich akceschopnosti (odborná příprava) a
- na pořízení a obnovu techniky.

Z této dotace jsou hrazeny následující výdaje:

- za uskutečněný zásah jednotky SDH obce na výzvu OPIS mimo jejich územní obvod,
- na udržení akceschopnosti jednotek PO kategorie JPO II a JPO III ve formě příspěvku:
 - na věcné vybavení, které zůstává majetkem obce (např. spojové prostředky, věcné prostředky požární ochrany apod.),
 - maximálně do výše 50 % mzdových výdajů a pojistného členům vykonávajících službu v jednotce JPO II v pohotovosti v místě svého bydliště nebo vykonávajících službu v jednotce jako svoje hlavní povolání.
- na odbornou přípravu velitelů a strojníků jednotek SDH obcí a preventistů PO obcí k dosažení odborné způsobilosti.

Dotaci podle předchozích bodů je nutno čerpat ve stanoveném pořadí!

c) Ostatní činnosti jednotky SDH obce

Poskytování pohotovostních a jiných služeb nebo prací (§ 97 zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.), které jsou zpravidla předem ohlášeny a dohodnuty a následně ve vhodném/domluveném termínu plánovitě plněny. Jedná se o události, u kterých není bezprostřední ohrožení, nebo jednotka PO provádí činnosti k předcházení vzniku potenciálního ohrožení (např. likvidace vos či sršňů, asistence, služby pro zřizovatele jednotky PO mimo prostor stanice *nebo služby zřizovatelem jednotky PO* dohodnuté a to s úhradou nebo i bez ní). Do **evidence ostatních činností jednotek SDH obcí** patří činnosti prováděné mimo prostor stanice, které:

- jsou předem dojednány se zřizovatelem jednotky PO;
- jsou ohlášeny nebo dojednány KOPIS jako služba jednotky PO některému subjektu (např. Policii ČR nebo obci) na jeho žádost,
- jsou po výjezdu jednotky PO na místě klasifikovány tak, že nejde o záchranné či likvidační práce (z nichž se např. následně nestane „planý poplach“ nebo „zneužití jednotky“).

d) Zranění člena JSDH

Následné řešení závisí na vztahu uzavřeném mezi obcí a členem JSDH obce:

- při dohodě o pracovní činnosti nebo o provedení práce odškodňuje zaměstnavatel, tedy obec jako zřizovatel jednotky,
- při dohodě o členství v JSDH odškodňuje stát.

Výše odškodnění vyplývajících ze zákona:

Při poškození zdraví jde o tyto náhrady (§ 369 a násl. zákoníku práce):

- za ztrátu na výdělku,
- za bolest a ztížení společenského uplatnění,
- za účelně vynaložené náklady spojené s léčením,
- za věcnou škodu.

Při úmrtí následkem úrazu (§ 375 a násl. zákoníku práce) náleží:

- náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s jeho léčením,
- náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem,
- náhrada nákladů na výživu pozůstalých,
- jednorázové odškodnění pozůstalých (240 000 Kč pozůstalému manželovi a každému nezaopatřenému dítěti; rodičům ve spol. domácnosti dohromady 240 000 Kč – tyto částky jsou vyšší než u příslušníků ve služebním poměru podle § 109 zákona č. 361/2003 Sb.),
- náhradu věcné škody.

Dojde-li ke smrtelnému úrazu případně k invaliditě přímo při zásahu či cvičení, přísluší vedle toho jednorázové mimořádné odškodnění podle § 81 zákona č. 133/1985 Sb. a nařízení vlády č. 34/1986 Sb.

KAPITOLA O-10

MUDr. Jana Kubalová, ZZS JMK, p. o. (kubalova.jana@zssjmk.cz)

MUDr. Rudolf Zvolánek, ZZS JMK, p. o.

MUDr. Barbora Zuchová, ZZS JMK, p. o.

ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA

Zdravotnická záchranná služba je zdravotní službou, která je poskytována na základě tísňové výzvy na tísňovou linku 155 nebo tísňovou výzvou předanou jiným operačním střediskem složky integrovaného záchranného systému. Hlavní činností je poskytování zejména přednemocniční neodkladné péče osobám se závažným postižením zdraví nebo v přímém ohrožení života.

Základní činnosti, které ZZS poskytuje:

- nepřetržitý kvalifikovaný bezodkladný příjem tísňových volání operátorem zdravotnického operačního střediska,
- vyhodnocení stupně naléhavosti tísňového volání a rozhodnutí o nejhodnějším okamžitém řešení tísňové výzvy podle zdravotního stavu pacienta, rozhodnutí o vyslání správné výjezdové skupiny a operační řízení výjezdových skupin,
- řízení a organizaci přednemocniční neodkladné péče na místě události a spolupráci s velitelem zásahu složek integrovaného záchranného systému,
- spolupráci s cílovým poskytovatelem akutní lůžkové péče,
- poskytování telefonicky asistované první pomoci do doby příjezdu výjezdové skupiny na místo události,
- vyšetření pacienta a poskytnutí zdravotní péče s cílem záchrany života a obnovení nebo stabilizaci základních životních funkcí pacienta, soustavné sledování během přepravy k cílovému poskytovateli akutní lůžkové péče až do okamžiku předání,
- poskytování letecké záchranné služby,
- přepravu tkání a orgánů k transplantaci letadlem, hrozí-li nebezpečí z prodlení a nelze-li přepravu zajistit jinak,
- činnost při hromadném postižení osob v důsledku MU nebo za krizových situací - třídění osob postižených na zdraví podle odborných hledisek urgentní medicíny, ošetření v intencích medicíny katastrof a transport pacientů.

ZZS se řídí platnými právními předpisy, z nichž nejdůležitější je Zákon o zdravotnické záchranné službě č. 374/2011 Sb., <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-374>, který upravuje zákonnou výjezdovou dobu výjezdových skupin ZZS, zákonnou dojezdovou dobu za ideálních podmínek, systém centrálního operačního řízení a další povinnosti ZZS jako je povinnost být připraven na krizové situace a mimořádné události a povinnost být vzdělán v oblasti urgentní medicíny.

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

- Zákon č. 374/2011 S., o zdravotnické záchranné službě,
- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách – upravuje práva a povinnosti zdravotníků, ale i pacientů, zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách,

- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému - spolupráce s ostatními složkami IZS je prováděna na základě smlouvy mezi ZZS a ostatními složkami,
- Vyhláška 296/2012 Sb., o požadavcích na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní služby, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče dopravními prostředky a o požadavcích na tyto dopravní prostředky,
- Nařízení vlády č. 148/2012 Sb. o stanovení výše úhrady nákladů na připravenost poskytovatele zdravotnické záchranné služby na řešení mimořádných událostí a krizových situací ze státního rozpočtu,
- Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta,
- Zákon č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních),
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce,
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,
- Vyhláška č. 240/2012 Sb., kterou se provádí zákon o zdravotnické záchranné službě,
- Vyhláška č. 92/2012 Sb., o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče,
- Vyhláška č. 99/2012 Sb., o minimálních personálních požadavcích zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče,
- Vyhláška č. 296/2012 Sb. o požadavcích na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní služby, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče dopravními prostředky a o požadavcích na tyto prostředky,
- Vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech NLZP,
- Vyhláška č. 423/2004 Sb. o celoživotním vzdělávání,
- Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání,
- NV č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě,
- *Úmluva o biomedicíně,*
- *Listina základních práv a svobod.*

2. SYSTÉM POSKYTOVÁNÍ ZZS V JIHMORAVSKÉM KRAJI

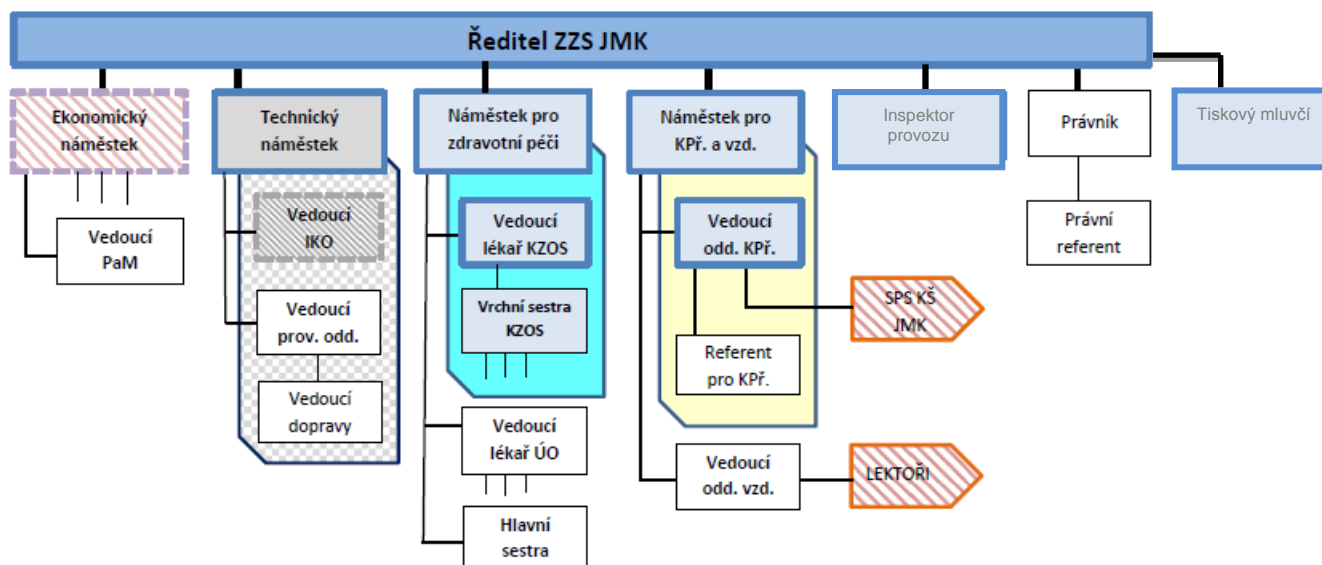
Zdravotnická záchranná služba Jihomoravského kraje, p. o. (dále i „ZZS JMK“) poskytuje odbornou přednemocniční neodkladnou péči v jihomoravském regionu. ZZS JMK zasahuje na ploše 7 196 km² a poskytuje PNP pro cca 1 169 000 obyvatel. ZZS JMK, poskytuje součinnost i jiným ZZS krajů: Pardubickému, Olomouckému, Zlínskému kraji a Kraji Vysočina. Sousedním ZZS je péče poskytována na základě smlouvy a předem dohodnutých pravidel, jedná se především o poskytování ZZS v okrajových oblastech sousedních krajů a poskytování LZS.

Jako celokrajská záchranná služba vznikla ZZS JMK 1. 1. 2006 sloučením již

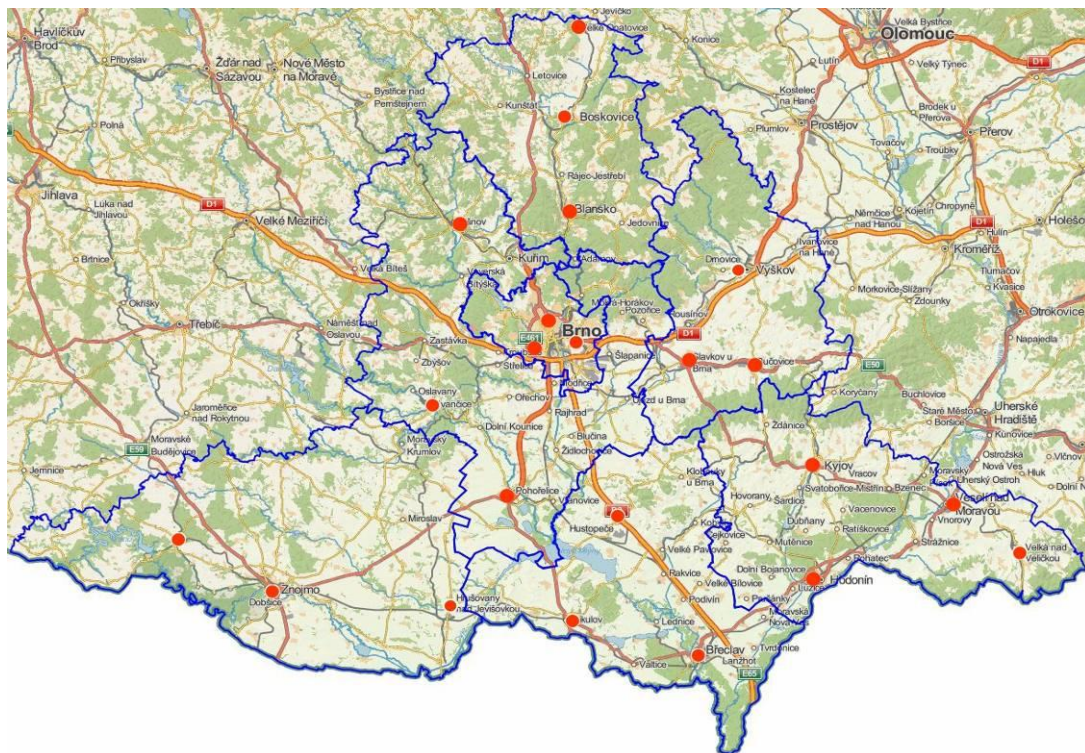
existujících oblastních středisek. Zřizovatelem Zdravotnické záchranné služby JMK je Jihomoravský kraj. Výjezdové základny jsou rozmístěny tak, aby jejich síť maximálně vyhovovala geografickému a demografickému rozložení JMK. V současné době vyjíždějí výjezdové skupiny z 23 výjezdových základen, které jsou rozděleny do 7 územních oddělení, včetně letecké záchranné služby (LZS). Síť zdravotnické záchranné služby musí být dle platné legislativy organizována tak, aby byla zabezpečena dostupnost přednemocniční neodkladné péče a její poskytnutí do 20 minut od přijetí tísňové výzvy, s výjimkou případů hodných zvláštního zřetele (např. pacient s rizikem vysoce nebezpečné nákazy nebo zásah na území obsahující nebezpečnou látku či záření, nepříznivé meteorologické podmínky, atd.).

Z důvodu změny legislativy ve zdravotnictví v roce 2012 (zákonná dojezdová doba, povinnost vzdělávání, krizová připravenost), z důvodu dlouhodobého přesunu závažnosti stavu pacientů spíše ke stavům život neohrožujícím, ale také z důvodu rozšíření kompetencí zdravotnických záchranářů, došlo od roku 2012 na základě usnesení Zastupitelstva Jihomoravského kraje ke změně koncepce poskytování péče pro obyvatele obcí v JMK. Došlo k rozšíření poskytování péče systému *rendes-vous*, tzn. jeden lékař poskytuje zdravotní péči pro více výjezdových skupin bez lékaře, při navýšení počtu těchto výjezdových skupin.

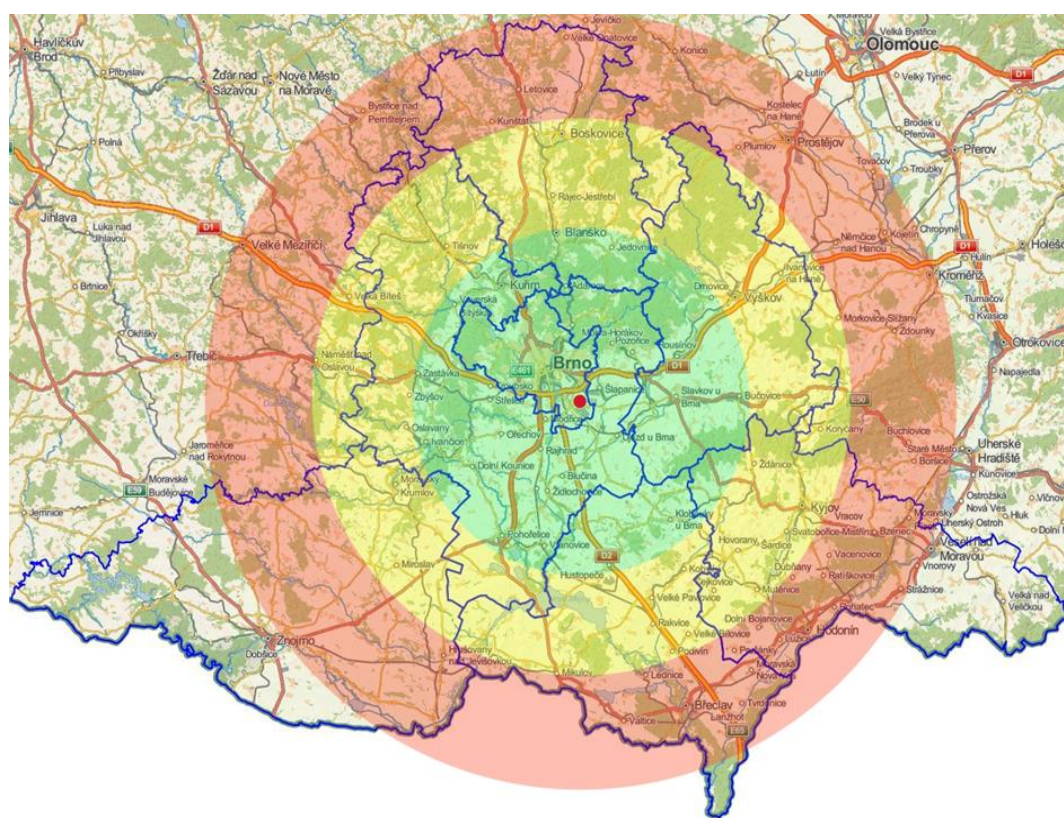
Statutárním zástupcem ZZS JMK, je ředitel, viz <http://www.zzsimgk.cz/kontakty>, který na řídicím úseku spolupracuje s náměstký ředitele. Územní oddělení řídí vedoucí lékař ve spolupráci s vrchní sestrou, kteří jsou podřízeni náměstkovi zdravotní péče a hlavní sestře, vedoucí lékař KZOS vede zdravotnické operační středisko a je taktéž podřízen náměstkovi pro zdravotní péči.

Obr. 1 Schéma vnitřního členění ZZS JMK, p. o.

Obr. 2 Plán pokrytí kraje výjezdovými základnami ZZS JMK, p. o.

Obr. 3 Plán pokrytí kraje leteckou záchrannou službou (zelená kružnice znamená dolet do 10 min od výzvy, žlutá do 15 min od výzvy a červená do 20 minut od výzvy)

Podrobné členění, včetně aktuálních obsazení vedoucích pozic, kontaktů, umístění výjezdových základen a dalších informací o činnosti ZZS JMK lze nalézt na webových stránkách ZZS JMK: <http://www.zzsjmk.cz/>

3. KRAJSKÉ ZDRAVOTNICKÉ OPERAČNÍ STŘEDISKO

Činnost výjezdových skupin je řízena **Krajským zdravotnickým operačním střediskem (KZOS)**. Operátoři KZOS vyhodnocují tísňová volání na čísle 155 z území celého Jihomoravského kraje. Na základě tísňového volání rozhodují o vyslání nevhodnější výjezdové skupiny na místo události a v případě potřeby poskytují telefonicky asistovanou první pomoc. Operátoři na tísňové lince jsou zdravotní sestry nebo zdravotničtí záchranáři se specializací v oboru řízení přednemocniční neodkladné péče.

Zdravotnické operační středisko ZZS JMK, sídlí v Brně a je prvkem kritické infrastruktury. Je centrálním pracovištěm operačního řízení a pracuje v nepřetržitém režimu. Hlavní úkoly zdravotnického operačního střediska dle zákona o ZZS jsou:

- příjem a vyhodnocení tísňových volání,
- převzetí a vyhodnocení výzev a vyrozumění přijatých od základních složek integrovaného záchranného systému a od orgánů krizového řízení,
- vydávání pokynů výjezdovým skupinám na základě přijatých tísňových výzev,
- poskytování telefonicky asistované resuscitace a telefonicky asistované první pomoci,
- spolupráce s ostatními zdravotnickými operačními středisky a středisky integrovaného záchranného systému,
- zajišťování komunikace mezi poskytovatelem zdravotnické záchranné služby a poskytovateli akutní lůžkové péče, koordinace předávání pacientů cílovým poskytovatelům akutní lůžkové péče a koordinace přepravy pacientů neodkladné péče mezi poskytovateli zdravotních služeb,
- poskytovatel zdravotnické záchranné služby si může v rámci operačního řízení vyžádat pomoc na vyžádání od ostatních složek integrovaného záchranného systému, a to na základě předem písemně dohodnutého způsobu poskytnutí pomoci.

4. SYSTÉM VÝJEZDOVÝCH PROSTŘEDKŮ ZZS JMK A JEJICH NASAZENÍ

V případě selhání nebo bezprostředního ohrožení základních životních funkcí (ohrožení života, těžké dopravní nehody a úrazy...) nebo v případě mimořádné události s hromadným postižením osob je na místo události vyslána výjezdová skupina RLP (rychlá lékařská pomoc). Její součástí je vždy lékař, diplomovaný specialista záchranář nebo zdravotní sestra specializovaná pro stavy akutního ohrožení života a řidič záchranář.

V případě nezávažného úrazu nebo akutního zhoršení stavu postiženého, který však přímo neohrožuje na životě, je na místo události vyslána výjezdová skupina RZP (rychlá zdravotnická pomoc). Její součástí je diplomovaný specialista záchranář nebo zdravotní sestra specializovaná pro stavy akutního ohrožení života a řidič záchranář. I tato výjezdová skupina je schopna poskytnout vysoce odbornou neodkladnou péči a to ve všech stavech, včetně těch, které ohrožují pacienta na životě.

Setkávací systém RV (rendes-vous) je zvláštní systém vysílání lékaře na místo události. Lékař se záchranářem jedou na místo události v osobním autě a jsou dojížděni výjezdovou skupinou RZP nebo naopak výjezdová skupina RZP si dovolává na místo lékaře. Tento systém je zaveden z důvodu flexibility lékaře, rychlejšího dojezdu na místo a zvýšení dostupnosti lékaře ZZS pro větší cílovou skupinu obyvatel v návaznosti na vyšší počet výjezdových skupin RZP, které lékař dokáže obsloužit.

Další výjezdovou skupinou, která může být KZOS vyslána na místo události je LZS (letecká záchranná služba). Dopravním prostředkem LZS je vrtulník, který je speciálně vybaven pro poskytování neodkladné lékařské pomoci. Posádku LZS tvoří pilot, lékař se specializací pro řešení urgentních stavů a diplomovaný specialista záchranář nebo zdravotní sestra specializovaná pro urgentní stavy. Výjezdová skupina LZS je přednostně vysílána k těžkým úrazům, z důvodu časové úspory anebo z důvodu nutnosti co nejšetnějšího transportu pacienta. Aby mohl vrtulník přistát, potřebuje volnou plochu o rozměrech minimálně 30 x 30 metrů. Na předpokládané přistávací ploše je nutné uklidit předměty, které by se mohly proudem vzduchu vznést. Je nutné zavřít domácí zvířata a okna u domu. Za přistání je plně zodpovědný pilot vrtulníku ve spolupráci s posádkou. Může se tedy stát, že si vybere vzhledem k bezpečnosti místo jiné, než bylo původně uvažováno. Po přistání vrtulníku je nutné dodržovat základní bezpečnostní opatření: zásadně se nepřibližovat bez vědomí pilota nebo posádky, obzvláště za chodu rotoru. Také se může stát, v případě nestabilního počasí, že volající bude dotazován na dohlednost v místě přistání.

Výjezdové skupiny ZZS JMK zabezpečují:

- a) primární zásahy, jimiž se rozumí realizace požadavků KZOS k poskytnutí přednemocniční neodkladné péče včetně jízdy, popřípadě letu k postiženému, jeho vyšetření a ošetření, doprava do nejbližšího vhodného nebo smluvně zajištěného zdravotnického zařízení podle stupně postižení zdravotního stavu pacienta a spolupráce při akutním příjmu postiženého,
- b) sekundární zásahy, jimiž se rozumí doprava zraněných, nemocných a rodiček v podmínkách přednemocniční neodkladné péče, mezi zdravotnickými zařízeními po předchozí dohodě příslušných zařízení, většinou je jedná o transporty na vyšší pracoviště.
- c) likvidaci zdravotních následků hromadných neštěstí, katastrof nebo jiných mimořádných situací v přednemocniční fázi.

Při souběhu požadavků a omezeném počtu sil a prostředků má zabezpečení primárních zásahů přednost před zabezpečením zásahů sekundárních. Vyšetření a ošetření výjezdová skupina neposkytne v těch případech, kdy by jejich provedení vážně ohrozilo zdraví nebo život členů skupiny. O své činnosti vede výjezdová skupina dokumentaci v papírové i elektronické podobě.

5. SMĚŘOVÁNÍ PACIENTŮ DO ZDRAVOTNICKÝCH ZAŘÍZENÍ V JMK

V souladu se zákonem o ZZS 374/2011 Sb. a zákonem o zdravotní péči 372/2011 Sb. nelze respektovat přání pacienta zvolit si lékaře nebo zdravotnické zařízení (ZZ), pacienti jsou transportováni do nejbližšího ZZ, které je schopno řešit zdravotní potíže pacienta. V praxi je, pokud to lze, upřednostňován transport tam, kde je k danému pacientovi a dané chorobě umístěna komplexní zdravotnická dokumentace. V případě závažných onemocnění nebo úrazů, obzvláště vyžaduje-li pacient takovou léčbu, která převyšuje možnosti místní nemocnice, je indikován transport do vzdálenějšího zdravotnického zařízení. V praxi je systém nastaven tak, že pacient je po primárním ošetření na místě události, pokud to podmínky a jeho zdravotní stav dovolí, směřován přímo do místa s možností definitivního ošetření. Cílem je zkrátit dobu ošetření a transportu do místa definitivního poskytnutí nemocniční péče.

V České republice je péče o specifická onemocnění soustředěna do specializovaných center, která jsou rozmístěna tak, aby byly dosažitelné pro všechny pacienty z celého území ČR. V oblasti urgentní medicíny je využívána nejčastěji centralizovaná péče o závažná traumata, závažné popáleniny, akutní koronární syndrom, mozkové příhody a péče o rizikové těhotné. Centralizovaná péče je vysoce specializovaná, je nákladná a je náročná jak na

personální, tak na materiálně technické vybavení. Její koncentrace má za úkol efektivně využít vynaložené prostředky. V Jihomoravském kraji jsou pacienti nejčastěji transportováni do následujících center:

- Traumacentrum – směřování pacienti se závažným traumatem splňující kritéria triage positivity, dle Věstníku MZ 6/2008 čl. 10 příloha 4 (FN Brno Bohunice).
- Popáleninové centrum – směřování pacienti s převažujícím popáleninovým traumatem splňující kritéria triage positivity, dle Věstníku MZ 6/2008 čl. 10 příloha 5 (FN Brno Bohunice).
- PCI centrum – směřování pacienti s akutním koronárním syndromem (FN Brno Bohunice, FN USA).
- Komplexní cerebrovaskulární centrum – směřování a konzultování pacienti s CMP do 24 hodin od vzniku onemocnění (FN Brno Bohunice, FN USA).
- Perinatologické centrum - směřována všechna riziková těhotenství ještě před porodem (FN Brno Bohunice, Obilní Trh).
- Dětské traumacentrum – směřování pacienti dětského věku (FN Brno – fakultní dětská nemocnice Černá Pole).

6. VOLÁNÍ NA ZZS JMK, KDY VOLAT NA TÍŠŇOVOU LINKU A KDY ZVOLIT JINÝ TYP ZDRAVOTNÍ PÉČE

V případě akutního ohrožení života nebo zdraví je vhodné volat bezplatnou tísňovou linku ZZS: 155. Po ohlášení operátora je nutné mluvit pokud možno klidně, věcně a je nutné zodpovědět všechny dotazy operátora.

Operátor zpravidla postupuje podle schématu:

- KDO? volá (jméno volajícího).
- CO? se stalo (dopravní nehoda, pád z výšky, bolest na hrudi...).
- KDE? se postižený nachází (obec, ulice, číslo domu, patro, jméno na zvonku), při dopravních nehodách na silnici (kilometrovník na dálnici, číslo přejezdu, směr jízdy, odkud – kam jedete, sousední obec, nápadný orientační bod v okolí, apod.).
- KOLIK? je postižených.
- JAKÝ JE STAV? postiženého (popsat zdravotní stav postiženého – je při vědomí, bezvědomí, dýchá, nedýchá, krvácí...).
- JMÉNO A ORIENTAČNĚ VĚK POSTIŽENÉHO (je-li znám).

Není nutné mít obavy z opomenutí informací důležitých pro záchranu pacienta. Zkušený operátor se na všechno potřebné vyptá. Je nutné se řídit pokyny operátora, který také hovor ukončí. V akutních případech operátor obvykle rozhodne o vyslání vhodné výjezdové skupiny již během hovoru na tísňovou linku. Bude-li to nutné, zůstane na telefonu až do příjezdu zdravotníků, tedy i několik minut.

Poskytování ZZS je určeno pro stavy, kdy jsou ohrožené nebo selhávající základní životní funkce (dušnost, bolesti na hrudi, poruchy vědomí nebo jiné varovné známky) nebo těžká akutní bolest. V případě, že tyto podmínky nejsou splněny, je vhodné spíše navštívit praktického lékaře. Praktický lékař zná stav pacienta, rodinné zázemí a dokáže odhalit všechny odchylky. Na rozdíl od ZZS může předepsat medikaci určenou k vyzvednutí v lékárně.

7. SPOLUPRÁCE S OSTATNÍMI SLOŽKAMI IZS A DALŠÍMI SUBJEKTY

Poskytovatel zdravotnické záchranné služby si může v rámci operačního řízení vyžádat pomoc na vyžádání od ostatních složek integrovaného záchranného systému. Tato pomoc je vyžadována na základě předem písemně dohodnutého způsobu poskytnutí pomoci. ZZS JMK spolupracuje s dalšími složkami IZS v řadě situací: dopravní nehody, otvírání bytů, pacient ohrožující posádku ZZS, ale i poskytnutí základní neodkladné resuscitace. Standardem je součinnost všech složek IZS na místě mimořádné události s hromadným postižením osob. Velitelem zásahu je zástupce složky, jejíž činnost na místě převládá, obvykle složky HZS, při zajištění aktivního střelce složka PČR. Příprava na mimořádné události je součástí výcviku všech složek IZS. Příprava probíhá ve formě taktických či prověřovacích cvičení a metodických výcviků IZS na různé typové činnosti. Více v kapitole Role ZZS JMK při řešení mimořádných událostí a krizových situací.

Členové výjezdových skupin jsou oprávněni vstupovat za účelem poskytnutí pomoci do cizích objektů, obydlí nebo na cizí pozemky, pokud se tam podle dostupných informací nachází osoba, která péči ZZS vyžaduje. Zákon o ZZS také opravňuje členy výjezdových skupin k požadování osobní nebo věcné pomoci, která je nezbytná a bezprostředně nutná k poskytnutí zdravotnické záchranné služby, pomáhající osoby však nesmí být vystaveny ohrožení života nebo zdraví. Stejně tak jsou členové výjezdových skupin oprávněni, vyžaduje-li to účinná ochrana lidského života a zdraví, požadovat informace, které jsou nezbytné k poskytnutí adekvátní péče.

8. PROJEKT AED V JIHOMORAVSKÉM KRAJI

V Jihomoravském kraji resuscitují týmy Zdravotnické záchranné služby JMK kolem 700 pacientů ročně a pouze u 45 % z nich se v terénu podaří obnovit spontánní krevní oběh. Toto číslo nevyovídá o následném přežití pacientů. Velké množství z nich umírá po převozu do nemocnice, nebo situací přežijí s těžkým nervovým postižením. Po 5 minutách od vzniku náhlé zástavy srdečního oběhu (NZO) dochází k nezvratnému poškození mozkových buněk. I když týmy ZZS průměrně dojíždějí k pacientům do 8 minut, je tato doba pro pacienta se zástavou oběhu osudnou, pokud na místě není poskytována laická první pomoc. Největší šanci na přežití dává postiženému kromě kvalitní okamžité resuscitace i včasná defibrilace.

Včasná defibrilace je jedním z postupů neodkladné resuscitace, podstatně zvyšující její následnou úspěšnost. Pokud je provedena okamžitě po příhodě, udává se přežití až v 94 % případů. Provedení defibrilace za 5 minut po NZO znamená přežití v 50 % a za 12 minut po NZO už jen v 25 % případů. Defibrilace je odborný postup, schopný zrušit významnou poruchu srdečního rytmu (fibrilaci komor) vedoucí k zástavě oběhu. Fibrilace komor je nejčastější kardiální příčina náhlé zástavy oběhu. Přístroj, který je schopen analyzovat křivku EKG a laického zachránce vede v případě potřeby hlasovými a písemnými pokyny k provedení bezpečné defibrilace se nazývá automatizovaný externí defibrilátor (AED).

ZZS JMK je jedním z realizátorů projektu „Rozmístění AED v Brně a Jihomoravském kraji“. Tento projekt odstartoval celý systém, který vedl k plošnému zasíťování celého kraje nejen defibrilátory, ale současně i proškolenými zachránci schopnými kvalitně provádět základní neodkladnou resuscitaci. Celý systém je založený na součinnosti okamžité pomoci pacientovi s NZO:

1. vysláním výjezdové skupiny ZZS,
2. vysláním laického zachránce s defibrilátorem.

V registru ZZS je několik typů pomoci s AED. Jde o veřejně umístěné přístroje ve speciálních boxech, ve veřejných budovách jako např. polikliniky, zimní stadiony, plavecké bazény, sportovní haly, nákupní centra, AED obsluhované členy hasičského záchranného sboru (JPO1, 2, 3), AED obsluhované policií (PČR, MP). Všichni, kteří vlastní AED a jsou zařazení do systému AED, prošli odborným školením poskytování neodkladné resuscitace a

používání AED. Zdravotnická záchranná služba se zachránci neustále pracuje (poskytuje pravidelná školení, zpětné vazby apod.) a tím zvyšuje kvalitu poskytované péče před příjezdem odborné pomoci.

Prakticky funguje systém následovně: operátor ZZS JMK přijme tísňovou výzvu o vzniku náhlé zástavy oběhu (pacient je v bezvědomí a nedýchá). Ihned je vyslán nejbližší záchranný tým ZZS JMK. V případě rychlejší dostupnosti AED je aktivován také tento systém (buď přímým voláním na kontakt obsluhy AED, či přes operační střediska složek IZS). Po celou dobu zůstává operátor KZOS ZZS JMK s volajícím na telefonu a vede jej k poskytování první pomoci. Díky rozmístění AED dojíždí první právě školený zachránce, který přebírá resuscitaci od laického zachránce. Cílem je vystřídání již unaveného volajícího, provádění kvalitní resuscitace a provedení defibrilačního výboje, je-li přístrojem indikován. Následně na místo události dojíždí profesionální tým ZZS, který resuscitaci přebírá a rozšiřuje o pokročilé zajištění dýchacích cest a podání medikace. Předpokládáme, že tento systém zvýší šanci na přežití pacientů se zástavou oběhu.

V současné době (na konci roku 2014) je v systému zařazeno 71 AED a jejich počet neustále stoupá. Za první měsíce fungování projektu se již začínají objevovat výsledky v podobě úspěšných resuscitací a přeživších pacientů. Každý člověk, který díky tomuto systému přežije náhlou zástavu oběhu bez neurologického postižení, je důkazem smysluplnosti projektu a zároveň odměnou pro resuscitující zachránce.

Obr. 4 Označení umístění AED

Obr. 5 Jeden z možných typů defibrilátorů používaných na JMK

Obr. 6 Umístění defibrilátoru ve venkovním boxu, box je možné otevřít po zavolání na tísňovou linku 155, operátor sdělí kód pro otevření

ZZS JMK je ve spolupráci s Masarykovou univerzitou, FSpS autorem výukových videí pro použití AED. Informace o projektu a výuková videa jsou volně ke stažení na: <http://www.aedbrno.info>

KAPITOLA O-11

kpt. MVDr. Bc. Jiří Kuciel, PČR (jiri.kuciel@pcr.cz)

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

1. ORGANIZACE A BĚŽNÝ VÝKON SLUŽBY POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

1.1. Organizační struktura Policie ČR, její postavení v rámci resortu MV a postavení Policie ČR ve vztahu k ostatním orgánům veřejné správy

V souladu se zákonem (z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky) hovoříme o Policii ČR jako o ozbrojeném bezpečnostním sboru ČR, jehož působností je:

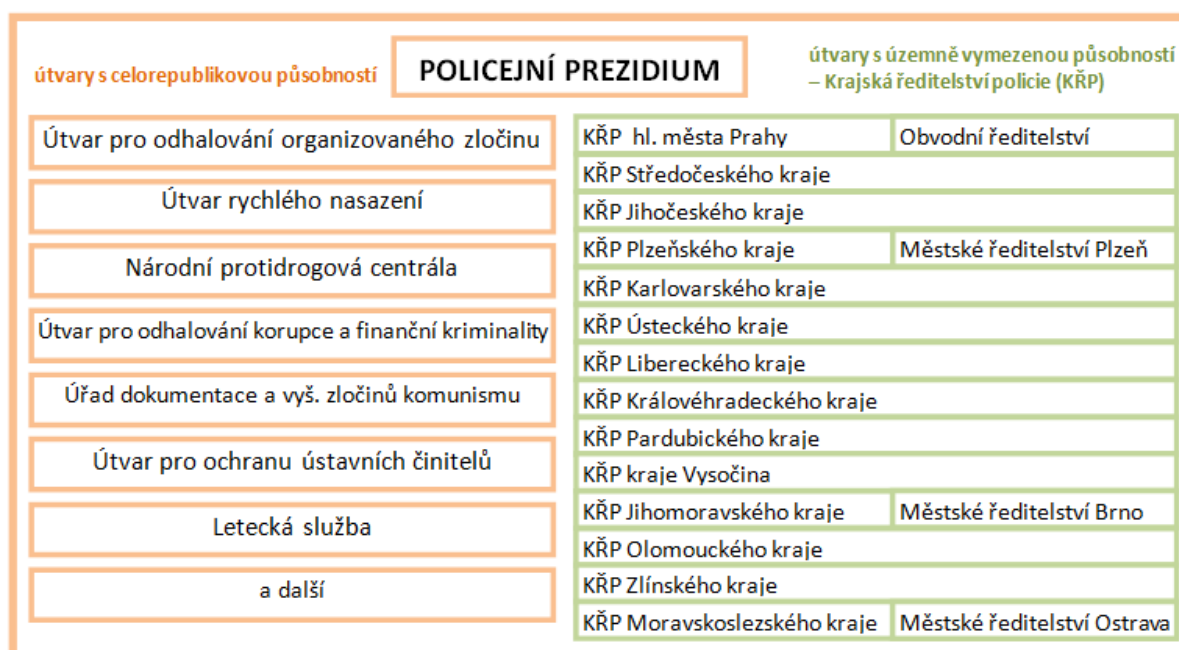
- chránit bezpečnost osob, majetku a veřejný pořádek,
- předcházet trestné činnosti,
- plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.

Policie je dle § 5 odst. 1 zákona o Policii ČR podřízena ministerstvu vnitra. Z hlediska ekonomického a právního jsou jednotlivá krajská ředitelství policie organizačními složkami státu a účetními jednotkami ministerstva.

Policie průběžně analyzuje situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR, identifikuje hrozby, posuzuje rizika a iniciuje návrhy na jejich účinnou eliminaci a to i na legislativní úrovni.

Tyto a popř. i další úkoly plní policie i při zásahu složek IZS při mimořádných událostech a krizových situacích, tedy vykonává své „**běžné činnosti**“, ke kterým je ze zákona oprávněna.

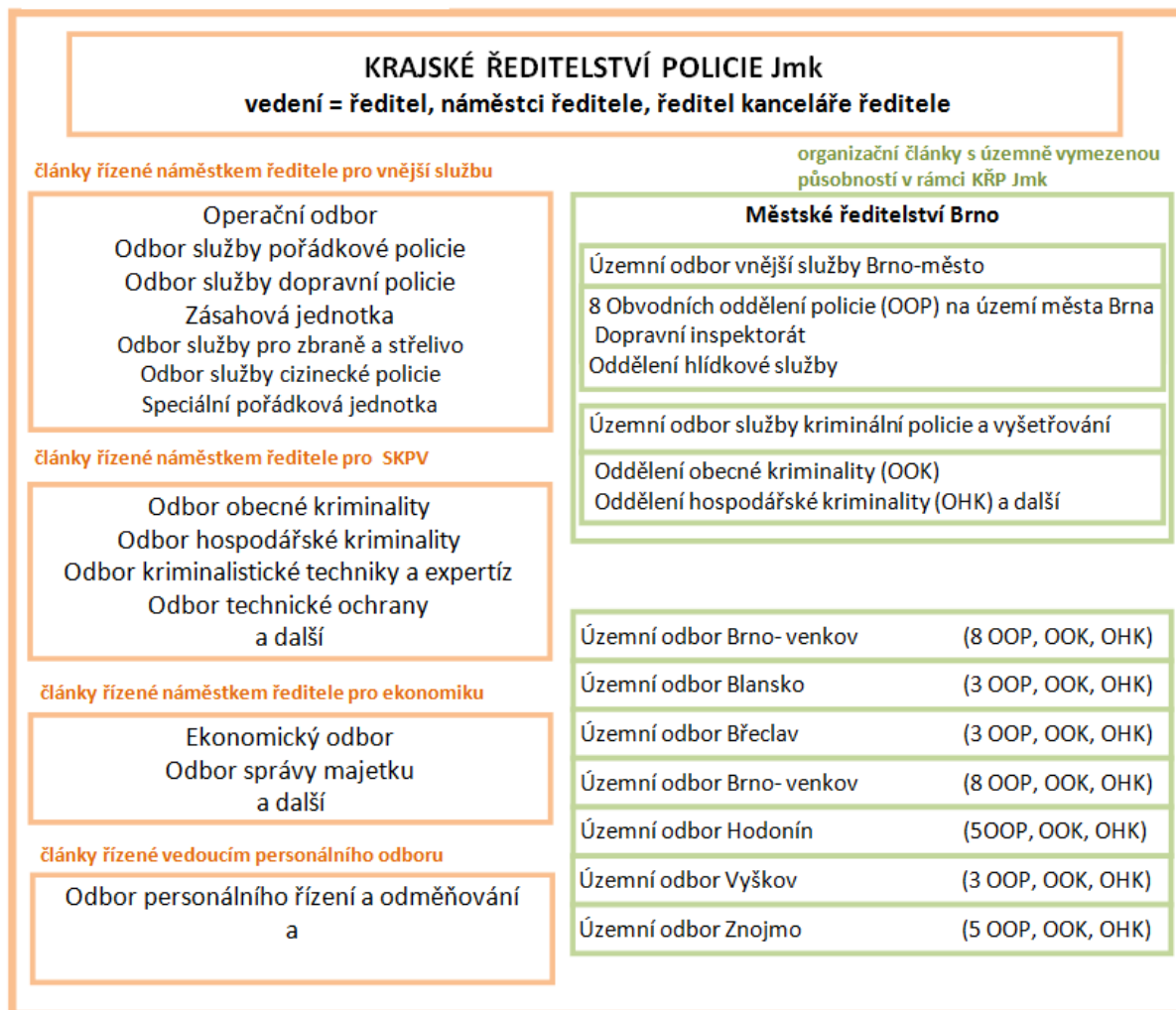
Bezprostředně policii řídí policejní prezident, kterého jmenuje ministr vnitra, jemuž je odpovědný za činnost policie. Policejní prezident stojí v čele Policejního prezidia ČR, které je řídicím článkem policie. Struktura Policie ČR by se dala zjednodušeně znázornit následovně:

Některé útvary s celorepublikovou působností mají podřízené útvary (expozitory), které jsou dislokovány na území krajských ředitelství policie, ale nejsou krajským ředitelům Policie ČR podřízeny.

V současné době v souladu se zákonem o Policii ČR se policie územně člení na 14 krajských ředitelství. Policie je tedy územně členěna stejně jako kraje, ale také stejně jako hasičský záchranný sbor či zdravotnická záchranná služba.

Rámcové znázornění organizační struktury Krajského ředitelství policie JMK:

Postavení Policie ČR ve vztahu k orgánům veřejné správy

Policie při plnění svých úkolů spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, jakož i s právníky a fyzickými osobami. V rámci spolupráce policie zejména upozorňuje tyto orgány a uvedené osoby na skutečnosti, které se dotýkají jejich činností a mohou vést k ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti.

Na úrovni Krajského ředitelství policie JMK zastupuje policii ředitel krajského ředitelství, popř. jeho náměstci ve stanoveném pořadí zastupitelnosti. Ředitel krajského ředitelství je členem bezpečnostní rady kraje. Dále má policie své zástupce ve stálé pracovní skupině krizového štábu a povodňové komisi. Ředitele zastupuje jednak náměstek pro uniformovanou policii, náměstek pro službu kriminální policie a vyšetřování a náměstek

pro ekonomiku. Tyto zástupce policie lze kontaktovat za účelem řešení různých požadavků týkajících se především výkonu služby policie v těchto oblastech:

- obchůzkové a hlídkové činnosti policie,
- problematiky dopravy,
- problematiky zbraní a střeliva,
- pobytu cizinců,
- součinnosti policie při shromážděních, sportovních akcích,
- řešení problematiky národnostních menšin,
- kriminality.

Privilegovaná je rovněž spolupráce policie s obcemi, neboť určené útvary mohou uzavírat s obcemi písemné koordinační dohody za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. V současné době jsou uzavřeny koordinační dohody s 38 obcemi a městy.

I za tímto účelem policie určuje své zástupce do bezpečnostních rad obcí s rozšířenou působností, kteří zde informují o bezpečnostní situaci v regionu a zabezpečují součinnost v rámci řešení mimořádných událostí a krizových situací. Dále má policie své zastoupení ve stálé pracovní skupině krizové štábu a povodňové komisi. Tyto zástupce určuje ředitel krajského ředitelství. Na příslušném územním odboru, který většinou působí na území více obcí s rozšířenou působností, je možno se obrátit za účelem řešení požadovaných věcí na:

- vedoucího územního odboru, jeho zástupce,
- vedoucího obvodního oddělení a jeho zástupce,
- vedoucího dopravního inspektorátu a jeho zástupce.

Oblast veřejného pořádku zabezpečuje převážně služba pořádkové policie a z tohoto pohledu je nutno věnovat pozornost při spolupráci s policií zejména uzavírání koordinačních dohod za účelem stanovení společného postupu při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku v souladu s ustanovením § 16 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR nebo za účelem zabezpečení úkolů na úseku veřejného pořádku a bezpečnosti v souladu s ustanovením § 6 nařízení vlády č. 397/1992 Sb., kterým se stanoví podrobnější úprava vztahů Policie ČR k orgánům obcí a obecní policií.

Cílem koordinačních dohod je:

- zlepšit a prohloubit možnosti vzájemné kooperace obcí a Policie ČR,
- koordinovat plnění úkolů Policie ČR v oblasti veřejného pořádku s plněním úkolů, které spadají do působnosti obcí v oblasti místních záležitostí veřejného pořádku a naplnění principů community policing.

Koordinační dohody upravené tímto ustanovením představují nástroj institucionalizace spolupráce mezi obcí a příslušným útvarem Policie ČR. Jde o organizační ujednání, nikoliv o právně závazný akt, ze kterého by jejím stranám vznikaly práva a povinnosti, jejichž neplnění by se dalo formálním způsobem sankcionovat. Z povahy koordinační dohody plyne, že nejde o veřejnoprávní smlouvy ve smyslu § 159 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, jak ji zná např. § 3a zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

Obsah koordinačních dohod

V § 16 odst. 3 zákona o Policii ČR je vymezen demonstrativní výčet náležitostí, které by měly koordinační dohody obsahovat:

- stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku,
- vymezení úkolů obce a policie v oblasti předcházení protiprávním jednáním porušujícím veřejný pořádek a při porušení veřejného pořádku v obci stanovení podílu (personálního, materiálního, finančního atd.) na plnění výše uvedených úkolů,
- způsob vyhodnocování plnění úkolů stanovených dohodou a odstraňování souvisejících nedostatků,
- určení doby, na kterou se dohoda uzavírá, stanovení způsobu a podmínek případného poskytování finančních prostředků na plnění úkolů.

V koordinační dohodě však **nejde a nemůže jít o jakýkoliv druh přenášení výkonu státní správy či samosprávy**. Místní záležitosti veřejného pořádku totiž spadají na straně obcí do samostatné působnosti (do samosprávné působnosti) a na straně Policie ČR, resp. státu, pod výkon státní správy, jakožto součást ochrany veřejného pořádku obecně. Je proto třeba nezaměňovat pojem koordinační dohody podle tohoto ustanovení s tzv. koordinačními veřejnoprávními smlouvami, jako jedním ze základních druhů veřejnoprávních smluv.

Koordinační dohody **mohou dále obsahovat i ustanovení o koordinaci v jiných oblastech, které spadají do působnosti obou orgánů**. Jejich součástí mohou být i ujednání právě v takových průřezových oblastech, jakými jsou spolupráce při **práci s menšinami** a s tím související potírání různých forem extremistické činnosti.

Součástí koordinační dohody mohou být tedy například následující ujednání:

- obecné ustanovení společné vůle k prohloubení koncepční i praktické spolupráce při řešení problémů sociálně vyloučených lokalit a s tím spjatého boje proti extremistické činnosti, koordinace činnosti při konání extremistických akcí,
- činností před akcí (rozdělení úkolů, informování ohrožené menšiny a spolupráce s ní),
- činnosti při akci (poskytování informací, uklidňování situace, ochrana veřejného pořádku v rozsahu povinností a oprávnění jednotlivých subjektů...),
- činnosti po akci (poskytování informací médiím, vyhodnocení spolupráce),
- výměna informací mezi Policií ČR, obcí a dalšími zainteresovanými subjekty, které působí zejména v sociálně vyloučených lokalitách,
- zapojení styčných důstojníků pro menšiny, terénních sociálních pracovníků a spolupráce s neziskovým sektorem,
- zajištění pravidelných setkání a předávání informací o situaci v sociálně vyloučených lokalitách,
- vymezení možnosti vytváření a stanovení pravidel společných hlídek obecní policie a Policie ČR, včetně stanovení postupu v případě konfliktů jejich úkolů či způsobu koordinace a velení společným hlídkám.
- vzhledem k tomu, že dle § 35a odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, si mohou obce k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku zřizovat obecní policii,

může se část ustanovení koordinačních smluv týkat koordinace místně příslušného základního útvaru Policie ČR s policií obecní jakožto orgánem obce.

K zabezpečení akcí většího rozsahu, kde hrozí narušení veřejného pořádku a je nutno zabezpečit ochranu a bezpečnosti osob, majetku a veřejný pořádek je v rámci krajského ředitelství policie určena Speciální pořádková jednotka, která vykonává svoji činnost pod jednotným velením a to zejména při politických, sportovních a kulturních akcích, shromážděních, průvodech, sportovních zápasech, ale i při mimořádných událostech (živelní pohromy, katastrofy a průmyslové havárie) a při rozsáhlých pátráních po osobách a věcech.

Z hlediska **operačního řízení policie** je možno zmínit další oblasti spolupráce mezi policií a obcemi, kterým je nutno věnovat pozornost:

- lustrace pro městskou policii je možno řešit přes tel. č. 974 622 023,
- vyžádání si z obce tzv. nezúčastněné osoby v rámci trestního řízení a dalších úkonů,
- provádění aktualizace kontaktů na představitele obcí na webových stránkách,
- zveřejňování vyhlášek dotýkajících se společné problematiky (rušení nočního klidu, atd.)
- pro přímou komunikaci s operačním střediskem lze využít tel. č. 725 996 785,
- při krizových situacích lze využít ke komunikaci s operačním střediskem tel. č. 725 110 310,
- zveřejnění kontaktů na městskou policii na webových stránkách obce.

Problematikou provozu na pozemních komunikacích se zabývá **služba dopravní policie**, resp. místně příslušné dopravní inspektoráty a to na základě ustanovení § 1 zák. č. 12/1997 Sb., o bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, kdy služba dopravní policie vykonává státní správu ve věcech bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích. Služba dopravní policie provádí výkon dozoru nad silničním provozem, provádí šetření přestupků v oblasti silničního provozu, projednává dopravní přestupky v blokovém řízení, provádí dokumentaci a evidenci dopravních přestupků a dopravních nehod, plní úkoly na úseku dopravního inženýrství, zabezpečuje doprovody, plní úkoly státní správy ve vymezeném rozsahu.

V souvislosti s problematikou pozemních komunikací obce v přeneseném výkonu státní správy dle ustanovení § 40 odst. 5 zák. č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, rozhodují o zařazování komunikace do kategorie místních komunikací a o jejich vyřazení z této kategorie. Obce dále vykonávají působnost silničního správního úřadu ve věcech místních a veřejně přístupných účelových komunikací a projednávají správní delikty ve věcech místních a veřejně přístupných účelových komunikací. V případě menších obcí doporučujeme přenesený výkon státní správy konzultovat s příslušným obecním úřadem s rozšířenou působností, kde většinou působí úředníci s odborností v oblasti pozemních komunikací.

Na základě výše uvedených skutečností je nutno, aby obce věnovaly pozornost kategorizaci komunikací na teritoriu obcí, realizaci pasportu dopravního značení a pozemních komunikací, stavu dopravního značení na místních komunikacích, nezákonnému omezování průjezdnosti veřejně přístupných účelových komunikací a při plánování a schvalování staveb na katastru obce tomu, že mnohé komunikace jsou součástí objízdných tras nadřazených páteřních komunikací.

V oblasti **pobytu cizinců** je nutno upozornit na skutečnost, že k 1.1.2011 došlo novelou zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR ke změnám při vyřizování víz a pobytů cizinců. Odbor cizinecké policie má na každém územním odboru zřízeno pracoviště, které vyřizuje tuto agendu, v Brně je to na ul. Kounicova 24.

Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort

sídlo: Kounicova 24, 611 32 Brno

tel.: 974 621 839, fax: 974 621 838

e-mail: krpb.ocp.opkpe.bm.podatelna@pcr.cz

působnost: celý Jihomoravský kraj

Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort

sídlo: Svatopluka Čecha 7, 695 01 Hodonín

tel.: 974 633 850, fax: 974 633 858

e-mail: krpb.ocp.opkpe.ho.podatelna@pcr.cz

působnost: okres Hodonín

Oddělení pobytových agend

sídlo: Cejl 62b, 602 00 Brno

tel.: 974 628 131, fax: 974 628 140

e-mail: krpb.ocp.opa.bm.podatelna@pcr.cz

působnost: okresy Brno-město, Brno-venkov, Blansko a Vyškov

Oddělení pobytových agend

sídlo: Pod zámkem 922, 691 42 Valtice

tel.: 974 632 836, fax: 974 632 835

e-mail: krpb.ocp.opa.bv.podatelna@pcr.cz

působnost: okres Břeclav

Oddělení pobytových agend

sídlo: Pražská 59, 669 02 Znojmo

tel.: 974 641 820, fax: 974 641 825

e-mail: krpb.ocp.opa.zn.podatelna@pcr.cz

působnost: okres Znojmo

Odbor cizinecké policie vykonává zejména tyto agendy:

- ohlašovna místa pobytu cizince na území po příjezdu do České republiky (následnou změnu místa pobytu, pokud jde o pobyt na území na základě dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému nebo povolení k trvalému pobytu, je již třeba hlásit na regionálních pracovištích Ministerstva),
- prodlužování doby pobytu cizinců pobývajících na území na krátkodobé vízum,
- ověřování pozvání,
- kontrola legálnosti pobytu cizinců na území,
- kontrola dodržování povinností ubytovatele,

- ukončování přechodného pobytu cizinců,
- vyhošťování cizinců.

V rámci krajského ředitelství policie působí **styčný důstojník pro problematiku národnostních menšin**, který se účastní jednání rady pro národnostní menšiny zřízené Krajským úřadem JMK a řeší otázky vztahující se k této oblasti. Jeho úkolem je mimo jiné analyzovat situaci a postavení národnostních menšin, sleduje kriminogenní faktory, monitoruje případná ohniska napětí, navrhuje legislativní opatření, koordinuje činnost skupiny, sestavuje plán činnosti.

Mimo to policie spolupracuje s ostatními právníckými a fyzickými osobami vykonávajícími činnost v oblasti prevence kriminality a sociálně patologických jevů, vzdělávacích aktivit na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti, poskytování podpory, péče a pomoci obětem trestných činů, zmírňování následků trestných činů, nebo prevence a řešení následků krizových situací a mimořádných událostí.

Zejména ve vztahu k orgánům veřejné správy může pak policista v rámci výkonu své činnosti a v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu policie požadovat od těchto orgánů a osob věcnou a osobní pomoc (viz. § 18 zákona o Policii ČR), zejména potřebné podklady a informace včetně osobních údajů. Tyto orgány a osoby jsou povinny požadovanou pomoc poskytnout; nemusí tak učinit:

- brání-li jim v tom zákonná nebo státem uznaná povinnost mlčenlivosti anebo plnění jiné zákonné povinnosti,
- fyzická osoba tak nemusí učinit, pokud by poskytnutím pomoci vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osobu blízkou.

Za účelem informování obyvatelstva je policie oprávněna požadovat po provozovateli rozhlasového nebo televizního vysílání a vydavateli periodického tisku uveřejnění informace o závažném ohrožení života a zdraví osob, majetku nebo veřejného pořádku a to bez náhrady nákladů, neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu.

Pokud síly a prostředky policie nejsou dostatečné k zajištění výše uvedených úkolů na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti, může vláda České republiky povolat k plnění úkolů policie vojáky v činné službě, to platí zejména pro situace krizové. Povolání příslušníci pak mají při plnění úkolů policie oprávnění a povinnosti policisty.

1.2. Běžný výkon služby Policie ČR a jejich jednotlivých složek

Organizační struktura policie (viz. bod 1.1.) vychází také z věcného zaměření činnosti jednotlivých základních služeb policie, kterými jsou:

- služba pořádkové policie,
- služba kriminální policie a vyšetřování,
- služba dopravní policie,
- služba pro zbraně a bezpečnostní materiál,
- služba cizinecké policie,
- ochranná služba,
- letecká služba,
- pyrotechnická služba.

Všechny základní služby mají své ředitelství na Policejním prezidiu a jednotlivé součásti na krajských ředitelstvích, popř. na úrovni územních odborů. Služba kriminální policie a vyšetřování má kromě toho i útvary s celostátní působností, kterými jsou Útvar odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, Útvar speciálních a útvar zvláštních činností. Společně s nimi do kompetence náměstka policejního prezidenta pro trestní řízení spadá i Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, Kriminalistický ústav Praha a Útvar rychlého nasazení.

Služba kriminální policie a vyšetřování

Prověřuje a vyšetřuje trestnou činnost, která je upravena v trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) postupem podle trestního řádu (zákon č. 141/1961 Sb.), provádí i operativně pátrací činnost, kriminalisticko-technickou činnost a řídí a organizuje plnění úkolů na úseku pátrání po osobách a věcech, spolupracuje při řešení konkrétních případů trestné činnosti rovněž s orgány policie a justice sousedních států.

Služba pořádkové policie

Zabezpečuje oblast veřejného pořádku a bezpečnosti a to zejména tím, že provádí ochranu veřejného pořádku, předchází a odhaluje trestnou činnost, zejména méně závažnou a za tím účelem provádí hlídkovou a obchůzkovou službu, prověřuje méně závažnou trestnou činnost, šetří určené přestupky na úseku veřejného pořádku a občanského soužití a v blokovém řízení o určených přestupcích i rozhoduje, podílí se na dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu.

Do služby pořádkové policie jsou zařazeny i různé specializované útvary, které zajišťují výkon potápěčských prací, výkon služební kynologie a hipologie.

Mezi specializované útvary patří i Speciální pořádková jednotka, která vykonává svoji činnost pod jednotným velením zejména při akcích, kde je předpoklad významného narušení veřejného pořádku, ale rovněž i při zásahu v rámci IZS, jak je tomu např. v rámci pátrání či živelních pohrom.

Zásahové jednotky pak provádějí zákroky proti teroristům, únoscům osob a dopravních prostředků, nebezpečným pachatelům organizované trestné činnosti a pachatelům závažných úmyslných trestných činů, zejména při jejich zadržení, rovněž k zajišťování pohotovostní ochrany jaderných zařízení. Zákroky se provádějí pod jednotným velením.

Služba pro zbraně a bezpečnostní materiál

Plní úkoly státní správy na úseku střelných zbraní a střeliva, na úseku výbušnin, na úseku obchodu se zbraněmi, bezpečnostním materiálem, jde zejména o administrativní a kontrolní činnost v této oblasti.

Služba cizinecké policie

Zabezpečuje kontrolu dodržování pobytového režimu cizinců, provádí v rámci toho pátrání po osobách, které se nelegálně zdržují na území ČR, kontroluje např. ubytovací zařízení, prošetřuje přestupky na úseku pobytového režimu cizinců, provádí prověřování méně závažných trestných činů spáchaných v souvislosti s porušením režimu pobytu cizinců na území ČR a napomáhání k neoprávněnému pobytu, přeshraniční trestnou činností, s organizováním umožněním či napomáháním k nedovolenému překračování státních hranic,

spáchaných na území mezinárodních letišť v ČR apod., dále vykonává řadu činností ve správním řízení, týkající se např. udělování víz, vydávání cestovních dokladů, správního vyhošťování apod.

Ochranná služba

Tuto službu tvoří dva útvary s celostátní působností: útvar pro ochranu ústavních činitelů a útvar pro ochranu prezidenta ČR a jejím úkolem je zajišťovat právě ochranu ústavních činitelů včetně prezidenta České republiky a bezpečnost chráněných osob, kterým je při jejich pobytu na území České republiky poskytována osobní ochrana podle mezinárodních dohod, zajišťovat ochranu chráněných objektů a prostorů, jako zastupitelských úřadů, sídelních objektů parlamentu, prezidenta republiky, Ústavního soudu, Ministerstva zahraničních věcí ČR, MV popř. dalších objektů.

Letecká služba

Tento útvar s celostátní působností za pomoci policejních vrtulníků provádí podporu pátrání po pohřešovaných osobách, poskytuje leteckou podporu při akcích speciálních útvarů policie, při dopravních akcích, při bezpečnostních akcích typů veřejných shromáždění a rovněž podporuje i ostatní služby policie při plnění jejich úkolů. Taktéž je možné tuto službu využít pro účely zdravotnické záchranné služby či v rámci plnění úkolů IZS .

Pyrotechnická služba

Tato služba je útvarem s celostátní působností s expoziturami na území ČR. Jejím úkolem jsou veškeré pyrotechnické služby, zejména likvidace nalezené munice a nástražných výbušných systémů.

1.3. Specifické postavení Policie ČR při plnění úkolů v IZS

Policie České republiky je jednou ze základních složek IZS. Hlavním úkolem Policie ČR při jejím působení v rámci IZS je zejména:

- **zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti,**
- **řízení a regulace dopravy k podpoře provádění záchranných a likvidačních prací,**
- **podílet se na evakuaci území,**
- **zabezpečení majetku na evakuovaném území,**
- **pátrání po osobách a věcech,**
- **šetření příčin vzniku mimořádných událostí.**

Na přímém provádění záchranných prací se ze složek Policie ČR účastní zejména služba pořádkové a dopravní policie, letecká služba, pyrotechnická služba a potápěčské a kynologické složky. V rámci trestního řízení pak služba kriminální policie a vyšetřování dále prověřuje, zda v souvislosti s mimořádnou či krizovou událostí nedošlo ke spáchání trestného činu.

Rozsah a podmínky činností Policie ČR při provádění záchranných a likvidačních prací jsou upřesněny v dokumentaci typových činností, které vydává MV. Zde jsou upraveny postupy pro jednotlivé druhy ohrožení.

V krajích jsou jednotlivá krajská ředitelství Policie ČR významným partnerem krizového řízení kraje. Účast v bezpečnostních radách a krizových štábech jednotlivých krajů zabezpečují ředitelé krajských ředitelství policie.

Na úrovni obcí s rozšířenou působností zabezpečují účast policie v bezpečnostních radách a krizových orgánech policisté, kteří jsou určení ředitelem krajského ředitelství policie. Zástupce Policie ČR prezentuje na jednáních bezpečnostních rad informace o obecném zajištění bezpečnosti území a dále specifickou oblast krizového řízení.

Odborné orgány krizového řízení u Policie ČR

V rámci policie jsou na jednotlivých řídicích stupních policie (Policejní prezidium ČR, krajská ředitelství) ustaveny odborné pracovní orgány krizového řízení – pracoviště oddělení krizového řízení kanceláře policejního prezidenta a oddělení krizového řízení krajského ředitelství policie.

1.4. Řešení krizových situací při dominantním ohrožení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Oblast zabezpečení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku je prioritním úkolem policie a má stanovený postup jak při zpracování plánů, tak i při řešení krizových situací včetně používání standardních krizových opatření. Pro zajištění určených postupů při nezbytném omezení lidských práv a svobod v rámci řešení krizových situací, jsou bezpečnostní krizová opatření plánována a realizována na základě zásady centrálního řízení ve vertikální řídicí linii:

MV → Policejní prezidium ČR → Policie ČR krajské ředitelství → obvodní oddělení Policie ČR.

Policie ČR je odpovědná za zajišťování připravenosti na řešení krizových situací spojených s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem na území příslušného kraje. Toto upravuje i § 20 zákona o Policii ČR, který výslovně stanoví, že plněním úkolů k řešení mimořádných událostí a krizových situací se rozumí i příprava policie na ně. Dále stanoví, že policie jako základní složka integrovaného záchranného systému vykonává v místě provádění záchranných a likvidačních prací úkoly podle zákona o policii, tedy své běžné úkoly, nikoliv další činnosti, které nespádají do její působnosti. Podíl policie a policistů na provádění záchranných a likvidačních prací včetně letecké podpory integrovaného záchranného systému a letecké podpory v krizových situacích zákon podmiňuje tím, že:

- a) jsou k tomu vycvičeni a vybaveni,
- b) je-li to nezbytné pro záchranu života, zdraví nebo majetku a
- c) jsou k tomu určení policejním prezidentem.

Spolupráce policie k zajištění realizace krizových opatření podle typových plánů, u nichž není dominantně ohrožena oblast vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, je realizována jako podpora činnosti hlavním řešitelům těchto ohrožení. Policie zde vykonává službu ve prospěch jiných krizových opatření, kdy příslušní gestoři dávají a upřesňují požadavky na zajištění veřejného pořádku, zákonnosti, dopravních opatření atd.

1.5. Krizové opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Obdobně jako i u jiných rizik platí i při plánování a řešení mimořádných situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku zásada odstupňovaného užívání možných opatření a postupů řešení. Ty úzce navazují na rozsah ohrožení (míry poškození) nejdůležitějších společenských hodnot a schopností státu, zejména jeho odpovědných orgánů a výkonných složek, vyrovnat se se vzniklou mimořádnou situací nebo událostí.

Policie ČR působí při zajišťování vnitřní bezpečnosti obdobně jako IZS v oblasti ochrany obyvatelstva a provádění záchranných prací převážně v běžném systému služby bez potřeby využívání mimořádných nebo krizových opatření. Při mimořádných situacích, například v souvislosti s pořádáním velkých politických, sportovních nebo kulturních akcí, při demonstracích, dopravních kalamitách apod., využívá svá oprávnění, která jsou uvedena zejména v zákoně o Policii ČR. V případě, že mimořádnou situaci již není možno řešit postupy a opatřeními uvedenými v zákoně o Policii ČR nebo dalších právních předpisech a současně ochrana života, zdraví, majetkových hodnot nebo dokonce zajištění demokratických základů a celistvosti státu si vyžaduje výraznější omezení práv a svobod, využijí se přiměřeně krizová opatření uvedená v krizovém zákoně.

Užití krizových opatření je však možné pouze při současném vyhlášení některého krizového stavu. Analýzy rizik a plánování odpovídajících krizových opatření jsou řešeny centrálně a komplexně na základě jednotného systému krizového plánování MV a Policie ČR. Tento systém je pak metodicky řízen a rozpracován na úrovni krajských ředitelství Policie ČR.

Konkrétní činnosti Policie ČR vycházejí z analýz krizových a havarijních plánů a jsou rozpracovány v operačních plánech policie. Tyto činnosti směřují k zajištění bezpečnostních krizových opatření, které jsou v dané situaci přijaty. Mezi tyto činnosti lze zahrnout:

- regulaci (omezení) vstupu a pobytu cizích státních příslušníků na území České republiky,
- zpřísnění (omezení) pobytu a pohybu po teritoriu,
- nařízení evakuace a zavedení zvláštních režimů pobytu a pohybu,
- omezení používání zbraní, jedů a dalších nebezpečných látek,
- zvýšený dohled nad veřejným pořádkem a ostraha určených objektů,
- posílení pořádkových a dalších sil Policie ČR silami a prostředky Armády ČR,
- zavedení preventivních opatření proti nárůstu terorismu a jiných závažných nezákonných činností,
- zabezpečení zvýšené ostraha státní hranice,
- rozšíření kapacit azylových, sběrných a internačních zařízení,
- posílení činnosti orgánů činných v trestním řízení.

Policie jako jedna ze složek IZS plní celou škálu úkolů v závislosti na konkrétní mimořádné situaci a jejím následném vývoji. Níže jsou prezentovány některé příklady mimořádných událostí a reakce na ně.

V případě **živelních pohrom** (povodně, vichřice, sesuvy půdy, kalamitní výskyt sněhových srážek, apod.) Policie ČR:

- zajišťuje pomoc při evakuaci obyvatel z postižených lokalit podle plánu evakuace a rozhodnutí krizového štábu hejtmána nebo obce,
- podílí se na zajištění ochrany majetku evakuovaných osob,
- zajišťuje uzavření prostoru pro činnost záchranných složek v rámci IZS,
- zajišťuje odklon dopravy od postiženého místa, stanoví objízdné trasy a dbá na plynulý průjezd vozidel záchranných sborů a ostatních složek IZS.

V případě **technologických a provozních havárií** (výbuchy, úniky toxických nebo radioaktivních látek, rozsáhlé havárie, letecké, železniční a dopravní nehody), kdy dochází

ke znečištění životního prostředí, kontaminaci půdy, narušení statiky budov a jiných objektů, ohrožení zdraví a života lidí apod., Policie ČR:

- zajišťuje odklon dopravy z postižených lokalit, vymezuje objízdné trasy,
- podílí se na uzavření prostoru k zamezení vstupu nepovolaných osob,
- vytváří podmínky pro vlastní činnost související s prošetřováním příčin a odpovědnosti za vznik havárie v součinnosti s příslušnými orgány a zástupci majitele, provozovatele nebo držitele povolení (původce havárie),
- v případě úniku toxických látek se spolupodílí na varování obyvatelstva ve směru jejich šíření,
- zabezpečuje, aby v případě evakuace nedošlo k drancování a vykrádání objektů, jakož i dalšího majetku evakuovaných osob.

V případě **závažných silničních, železničních a leteckých nehod**, kdy dochází k velkému narušení bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a je nutno organizovat zejména příjezd záchranářských vozidel a odvoz zraněných osob Policie ČR:

- zajišťuje odklon dopravy z postižených lokalit, vymezuje objízdné trasy,
- podílí se na uzavření prostoru k zamezení vstupu nepovolaných osob,
- vytváří podmínky pro vlastní činnost související s prošetřováním příčiny a odpovědnosti za vznik nehody,
- zajišťuje u závažných silničních dopravních nehod po odvozu zraněných osob co nejrychlejší zprůjezdnění místa nehody zejména pro vozidla hromadné přepravy osob, odstranění vozidel zúčastněných na havárii, odklizení jejich zbytků a jiných předmětů z vozovek, provádí řízení provozu v místě nehody,
- provádí šetření k objasnění příčin a následků nehody.

V případě **větších požárů a znečištění ovzduší**, jakož i u větších inverzních stavů, které ohrožují životní prostředí a obyvatelstvo, Policie ČR:

- zajišťuje uzavírání daného prostoru,
- koordinuje a zajišťuje plynulý příjezd záchranných sil, zajišťuje odklon dopravy, stanoví objízdné trasy nebo podle okolností koordinuje průjezdnost místem, kde k mimořádné situaci došlo,
- podílí se na evakuaci a informovanosti obyvatelstva a následně na zajištění veřejného pořádku a ochrany majetku evakuovaných osob a institucí.

Při **epidemiích a epizootiích** Policie ČR:

- zajišťuje v souladu s potřebami krizového štábu nebo nálezové komise dodržování hygienických opatření, zejména na komunikacích z místa a do místa nákazy,
- stanovuje objízdné trasy postižených lokalit,
- podílí se na uzavření prostoru nákazy,
- dále se společně s HZS podílí na informování obyvatelstva,
- zajišťuje plynulé přesuny záchranných sil a prostředků do místa nákazy, jakož i plynulost přepravy uhynulých zvířat do míst jejich likvidace.

Při **migrační vlně** přes státní hranice ČR s cílem vstoupit na území Policie ČR:

- provádí opatření na státní hranici související s jejím monitoringem, či omezením volné prostupnosti,
- zintenzivňuje činnost proti narušení veřejného pořádku a zvýšené kriminalitě,
- zajišťuje personální posílení útvarů zajišťujících ochranu státních hranic a posílení ostrahy a ochrany azylových zařízení MV,
- provádí intenzivní spolupráci s ostatními státy, jichž se emigrační vlna dotýká.

KAPITOLA O-12

MUDr. Jan Mareček, KHS JMK (jan.marecek@khsbrno.cz)

KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE

Krajské hygienické stanice (dále i „KHS“) jsou prvostupňovými správními orgány v oblasti ochrany veřejného zdraví (dále i „OVZ“). Jsou zřízené zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů. Funkci zřizovatele vůči nim plní Ministerstvo zdravotnictví ČR, které současně v této oblasti vykonává úkoly druhého stupně státní správy. Jednou ze čtrnácti KHS v ČR je KHS JMK.

V zájmu dostupnosti služeb pro občany zřizují jednotlivé KHS svá územní pracoviště zpravidla v bývalých okresních městech. V Jihomoravském kraji jsou územní pracoviště KHS JMK zřízena v Blansku, Břeclavi, Hodoníně, Vyškově a ve Znojmě. Adresy, kde lze najít jednotlivá pracoviště KHS JMK, spolu se základními telefonními čísly, najdete na konci tohoto sdělení.

Oblast činnosti KHS JMK, jako orgánu OVZ, je vymezena řadou platných zákonných předpisů. Především jde o zákon č. 258/2000 Sb., který zakládá jednotlivé kompetence. Jde především o oblast:

- dozor nad plněním povinností osob, zajišťujících hromadné zásobování obyvatel pitnou vodou
- dozor nad hromadným zásobováním teplou vodou
- problematika koupacích vod
- zdravotní nezávadnost předmětů a materiálů, přicházejících do styku s pitnou vodou
- prostory a provoz škol, předškolních a školských zařízení vč. škol v přírodě a stravovacích zařízení pro děti a mládež
- zotavovací akce pro děti a mládež (hromadné akce) – tábory, sportovní a jiná soustředění apod.
- vnitřní prostředí staveb veřejně přístupných (divadla, kina, sportovní haly nákupní střediska atd.)
- venkovní hrací plochy pro děti (pískoviště)
- provoz zařízení pro poskytování zdravotních a sociálních služeb
- výkon činností epidemiologicky závažných
 - stravovací služby
 - výroba, distribuce a prodej potravin
 - provoz úpraven veřejných vodovodů
 - problematika tzv. služeb péče o tělo (holičství, pedikúra a manikúra, kadeřnictví, veřejné sauny, kosmetika, masáže, piercing, tetování, apod.)
- předměty běžného užívání
 - předměty určené pro styk s potravinami
 - předměty pro děti do 3 let
 - kosmetické přípravky a výrobky
- hluk komunální i pracovní (pouze hluk reprodukovatelný – produkce hudební, dopravní hluk apod.; do dozoru OOVZ nepatří hluk produkovaný lidmi či zvířaty)

- vibrace
- neionizující záření
- ochrana zdraví při práci (dlouhodobé působení faktorů práce a pracovního prostředí)
 - kategorizace prací
 - rizikové práce
 - šetření pracovních podmínek u podezření na nemoc z povolání
- nakládání s nebezpečnými chemickými látkami
- prevence infekčních onemocnění
 - očkování proti infekčním nemocem
 - opatření proti šíření infekčních onemocnění nosiči původců infekčních nemocí
 - ochranná DDD
 - surveillance infekčních onemocnění – šetření výskytu infekčních nemocí
 - opatření proti vzniku a šíření infekčních onemocnění v populaci
- spolupráce s místní a regionální veřejnou správou a samosprávou
- zdravotní politika a podpora zdraví (iniciace a spolupráce na regionální a místní úrovni)
- podíl a spolupráce v oblasti krizové připravenosti na místní a regionální úrovni

K dalším právním předpisům, které zakládají některá oprávnění pro OOVZ patří (zmíněny pouze nejhlavnější):

- z pohledu občanů, obcí a měst jsou významné kompetence pro KHS založeny ve **stavebním zákoně** (OOVZ je nepominutelným orgánem státní správy při řízeních dle stavebního zákona)
- **z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích**, ve znění pozdějších předpisů
- **z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce**, ve znění pozdějších předpisů
- **z. č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích**, ve znění pozdějších předpisů
- **z. č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky**, ve znění pozdějších předpisů
- **z. č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí**, ve znění pozdějších předpisů
- **z. č. 185/2001 Sb., o odpadech**, ve znění pozdějších předpisů
- **z. č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví**, ve znění pozdějších předpisů
- **z. č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami**
- a další

1. ÚLOHA ORGÁNŮ OCHRANY VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ PŘI ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A KRIZOVÝCH SITUACÍ

OOVZ jsou řídicími subjekty řešení mimořádných událostí a krizových stavů, spočívajících ve **výskytu podezření na vysoce nebezpečnou nákazu** (tedy jde o nákazy, podléhající Mezinárodním zdravotním předpisům – 2005). Pro tyto případy jsou epidemiologové KHS JMK dostupní v režimu 24 hodin 7 dní v týdnu na telefonu. Telefonní číslo na tyto pracovníky je v odůvodněných případech k dispozici přes krajské operační a informační středisko HZS JMK – tel. 112, nebo 150. Tyto MU jsou řešeny podle celokrajsky platné směrnice pro řešení těchto situací (viz webová stránka KHS JMK).

Pro případ dalších MU či KS, které mohou mít dopad na veřejné zdraví, působí KHS JMK jako **ostatní složka integrovaného záchranného systému**. Na území Jihomoravského kraje je tato činnost zajišťována celokrajsky. Jde hlavně o odstraňování následků MU a KS.

Pro zajištění potřebné pomoci při řešení akutních situací v oblasti ohrožení veřejného zdraví jsou na KHS JMK ustaveny tzv. **odborné výjezdové skupiny**. Seznam jejich členů včetně služebních telefonů je uveřejněn na webové stránce KHS JMK (www.khsbrno.cz). Dostupnost těchto členů by měla být 24 hodin 7 dní v týdnu.

ÚZEMNÍ PRACOVIŠTĚ KHS JMK:

ADRESA	PRACOVIŠTĚ KHS JMK	TELEFON
BRNO, Jeřábkova 4	Ředitelství KHS JMK, podatelna KHS JMK HOK BM a BO, HV BM a BO, Práv odd.	545 113 033 545 113 092 545 113 093
BRNO, Kabátníkova 10	HDM BM a BO E BM a BO PBU JMK HZZ JMK	
BRNO, Pellicova 29/31	HP BM a BO	
BLANSKO, Mlýnská 2	ÚP pro okres Blansko (HOK, HV, HDM, HP a E)	
BŘECLAV, Sovadinova 12	ÚP pro okres Břeclav (HOK, HV, HDM, HP a E)	
HODONÍN, Plučárna 1a	ÚP pro okres Hodonín (HOK, HV, HDM, HP a E)	
VYŠKOV, Nádražní 7	ÚP pro okres Vyškov (HOK, HV, HDM, HP a E)	
ZNOJMO, Dr. Jana Janského 15	ÚP pro okres Znojmo (HOK, HV, HDM, HP a E)	

KAPITOLA O-13

MVDr. Ivan Příklad, KVS SVS pro JMK (i.prikryl.kvsb@svscr.cz)

KRAJSKÁ VETERINÁRNÍ SPRÁVA

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

- Zákon 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů v platném znění
- Vyhláška 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a o jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat
- Vyhláška 36/2007 Sb., o opatřeních pro tlumení aviární chřivky
- Vyhláška 389/2004 Sb., o opatřeních pro tlumení slintavky a kulhavky a k jejímu předcházení
- Vyhláška 202/2004 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání afrického moru prasat
- Vyhláška 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka v platném znění

2. ČINNOST KRAJSKÉ VETERINÁRNÍ SPRÁVY PODLE VETERINÁRNÍHO ZÁKONA

Krajská veterinární správa:

- vypracovává a aktualizuje v souladu s celostátními pohotovostními plány krajské pohotovostní plány a kontroluje jejich plnění, organizuje činnost krajského krizového centra tlumení nálezů,
- organizuje provádění povinných preventivních a diagnostických úkonů k předcházení vzniku a šíření nálezů a k jejich zdolávání, schvaluje a v případě neprovedení stanovených povinných preventivních a diagnostických úkonů pozastavuje, popřípadě odnímá status hospodářství úředně prostého nebezpečných nálezů, schvaluje ozdravovací programy chovatelů, schvaluje prostory určené pro čištění a dezinfekci dopravních prostředků používaných k přepravě zvířat a plní úkoly vyplývající pro ni z plánu sledování některých látek a jejich reziduí,
- rozhoduje o nařízení, změně a ukončení mimořádných veterinárních opatření v obvodu kraje nebo jeho části, přesahující územní obvod obce, dozírá na jejich plnění a povoluje individuální výjimky z nařízených mimořádných veterinárních opatření,
- rozhoduje o nařízení, změně a ukončení mimořádných veterinárních opatření, jimiž se ukládají povinnosti individuálně určeným fyzickým a právnickým osobám, a dozírá na jejich plnění,
- oznamuje na základě výsledků předběžného vyšetření zvířat podezření z výskytu nebezpečné nákazy Ústřední veterinární správě a po jejich potvrzení výskyt této nákazy příslušnému krajskému úřadu, obci, na území hlavního města Prahy městským částem hlavního města Prahy, orgánu Policie České republiky a místně příslušnému orgánu Komory, výskyt nemoci přenosné ze zvířat na člověka též příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví,
- z nálezových důvodů může naříditi chovateli, aby předvedl zvíře k veterinárnímu vyšetření, ochrannému očkování nebo k provedení jiného odborného veterinárního úkonu, a určuje podmínky a dobu trvání karantény a izolace,

- vykonává státní veterinární dozor a vydává závazné pokyny k odstranění zjištěných nedostatků, provádí plánované úřední kontroly, kontroly v případě podezření z nedodržování povinností a požadavků a audity, a na základě jejich výsledků přijímá vhodná opatření, ověřuje soulad se specifikacemi podle předpisů Evropské unie o zemědělských produktech a potravinách, jež představují zaručené tradiční speciality, a o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, pokud jde o produkty a potraviny živočišného původu, povoluje v souladu s předpisy Evropské unie zmírňující výjimky z veterinárních a hygienických požadavků stanovených na zdraví zvířat a jejich pohodu, na živočišné produkty, jakož i na konstrukci, uspořádání a vybavení podniků, závodů a jiných zařízení, v nichž se zachází se živočišnými produkty, a na vedlejší živočišné produkty, pokud povolování těchto výjimek nepřísluší Ústřední veterinární správě,
- schvaluje a registruje, popřípadě jen registruje v obvodu své působnosti:
 - účastníky sítě sledování, shromažďovací střediska, karanténní střediska, inseminační stanice, střediska pro odběr spermatu, banky spermatu, zařízení pro chov zvířat, včetně chovu živočichů pocházejících z akvakultury, a jiná zařízení, podílející se na uvádění zvířat do oběhu a na obchodování s nimi,
 - podniky, závody, popřípadě jiná zařízení, podílející se na výrobě, zpracovávání a uvádění živočišných produktů do oběhu a na obchodování s nimi,
 - osoby, které jako podnikatelé přepravují zvířata nebo živočišné produkty a podléhají registraci, jakož i zákonem stanovené obchodníky,
 - asanační podniky a jiné osoby, které vykonávají některé asanační činnosti,
 - soukromé veterinární lékaře pro shromažďovací střediska nebo pro určitou činnost, pokud jejich schválení vyžadují veterinární zákon nebo předpisy Evropské unie,
 - svobodná celní pásma, svobodné celní sklady a celní sklady pod státním veterinárním dozorem,
 - další osoby, podniky, závody, střediska a jiná zařízení a prostředky, pokud jejich schválení a registraci, popřípadě jen registraci vyžadují veterinární zákon nebo předpisy Evropské unie,
- odnímá nebo pozastavuje schválení a registraci, popřípadě jen ruší registraci, jsou-li splněny podmínky pro takové opatření stanovené veterinárním zákonem nebo předpisy Evropské unie,
- vydává závazné posudky pro stavební řízení, ohlášení stavby a pro kolaudační souhlas a osvědčuje splnění požadavků a podmínek stanovených pro zacházení se živočišnými produkty,
- uplatňuje stanoviska k územním plánům, regulačním plánům a závazná stanoviska v územním řízení z hlediska veterinární péče,
- určuje veterinární podmínky pro konání svodů zvířat a veterinární podmínky k provádění pokusů na zvířatech, registruje cirkusy, vydává rejstříky cirkusových zvířat a rejstříky míst konání představení cirkusů, potvrzuje pasy pro cirkusová zvířata, provádí kontroly dodržování povinností a požadavků spojených s přemísťováním cirkusových zvířat mezi členskými státy a ověřuje, zda jsou splněny podmínky pro přemístění cirkusu z České republiky do jiného členského státu,
- tomu, kdo vyrábí, zpracovává, dováží, ošetřuje, skladuje, přepravuje, uvádí do oběhu a používá krmiva živočišného původu, určuje veterinární podmínky pro jejich použití tak, aby bylo vyloučeno jejich ovlivnění činiteli působícími nepříznivě na jejich zdravotní nezávadnost. U krmiv, jež byla ošetřena látkami škodlivými zdraví lidí nebo

zvířat nebo jinak nepříznivě ovlivňujícími živočišné produkty anebo do nichž byly takové látky přidávány v souladu se schváleným technologickým postupem a která proto mohou být použita ke krmení jen po uplynutí stanovené ochranné lhůty, stanovuje v případě potřeby tuto lhůtu nebo jiné veterinární podmínky a opatření, a kontroluje jejich dodržování,

- vydává po provedené veterinární kontrole veterinární osvědčení a odpovídá za jeho úplnost a správnost,
- provádí prohlídku jatečných zvířat a masa, jakož i veterinární vyšetření ostatních živočišných produktů a posuzuje jejich použitelnost (požitelnost), vydává provozovatelům drůbežích nebo králičích jatek povolení k provádění některých úkonů v rámci prohlídky masa drůbeže a zajícovců vlastními zaměstnanci a rozhoduje o výši náhrady nákladů spojených s výkonem této prohlídky, prověřuje systém vlastní kontroly hygienických podmínek výroby podnikatelů, schvaluje pohotovostní plány provozovatelů jatek, provozní a sanitační řády, dává a odnímá souhlas k prodeji malých množství syrového mléka chovatelem v místě výroby nebo prostřednictvím prodejního automatu přímo spotřebiteli,
- provádí veterinární kontrolu zvířat a živočišných produktů, které jsou předmětem obchodování, v místě jejich původu, v průběhu jejich přepravy nebo při jejich příchodu na místo určení, a pokud je součástí krajské veterinární správy pohraniční veterinární stanice, také pohraniční veterinární kontrolu kontrolovaného zboží dováženého z třetích zemí; v souvislosti s prováděním pohraniční veterinární kontroly může požadovat od celních orgánů informace nezbytné pro řádný výkon této kontroly,
- přijímá odpovídající opatření, nejsou-li:
 - splněny veterinární podmínky stanovené veterinárním zákonem nebo předpisy Evropské unie pro obchodování se zvířaty a živočišnými produkty, anebo pro dovoz zvířat a živočišných produktů,
 - dodržovány povinnosti nebo požadavky stanovené veterinárním zákonem nebo předpisy Evropské unie pro shromažďovací střediska, nebo
 - dodržovány povinnosti nebo požadavky stanovené předpisem Evropské unie, kterým se zakazuje uvádět na trh, dovážet do Společenství a vyvážet z něj kočičí a psí kůže a výrobky obsahující tyto kůže, jedná-li se o surové kočičí a psí kůže,
- vyžaduje-li to výkon státního veterinárního dozoru, vykonává veterinární prosektorskou činnost v asanačních podnicích,
- registruje absolventy středních odborných škol veterinárního oboru, popřípadě absolventy pomaturitního studia veterinárního oboru, kteří jsou oprávněni vykonávat některé odborné veterinární úkony podnikatelským způsobem,
- vydává, mění a odnímá fyzickým a právnickým osobám povolení:
 - k provádění laboratorní, popřípadě jiné veterinární diagnostické činnosti za účelem vyšetření zvěřiny na přítomnost svalovce (trichinel), nejde-li o povolení k provádění laboratorní, popřípadě jiné veterinární diagnostické činnosti, jejíž výsledky mají být využívány pro účely státního veterinárního dozoru,
 - k výkonu některých veterinárních asanačních činností, nejde-li o provozování asanačního podniku,
 - k provádění domácích porážek skotu mladšího 24 měsíců nebo jelenovitých z farmového chovu v hospodářství chovatele,

- k porážení zvěře ve farmovém chovu v hospodářství, k usmrcení velké farmové zvěře v hospodářství použitím střelné zbraně nebo k domácí porážce jelenovitých z farmového chovu použitím střelné zbraně,
- provádí kontroly podmíněnosti podle zákona o zemědělství v souladu s předpisem Evropské unie upravujícím prováděcí pravidla pro podmíněnost, provádí kontroly podle zákona o Státním zemědělském intervenčním fondu pro potřeby tohoto fondu a vydává osvědčení pro poskytování zvláštních vývozních náhrad,
- ukládá pokuty za nesplnění nebo porušení povinností, požadavků nebo podmínek stanovených veterinárním zákonem a předpisy Evropské unie,
- plní úkoly vyplývající pro ni z bezprostředně závazných právních předpisů Evropské unie, zejména vykonává dozor nad plněním povinností vyplývajících pro fyzické a právnické osoby z těchto předpisů Evropské unie, provádí v případě přeshraniční spolupráce dozor a postupuje přitom podle předpisu Evropské unie upravujícího spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele a v případě zjištění protiprávního jednání, kterého se kontrolovaná osoba dopustila na území Evropské unie nebo v jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor a které poškozuje nebo může poškodit společný zájem spotřebitelů, rozhodnutím takové jednání zakáže.

Ředitel krajské veterinární správy zřizuje nálezovou komisi, která je jeho poradním orgánem.

Součástí krajské veterinární správy je pohotovostní středisko pro mimořádné situace, které v souladu s celostátními pohotovostními plány zasahuje v ohniscích nálezů a v případech jiných mimořádných situací.

3. ČINNOST KRAJSKÉ VETERINÁRNÍ SPRÁVY PŘI PODEZŘENÍ Z NÁKAZY

Krajská veterinární správa, která byla uvědoměna o podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo je zjistila při plnění svých úkolů, provede neodkladná opatření provedená chovatelem a neprodleně, v souladu s jednotnými postupy a metodami schválenými orgány Evropské unie pro diagnostiku a tlumení příslušné nákazy a s pohotovostními plány, učiní a podle potřeby nařídí mimořádná veterinární opatření za účelem potvrzení nebo vyloučení tohoto podezření a za účelem ochrany proti možnému šíření nákazy a stanoví způsob provedení těchto opatření, zejména:

- vyšetří podezřelá zvířata a kadávery, podle potřeby odebere vzorky k laboratornímu vyšetření a provede další úkony za účelem potvrzení nebo vyloučení přítomnosti nákazy v hospodářství,
- sleduje nadále toto hospodářství a zahájí epizootologické šetření zaměřené na zjištění možného původu a zdroje nákazy, doby jejího výskytu v hospodářství, přítomnosti a rozmístění jejich původců a vektorů a určí další hospodářství, jejichž poloha, uspořádání nebo styky s hospodářstvím, v němž vzniklo podezření z výskytu nebezpečné nákazy, odůvodňují podezření z výskytu této nákazy i v těchto hospodářstvích (dále i "kontaktní hospodářství"),
- nařídí chovateli:
 - držení zvířat vnímavých na příslušnou nákazu na jejich ustájovacích místech a odděleně od zvířat podezřelých a zakáže přemísťování zvířat z hospodářství nebo do hospodářství,
 - pořizování soupisu zvířat vnímavých na příslušnou nákazu, která jsou v hospodářství, a vedení a průběžné aktualizování soupisu zvířat uhynulých, nakažených nebo podezřelých,
 - vyžadují-li to povaha nákazy a okolnosti případu, porážení nebo utracení zvířete

k diagnostickým účelům,

- omezení zacházení s živočišnými produkty, krmivy živočišného původu, předměty, materiály a látkami, které mohou být nositeli původců nálezů,
- stanovit způsob a pravidla použití vhodných dezinfekčních prostředků u vchodů a východů z míst, v nichž jsou ustájena zvířata vnímavá na příslušnou nákazu, jakož i u vchodů a vjezdů do hospodářství a východů a výjezdů z hospodářství,
- poučit chovatele zejména o povaze nákazy a možnostech jejího šíření a o dalším zacházení s podezřelými zvířaty, živočišnými produkty, předměty, materiály a látkami, které mohou být nositeli původců nálezů.

Výše uvedená opatření mohou být rozšířena v nezbytném rozsahu na kontaktní hospodářství.

Vyžadují-li to povaha nákazy, rizika jejího šíření, nebezpečí hrozící zdraví lidí nebo zvířat, popřípadě nebezpečí jiné vážné újmy, anebo místní podmínky, nařídí krajská veterinární správa opatření uvedená v § 13, odstavci 1 písm. c) a d) a v odstavci 2 veterinárního zákona na místě.

Chovatel je povinen podrobit se výše uvedeným opatřením a poskytovat k jejich provedení nezbytnou součinnost.

4. ČINNOST KRAJSKÉ VETERINÁRNÍ SPRÁVY PŘI POTVRZENÍ NÁKAZY

Byl-li potvrzen výskyt nebezpečné nákazy nebo hrozí-li nebezpečí jejího šíření, nařídí příslušný orgán v souladu s jednotnými postupy a metodami schválenými orgány Evropské unie pro diagnostiku a tlumení příslušné nákazy a s pohotovostními plány odpovídající mimořádná veterinární opatření ke zdolání této nákazy a ochraně před jejím šířením (dále i "ochranná a zdolávací opatření"), zejména:

- vymezení ohniska nákazy a jeho výstražné označení,
- zřízení ochranného pásma a pásma dozoru, v případě potřeby i dalšího pásma s omezením,
- utracení, popřípadě porážení zvířat nemocných, podle okolností i zvířat podezřelých a vnímavých na nákazu,
- soupis hospodářství se zvířaty vnímavých druhů v pásmech podle druhé odrážky,
- stanovení pravidel pro přemísťování, přepravu a vyšetřování těchto zvířat v pásmech podle druhé odrážky, jakož i pro nakládání s produkty těchto zvířat,
- neškodné odstranění, popřípadě další zpracování vedlejších živočišných produktů,
- zničení kontaminovaných krmiv, jiných kontaminovaných materiálů a látek, jakož i kontaminovaného zařízení, které nemůže být dezinfikováno,
- čištění, dezinfekci, dezinfekci a deratizaci prostorů, zařízení a dopravních prostředků, v nichž jsou držena nebo přepravována zvířata nemocná nebo zvířata podezřelá a vnímavá na nákazu,
- očkování zvířat,
- zajištění náležité informovanosti osob v pásmech podle druhé odrážky o nařízených ochranných a zdolávacích opatřeních,
- jde-li o nákazu, jejíž výskyt je povinně hlášen Komisi a členským státům, zajištění informovanosti orgánů veřejné správy uvedených v pohotovostním plánu kraje prostřednictvím operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému kraje.

Mimořádná veterinární opatření jsou:

- nařízení veterinárního vyšetření a očkování zvířat,
- vymezení ohniska nákazy, ochranných pásem a pásem dozoru, výstražné označení, popřípadě i střežení ohniska nákazy,
- nařízení karantény nebo odděleného umístění (izolace), popřípadě nutné porážky nebo utracení zvířat,
- omezení nebo zákaz přemísťování, prodeje, obchodování, volného pohybu, porážení a plemenitby zvířat a provádění pokusů na zvířatech,
- omezení nebo zákaz pastvy, používání zdroje vody a krmiva,
- omezení nebo zákaz konání svodů zvířat, honů, odchytu zvěře a lovu ryb,
- omezení nebo zákaz prodeje zvířat a živočišných produktů v tržnicích a na tržistiších anebo uzavření tržnice nebo tržiště,
- pozastavení nakládání se živočišnými produkty nebo krmivy do skončení potřebného vyšetření, nařízení odděleného uložení (uskladnění) zdravotně závadných nebo podezřelých živočišných produktů nebo krmiv,
- omezení nebo zákaz výroby, zpracovávání, přepravy nebo uvádění do oběhu zdravotně závadných nebo podezřelých živočišných produktů nebo krmiv, stanovení zvláštních podmínek pro jejich výrobu, zpracovávání a přepravu anebo nařízení jejich zničení,
- stanovení zvláštních podmínek provozu, popřípadě jeho omezení nebo zastavení,
- omezení, zákaz nebo stanovení zvláštních podmínek dovozu, vývozu a tranzitu veterinárního zboží,
- nařízení očisty, omezení nebo zákaz používání anebo zničení zařízení a předmětů, které mohou být nositeli původců nákaz,
- nařízení zvláštního ošetření hnoje, kejdy, močůvky a odpadních vod,
- stanovení zvláštních podmínek pro ukládání, sběr, svoz, neškodné odstraňování a další zpracovávání vedlejších živočišných produktů, popřípadě nařízení sběru, svozu, neškodného odstranění a dalšího zpracování vedlejších živočišných produktů i mimo určený územní obvod (svozovou oblast),
- nařízení úpravy hygienického a sanitačního provozu nebo technologických a pracovních postupů, dezinfekce, deratizace a dezinfekce,
- omezení nebo zákaz volného pohybu a styku osob a jejich shromažďování, omezení nebo zákaz pohraničního styku osob,
- nařízení zneškodnění, popřípadě omezení výskytu zdrojů nákaz zvířat s přírodní ohniskovostí.

Příslušný orgán nařídí mimořádná veterinární opatření:

- při podezření z výskytu nebo potvrzení výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka, anebo hrozí-li nebezpečí jejího šíření (ochranná a zdolávací opatření),
- při zjištění jiných než zdravotně nezávadných živočišných produktů, vody nebo krmiv, popřípadě jiné příčiny závažného ohrožení zdraví zvířat nebo lidí živočišnými produkty (veterinární hygienická opatření),
- hrozí-li nebezpečí zavlečení nebo rozšíření původců nákaz zvířat a nemocí přenosných ze zvířat na člověka či zdravotně závadných živočišných produktů a krmiv ze zahraničí (opatření k veterinární ochraně státního území).

Odůvodňují-li to okolnosti konkrétního případu, mohou být nařízena i jiná opatření odpovídající veterinárním požadavkům a poznatkům veterinární vědy.

Příslušný orgán může nařídit mimořádná veterinární opatření také při podezření z výskytu nebo potvrzení výskytu jiné nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka, která není považována za nebezpečnou.

4.1. Slintavka a kulhavka (SLAK)

Jako mimořádné veterinární opatření při výskytu slintavky a kulhavky může být nařízena uzávěra obce, popřípadě její části. Rozumí se jí:

- uzavření příjezdových a přístupových cest do obce, jejich opatření závorami a výstražným označením a jejich střežení,
- zákaz průjezdu obcí a určení objížďky,
- zřízení dezinfekčních pásů na příjezdových a přístupových cestách do obce,
- zákaz přemísťování, prodeje a volného pohybu hospodářských a zájmově chovaných zvířat,
- zákaz opouštění prostorů, v nichž jsou umístěna nemocná a podezřelá zvířata, a zákaz vstupu do těchto prostorů bez vážného důvodu,
- zákaz shromažďování osob,
- stanovení pravidel pro pohyb osob v obci,
- zákaz vstupu do obce a zákaz jejího opouštění,
- stanovení zvláštních podmínek pro zásobování obce, pro výjimečný vjezd dopravních prostředků a pro vstup osob do obce z naléhavých důvodů, jakož i stanovení dezinfekčních opatření, jimž musí být tyto dopravní prostředky a osoby podrobeny před opuštěním obce,
- stanovení zvláštních podmínek provozu odpadového hospodářství.

Při potvrzení SLAK se postupuje v souladu s vyhláškou č. 389/2004 Sb. o opatřeních pro tlumení slintavky a kulhavky a k jejímu předcházení.

4.2. Aviární influenza

Při potvrzení aviární infekce se postupuje v souladu s vyhláškou č. 36/2007 Sb., o opatřeních pro tlumení aviární infekce.

KAPITOLA O-14

Mgr. Aneta Valoušková, KrÚ JMK (valouskova.aneta@kr-jihomoravsky.cz)

PANEL NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

1. VZNIK A SLOŽENÍ

Panel nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje (dále i „Panel NNO JMK“) je dobrovolné seskupení nestátních neziskových organizací (dále i „NNO“), které spolupracují za účelem koordinované součinnosti při provádění záchranných a likvidačních prací a k poskytování humanitární pomoci obyvatelstvu za mimořádných událostí a krizových situací.

Myšlenka na vytvoření Panelu NNO JMK vznikla během povodní v roce 2002, kdy byla v Praze poprvé uplatněna a realizována myšlenka pomoci NNO při řešení mimořádné události. Do činnosti evakuačního centra ve Vysokoškolských kolejích na Strahově byla zapojena řada institucí a NNO. Na činnosti evakuačního centra se tehdy podílelo např. Centrum pro výzkum stresu Armády ČR, Městské centrum sociálních služeb a prevence, Pečovatelská služba Praha 6, krizový štáb Městské části Prahy 6, Městská policie, Hygienická služba, České vysoké učení technické, Ústřední vojenská nemocnice a další. Na získané zkušenosti a následné analýzy navázaly společné aktivity Jihomoravského kraje a Centra pro výzkum stresu v Praze - Kbelích, které byly realizovány s cílem poukázat na potenciál, který skýtají NNO při řešení mimořádných událostí. Zejména se jednalo o cvičení „Panel psychosociálních organizací v době živelných katastrof“, které bylo pořádáno ředitelem Centra pro výzkum stresu ve spolupráci s tajemníkem Bezpečností rady JMK a REMEDIUM Praha. Dalším krokem ke vzniku Panelu NNO JMK a jeho zapojení do řešení mimořádných událostí v kraji bylo cvičení s názvem „Voda pro Znojmo“. Cvičení bylo pořádáno Jihomoravským krajem v součinnosti s Centrem pro výzkum stresu v Praze - Kbelích a městem Znojmem. Cílem cvičení bylo prověřit reálnost spolupráce NNO a veřejné správy při řešení nouzového zásobování pitnou vodou. Tato spolupráce byla na základě zhodnocení výsledků cvičení shledána reálnou a byly realizovány další činnosti pro efektivní zapojení Panelu NNO JMK při řešení mimořádných či krizových situací.

Na základě těchto činností vznikl Panel NNO JMK, jehož působnost je upravena interním normativním aktem volených orgánů Jihomoravského kraje jako 55 INA-VOK/ Statut Panelu NNO Jihomoravského kraje (dále i „Statut“).

Panel NNO JMK je v současné době o dobrovolné spolupráci NNO působících na území JMK, které jsou ostatními složkami IZS na základě zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů. Spolupráce NNO je upravena Statutem. Na základě Statutu se NNO podřizují jednotnému řízení provádění záchranných a likvidačních prací, zabezpečení materiálních podmínek pro činnost složek IZS při provádění záchranných a likvidačních prací a poskytování humanitární pomoci obyvatelstvu. Jednotné řízení NNO v Panelu NNO JMK je zajišťováno koordinátorem.

Podstatou Panelu je tedy koordinované nasazení NNO při řešení mimořádných událostí v Jihomoravském kraji a mimo něj. Panel NNO JMK vytváří jednu z pracovních skupin Krizového štábu Jihomoravského kraje (dále i „KŠ JMK“).

V současné době je Panel NNO JMK tvořen 14-ti neziskovými organizacemi. V čele Panelu stojí jeho koordinátorka – ředitelka Oblastního sdružení Českého červeného kříže (dále i „OS ČČK“) Brno - město. Mezi členy Panelu NNO patří:

- OS ČČK Brno - město,
- OS ČČK Blansko,

- Svaz záchranných brigád kynologů - Jihomoravská brigáda,
- Rádio „R“,
- Horse Emergency (záchrana velkých zvířat např. koní, krav atd.),
- Vodní záchranná služba - Nové mlýny,
- Vodní záchranná služba - Blansko,
- Vodní záchranná služba - Brno-střed,
- Vodní záchranná služba - Brno-město,
- Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska,
- Moravská hasičská jednota,
- ADRA,
- Člověk v tísni,
- Armáda spásy.

Panel NNO JMK umožňuje získat velkou základnu dobrovolníků z různých odvětví, kteří jsou organizovaní, materiálně a technicky vybavení a zejména ochotni kdykoliv pomoci složkám IZS Jihomoravského kraje.

2. MOŽNOSTI NASAZENÍ

Aktivaci Panelu NNO JMK provádí dle Statutu koordinátor. Koordinátor Panelu NNO JMK provádí aktivaci na výzvu KOPIS nebo hejtmána kraje. Starosta může aktivovat Panel NNO JMK cestou KOPIS.

Panel NNO JMK se podílí na řešení mimořádných událostí a krizových situací vzniklých na území kraje pod velením velitele zásahu IZS. Při koordinaci záchranných a likvidačních prací hejtmánem a za krizových situací plní úkoly stanovené hejtmánem.

Úkolem Panelu NNO JMK je v rámci jednotného velení stálými orgány pro koordinaci složek IZS při řešení mimořádných událostí a krizových situací poskytovat pomoc obyvatelstvu a obcím při řešení následků mimořádných událostí a poskytovat podporu činnosti přímo zasahujícím složkám IZS. Za tímto účelem je úkolem Panelu NNO JMK zejména:

- vytvářet intervenční týmy,
- provádět psychosociální intervenci,
- zabezpečovat duchovní činnost,
- zabezpečovat zdravotnickou pomoc,
- zabezpečovat budování a provoz evakuačních zařízení,
- vytvářet logistické infrastruktury území (logistické vazby, logistické prvky, organizovat logistiku) pro zajištění:
 - humanitární pomoci postiženým územím,
 - náhradního zásobování obyvatelstva pitnou vodou a potravinami,
- zabezpečovat materiální podporu zasaženým občanům i zasahujícím složkám IZS a spolupracujícím osobám (voda, potraviny, ošacení, deky),
- zajišťovat dostupnou techniku (automobily, technická zařízení, výpočetní technika apod.),

- zajišťovat volné ubytovací kapacity pro potřeby nouzového ubytování,
- zabezpečovat personální výpomoc obcím k zajištění nouzového přežití obyvatel,
- zajišťovat přípravu a výcvik Panelu NNO JMK.

Při aktivaci Krizového štábu JMK je v případě potřeby vytvářena pracovní skupina Panelu NNO JMK. Pracovní skupina je tvořena koordinátorem a vybranými pracovníky dalších NNO v Panelu podle charakteru poskytované podpory.

3. ÚHRADA NÁKLADŮ

Náhrady za poskytnutí věcné a osobní pomoci Panelem NNO JMK při koordinovaném řešení následků mimořádných událostí v rámci IZS a za krizových stavů jsou hrazeny na základě ustanovení zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Náhrady za poskytnutí věcné a osobní pomoci poskytnuté Panelem NNO JMK v rámci cvičení IZS v JMK nařízeného oprávněným orgánem jsou hrazeny na základě ustanovení zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 240/2000 sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

K úhradě nákladů vynaložených na připravenost Panelu NNO JMK k aktivaci a poskytnutí věcné a osobní pomoci může být použito dotačních programů z rozpočtu Jihomoravského kraje dle vnitřních předpisů JMK k poskytování dotací podle § 36 písm. d) a § 59 odst. 2 písmeno a) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, pro příslušný kalendářní rok.

KAPITOLA O-15

por. Mgr. Martina Koubová, HZS JMK (martina.koubova@firebrno.cz)

MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A HAVARIJNÍ PLÁNOVÁNÍ

Mimořádná událost je neočekávaný, částečně nebo zcela neovládaný, časově a prostorově ohraničený děj, který vznikl v souvislosti s provozem technických zařízení, působením živelních pohrom, zacházením s nebezpečnými látkami nebo v souvislosti s epidemiemi a dalšími negativními vlivy. Havarijní plánování slouží k zajištění připravenosti na řešení a řešení mimořádných událostí, které nedosahují rozsahu krizové situace.

Pojem: *Mimořádná událost* je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací (zákon č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých zákonů).

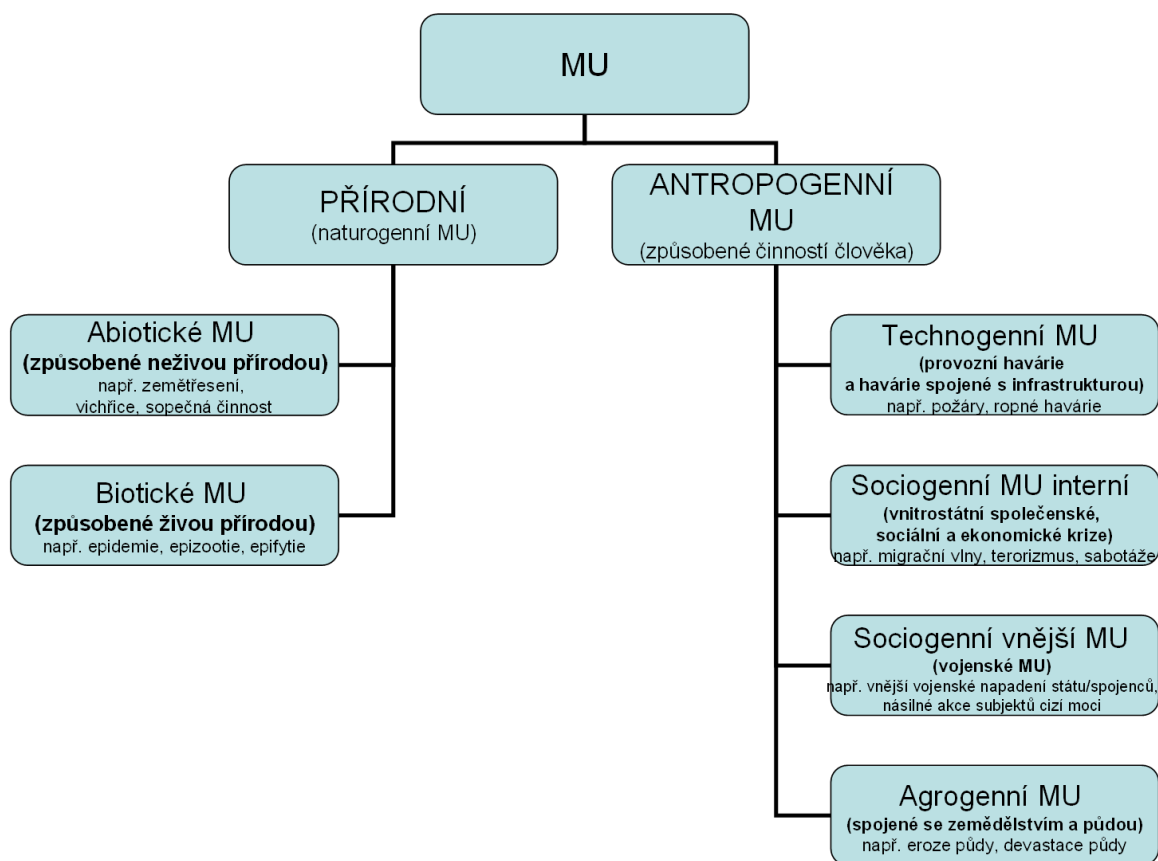
1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

- Zákon č. **239/2000** Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. **328/2001** Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. **247/2001** Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. **254/2001** Sb., o vodách (vodní zákon),
- Zákon č. **59/2006** Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. **103/2006** Sb., o stanovení zásad pro vymezení zóny havarijního plánování a o rozsahu a způsobu vypracování vnějšího havarijního plánu,
- Prováděcí právní předpisy a metodické pokyny.

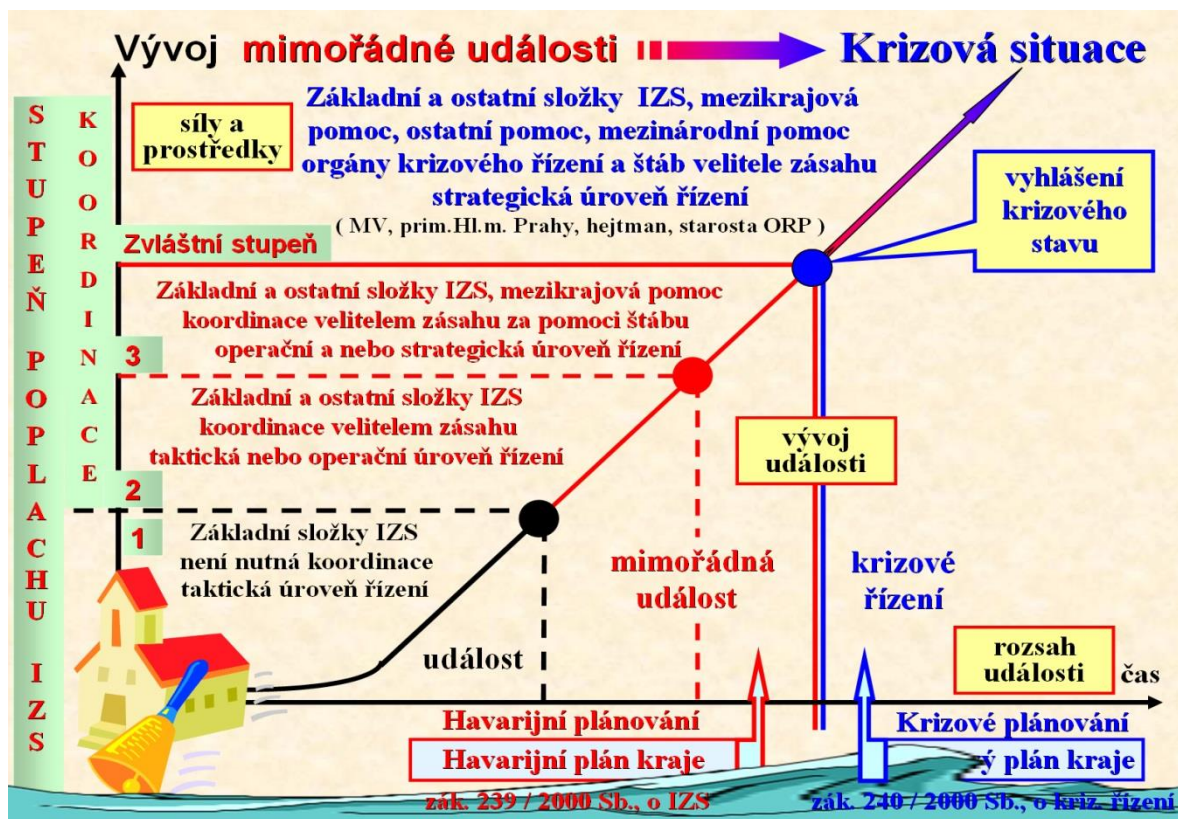
2. KLASIFIKACE MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A PŘECHOD MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI NA KRIZOVOU SITUACI

Základní členění mimořádných událostí viz obr. č. 1.

Mimořádná událost (podle zákona o IZS) a dále také narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při kterém ohrožení nelze zabránit ani jeho následky odstranit obvyklou činností správních úřadů, orgánů územní samosprávy, ozbrojených sil, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb, přechází v krizovou situaci - je tedy vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu (tj. krizový stav). Viz obr. č. 2.

Obr. 1 Základní členění mimořádných událostí

Obr. 2 Přechod mimořádné události na krizovou situaci

Cílem vyhlášení krizového stavu je, kromě jiného, legalizace změn kompetencí jednotlivých orgánů krizového řízení (potvrzení zákonem) a rozsahu, způsobů a forem získávání zdrojů potřebných k překonání dané krizové situace (krize).

Právo vyhlásit krizový stav má pouze orgán krizového řízení, a to za podmínek přesně stanovených zákonem.

Vyhlášení krizového stavu lze tedy považovat za oficiální potvrzení (uznání) skutečnosti, že dané jevy odpovídají kritériím pro naplnění pojmu krizová situace a za právní akt, kterým stát (nebo kraj) přebírá odpovědnost, včetně finančního vypořádání za řešení krize.

3. HAVARIJNÍ PLÁNOVÁNÍ

Havarijním plánováním rozumíme soubor činností, postupů a vazeb k provádění záchranných a likvidačních prací při vzniku mimořádných událostí s cílem:

- analyzovat existující rizika a zvýšit povědomí o rizicích na daném území,
- minimalizovat škodlivé účinky mimořádné události na životy a zdraví osob, životní prostředí, hospodářská zvířata, majetkové a kulturní hodnoty,
- stanovit opatření k odvrácení nebo omezení účinků mimořádné události a způsob odstranění následků.

Dále by havarijní plánování mohlo být definováno jako soubor činností, postupů a vazeb uskutečňovaných ministerstvy a jinými ústředními správními úřady, krajskými a obecními úřady a dotčenými PaPFO k plánování opatření k provádění záchranných a likvidačních prací při vzniku mimořádných událostí, a to vždy s použitím existujících sil a prostředků (např. IZS).

Jedním z výchozích dokumentů pro havarijní plánování jsou havarijní plány. Můžeme je členit na havarijní plány objektové, např.

- vnitřní havarijní plány,
- havarijní plány vodního hospodářství a ochrany vod před závadnými látkami,
- havarijní plány ochrany ovzduší pro případy poruch a nehod u technických zařízeních,
- havarijní plány k předcházení vzniku a k řešení stavů nouze v energetickém sektoru.

a havarijní plány územní:

- havarijní plán kraje,
- vnější havarijní plány.

3.1. Havarijní plán kraje

Havarijní plán kraje slouží jako základní dokument při řešení mimořádných událostí většího rozsahu, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu IZS (např. úniky nebezpečných látek většího rozsahu, hromadné dopravní nehody, epidemie, přírodní kalamity, ale i povodně, atd.).

Zpracovatelem havarijního plánu kraje je HZS kraje, který tento úkol plní za krajský úřad. HZS kraje je sice odpovědný za zpracování havarijního plánu kraje, není ale jediným zpracovatelem. Na zpracování tohoto dokumentu a jeho jednotlivých částí se podílí krajský úřad a další dotčené subjekty s krajskou působností, zejména Policie ČR-Krajské ředitelství, Zdravotnická záchranná služba, Krajská hygienická stanice a Krajská veterinární správa. Při

zpracování havarijního plánu kraje se dále využívají podklady správních úřadů, právnických a podnikajících fyzických osob a obcí (měst).

Havarijní plán kraje **schvaluje** hejtman kraje zpravidla po předchozím projednání v bezpečnostní radě kraje.

Havarijní plán kraje obsahuje údaje informačního a operativního charakteru, plány konkrétních činností, mapy, přehledy sil a prostředků, způsoby jejich nasazení a zásady účinného provádění záchranných a likvidačních prací. Havarijní plán kraje se člení na:

- informační část
 - charakteristika kraje
 - analýza vzniku MU
- operativní část
 - síly a prostředky - Poplachový plán JMK
 - síly a prostředky nezahrnuté do Poplachového plánu JMK
- plány konkrétních činností
 - Plán vyrozumění, Traumatologický plán, Plán varování, ukrytí, individuální ochrany, evakuace, nouzového přežití, monitorování, veterinárních opatření, veřejného pořádku a bezpečnosti, ochrany kulturních památek, hygienických a protiepidemických opatření, komunikace s veřejností a HIP, odstranění odpadů vzniklých při MU

Tip: Aktuální verze Havarijního plánu Jihomoravského kraje je na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v sekci „Plány havarijní“ (je nutné se přihlásit).

Havarijní plán kraje je zpracován v listinné podobě (uložen na KOPIS HZS JMK) a elektronické podobě na portálu krizového řízení JMK - KRIZPORT v neveřejné části. Do neveřejné části KRIZPORTU mají přístup složky IZS, správní úřady i obce, proto již není třeba zasílat po schválení HPK výpisy těmto subjektům, jak tomu bylo v předešlých letech.

Tip: V části A2-01 Havarijního plánu JMK, která je přístupná nejen v neveřejné, ale i ve veřejné části KRIZPORTU, je veden přehled možných zdrojů mimořádných událostí na území JMK dle jednotlivých správních obvodů ORP. Z tohoto důvodu a důvodu povinného informování občanů o možném ohrožení ve správním obvodu obce doporučuje HZS JMK umístit na webové stránky obce banner KRIZPORTU.

Části, kterým doporučujeme věnovat pozornost (např. jsou přínosné pro samotnou obec nebo je třeba ze strany obce v rámci spolupráce s HZS JMK udržovat aktuální data):

- část **A2-01** v informační části (přehled možných zdrojů mimořádných událostí na území JMK),
- **Plán vyrozumění**, kde je možné nalézt spojení na složky IZS, krizové štáby v kraji, spojení na obce v kraji a vybrané subjekty JMK,
- **Plán varování**, kde se uvádí celkový přehled a umístění prvků varování,
- **Plán individuální ochrany**, kde je veden přehled o kapacitách školských, zdravotnických, sociálních a obdobných zařízení a počtech neumístěných osob pro jejich zabezpečení PIO,
- **Plán evakuace**, který obsahuje informace ohledně míst evakuace z důvodu povodní, úniku radioaktivních látek a nebezpečných chemických látek,
- **Plán nouzového přežití** obsahuje zařízení a služby nouzového přežití v JMK (např. ubytování, nevládní humanitární organizace, služba nouzového zásobování vodou apod.).

3.2. Vnější havarijní plány

Vnější havarijní plán je preventivní dokument, který slouží k zajištění havarijní připravenosti v zóně havarijního plánování, stanovuje postupy složek IZS pro případ potenciální závažné havárie.

Vnější havarijní plány se zpracovávají pro:

- jaderná zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření, dle zákona č. 18/1997 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších,
- objekty a zařízení zařazené do skupiny B, dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, ve znění pozdějších předpisů.

Viz kap. [O-16 Prevence závažných havárií](#) a kap. [O-17 Radiační ochrana v souvislosti s jadernou elektrárnou Dukovany](#).

3.3. Vnitřní havarijní plány

Vnitřní havarijní plány jsou nástrojem pro zajištění havarijní připravenosti v areálu provozovatele. Zpracovávají je provozovatelé:

- jaderných zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření, dle zákona č. 18/1997 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- objekty a zařízení zařazené do skupiny B, dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, ve znění pozdějších předpisů.

Viz kap. [O-16 Prevence závažných havárií](#).

KAPITOLA O-16

por. Mgr. Martina Koubová, HZS JMK (martina.koubova@firebrno.cz)

PREVENCE ZÁVAŽNÝCH HAVÁRIÍ

Systém prevence závažných havárií („PZH“) se zabývá objekty a zařízeními, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek, s cílem snížit pravděpodobnost vzniku a omezit následky závažných havárií („ZH“) na zdraví a životy lidí, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek v objektech a zařízeních a v jejich okolí.

V případě, kdy se v určitém objektu nakládá s nebezpečnými látkami v takovém množství, které je uvedeno v zákoně o prevenci závažných havárií, tzn. objekt spadá do sk. „A“ či „B“, je zpracována bezpečnostní dokumentace.

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

- Zákon č. **59/2006** Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií),
- Vyhláška č. **255/2006** Sb., o rozsahu a způsobu zpracování hlášení o závažných havárií a konečné zprávy o vzniku a dopadech závažné havárie,
- Vyhláška č. **256/2006** Sb., o některých podrobnostech systému prevence závažných havárií,
- Vyhláška č. **103/2006** Sb., kterou se stanoví zásady pro stanovení zóny havarijního plánování a rozsah a způsob vypracování vnějšího havarijního plánu pro havárie způsobené vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky,
- Vyhláška č. **250/2006** Sb., kterou se stanoví rozsah a obsah bezpečnostních opatření fyzické ochrany objektu nebo zařízení zařazených do skupiny A nebo do skupiny B.

2. ORGANIZACE PREVENCE ZÁVAŽNÝCH HAVÁRIÍ

Právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba, která užívá objekt nebo zařízení s nebezpečnou látkou, je povinna navrhnout zařazení objektu nebo zařízení do příslušné skupiny (dle množství, druhu NL a možnosti domino efektu). Provozovatel tento návrh předkládá krajskému úřadu v písemné a elektronické podobě.

Objekt nebo zařízení může být zařazeno do:

- skupiny A,
- skupiny B nebo
- jsou nezařazenými provozovateli.

O zařazení do skupiny rozhoduje krajský úřad. Provozovatelé mají povinnost zpracovat seznam nebezpečných látek, ve kterém je uveden druh, množství, klasifikace a fyzikální forma všech nebezpečných látek umístěných v objektu nebo zařízení. Na základě tohoto seznamu navrhuje zařazení do příslušné skupiny. V případě zařazení krajským úřadem do skupiny A nebo B skupiny pak zpracovávají bezpečnostní dokumentaci.

Provozovatelé jsou povinni provést před zpracováním bezpečnostní dokumentace analýzu a hodnocení rizik závažné havárie, která se týká:

- identifikace zdrojů rizika (nebezpečí),
- určení možných scénářů událostí a jejich příčin, které mohou vyústit v ZH,
- odhadu dopadů možných scénářů ZH na zdraví a životy lidí, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek,
- odhadu pravděpodobností scénářů ZH,
- stanovení míry rizika,
- hodnocení přijatelnosti rizika vzniku ZH.

3. OBJEKT ZAŘAZENÝ DO SKUPINY A

Dle zařazení do příslušné skupiny je provozovatel povinen vypracovat bezpečnostní dokumentaci. Veřejnost má právo se účastnit veřejného projednávání této dokumentace, která je poté schvalována krajským úřadem. Provozovatel má také povinnost tuto dokumentaci vždy aktualizovat, změní-li se v zařízení druh nebezpečné látky, množství nebo technologie apod.

Provozovatel zařízení zařazeného do skupiny A zpracovává následující bezpečnostní dokumentaci.

3.1. Bezpečnostní program

Provozovatel objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny A je povinen zpracovat bezpečnostní program. V něm uvede zásady prevence závažné havárie, strukturu a systém řízení bezpečnosti zajišťující ochranu zdraví a životů lidí, hospodářských zvířat, životního prostředí a majetku. Na základě rozhodnutí krajského úřadu zahrne do návrhu bezpečnostního programu preventivní bezpečnostní opatření vztahující se k možnému vzniku domino efektu.

Návrh nebo aktualizaci bezpečnostního programu je povinen předložit ke schválení krajskému úřadu.

3.2. Plán fyzické ochrany

Viz Plán fyzické ochrany objektu zařazeného do sk. B. (kap. 4.2.).

Tip: Přehled objektů zařazených do skupiny A a B dle zákona č. 59/2006 Sb. v Jihomoravském kraji je uveden na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT, v sekci „Plány havarijní“, „Vnější havarijní plány“ (je nutno se přihlásit).

4. OBJEKT ZAŘAZENÝ DO SKUPINY B

Dle zařazení do příslušné skupiny je provozovatel povinen vypracovat bezpečnostní dokumentaci. V bezpečnostní dokumentaci provede hodnocení rizik závažné havárie, které obsahuje zejména určení zdrojů, pravděpodobnosti a závažnosti rizik. Dále vyjádření rizik ohrožení života a zdraví lidí, hospodářských zvířat, životního prostředí a majetku, popis možných následků závažné havárie a posouzení přijatelnosti rizik.

Provozovatel zařízení zařazeného do skupiny B zpracovává následující bezpečnostní dokumentaci.

4.1. Bezpečnostní zpráva

Bezpečnostní zpráva obsahuje základní informace o objektu nebo zařízení - popisnou, informační a datovou část, jejichž součástí je např. informace o systému řízení u provozovatele s ohledem na prevenci závažné havárie, informace o složkách životního prostředí v lokalitě objektu nebo zařízení, technický popis objektu nebo zařízení, postup a výsledky identifikace zdrojů rizika (nebezpečí), analýz a hodnocení rizik a metody prevence, opatření pro ochranu a zásah k omezení dopadů závažné havárie.

4.2. Plán fyzické ochrany

V tomto plánu jsou zdokumentována bezpečnostní opatření jako např. analýza možností neoprávněných činností a provedení případného útoku na objekty nebo zařízení, režimová opatření (prokazování oprávněnosti vstupu a vjezdu, evidence vnášení a vynášení věcí apod.), fyzická ostraha a technické prostředky (oplocení, mříže, zámky apod.).

Funkčnost těchto opatření je prověřována min. 1x ročně provozovatelem. Dodržování bezpečnostních opatření je kontrolováno PČR a krajským úřadem v rámci samostatných kontrol.

4.3. Vnitřní havarijní plán

Jedná se o nástroj pro zajištění havarijní připravenosti v areálu provozovatele. Zpracovává ho v součinnosti se zaměstnanci objektu nebo zařízení a stanovuje v něm opatření uvnitř objektu nebo zařízení při vzniku ZH vedoucí ke zmírnění jejich dopadů.

Vnitřní havarijní plán provozovatel předkládá k evidenci a uložení krajskému úřadu a je prověřován z hlediska jeho aktuálnosti nejméně jednou za 3 roky. S platným vnitřním havarijním plánem musí být prokazatelně seznámeni všichni zaměstnanci a ostatní fyzické osoby zdržující se v objektech nebo u zařízení, vč. pracovníků dlouhodobých subdodavatelů.

4.4. Podklady pro stanovení zóny havarijního plánování

Současně s předložením návrhu bezpečnostní zprávy je provozovatel objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny B povinen vypracovat a předložit krajskému úřadu písemné podklady pro stanovení zóny havarijního plánování (tou rozumíme území v okolí objektu nebo zařízení, v němž krajský úřad, v jehož působnosti se nachází objekt nebo zařízení, uplatňuje požadavky havarijního plánování formou vnějšího havarijního plánu).

Podklady obsahují např. popis ZH, která může vzniknout v objektu nebo zařízení a jejíž dopady se mohou projevit mimo objekt nebo zařízení provozovatele, přehled možných dopadů ZH, přehled preventivních bezpečnostních opatření vedoucích ke zmírnění těchto dopadů apod.

4.5. Podklady pro zpracování vnějšího havarijního plánu

Současně s předložením návrhu bezpečnostní zprávy a podkladů pro stanovení zóny havarijního plánování je provozovatel objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny B povinen vypracovat a předložit krajskému úřadu písemné podklady pro zpracování vnějšího havarijního plánu.

5. NEZAŘAZENÍ PROVOZOVATELÉ / PLÁNY OPATŘENÍ PRO PŘÍPAD VZNIKU MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Nezařazení provozovatelé mají povinnost tuto skutečnost protokolárně zaznamenat, protokol uložit pro účely kontroly a stejnopis protokolu předat krajskému úřadu (více než 2 % množství nebezpečné látky uvedené v příloze z. č. 59/2006 Sb.) nebo jen uložit pro účely kontroly (méně než 2 % množství nebezpečné látky uvedené v příloze z. č. 59/2006 Sb.).

Riziko vzniku ZH u těchto objektů s sebou nese zvýšené potenciální následky z důvodu častého umístění objektu / zařízení v blízkosti občanské zástavby a veřejné infrastruktury. Jedná se zejména o strojovny provozů, ve kterých je využíván toxický amoniak jako chladicí médium, např. zimní stadiony, masokombináty, mlékárny, pivovary.

Na území JMK také existují objekty a zařízení manipulující s nebezpečnými látkami, pro které se nezpracovávají vnější havarijní plány podle uvedených právních předpisů, a které představují velmi výrazný zdroj možného ohrožení obyvatelstva.

Z tohoto důvodu HZS JMK nad rámec zákona zpracoval „Plány opatření pro případ vzniku mimořádné události“ (dále i „Plány opatření“) pro území v okolí provozovatelů nakládajících s nebezpečnými látkami (tzv. „zónu ohrožení“) pro případy, kdy platný právní předpis nestanovuje zpracování vnějšího havarijního plánu, ale únik umístěné nebezpečné látky by mohl mít negativní důsledky na bezpečnost v okolí objektu, zejména ohrožení obyvatelstva.

Plány opatření byly vyhotoveny ve formě listu / karty. List A řeší činnost při úniku NL v rámci areálu (činnost provozovatele, KOPIS, PČR, JPO, ZZS, MP a celkovou organizaci zásahu). Přiložena je i mapa se zónou ohrožení, uzávěry, shromaždištěm apod. List B řeší postupy v případě úniku NL mimo areál provozovatele (vyrozumění PaPFO, varování, ochrana osob, evakuace, zdravotnické a pořádkové zabezpečení, dekontaminace a ostatní).

Plány opatření byly projednány se statutárními zástupci vlastníků (provozovatelů) objektů s nebezpečnými látkami (garantují údaje o subjektu a nebezpečných látkách) a se starosty obcí, které mohou být těmito objekty ohroženy. Plán opatření je podepsán starosty obcí, jejichž území je tzv. „zónou ohrožení“ dotčeno, a statutárními zástupci vlastníků (provozovatelů) objektů.

V listinné verzi jsou tyto plány k dispozici na příslušném obecním (městském) úřadě, u vlastníka (provozovatele) objektu a na KOPIS HZS JMK.

Tip: Plány opatření v podobě karet jsou zahrnuty do Havarijního plánu Jihomoravského kraje jako samostatné dokumenty v rámci části „Pomocné dokumenty - PD 10“.

6. STÁTNÍ SPRÁVA NA ÚSEKU PREVENCE ZÁVAŽNÝCH HAVÁRIÍ

Krajské úřady zasílají bezpečnostní program, bezpečnostní zprávu nebo jejich aktualizaci k vyjádření MŽP a vyjádření dotčeným orgánům veřejné správy (ČIŽP, HZS kraje, KHS, Státnímu úřadu inspekce práce, Českému báňskému úřadu) a dotčeným obcím za účelem informování veřejnosti.

MŽP a dotčené orgány veřejné správy zpracovávají do 60 dnů svá vyjádření. Krajský úřad pak na základě jednotlivých vyjádření vydá do 90 dnů od předložení návrhu bezpečnostní dokumentace nebo její aktualizace rozhodnutí, kterým toto schválí nebo vyzve provozovatele k odstranění zjištěných nedostatků a stanoví lhůtu k jejich odstranění.

Informování veřejnosti je zajišťováno prostřednictvím obce, která má povinnost bezpečnostní dokumentaci nebo její aktualizaci veřejně projednat. V praxi jsou na vývěskách obcí zveřejňovány informace o možnosti nahlížet, vypisovat a připomínat tyto dokumenty po dobu 30 dní na obecním úřadě.

6.1. Integrovaná kontrola

Opatření přijatá k prevenci vzniku ZH, vhodnost a dostatečnost prostředků zmírňujících možné dopady ZH, dodržování preventivních bezpečnostních opatření uvedených v bezpečnostním programu, bezpečnostní zprávě, vnitřním havarijním plánem a podklady poskytnuté krajskému úřadu pro stanovení ZHP a zpracování vnějšího havarijního plánu jsou předmětem integrované kontroly.

Orgány integrované kontroly jsou podle zákona o prevenci závažných havárií ČIŽP, krajský úřad, HZS kraje, inspektorát práce nebo ČBU a KHS. Provozovatelé zařízení do skupiny B jsou kontrolováni každoročně, provozovatelé zařízení do skupiny A jsou kontrolováni minimálně jednou za tři roky. Nezařazení provozovatelé mohou být kontrolováni ČIŽP a krajským úřadem. Předmětem kontroly, jejíž cílem je posouzení správnosti nezařazení, je v tomto případě seznam nebezpečných látek a protokolární záznam o nezařazení.

7. VNĚJŠÍ HAVARIJNÍ PLÁN

Vnější havarijní plán je souhrn opatření k zajištění ochrany obyvatelstva, životního prostředí a majetku, zejména prostřednictvím plánů konkrétních činností. Jedná se o územní havarijní plán, který slouží k identifikaci možných rizik, stanovuje dosahy havarijních účinků a plánuje opatření k odvrácení nebo omezení účinků havárií a způsob odstranění následků.

Vnější havarijní plán se zpracovává pro území vymezené zónou havarijního plánování, kterou stanoví krajský úřad podle podkladů předaných provozovatelem. V případě, že zóna havarijního plánování nezasahuje do intravilánu obce, čímž by při případné ZH k ohrožení nedošlo, může krajský úřad rozhodnout, že se vnější havarijní plán nebude pro objekt nebo zařízení zpracovávat.

Plán zpracovává HZS kraje na základě podkladů zpracovaných provozovatelem a dalších údajů. Na zpracování se podílí i další správní úřady, např. PČR, odbor zdravotnictví krajského úřadu, KHS a KVS.

Informační část obsahuje základní charakteristiku území (identifikaci a charakteristiku provozovatele, popis ZHP, geografickou, demografickou, klimatickou, hydrogeologickou charakteristiku, popis infrastruktury), popis sídelních celků, strukturu organizace havarijní připravenosti, seznam podkladů předaných provozovatelem krajskému úřadu, seznam vnitřních havarijních plánů provozovatele, výčet a charakteristiky uvažovaných účinků ZH. Velký důraz je věnován účinkům a následkům potenciální havárie vyplývajících ze zpracované analýzy rizik.

Operativní část je přehledem plánovaných opatření vedoucích v časové ose od identifikace vzniku ZH k zabezpečení úkolů jednotlivých správních úřadů k realizaci neodkladných opatření. Obsahuje zejména úkoly správních úřadů, složek IZS, vč. úkolů, sil a prostředků jiných právnických a fyzických osob při havárii, způsob koordinace řešení ZH, kritéria pro možné vyhlášení odpovídajících krizových stavů pro případ, kdy vnější havarijní plán nepostačuje, zabezpečení informačních toků pro řízení ZaLP, zásady činnosti při rozšíření dopadů ZH havárie mimo ZHP a systém napojení a spolupráce dotčených správních úřadů.

K provádění ZaLP v ZHP jsou zpracovány jednotlivé **plány konkrétních činností**. Mezi plány konkrétních činností vnějšího havarijního plánu patří plán vyzkoušení, varování a informování obyvatelstva, ukrytí obyvatelstva, plán ZaLP, evakuace osob, individuální ochrany, dekontaminace, monitorování, regulace pohybu osob a vozidel, traumatologický, veterinární opatření, zamezení distribuce a používání potravin, krmiv a vody kontaminovaných nebezpečnými látkami, preventivních opatření k zabránění nebo omezení domino efektu havárie, opatření při hromadném úmrtí osob, opatření při hromadném úmrtí osob, opatření k minimalizaci dopadů na kvalitu životního prostředí, zajištění veřejného

pořádku a bezpečnosti, komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky, nakládání s odpady vzniklými při ZH.

Vnější havarijní plány jsou v souladu s legislativou prověřovány jedenkrát za 3 roky cvičením.

V ZHP je dále třeba informovat obyvatelstvo o nebezpečí ZH, včetně možného domino efektu, o preventivních bezpečnostních opatřeních, opatřeních na zmírnění dopadů a o žádoucím chování obyvatel v případě vzniku ZH. Tyto informace zpracovává a pro veřejnost poskytuje krajský úřad.

Tip: Zpracované vnější havarijní plány objektů zařazených do skupiny B v Jihomoravském kraji jsou uvedeny na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT, v sekci „Plány havarijní“, „Vnější havarijní plány“ (je nutno se přihlásit).

8. AKTUÁLNÍ STAV V JIHMORAVSKÉM KRAJI

Tip: Objekty "A" a "B" dle zákona č. 59/2006 Sb. v Jihomoravském kraji jsou uvedeny na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT, „Plány havarijní“, „Vnější havarijní plány“ (je nutno se přihlásit).

KAPITOLA O-17

por. Mgr. Martina Koubová, HZS JMK (martina.koubova@firebrno.cz)

RADIAČNÍ OCHRANA V SOUVISLOSTI S JADERNOU ELEKTRÁRNOU DUKOVANY

Radiační ochrana v jaderných zařízeních je v ČR upravena atomovým zákonem a jeho prováděcí vyhláškou. Tyto právní předpisy stanovují požadavky na systém ochrany osob a životního prostředí před nežádoucími účinky ionizujícího záření. Definují základní povinnosti a podmínky pro vykonávání činností při využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Legislativa v ČR v oblasti radiační ochrany důsledně vychází z mezinárodně respektovaných principů radiační ochrany. V ČR je právo v oblasti radiační ochrany harmonizováno s příslušnými směnicemi EU.

Podle atomového zákona se radiační ochranou rozumí systém technických a organizačních opatření k omezení ozáření fyzických osob a k ochraně životního prostředí.

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

- Zákon č. **18/1997** Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. **307/2002** Sb., o radiační ochraně, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. **318/2002** Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu,
- Vyhláška č. **319/2002** Sb., o funkci a organizaci celostátní radiační monitorovací sítě,
- Vyhláška č. **328/2001** Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS,
- Nařízení vlády č. **11/1999** Sb., o zóně havarijního plánování.

2. KLASIFIKACE MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A REAKCE NA VZNIK MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Účelem klasifikace mimořádných událostí je zejména zajistit včasnou aktivaci organizace havarijní odezvy a volbu vhodné a účinné odezvy.

Pro posuzování závažnosti mimořádných událostí na JE Dukovany se tyto události dle vyhlášky SÚJB č. 318/2002 Sb., člení do tří základních stupňů, přičemž vyšší stupeň značí větší závažnost MU.

MU 1. stupně

Vede nebo může vést k nepřipustnému ozáření zaměstnanců a dalších osob nebo nepřipustnému uvolnění radioaktivních látek do prostor jaderného zařízení nebo pracoviště, které má omezený, lokální charakter a k jejímž řešení dostačují síly a prostředky obsluhy nebo pracovní směny a při přepravě nedojde k úniku radioaktivních látek do životního prostředí.

MU 2. stupně

Vede nebo může vést k nepřipustnému závažnému ozáření zaměstnanců a dalších osob nebo k nepřipustnému uvolnění radioaktivních látek do životního prostředí, které nevyžaduje zavádění neodkladných opatření k ochraně obyvatelstva a životního prostředí. Její řešení vyžaduje aktivaci zasahujících osob držitele povolení a k jejímu zvládnutí

dostačují síly a prostředky držitele povolení, případně síly a prostředky smluvně zajištěné držitelem povolení.

MU 3. stupně

Vede nebo může vést k nepřijatelnému závažnému uvolnění radioaktivních látek do životního prostředí, vyžadujícímu zavádění neodkladných opatření k ochraně obyvatelstva a životního prostředí, stanovená ve vnějším havarijním plánu a v havarijním plánu kraje. Událost třetího stupně je radiační havárií a její řešení vyžaduje kromě aktivace zasahujících osob držitele povolení a zasahujících osob podle vnějšího havarijního plánu, popřípadě havarijního plánu kraje, zapojení dalších dotčených orgánů.

3. VNĚJŠÍ HAVARIJNÍ PLÁN JE DUKOVANY

Držitel povolení (ČEZ-EDU) při přípravě opatření pro případ radiační nehody nebo radiační havárie vypracovává podklady pro přípravu vnějšího havarijního plánu a spolupracuje na zajištění havarijní připravenosti v ZHP. Rovněž se finančně podílí na jejím zajištění v rozsahu stanoveném nařízením vlády (např. vybavenost obyvatel v ZHP jodovou profylaxí, tisková a informační kampaň k zajištění připravenosti obyvatelstva).

Vnější havarijní plán (dále i „VHP“) pro zónu havarijního plánování JE Dukovany je základním dokumentem složek havarijní připravenosti na řešení a realizaci opatření k ochraně obyvatelstva, životního prostředí a majetku v případě klasifikace mimořádné události 3. stupně na JE Dukovany.

Zóna havarijního plánování zasahuje v tomto případě do dvou krajů. Koordinaci zpracování VHP pro ZHP JE Dukovany pro případ vzniku radiační havárie zabezpečuje HZS Kraje Vysočina, protože se ohrožující objekt nachází na jeho území. Sjednocuje postup s HZS JMK při zpracování dílčích částí VHP pro příslušnou část území kraje, navrhuje a projednává jeho změny, sestavuje VHP pro celou zónu havarijního plánování. Zpracování VHP nebo jeho dílčí části vychází z podkladů JE Dukovany a dílčích podkladů připravených příslušnými obecními úřady obcí s rozšířenou působností, složkami IZS a obcemi.

Vnější havarijní plán je zpracován v listinné a elektronické podobě.

Tip: Vnější havarijní plán JE Dukovany je v platném znění na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT, v sekci „Plány havarijní“, „ Vnější havarijní plány“ (je nutno se přihlásit).

Pro potřeby zpracování vnějšího havarijního plánu se území zóny havarijního plánování rozdělí na sektory s až šestnácti pravidelnými výsečemi v závislosti na směru větru a na soustředné kruhy. ZHP JE Dukovany je rozdělena jednak do tří pásem představujících kružnice (pásma) o poloměrech 5 km, 10 km a 20 km od JE, jednak na 16 kruhových výsečí. Členění ZHP na pásma a výseče je prováděno z důvodu přípravy a realizace neodkladných opatření v ZHP v prvotní fázi po úniku radioaktivních látek, kdy není známo množství radioaktivních látek a místo spadu. Přesný průběh hranic sektorů a středového prostoru se přizpůsobí místním územním a demografickým poměrům.

Obr. č. 1 Zóna havarijního plánování JE Dukovany

Vymezení velikosti zóny havarijního plánování stanoví Státní úřad pro jadernou bezpečnost na základě návrhu držitele povolení - ČEZ-EDU.

Vnější havarijný plán se člení na:

- **informační část** (např. obecná charakteristika jaderného zařízení, charakteristika území, seznam obcí včetně přehledu o počtu obyvatel a seznam PaPFO, které jsou zahrnuty do VHP, výsledky analýz možných radičních havárií a následků na obyvatelstvo, zvířata a životní prostředí, požadavky na ochranu obyvatelstva a životního prostředí, popis struktury organizace havarijní připravenosti v ZHP, popis systému vyzkoušení a varování)
- **operativní část** (např. úkoly správních úřadů, obcí a složek, způsob koordinace řešení radiční havárie, kritéria pro vyhlášení odpovídajících krizových stavů, způsob zabezpečení informačních toků při řízení likvidace následků radiční havárie, zásady činnosti při rozšíření nebo možnosti rozšíření následků radiční havárie mimo ZHP a spolupráci správních úřadů a obcí, kterých se týkají opatření z VHP)
- **plány konkrétních činností** (forma ochranných opatření pro příslušné sektory zóny havarijního plánování: plán vyzkoušení, varování obyvatelstva, ZaLP, ukrytí obyvatelstva, jodové profylaxe, evakuace osob, individuální ochrany osob, dekontaminace, monitorování, regulace pohybu osob a vozidel, traumatologický plán, pohotovostní plán veterinárních opatření, regulace distribuce a požívání potravin, krmiv a vody, opatření při úmrtí osob v zamořené oblasti, zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti, komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky)

Pravidelně se VHP prověřuje cvičením (např. ZÓNA 2013).

4. OCHRANA OBYVATELSTVA

Z hlediska naléhavosti zavedení opatření se ochranná opatření dělí na neodkladná a následná.

Neodkladná opatření:

- ukrytí obyvatel,
- jodová profylaxe a
- evakuace obyvatel.

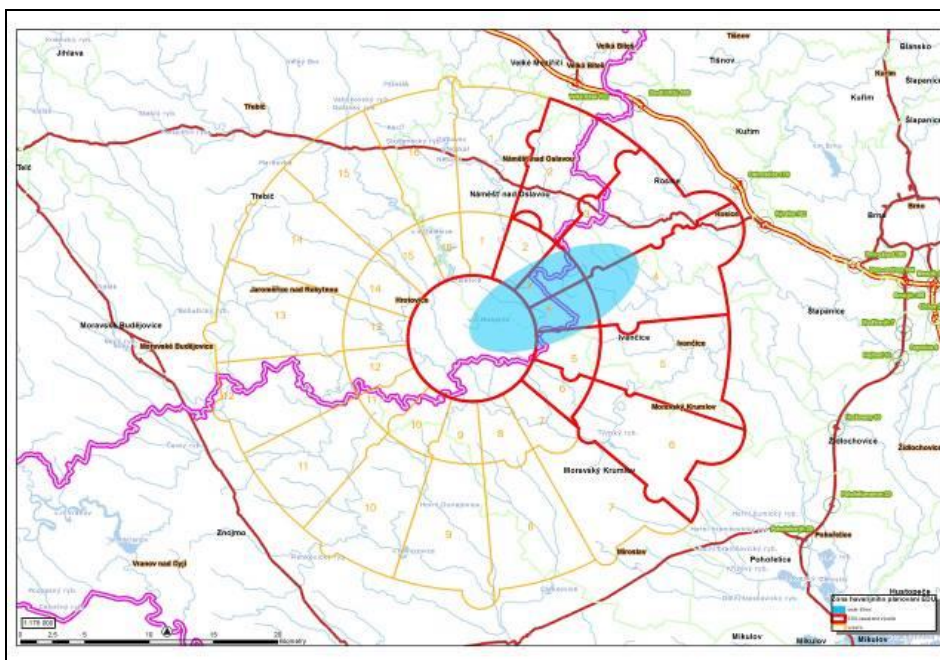
Jedním z prvořadých opatření při vzniku radiální havárie je **varování** a informování obyvatelstva. Účelem je zajistit, aby obyvatelstvo provedlo výše uvedená neodkladná opatření vedoucí ke snížení působení uniklých radioaktivních látek na minimum.

Ukrytí obyvatel se provádí bezprostředně po varování obyvatelstva ve zděných budovách. Ukrytí sníží hlavně vnější ozáření z pohybujícího se radioaktivního mraku a po spadu radioaktivních látek na terén sníží i vnější ozáření z kontaminovaného terénu. Ukrytí je plánováno na nezbytně nutnou dobu, nejvýše 2 dny.

Jodovou profylaxí se rozumí požití tablet jodidu draselného. Toto opatření výrazně přispěje ke snížení poškození štítné žlázy radioizotopy jodu (tzv. vnitřní ozáření). Požití jodových tablet se provádí po výzvě v hromadných sdělovacích prostředcích nebo po výzvě orgánů krizového řízení.

Evakuace z ohrožené části území je neúčinnějším neodkladným opatřením a může být uskutečněna preventivně ještě před únikem radioaktivních látek ze zdroje nebo až po úniku, kdy je evakuováno již ukryté obyvatelstvo.

Při vzniku nebo podezření na vznik radiální havárie se neprodleně přistupuje k uskutečnění předem připravených evakuačních opatření (*aktivace sil a prostředků, regulace pohybu osob, přistavení vozidel atd.*) v celém okolí do 5 km od JE a v okolí do 10 km v pěti ze 16 výsečí odpovídajících směrům větrů tak, že střední z výsečí leží ve směru protilehlém ke směru větru, a to neprodleně po vyrozumění a na základě výsledků monitorování reálné radiální situace po rozhodnutí příslušného KŠ kraje na základě podkladů poskytnutých KŠ SÚJB. Vlastní odsun se provádí podle výsledků monitorování, na základě podkladů poskytnutých KŠ SÚJB a rozhodnutí KŠ kraje.

Obr. č. 2 Příklad výsledku monitorování radiální situace, podklady pro možnou evakuaci

Následná opatření:

- přesídlení obyvatel,
- regulace znečištěných potravin a vody a
- regulace znečištěných krmiv.

5. INFORMACE PRO OBYVATELSTVO

Za účelem připravenosti obyvatelstva na vznik radiační havárie pravidelně vydává společnost ČEZ, a.s. kalendář s příručkou, která obsahuje informace a základní pokyny k zajištění ochrany osob nacházejících se v ZHP JE. Ta je ke stažení na KRIZPORTu, v části Dokumenty, Příručky (Příručka pro ochranu obyvatel v případě radiační havárie JE Dukovany 2014-2015).

Tip: HZS JMK vytvořil rady pro občany "Informace pro obyvatelstvo, bydlící nebo nacházející se v okamžiku radiační havárie v 20 km zóně havarijního plánování Jaderné elektrárny Dukovany". Rady jsou zpracovány formou často kladených dotazů a jsou ke stažení na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/navody/radiacni-balicek>.

PŘEDPOVĚDNÍ A VÝSTRAŽNÁ SLUŽBA ČHMÚ

1. ČINNOST ČHMÚ, PŘEDPOVĚDNÍ SLUŽBA

ČHMÚ dle zřizovací listiny a příslušných předpisů zajišťuje činnosti ve třech nosných oborech – meteorologie a klimatologie, hydrologie a ochrana čistoty ovzduší. Základní podpůrnou složkou pro činnost výše uvedených oborů jsou telekomunikační a počítačové služby.

Mezi hlavní činnosti ČHMÚ patří udržování a provoz měřicích a pozorovacích sítí ČHMÚ, vydávání všeobecných a speciálních předpovědí počasí, zabezpečení varovné a výstražné služby (vydávání výstrah na nebezpečné či limitní jevy, vykonávání předpovědní povodňové služby, generování vstupních údajů pro varovné a regulační systémy apod.) a poskytování operativních informací širokému spektru odběratelů jak ze státní, tak i z privátní sféry.

Předpovědní služba ČHMÚ zabezpečuje naplnění a realizaci především následujících služeb a činností:

- vydávání všeobecných a speciálních předpovědí počasí
- zabezpečení Systému integrované výstražné služby (SIVS)
- zabezpečení Hlásné a předpovědní povodňové služby (HPPS)
- zabezpečení Smogového varovného a regulačního systému (SVRS)
- poskytování operativních informací HZS, SÚJB a příslušným orgánům státní správy.
- vydávání speciálních předpovědí a výstupů pro komerční uživatele

Ústředním prvkem předpovědní služby ČHMÚ je **Centrální předpovědní pracoviště** v Praze, s nímž na zajištění předpovědní služby spolupracují **Regionální předpovědní pracoviště** v Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Ostravě a v Brně, **oddělení hydrologických předpovědí**, některá oddělení **úseku čistoty ovzduší** a **Úsek informatiky** ČHMÚ.

Široký rozsah aktuálních informací a předpovědí včetně vydaných výstrah SIVS, informačních zpráv HPPS a smogových signálů SVRS poskytuje ČHMÚ také prostřednictvím internetových stránek www.chmi.cz.

2. SYSTÉM INTEGROVANÉ VÝSTRAŽNÉ SLUŽBY ČHMÚ

SIVS je společně poskytovaná výstražná služba ČHMÚ a meteorologické služby AČR pro území ČR v oblasti operativní meteorologie a hydrologie. Jeho hlavním cílem je informovat před nebezpečnými meteorologickými a hydrologickými jevy a tím i přispět ke snižování následků jejich působení.

Výstražné informace SIVS vydává centrální předpovědní pracoviště ČHMÚ v Praze po konzultaci s regionálními předpovědními pracovišti ČHMÚ a po konzultaci s meteorologickou službou AČR.

Výstražné informace se vydávají na nebezpečné meteorologické a hydrologické prvky a jevy (dále i „jevy“), které jsou rozděleny do 8 skupin. Ke každému jevu se na základě míry

jeho intenzity přiřazuje jeden ze **3 stupňů nebezpečí - nízký, vysoký, extrémní** (viz tabulka „Přehled nebezpečných jevů a kritéria pro jejich vydávání“). Přitom se bere do úvahy i úroveň pozornosti, kterou je třeba předpovídané situaci věnovat, rozsahu postiženého území, možných škod, příp. i ohrožení životů.

Rozdělení jevů do tří stupňů nebezpečí bylo vytvořeno v souladu s internetovými stránkami Meteoalarm, www.meteoalarm.eu společenství evropských meteorologických služeb EUMETNET, na kterých jsou jednotnou formou zobrazovány výstrahy vydávané jednotlivými národními meteorologickými službami evropských zemí (Obr. 2). Jevy s nízkým stupněm nebezpečí jsou zobrazovány žlutou barvou, s vysokým stupněm nebezpečí oranžovou barvou a extrémním stupněm nebezpečí červenou barvou. Zelená barva značí, že pro dané území a zvolený den příslušná národní meteorologická služba výstrahu nevydala (nehrozí nebezpečí).

2.1. Vydávání výstražných informací

Výstraha ČHMÚ (tzv. předpovědní výstražná informace - PVI) se vydává, jestliže je předpovídan kterýkoliv z nebezpečných jevů dle kritérií SIVS (viz tabulka Přehled nebezpečných jevů), nebo jestliže se tento jev již vyskytuje a je předpoklad jeho dalšího trvání. Výstraha se vydává obvykle s časovým předstihem 12 až 48 hodin, v případě rychle se vyvíjejících jevů (zejm. bouřkové jevy) to může být i méně. Je-li potřeba výstrahu upřesnit, popř. zrušit platnost výstrahy, je vydána nová Výstraha ČHMÚ.

Výstraha ČHMÚ - výskyt nebezpečných jevů (tzv. informace o výskytu nebezpečných jevů - IVNJ) se vydává, jestliže se právě vyskytl (byl naměřen nebo pozorován) nebo je předpoklad bezprostředního výskytu některého z následujících nebezpečných jevů, které mají zpravidla rychlý vývoj - jevy v tabulce kritérií pro vydávání výstrah SIVS označené *: **silné sněžení, sněhová bouře, velmi silná ledovka, velmi silné bouřky, extrémně silné bouřky, extrémní srážky, povodňové ohrožení a extrémní povodňové ohrožení**. Tato informace má za cíl oznámit výskyt tohoto jevu a popsat jeho vývoj na nejvýše 3 hodiny dopředu (platnost informace je maximálně 3 hodiny). Nejčastěji se s touto výstrahou setkáme v souvislosti s dosažením (překročením) 3. SPA v některém ze sledovaných profilů a v případě aktuálního vývoje intenzivní bouřkové činnosti.

2.2. Obsah a forma výstražných informací

Každá výstraha ČHMÚ má určitou formu. Výstrahy obsahují:

- Název výstražné informace. V případě, že se jevy týkají povodňových jevů nebo mohou k nim vést (dešťové srážky, bouřkové jevy), je součástí názvu výstrahy i text Výstraha předpovědní povodňové služby ČHMÚ.
- Pořadové číslo informace od začátku kalendářního roku. Protože územní platnost jednotlivých výstrah je různá v závislosti na výskytu (předpovědi) nebezpečných jevů, nebude se dané oblasti (např. Jihomoravského kraje) týkat každá vydaná výstraha a tedy souvislá číselná řada počínaje č. 1 od začátku roku.
- Den, datum a čas vydání výstrahy.
- Pro každý nebezpečný jev je uveden předpokládaný stupeň nebezpečí a ve kterých krajích, popř. i okresech a v jakém časovém období se nebezpečný jev očekává. Takto může být ve výstraze uvedeno i více nebezpečných jevů současně.
- Stručný popis synoptické situace, která vede k předpovídaným nebezpečným jevům.
- V textové podobě aktuální stav a předpokládaný vývoj jevu nebo i souvisejících jevů pro období trvání jevu, časový vývoj (začátek, dosažení maximálních hodnot, konec jevu), územní lokalizace, popis příčinných hydrometeorologických jevů s jejich

kvantitativním vyjádřením, dopady příčinných jevů, tzn. následné jevy (uvádí se podle potřeby a rozhodnutí).

- Předpokládané dopady předpovídaných nebezpečných jevů a doporučení k eliminaci jejich následků. Meteorolog je má pro každý jev předpřipravené a dle aktuálního vývoje je může i upravit nebo doplnit.

Příklad výstrahy SIVS:

VÝSTRAHA ČHMÚ

Číslo: PVI_2014/61

Vydaná: neděle 07.09.2014 13:31 (11:31 UTC)

Na jev: SILNÉ BOUŘKY (NÍZKÝ STUPEŇ NEBEZPEČÍ):

Karlovarský

Plzeňský

Jihočeský:(CB,CK,PT,ST,)

Ústecký:(DC,CV,LN,MO,TP,UL,)

od neděle 07.09.2014 13:30 do neděle 07.09.2014 21:00

Počasí u nás ovlivňuje mělká brázda nižšího tlaku vzduchu.

V západních částech ČR se místy, zejména v horských oblastech, vytváří málo pohyblivé bouřky. Lokální krátkodobé srážkové úhrny ojediněle překračují 30 mm, na Tachovsku i 40 mm. V následujících hodinách předpokládáme pokračování bouřkové činnosti a její částečné rozšiřování do dalších oblastí severních, západních a jižních Čech.

Večer se budou bouřky rozpadat.

Doporučení ke zmírnění následků jevů:

-Přívalový déšť může ojediněle vést k zatopení níže položených míst, sklepů apod.

Vydalo: Centrální předpovědní pracoviště ČHMÚ - Praha/Šimandl

ve spolupráci s VGHMÚř

www.chmi.cz/

2.3. Distribuce výstražných informací

V rámci Integrovaného záchranného systému ČR ČHMÚ distribuuje vydané výstrahy SIVS operačnímu a informačnímu středisku GŘ HZS ČR v Praze a krajským úřadům (jako záložní cestu distribuce).

V souladu s Vodním zákonem a Metodickým pokynem MŽP č. 9/2011 je další re-distribuce ze strany GŘ HZS ČR prováděna na operační a informační střediska HZS krajů dle územní platnosti vydaných výstrah a informačních zpráv ČHMÚ, která je dále zasílají na krajské úřady, obce s rozšířenou působností, základní složky IZS a ostatním subjektům dle příslušného povodňového plánu.

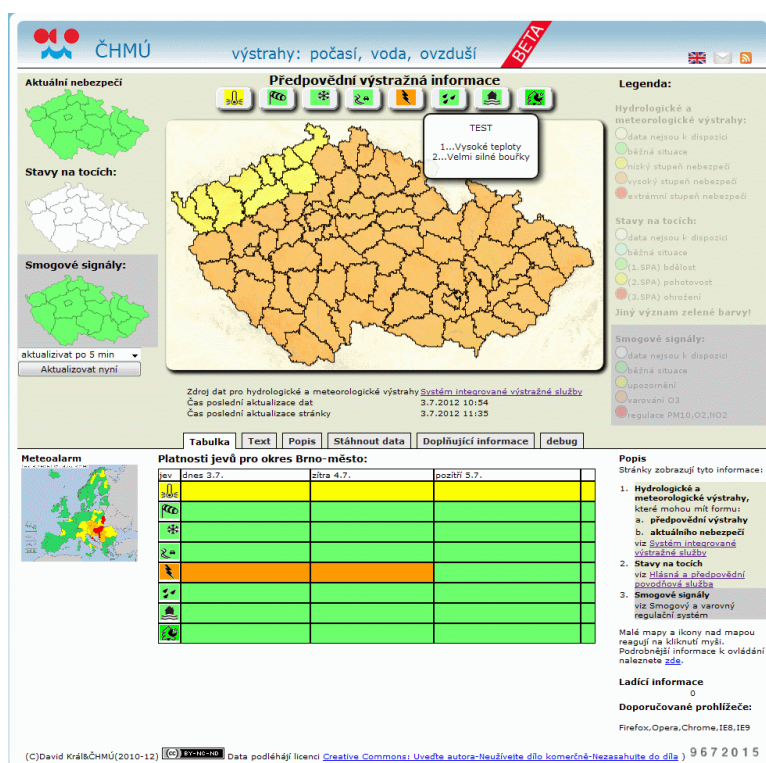
Požadavky obcí na zasílání výstrah a informačních zpráv ČHMÚ (včetně změn ve stávajících adresách) je nutno adresovat dle dosavadní praxe na příslušnou obec s rozšířenou působností, pod která spadají, popř. na příslušný krajský úřad.

Veřejnost je o nebezpečných jevech obvykle informována ze sdělovacích prostředků, kterým ČHMÚ výstražné informace také posílá. Některá z nich, hlavně veřejnoprávní, zařazují mimořádná zpravodajství o vývoji situace jak přímo od meteorologů, tak i „z terénu“, takže informace se posluchačům zpravidla dostávají velmi rychle. Dalšími příjemci výstražných informací jsou i některé komerční subjekty.

2.4. Zobrazení výstražných informací na stránkách ČHMÚ

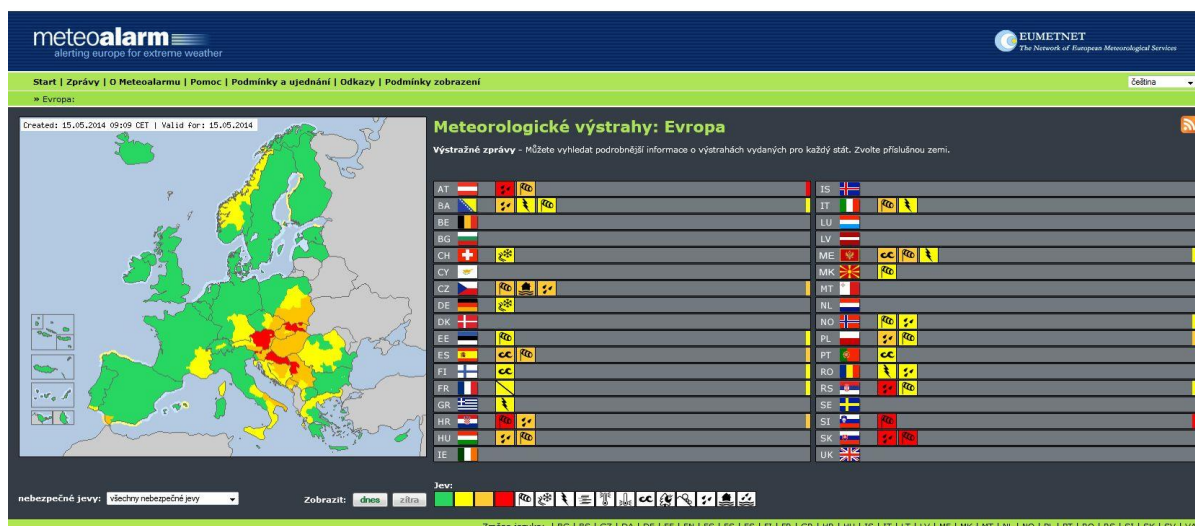
Výstrahy a informační zprávy ČHMÚ jsou zobrazovány na internetových stránkách ČHMÚ www.chmi.cz, kde lze najít i další, doplňující informace. Tak např. na animaci měření z meteorologických radarů je možno sledovat kde v republice právě prší, odhadnout intenzitu deště a jeho postup, sledovat vývoj a postup bouřek včetně jejich bleskové aktivity. Na animaci snímků z meteorologických družic lze sledovat aktuální vývoj a postup oblačnosti.

Na základě kombinace radarových a srážkoměrných měření je možno v mapové podobě zobrazit odhad množství spadlých srážek za zvolené časové období. Množství srážek naměřených na srážkoměrných stanicích ČHMÚ je k dispozici v tabulkové podobě. Výstupy z numerického předpovědního modelu Aladin pak ukazují předpovědi některých meteorologických prvků, včetně předpovědi srážek na následujících 48 hodin.

Obr. 1 Výstraha na stránkách ČHMÚ

Na stránkách ČHMÚ je také odkaz na stránky Meteoalarmu www.meteoalarm.eu zobrazujících výstrahy vydané národními meteorologickými službami evropských zemí. Kliknutím na zvolený stát se zobrazí detailnější informace o předpovídaných nebezpečných jevech.

Obr. 2 Evropská stránka výstražných informací Meteocalarm

2.5. Porozumění výstražným informacím SIVS

Výstražné informace SIVS jsou vydávány tak, aby pokryly celou škálu nebezpečných meteorologických i povodňových jevů. Řada jevů, typicky např. vysoké teploty vzduchu, postihnou plošně celý kraj nebo i velkou část území ČR a tak pravděpodobnost výskytu vysoké teploty vzduchu na daném místě je vysoká. Naproti tomu některé jevy mohou být výrazně lokální.

Zejména to platí o bouřkách, ve kterých přivalový déšť, ale i kroupy, často postihnou z hlediska velikosti kraje jen malé území nebo pás podél postupu bouřky. Pravděpodobnost, že se na daném místě (vesnici apod.) daný jev vyskytne, je v tomto případě dosti malá. Avšak vzhledem k intenzitě jevu by nebylo vhodné tuto možnost zcela ignorovat. Přitom není v možnostech současné meteorologie předpovědět přesnou lokalizaci přivalového deště s předstihem několika hodin a větším. Proto po vydání výstrahy ČHMÚ na předpovídané silné bouřky (obvykle s 6 až 36 hodinovým předstihem), která je spíše pravděpodobnostní informací bez přesné lokalizace jejich výskytu, jsou v době výskytu bouřek vydávány Výstrahy ČHMÚ – výskyt nebezpečných jevů s max. 3 hodinovou platností, ve kterých se na základě radarových měření upřesňuje aktuální silných bouřek a jejich vývoj na nejbližší 1-3 hodiny.

V případě povodňových jevů po vydání výstrahy SIVS zpravidla následuje vydání hydrologické informační zprávy, která podrobněji popisuje aktuální situaci a její vývoj. A zatímco všechny výstrahy SIVS jsou vydávány z Centrálního předpovědního pracoviště v Praze, hydrologické informační zprávy jsou podle potřeby vydávány i na regionálních předpovědních pracovištích.

Je třeba uvést, že předpověď přesné lokalizace a množství srážek je rozhodně obtížnější, než předpověď např. teplot vzduchu nebo celoplošně silného větru. Srážky mohou zasáhnout sousední povodí nebo být lokálně nebo plošně vydatnější a tyto chyby se pak promítají i do předpovědí SPA.

V případě nejasností nebo potřeby upřesnění nebezpečné situace spojené s meteorologickými nebo povodňovými jevy mohou krizové štáby, krajské úřady a starostové obcí kontaktovat centrální nebo příslušné regionální předpovědní pracoviště ČHMÚ (pro Jihomoravský kraj v Brně, které má nepřetržitý provoz) o upřesnění vývoje situace.

Tab. 1 Přehled nebezpečných jevů SIVS a kritéria pro jejich vydávání

Stupeň nebezpečí	Úroveň nebezpečí		Popis nebezpečí a aktivit	
Žádný		B	zelená	Běžná situace, nehrozí nebezpečí, není třeba věnovat pozornost. Na tento stav se nevydává žádná výstražná informace.
Nízký		N	žlutá	Představuje potenciální nebezpečí, ale neočekává se neobvyklý nebezpečný jev. Doporučuje se věnovat pozornost hydrometeorologickým podmínkám při provádění aktivit vystavených jejich působení.
Vysoký		V	oranžová	Je předpovídán nebo pozorován nebezpečný hydrologický a/nebo meteorologický jev. Je nezbytná bdělost a potřeba sledování hydrometeorologické situace. Lze očekávat materiální škody na větším území nebo velké následky při lokálním postižení a omezení prováděných aktivit.
Extrémní		E	červená	Je předpovídán nebo pozorován nebezpečný a výjimečně intenzivní hydrologický a/nebo meteorologický jev. Je nezbytná nejvyšší ostražitost a potřeba častého sledování informací o hydrometeorologické situaci. Lze očekávat značné materiální škody na velkém území nebo katastrofické následky při lokálním postižení, ohrožení životů a výrazné omezení prováděných aktivit.

Skupina jevů		Nebezpečný jev	Stupeň nebezpečí			Kritéria	Poznámky, upřesnění
			N	V	E		
I Teplota	1	Vysoké teploty				Tmax > 31 st.C, UO > 50%	
	2	Velmi vysoké teploty				Tmax > 34 st.C, UO > 50%	
	3	Extrémně vysoké teploty				Tmax > 37 st.C, UO > 50%	
	4	Prudký pokles teploty				T(t) – T(t -6 hod.) ≥ -15 st.C, T(t) < 0 st.C, UO > 50%	Při přechodu fronty
	5	Silný mráz				Tmin < -12 st.C, UO s NV pod 600 m > 50%	
	6	Velmi silný mráz				Tmin < -18 st.C, UO > 50%	
	7	Extrémní mráz				Tmin < -24 st.C, UO > 50%	
II Vítr	1	Silný vítr				FmFm > 20 m/s (70 km/h), UO s NV pod 600 m > 30% NEBO FmFm > 30 m/s (110 km/h) pro vrcholové (exponované) polohy	

	2	Velmi silný vítr			FmFm > 25 m/s (90 km/h) NEBO FmFm > 35 m/s (125 km/h) pro vrcholové (exponované) polohy	
	3	Extrémně silný vítr			FmFm > 30 m/s (110 km/h) NEBO FmFm > 40 m/s (145 km/h) pro vrcholové (exponované) polohy	
III Sněhové jevy	1	Nová sněhová pokrývka			E' > 7 cm/12 h nebo E' > 15 cm/24 h pod 600 m NEBO E' > 15 cm/12 h nebo E' > 30 cm/24 h nad 600 m	
	2	Vysoká nová sněhová pokrývka			E' > 20 cm/24 h nebo 30 cm/48 h pod 600 m NEBO E' > 40 cm/24 h nebo 50 cm/48 h nad 600 m	
	3	Extrémní sněhová pokrývka			E' > 30 cm/24 h pod 600 m NEBO E' > 50 cm/24 h nad 600 m	
	4	Silné sněžení*			E' > 3 cm/1h nebo E' > 6 cm/1 až 3h pod 600 m Dodatečná kritéria (splněná být nemusí): FF > 7 m/s, VV < 100 m	IVNJ
	5	Sněhová bouře*			E' > 5 cm/1h nebo E' > 10 cm/1 až 3h, FmFm > 20 m/s NEBO E(prachový) > 15 cm, FF > 15 m/s	IVNJ
	6	Sněhové jazyky			E (prachový) > 5 cm, FF > 7 m/s, UO > 40%	
	7	Zavěje			E (prachový) > 10 cm, FF > 10 m/s, UO > 20%	
IV Námrazové jevy	1	Náledí			N = 1, UO > 20%	
	2	Četné náledí			N = 1, UO > 70%	
	3	Ledovka			L = 1, UO > 20%	Ledovka ze slabých srážek (mrholení, deště, deště se sněhem)
	4	Silná ledovka			L = 1, RR > 2 mm mrznoucích srážek	Ledovka z mírných srážek
	5	Velmi silná ledovka*			L = 1, RR > 7 mm mrznoucích srážek	Ledovka ze silných nebo dlouhotrvajících srážek, dopad nejen na komunikace
	6	Silná námraza			Z = 1, TZ ≥ 3 cm	

V Bouřkové jevy	1	Silné bouřky	■		B = 1 (SB = 1) a alespoň jeden z následujících jevů: RR ≥ 30 mm, FmFm > 20 m/s (70 km/h)	Předpoklad organizované konvekce	
	2	Velmi silné bouřky		■	B = 1 (SB = 1) a alespoň jeden z následujících jevů: PK ≥ 2 cm, RR ≥ 50 mm, FmFm > 25 m/s (90 km/h)	Kritéria zde jen pro PVI	
	3	Extremně silné bouřky			■	B = 1 (SB = 1) a alespoň jeden z následujících jevů: PK ≥ 4 cm, RR ≥ 90 mm, FmFm > 30 m/s (110 km/h)	Kritéria zde jen pro PVI
VI Dešťové srážky	1	Vydatný déšť	■		RR > 30 mm/6h nebo RR > 35 mm/12h nebo RR > 40 mm/24h		
	2	Velmi vydatný déšť		■	RR > 50 mm/12h nebo RR > 60 mm/24h		
	3	Extrémní srážky*			■	RR > 50 mm/6h nebo RR > 70 mm/12h nebo RR > 90 mm/24h nebo RR > 120 mm/48h	IVNJ jen pro RR > 50 mm/0 až 6h
VII Povodňové jevy	1	Povodňová bdělost	■		1. SPA = 1, P ≥ 3, resp. dle uvážení hydrologa	Výstražná informace se nevydává (neupřesňuje) na přetrvávající 1. a 2. SPA po povodni při klesající tendenci, pokud není riziko změny trendu	
	2	Povodňová pohotovost		■	2. SPA = 1, P ≥ 3		
	3	Povodňové ohrožení*			■	3. SPA = 1, P ≥ 1	IVNJ
	4	Extrémní povodňové ohrožení*			■	3. SPA = 1, NL ≥ 50 l.p.	IVNJ
VIII Požáry	1	Nebezpečí požárů	■		INP = 4, D ≥ 3 dny, UO > 50%		
	2	Vysoké nebezpečí požárů		■	INP = 5, D ≥ 3 dny, UO > 50%		

IVNJ na bouřkové jevy (viz komentář):

V Bouřkové jevy IVNJ	2	Velmi silné bouřky*		■	B = 1 (SB = 1) a alespoň jeden z následujících jevů: PK ≥ 2 cm, FmFm > 25 m/s (90 km/h)	Srážky pod limity jevu V2a	
	2a	Velmi silné bouřky s přivalovými srážkami*		■	B = 1 (SB = 1) a zároveň RR ≥ 30 mm/15min nebo RR ≥ 40 mm/30min nebo RR ≥ 50 mm/1h nebo RR ≥ 70 mm/3h	Bez ohledu na velikost krup a nárazů větru	
	3	Extremně silné bouřky*			■	B = 1 (SB = 1) a alespoň jeden z následujících jevů: PK ≥ 4 cm, FmFm > 30 m/s (110 km/h)	Srážky pod limity jevu V3a
	3a	Extremně silné bouřky s přivalovými srážkami*			■	B = 1 (SB = 1) a zároveň RR ≥ 40 mm/15min nebo RR ≥ 50 mm/30min nebo RR ≥ 70 mm/1h nebo RR ≥ 90 mm/3h	Bez ohledu na velikost krup a nárazů větru

Komentář: U bouřkových jevů se PVI se vydává jen na jevy V.1, V.2 a V.3. IVNJ se vydává s výjimkou jevu V.1 na všechny ostatní (V.2, V.2a, V.3. a V.3a). Pokud se v bouřkách vyskytují přivalové srážky (samostatně nebo i v kombinaci s kroupami a/nebo nárazy větru) IVNJ se vydává na jevy V.2a nebo V.3a dle kritérií v Tab. 1a a to pro vysoký (V) a extrémní (E) stupeň nebezpečí (po vyhodnocení výstupů z JSWarn View). Pokud bouřky nebudou doprovázené

přivalovými srážkami, IVNJ se vydává na jevy V.2 nebo V.3. Kritéria v Tab. 1b jsou orientační a slouží pro vyhodnocení intenzity bouřky (pomůcka při vydávání IVNJ).

Tab. 1a Kritéria pro srážky z bouřek (skupina jevů V.) pro vydání IVNJ – Warn View

Čas (minuty)	N Srážky (mm/9 km ²) ≥	V Srážky (mm/9 km ²) ≥	E Srážky (mm/9 km ²) ≥
15	20	30	40
30	30	40	50
60	40	50	70
180	50	70	90

Pozn.: Maximální hodnota v poli shlazeným 3x3 km mediánovým filtrem

Tab. 1b Kritéria pro bleskovou aktivitu (skupina jevů V.)

Čas (minuty)	N Blesky (CG+,CG-) (BL/25 km ²) ≥	V Blesky (CG+,CG-) (BL/25 km ²) ≥	E Blesky (CG+,CG-) (BL/25 km ²) ≥
5	30	50	90

Pozn.: Maximální počet blesků typu CG+ a CG- pro oblast 5km x 5km

Vysvětlivky:

Zkratka	Význam	Jednotka	Zkratka	Význam	Jednotka	Zkratka	Význam	Jednotka
B	bouřka	-	BL	blesky	[blesky/km ²]	CG+,CG-	blesk oblak - země	-
D	období (předpovědní)	[den]	E	celková sněhová pokrývka	[cm]	E'	nový sníh	[cm]
FF	rychlost větru	[m/s]	FmFm	nárazy větru	[m/s]	INP	index nebezpečí požárů	-
L	ledovka	-	N	náledí	-	NL	N-letost	-
NV	nadmořská výška	[m n.m.]	P	hlásný profil kategorie A nebo B	-	PK	průměr krup	[cm]
RR	srážky	[mm]	SB	silná bouřka	-	SPA	stupeň povodňové aktivity	-
T	teplota	[st.C]	Tmin	minimální teplota	[st.C]	Tmax	maximální teplota	[st.C]
TZ	tloušťka námrazy	[cm]	UO	území okresu	[%]	VV	dohlednost	[m]
Z	námraza	-						

* - nebezpečné jevy, na které se také vydává informace o výskytu nebezpečných jevů (Výstraha – výskyt nebezpečných jevů)

KAPITOLA O-19

Bc. Jiří Vágnér, PMO, s. p. (vagnerj@pmo.cz)

OCHRANA PŘED POVODNĚMI

Ochranou před povodněmi se rozumí činnosti a opatření k předcházení a zvládnutí povodňového rizika v ohroženém území. Zajišťuje se systematickou prevencí a operativními opatřeními. Operativní opatření jsou zabezpečována povodňovými orgány podle povodňových plánů a při vyhlášení krizového stavu orgány krizového řízení podle krizových plánů. Povodňovými orgány při povodni jsou povodňové komise (PK obce, PK ORP, PK Jihomoravského kraje, Ústřední povodňová komise ČR), které se při vyhlášení krizových stavů stávají součástí územně příslušných krizových štábů (KŠ obce, KŠ ORP, KŠ Jihomoravského kraje, Ústřední krizový štáb ČR). Povodňové orgány a orgány krizového řízení spolupracují se složkami integrovaného záchranného systému (Hasičský záchranný sbor České republiky, zdravotnická záchranná služba, Policie České republiky aj.).

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

1.1. Základní právní předpisy

- Směrnice evropského parlamentu a rady 2007/60/ES ze dne 27. října 2007 o vyhodnocování a zvládnání povodňových rizik
- Zákon č. 254/2001 Sb., **o vodách** a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů
 - povodňová opatření,
 - záplavová území,
 - stupně povodňové aktivity,
 - povodňové plány,
 - povodňové prohlídky,
 - předpovědní a hlásná povodňová služba,
 - povodňové záchranné a zabezpečovací práce,
 - dokumentace a vyhodnocení povodní,
 - povodňové orgány,
 - ostatní účastníci ochrany před povodněmi,
 - náklady na opatření na ochranu před povodněmi.
- Zákon č. 2/1969 Sb., **o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů** státní správy České republiky
 - působnost ústředních orgánů státní správy.
- Zákon č. 128/2000 Sb., **o obcích** (obecní zřízení)
 - působnost orgánů obcí.
- Zákon č. 129/2000 Sb., **o krajích** (krajské zřízení)
 - působnost orgánů státní správy.
- Zákon č. 258/2000 Sb., **o ochraně veřejného zdraví** a o změně některých souvisejících zákonů

- práva a povinnosti orgánů ochrany veřejného zdraví pro případy mimořádných událostí.
- Zákon č. 12/2002 Sb., **o státní pomoci při obnově území** postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících předpisů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů (zákon o státní pomoci při obnově území)
 - poskytování státní podpory při živelních pohromách.
- Zákon č. 183/2006 Sb., **o územním plánování** a stavebním řádu (stavební zákon)
- Zákon č. 133/1985 Sb., **o požární ochraně**
 - ochrana života, zdraví a majetku občanů při živelních pohromách,
 - nasazení jednotek PO a jejich součinnost.
- Zákon č. 273/2008 Sb., **o Policii České republiky**
- Zákon č. 553/1991 Sb., **o obecní policii**
- Zákon č. 219/1999 Sb., **o ozbrojených silách České republiky**
 - vyžadování pomoci vojenských záchranných útvarů,
 - použití vojenské techniky při mimořádných situacích ohrožujících životy, majetkové hodnoty a životní prostředí,
 - spolupráce armádních složek při povodňových situacích.
- Zákon č. 240/ 2000 Sb., **o krizovém řízení** a o změně některých zákonů
 - definice krizových situací - orgány krizového řízení - finanční zabezpečení krizových situací.
- Zákon č. 239/ 2000 Sb., **o integrovaném záchranném systému** a o změně některých zákonů
 - součinnost jednotlivých složek integrovaného záchranného systému,
 - úkoly a postavení jednotlivých státních orgánů v IZS.
- Zákon č. 238/2000 Sb., **o Hasičském záchranném sboru České republiky**

1.2. Související zákonné předpisy

- Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27, odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
 - obsah činnosti a složení krizových orgánů,
 - způsob zpracování krizových plánů.
- Nařízení vlády č. 262/2007 Sb., o vyhlášení závazné části Plánu hlavních povodí České republiky
- Vyhláška MZe č. 471/2001 Sb., o technicko-bezpečnostním dohledu nad vodními díly
 - výkon odborného technicko-bezpečnostního dohledu
 - kategorizace vodohospodářských děl.
- Vyhláška MZe č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků
 - činnost správců vodních toků.

- Vyhláška MŽP č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracování návrhu a stanovování záplavových území
 - způsob a rozsah zpracování návrhu záplavového území,
 - způsob a rozsah stanovování záplavových území.
- Vyhláška MMR č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti
 - územní plánování.
- Vyhláška MZe č. 24/2011 Sb., ze dne 2. 2. 2011 o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik
- Vyhláška MZe č. 216/2011 Sb., o náležitostech manipulačních řádů a provozních řádů vodních děl
 - obsahy manipulačních a provozních řádů.

1.3. Metodické pokyny a normy

- Odvětvová norma TNV 75 29 31 Povodňové plány (červen 2006)
 - skladba, obsah a druhy povodňových plánů
 - stupně povodňové aktivity,
 - podklady pro vypracování povodňových plánů.
- Odvětvová norma TNV 75 29 10 Manipulační řády vodohospodářských děl na vodních tocích (*Zpravodaj MŽP č. 2/1998*)
 - skladba a obsah manipulačních řádů,
 - podklady pro vypracování manipulačních řádů,
 - manipulace za povodní.
- **Metodický pokyn č. 9 odboru ochrany vod MŽP k zabezpečení hlásné a předpovědní povodňové služby** (*Věstník MŽP č. 12/2011 - Tímto se ruší metodický pokyn č. 15/05 zveřejněný ve Věstníku MŽP částka 9/2005*)
 - vymezení hlavních pojmů,
 - hlásná povodňová služba,
 - předpovědní povodňová služba,
 - schémata přenosu informací.
- Metodický pokyn č. 24/99 odboru ochrany vod MŽP k posuzování bezpečnosti přehrad za povodní (*Věstník MŽP č. 4/1999*)
 - skladba a obsah posudku, zajištění podkladů pro posudek,
 - třídění vodních děl z hlediska bezpečnosti,
 - okolnosti ovlivňující bezpečnost VD za povodní.
- Metodický pokyn č. 11/98 odboru ochrany vod MŽP k vegetaci na nízkých sypaných hrázích (*Věstník MŽP č. 5/1998*)
 - protierozní funkce dřevin,
 - vliv dřevin na stavební objekty,

- přípustnost dřevin na hrázích.
- Metodický pokyn č. 3/00 odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí pro stanovení účinků zvláštních povodní a jejich začlenění do povodňových plánů (*Věstník MŽP č. 7/2000*)
 - kvantifikace typů zvláštních povodní,
 - stanovení stupňů povodňové aktivity při nebezpečí zvláštní povodně,
 - stanovení rozsahu území ohroženého zvláštní povodní.
- Metodický pokyn č. 14/05 odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí pro zpracování plánu ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní (*Věstník MŽP č. 9/2005*)
 - vymezení hlavních pojmů,
 - vodní díla, pro která se plán zpracovává,
 - postup při zpracování plánu.
- Metodický pokyn č. 17/98 odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí k zabezpečení technicko-bezpečnostního dohledu na hrázích malých vodních nádrží IV. kategorie (*Věstník MŽP č. 5/1998*)
 - dohled na hrázích malých vodních děl,
 - hodnocení závažnosti zjištěných závad,
 - postup při zjištění závad.
- Metodický pokyn č. 1/2010, čj. 37380/2010-15000 Ministerstva zemědělství k technicko-bezpečnostnímu dohledu nad vodními díly
 - Kapitola A - zpracování posudků pro zařazení vodních děl do kategorií z hlediska technicko-bezpečnostního dohledu s návrhem podmínek provádění dohledu,
 - Kapitola B - provádění technicko-bezpečnostního dohledu na hrázích malých vodních nádrží IV. kategorie,
 - Kapitola C - ošetřování, údržba a ochrana vegetace na sypaných hrázích vodních nádrží při jejich výstavbě, stavebních změnách, opravách a provozu z hlediska technicko-bezpečnostního dohledu,
 - Kapitola D – technicko-bezpečnostní dohled nad liniovými stavbami protipovodňové ochrany,
 - Kapitola E - ustanovení společná a závěrečná.

2. DRUHY POVODNĚ

Povodněmi se rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (**přirozená povodeň**), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (**zvláštní povodeň**).

Povodeň začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí odvoláním třetího stupně povodňové aktivity, není-li v době odvolání třetího stupně

povodňové aktivity vyhlášen druhý stupeň povodňové aktivity. V tom případě končí povodeň odvoláním druhého stupně povodňové aktivity. Povodní je rovněž situace, při níž nebyl vyhlášen druhý nebo třetí stupeň povodňové aktivity, ale stav nebo průtok vody v příslušném profilu nebo srážka dosáhla směrodatné úrovně pro některý z těchto stupňů povodňové aktivity podle povodňového plánu příslušného územního celku. Pochybnosti o tom, zda v určitém území a v určitém čase byla povodeň, rozhoduje, je-li splněna některá z těchto podmínek, vodoprávní úřad.

2.1. Přirozená povodeň

Přirozená povodeň je způsobená přírodními jevy, zejména táním sněhové pokrývky, dešťovými srážkami, nebo chodem ledů. Za nebezpečí přirozené povodně se považují situace zejména při:

- dosažení směrodatného limitu vodního stavu nebo průtoku ve vodním toku a jeho stoupající tendenci,
- déle trvajících vydatných dešťových srážek, případně prognóze nebezpečí intenzivních dešťových srážek,
- očekávaném náhlém tání,
- nebezpečném chodu ledů, nebo při vzniku nebezpečných ledových zácp nebo nápěchů.

Základní příčinou povodní jsou srážky, a to buď v podobě deště, nebo vody ve sněhu. Rozměr povodně určuje množství srážek a jejich intenzita. Průběh povodně pak souvisí s okamžitými podmínkami v průběhu povodně:

- zámraz země,
- nasycenost půdy,
- stav vegetace,
- úroveň podzemní vody atd.

Rychlost vzniku povodně:

- předvídatelná, postupná – hodně sněhu, jarní povodeň,
- nepředvídatelná, náhlá, neočekávaná – dešťové srážky, průtrže.

Nebezpečí povodně může vzniknout i vlivem ledochodů a tvorby ledových bariér (ledové jevy), kdy voda může vybřezovat z koryta i při nízkých průtocích a tím zaplavovat území kolem vodního toku. Ledové bariéry mohou vznikat v kterémkoliv místě vodních toků, při chodu ledů musí povodňové hlídky sledovat celé toky.

2.2. Zvláštní povodeň

Zvláštní povodní se rozumí povodeň, způsobená poruchou či havárií (protržením) vodního díla vzdouvajícího nebo akumulujícího vodu, nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle vyvolávající vznik krizové situace na území pod vodním dílem.

Rozeznávají se tři základní typy zvláštních povodní podle charakteru situace, která může při stavbě nebo provozu vodního díla nastat:

- Zvláštní povodeň typu 1 - vzniká protržením hráze vodního díla,
- Zvláštní povodeň typu 2 - vzniká poruchou hradící konstrukce bezpečnostních nebo výpustných zařízení vodního díla (neřízený odtok vody),

- Zvláštní povodeň typu 3 - vzniká nouzovým řešením kritické situace ohrožující bezpečnost vodního díla prostřednictvím nezbytného mimořádného vypouštění vody z vodního díla.

Vzhledem k značnému rozsahu území ohroženého zvláštními povodněmi, zejména u zvláštní povodně typu 1, která výrazně přesahuje stanovená záplavová území, je problematika zvláštních povodní řešena v Krizovém plánu Jihomoravského kraje.

Tabulka 1 Seznam vodních děl I. – III. kat., která ohrožují území JMK zvláštní povodní

Název vodního díla	Kraj – umístění VD	ORP – umístění hráze VD	Ohrožený vodní tok
VD Boskovice	Jihomoravský	ORP Boskovice	Bělá, Svitava
VD Brno	Jihomoravský	ORP Brno	Svratka
VD Dalešice	Vysočina	ORP Náměšť n/Osl.	Jihlava
VD Jevišovice	Jihomoravský	ORP Znojmo	Jevišovka
VD Koryčany	Zlínský	ORP Kroměříž	Kyjovka
VD Letovice	Jihomoravský	ORP Boskovice	Křetínka, Svitava
VD Mohelno	Vysočina	ORP Náměšť n/Osl.	Jihlava
VD Mostiště	Vysočina	ORP Velké Meziříčí	Oslava, Jihlava
VD Nové Mlýny	Jihomoravský	ORP Mikulov	Dyje, Morava
VD Opatovice	Jihomoravský	ORP Vyškov	Haná
VD Osvětimany	Zlínský	ORP Uherské Hradiště	Hruškovice
VD Těšetice	Jihomoravský	ORP Znojmo	Únanovka
VD Vír	Vysočina	ORP Bystřice n/ Pern.	Svratka
VD Vranov	Jihomoravský	ORP Znojmo	Dyje
VD Výrovice	Jihomoravský	ORP Znojmo	Jevišovka
VD Znojmo	Jihomoravský	ORP Znojmo	Dyje

3. ORGÁNY POVODŇOVÉ OCHRANY A JEJICH ÚKOLY

Řízení ochrany před povodněmi zabezpečují povodňové orgány. Řízení ochrany před povodněmi zahrnuje přípravu napovodňové situace, řízení, organizaci a kontrolu všech příslušných činností v průběhu povodně a v období následujícím bezprostředně po povodni včetně řízení, organizace a kontroly činnosti ostatních účastníků ochrany před povodněmi. **Povodňové orgány se při své činnosti řídí povodňovými plány.**

Povodňové orgány mohou v době povodně činit opatření a vydávat operativní příkazy k zabezpečení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec platných povodňových plánů s tím, že v takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby. Všechna přijatá opatření a vydané příkazy se zapisují do povodňové knihy a musí být přístupné k nahlédnutí osobám vykonávajícím působnost místně příslušných povodňových orgánů, nebo způsobem umožňujícím dálkový přístup. Na vydávání těchto příkazů se nevztahuje správní řád. Mimořádné pravomoci povodňových orgánů začínají vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí odvoláním těchto stupňů.

Povodňový orgán nižšího stupně může požádat povodňový orgán vyššího stupně o převzetí řízení ochrany před povodněmi v případě, že vlastními silami není schopen tuto ochranu zajistit.

Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu podle zvláštního zákona, přejímá na celém území, pro které je krizový stav vyhlášen, řízení ochrany před povodněmi místně příslušný orgán krizového řízení.

Pojem: Povodňový plán je dokument, který obsahuje způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací. Obsahuje způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravu a organizaci záchranných prací, zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity.

3.1. Orgány povodňové ochrany

V období mimo povodeň:

- orgány obcí,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- krajské úřady,
- Ministerstvo životního prostředí ČR,
- zabezpečení přípravy záchranných prací přísluší Ministerstvu vnitra ČR.

Po dobu povodně:

- povodňové komise obcí,
- povodňové komise obcí s rozšířenou působností,
- povodňové komise krajů,
- Ústřední povodňová komise.

3.2. Ostatní účastníci ochrany před povodněmi

- pracoviště předpovědní povodňové služby ČHMÚ,
- správci povodí,
- správci vodních toků,
- vlastníci nebo správci vodních děl,
- vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně,
- složky integrovaného záchranného systému.

3.3. Úkoly orgánů povodňové ochrany

Povodňové orgány obcí

Obecní rada může k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní, zřídit povodňovou komisi, jinak tuto činnost zajišťuje obecní rada. Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Další členy komise jmenuje z členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňové orgány obcí jsou podřízeny povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností.

Povodňové orgány obcí ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi:

- potvrzují soulad věcné a grafické části povodňových plánů vlastníků pozemků a staveb, pokud se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, s povodňovým plánem obce,
- zpracovávají povodňový plán obce a předkládají jej k odbornému stanovisku správci povodí, v případě drobných vodních toků správci těchto vodních toků,
- provádějí povodňové prohlídky,
- zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných prací a zabezpečení náhradních funkcí v území,
- prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- organizují a zabezpečují hláskou povodňovou službu a hlídkovou službu, zabezpečují varování právnických a fyzických osob v územním obvodu obce s využitím jednotného systému varování,
- informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí a povodňový orgán obce s rozšířenou působností,
- vyhlašují a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- zabezpečují evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů, zajišťují další záchranné práce,
- zajišťují v době povodně nutnou hygienickou a zdravotnickou péči, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodňové narušené funkce v území,
- provádějí prohlídky po povodni, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, zjišťují účelnost provedených opatření a podávají zprávu o povodni PK ORP,
- vedou záznamy v povodňové knize.

Povodňové orgány obce s rozšířenou působností

Starosta obce s rozšířenou působností zřizuje povodňovou komisi obce s rozšířenou působností a je jejím předsedou. Další členy komise jmenuje ze zaměstnanců obce s rozšířenou působností zařazených do obecního úřadu a zástupců orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. V případě souběžné činnosti povodňové komise obce a obce s rozšířenou působností pověřuje starosta řízením povodňové komise obce jiného člena komise. Povodňový orgán obce s rozšířenou působností je podřízen povodňovému orgánu kraje.

Povodňové orgány obcí s rozšířenou působností ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi:

- potvrzují soulad věcné a grafické části jim předložených povodňových plánů obcí s povodňovým plánem správního obvodu obce s rozšířenou působností,
- zpracovávají povodňový plán správního obvodu obce s rozšířenou působností a předkládají jej správci povodí k odbornému stanovisku,
- organizují provádění povodňových prohlídek,
- prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- organizují odborná školení a výcvik pracovníků povodňových orgánů obcí a účastníků ochrany před povodněmi,

- ukládají podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,
- organizují a řídí hláskou povodňovou službu na území v správním obvodu obce s rozšířenou působností, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí s rozšířenou působností, příslušné správce povodí a Český hydrometeorologický ústav a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány obcí a vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- vyhledávají a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- využívají pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací operační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky,
- v nutných případech, pokud není svolána povodňová komise kraje, nařizují po dohodě se správou povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů s možným dosahem v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností,
- spolupracují v době povodně s povodňovými orgány obcí při zajišťování hygienické a zdravotnické péče, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území,
- soustřeďují zprávy o rozsahu a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni,
- vedou záznamy v povodňové knize.

Povodňové orgány krajů

Hejtman kraje zřizuje povodňovou komisi kraje a je jejím předsedou. Další členy komise jmenuje její předseda z řad zaměstnanců kraje zařazených do krajského úřadu, příslušných správců povodí a zástupců orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňový orgán kraje je podřízen ústřednímu povodňovému orgánu.

Povodňové orgány krajů ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi:

- potvrzují soulad věcné a grafické části jim předložených povodňových plánů správních obvodů obcí s rozšířenou působností s povodňovým plánem správního obvodu kraje,
- zpracovávají povodňový plán správního obvodu kraje a předkládají jej ústřednímu povodňovému orgánu,
- prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- ukládají podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,
- organizují odborná školení a výcvik členů povodňových orgánů obcí s rozšířenou působností a účastníků ochrany před povodněmi,
- účastní se hláskou povodňové služby na území kraje, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány obcí s rozšířenou působností, Český hydrometeorologický ústav a Ministerstvo životního prostředí,

- organizují, řídí a koordinují opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány obcí s rozšířenou působností,
- vyhlášují a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- řídí ve svém správním obvodu ovlivňování odtokových poměrů manipulacemi na vodních dílech v rámci manipulačních řádů; nařizují mimořádné manipulace na těchto vodních dílech nad rámec schváleného manipulačního řádu po projednání s dotčenými povodňovými orgány obcí s rozšířenou působností ve svém správním obvodu, s příslušnými správci povodí a s povodňovými orgány krajů, jejichž správní obvody mohou být touto mimořádnou manipulací ovlivněny,
- posuzují vliv zabezpečovacích prací na vodních tocích a vodních dílech na odtokový režim po projednání se správci vodních toků a vodních děl, které jimi mohou být dotčeny, a koordinují jejich provádění,
- zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni včetně analýzy rozsahu a výše povodňových škod a účelnosti provedených opatření,
- vedou záznamy v povodňové knize,
- využívají pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací příslušné operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky.

4. OPATŘENÍ K OCHRANĚ PŘED POVODNĚMI

Povodňová opatření jsou přípravná opatření, opatření prováděná při nebezpečí povodně, za povodně a opatření prováděná po povodni.

4.1. Preventivní opatření

Stanovení záplavových území

Jsou to administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Návrh záplavového území předkládá příslušný správce vodního toku. Jejich rozsah je povinen stanovit příslušný vodoprávní úřad. Vodoprávní úřad může uložit správci toku povinnost zpracovat a předložit takový návrh v souladu s plány hlavních povodí a s plány oblastí povodí.

V zastavěných územích obcí a v území určených k zástavbě podle územních plánů vymezí vodoprávní úřad na návrh správce vodního toku aktivní zónu záplavového území podle nebezpečnosti povodňových průtoků. Záplavová území a jejich aktivní zóny se stanovují formou opatření obecné povahy.

V aktivní zóně záplavových území se nesmí umísťovat, povolovat, ani provádět stavby s výjimkou vodních děl, jimiž se upravuje vodní tok, převádějí povodňové průtoky, provádějí opatření na ochranu před povodněmi, nebo která jinak souvisí s vodním tokem nebo jimiž se zlepšují odtokové poměry, staveb pro jímání vod, odvádění odpadních a srážkových vod a dále nezbytných staveb dopravní a technické infrastruktury, zřizování konstrukcí chmelnic, to neplatí pro údržbu staveb a stavební úpravy, pokud nedojde ke zhoršení odtokových poměrů.

Aktivní zóna záplavového území vodního toku je vymezena jako území zasažené rozlivem v souladu s Metodikou MZe ČR pro stanovení aktivní zóny záplavového území vysokého významu.

Vymezení směrodatných limitů stupňů povodňové aktivity

Stupně povodňové aktivity jsou většinou vázány na dosažení směrodatných limitů, vyjádřených vodními stavy nebo průtoky v hlásných profilech na vodních tocích. Tyto limity jsou stanoveny povodňovými orgány a jsou obsaženy v povodňových plánech. Směrodatné povodňové stavy uvedené v povodňových plánech větších územních celků jsou v těchto územích obecně platné, tzn. povodňové plány nižších stupňů je musí respektovat. Pro případ zvláštních povodní, vzniklých ohrožením bezpečnosti nebo poruchou vodního díla I. až III. kategorie z hlediska TBD, jsou limitní (mezní) hodnoty uvedeny v manipulačním řádu vodního díla, případně v plánu ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní. Pro vodní díla IV. kategorie (většina rybníků) obvykle směrodatné limity z hlediska bezpečnosti vodního díla stanoveny nejsou.

Stupně povodňové aktivity

Rozsah opatření prováděných na ochranu před povodněmi se řídí mírou povodňového nebezpečí. Ta se vyjadřuje třemi stupni povodňové aktivity (SPA):

- **1. stupeň - bdělost** - nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí. Za stav bdělosti se pokládá rovněž situace takto označená ve výstražné informaci, vydané předpovědní povodňovou službou ČHMÚ. Při 1. SPA je třeba věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí. Zpravidla zahajuje činnost hlásná povodňová služba a hlídková služba.
- **2. stupeň - pohotovost** - vyhláší příslušný povodňový orgán, když nebezpečí povodně přerůstá v povodeň a v době povodně, když však ještě nedochází k větším rozlivům a škodám mimo koryto. Při 2. SPA se vývoj situace dále pečlivě sleduje, aktivizují se povodňové orgány a další složky povodňové služby, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, podle možnosti se provádějí opatření ke zmírnění průběhu povodně.
- **3. stupeň - ohrožení** - vyhláší příslušný povodňový orgán v době povodně při bezprostředním nebezpečí nebo při vzniku větších škod, ohrožení majetku a životů v záplavovém území. Při 3. SPA se provádějí zabezpečovací práce podle povodňových plánů a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.

Pro vyhlásování krizových stavů, tj. stavu nebezpečí nebo nouzového stavu podle krizového zákona, nejsou směrodatné limity ani jiná objektivní kritéria stanoveny. Stav nebezpečí vyhláší pro území kraje nebo jeho část hejtman na základě posouzení míry ohrožení při konkrétní povodňové situaci a možnostech povodňových orgánů ji zvládnout.

Povodňové plány

Povodňové plány jsou dokumenty obsahující souhrn organizačních a technických opatření potřebných k odvrácení, nebo zmírnění škod při povodních na životech, majetku občanů a společnosti a na životním prostředí.

Základní strukturu povodňových plánů tvoří:

- povodňové plány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni,
- povodňové plány správních obvodů obcí s rozšířenou působností,
- povodňové plány správních obvodů krajů,
- Povodňový plán České republiky.

Mimo to jsou na vyžádání povodňového orgánu nebo dle vlastní potřeby sestavovány:

- povodňové plány ohrožených staveb, které se nacházejí v záplavovém území, nebo mohou zhoršit průběh povodně,
- pozemků, které se nacházejí v záplavových územích.

Povodňové plány jsou základním dokumentem pro organizaci a zabezpečení hlásné povodňové služby v daném území. Obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a směrodatné limity pro vyhlásování stupňů povodňové aktivity.

Povodňové prohlídky

Povodňovými prohlídkami se zjišťuje, zda na vodních tocích, vodních dílech a v záplavových územích, případně na objektech nebo zařízeních ležících v těchto územích nejsou závady, které by mohly zvýšit nebezpečí povodně nebo její škodlivé následky.

Povodňové prohlídky organizují a provádějí povodňové orgány dle povodňových plánů, a to nejméně jednou ročně (zpravidla před obdobím jarního tání). K účasti na povodňové prohlídce může povodňový orgán přizvat zástupce příslušného správce toku.

O provedení preventivní povodňové prohlídky se provede zápis formou samostatného protokolu nebo zápisem v povodňové knize. Povodňové orgány mohou na základě povodňové prohlídky vyzvat vlastníky pozemků, staveb a zařízení v záplavovém území k odstranění předmětů a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku. Pokud tito vlastníci výzvy ve stanovené lhůtě neuposlechnou, uloží takovou povinnost rozhodnutím.

Preventivní prohlídky se doporučuje hlavně provést v obci zejména na těchto místech:

- Ve spolupráci se správcem vodních toků na území obce kontrolovat příslušné úseky koryta vodních toků a jeho inundačního území na území obce, stav propustnosti objektů, oplocení v záplavovém území a umístěných materiálů a látek, které by mohli ohrozit nemovitosti kolem vodních toků.
- Kontrolovat místa, kudy za dešťových přívalů zpravidla teče voda – runy, zejména pak údolnice, kde koncentrují i povrchové splachy ornice. Kontrolovat zejména volnost dráhy proudění povrchové vody. Potenciální překážky ve směru proudění je nutno odstranit, záchytné objekty, příkopy, případně lapače splavenin na hranici zastavěného území obce a kanalizaci udržovat ve funkčním stavu.
- Vodní nádrže na území obce s vlastníky těchto objektů atd.

Příprava předpovědní a hlásné povodňové služby

Hlásná povodňová služba zabezpečuje informace povodňovým orgánům pro varování obyvatelstva a informace potřebné k vyhodnocování povodňové situace a k řízení opatření na ochranu před povodněmi. Hlásnou povodňovou službu organizují povodňové orgány a podílejí se na ní ostatní účastníci ochrany před povodněmi. K zabezpečení hlásné povodňové služby organizují povodňové orgány obcí v případě potřeby hlídkovou službu.

Systém hlásné povodňové služby je decentralizovaný. Každý povodňový orgán organizuje hlásnou službu ve svém územním obvodu a podle místních podmínek tak, aby měl k dispozici informace potřebné pro svoji činnost za povodní, a pro předávání informací ostatním účastníkům ochrany před povodněmi. Systém musí být na jednotlivých úrovních řízení ochrany před povodněmi zakotven v povodňových plánech, přičemž povodňové plány vyšších stupňů by měly obsahovat koordinaci aktivit orgánů nižších stupňů.

Povodňové plány obcí a ORP musí ve vztahu k hlásné povodňové službě obsahovat zejména:

- seznam hlásných profilů a směrodatných limitů pro stupně povodňové aktivity,
- zabezpečení pozorování a kontrola hlásných profilů (obce),
- zabezpečení náhradního pozorování při poruše automatické stanice,
- zabezpečení sledování stavu vodních toků a jiných potencionálních zdrojů povodňového nebezpečí (hlídková služba obce),
- systém předávání hlášení sousedním obcím a ORP (obce), sousedním ORP, správčům povodí, ČHMÚ a HZS (ORP),
- opatření prováděná při dosažení nebo vyhlášení stupňů povodňové aktivity,
- způsob varování právnických a fyzických osob (obce).

Podrobnosti upravuje Metodický pokyn odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí k zabezpečení hlásné a předpovědní povodňové služby.

Organizační a technická příprava

Pro řešení povodní na území obce může obecní rada sestavit povodňovou komisi, jinak tuto činnost zajišťuje obecní rada a její počet bude lichý. Činnost povodňové komise bude vymezena Statutem povodňové komise, ve kterém se specifikuje složení, činnost, odpovědnost a pravomoci jednotlivých členů povodňové komise. Dále se komise řídí Jednacím řádem.

Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Další členy komise jmenuje z členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, případně pomoci při ochraně před povodněmi. Důležitý je **výběr členů** povodňové komise – podle jejich zaměření, zkušeností a v neposlední řadě i psychické odolnosti na stresové situace.

Organizace **hlídkové a hlásné povodňové služby**. Tuto službu zabezpečují především povodňové orgány obcí ohrožených povodněmi s vazbou na informování fyzických a právnických osob na území obcí, povodňové orgány sousedních obcí a na povodňové orgány obcí s rozšířenou působností.

Pro zajištění technické přípravy obec vyčleňuje a eviduje techniku a materiály pro nutné práce k zabránění nebo snížení negativních účinků povodně. Seznam této techniky a materiálů včetně plánu spojení na jejich majitele (možné dodavatele) je uveden v organizační části povodňového plánu.

Vytváření hmotných povodňových rezerv

Potřebu vytváření hmotných povodňových rezerv je nutné především s ohledem na možná ohrožení každé dané obce a především musí vycházet z analýzy rizika povodňového ohrožení pro danou oblast. Hmotné povodňové rezervy mají povahu zásob a tvoří je vybrané výrobky, materiály případně suroviny určené pro zajištění protipovodňových opatření a pro odstraňování následků povodní (protipovodňové pytle, protipovodňové folie, vysoušeče, zásoby písku apod.).

Příprava účastníků povodňové ochrany

Minimálně jedenkrát ročně provádí (zajišťuje) předseda povodňové komise proškolení všech účastníků ochrany před povodněmi v rámci obce. Organizuje v rámci preventivní povodňové přípravy školení v této oblasti pro povodňové orgány obcí v rámci své územní působnosti.

4.2. Opatření při nebezpečí povodně a za povodně

Činnost předpovědní povodňové služby

Předpovědní povodňová služba informuje povodňové orgány a obyvatelstvo o možnosti vzniku povodňové situace. Tuto službu zabezpečuje Český hydrometeorologický ústav vydáváním výstrah před povodňovými jevy, intenzivními srážkami a bouřkami. V rámci předpovědní povodňové služby ČHMÚ vydává předpovědi vodních stavů a průtoků ve vybraných profilech v celé ČR. Během povodně ČHMÚ vydává informační zprávy o aktuální situaci v zasažených povodích.

Činnost hlásné povodňové služby

Hlásná povodňová služba zabezpečuje informace o nebezpečí, průběhu a vývoji povodně pro povodňové orgány. Na základě jejich informací jsou organizována a řízena opatření na ochranu před povodněmi. Hlásnou povodňovou službu organizují povodňové orgány obcí a obcí s rozšířenou působností. Hlásná povodňová služba je tedy systém předávání dat o vývoji povodně mezi obcemi a dalšími účastníky ochrany před povodněmi. Informace přitom "proudí" zejména podél vodního toku do níže ležících lokalit a směrem k nadřazeným povodňovým orgánům. Hlásnou povodňovou službu doplňují další účastníci systému ochrany před povodněmi, zejména pak ČHMÚ a státní podniky Povodí, kteří provozují vodoměrné profily.

Varování při nebezpečí povodně a vyklizení záplavových území

Varování obyvatelstva při nebezpečí povodně a vyklizení zátopových území jsou jedny ze základních povodňových opatření. Rozsah opatření prováděných při řízení ochrany před povodněmi se řídí vývojem povodňové situace, která se vyjadřuje stupni povodňové aktivity, jež vyhláší povodňové orgány.

Zřízení a činnost hlídkové služby

K zabezpečení povodňové hlásné služby organizují povodňové orgány obcí v případě potřeby hlídkovou službu. Podrobnosti o organizaci hlásné povodňové služby upravují povodňové plány. Hlídková služba spočívá ve fyzickém sledování vodních děl nebo vodotečí prováděném povodňovou hlídkou a je zaměřena zejména na sledování:

- výšky hladiny vodního toku v hlásném profilu,
- plynulého průtoku vodního toku zejména v zúžených profilech (mosty apod.),
- vybřežení a rozlivů vodního toku v místech, kde lze předpokládat zaplavení obytných oblastí nebo míst, kde hrozí nebezpečí dalších škod (sklady nebezpečných látek apod.),
- stavu hladiny a plynulého průtoku na vodních tocích, svodnicích a kanálových vpustích při přívalových srážkách nebo tání sněhu,
- zaplavování území z kanálových vpustí,
- odtokových poměrů vodních děl, jejich těsnosti, celistvosti hrází a ochranných hrází, chodu ledu (ledové tříště, ledových ker) na vodním toku s ohledem na možnou tvorbu ledových nápěchů.

Řízené ovlivňování odtokových poměrů

Pro řízení extrémních situací na vodních tocích a zejména za povodní mají zásadní význam operativní informace z automatických stanic monitorovacích sítí správců významných vodních toků a Českého hydrometeorologického ústavu. Jedná se o nezbytný předpoklad optimalizace řízení, zejména pak znalost aktuálního stavu ve vývoji meteorologických a hydrologických jevů v povodí, jakými jsou intenzity srážek, teploty vzduchu, vodní stavy, průtoky, atd.

Přenos informací, jejich zpracování a vyhodnocení společně s prognózou meteorologického vývoje vytváří základní podmínky pro kvalitní řízení odtokového režimu, zvláště pak v povodích ovlivňovaných funkcí přehradních nádrží, které je možné pro řízení odtokových procesů využít.

Povodňové zabezpečovací práce

Povodňové zabezpečovací práce jsou opatření prováděná při nebezpečí povodně a v době povodně na vodních tocích, popřípadě na stavbách a zařízeních na vodních tocích, pozemcích při vodních tocích a v záplavových územích ke zmírnění průběhu povodně a jejich škodlivých následků.

Povodňové zabezpečovací práce jsou zejména:

- odstraňování překážek ve vodním toku a v profilu objektů znemožňujících plynulý odtok vody,
- rozrušování ledových celin a zácp na vodním toku,
- ochrana koryta a břehů proti narušování povodňovým průtokem a zajišťování břehových nádrží,
- ochrana proti přelití nebo protržení ochranných hrází,
- ochrana proti přelití nebo protržení vodních děl zadržujících vodu,
- provizorní uzavírání protržených hrází,
- instalace protipovodňových zábran,
- opatření proti zpětnému vzduť vody, zejména do kanalizací,
- opatření k omezení znečištění vody, která spočívají zejména v zajištění látek a materiálů ohrožujících čistotu vody před jejich únikem do vodních toků popř. v jejich odvozu ze záplavového území.

Povodňové zabezpečovací práce provádějí správci vodních toků a vlastníci (uživatelé) dotčených objektů podle vlastního posouzení situace, provádějí tak rovněž na příkaz povodňových orgánů. Zabezpečovací práce, které mohou ovlivnit odtokové podmínky a průběh povodně, musí být koordinovány ve spolupráci s příslušným správcem významného vodního toku na ovlivněném úseku vodního toku, popř. na ovlivněné části povodí.

Povodňové záchranné práce

Povodňové záchranné práce jsou technická a organizační opatření prováděná v době povodně v bezprostředně ohrožených nebo již zaplavených územích k záchraně životů a majetku, zejména ochrana a evakuace obyvatelstva z těchto území, péče o ně po nezbytně nutnou dobu, zachraňování majetku a jeho přemístění mimo ohrožené území.

Povodňové záchranné práce provádí dle svých možností především každý postižený povodní. Nestačí-li provádět účinná opatření, zajišťují povodňové záchranné práce povodňové orgány ve spolupráci s ostatními účastníky ochrany před povodněmi.

Obecné zásady pro zabezpečovací a záchranné povodňové práce

Právnícké a fyzické osoby jsou povinny odstraňovat překážky, které mohou bránit průtoku velkých vod, umožňovat vstup na své pozemky a do objektů k provádění zabezpečovacích a záchranných prací, trpět odstraňování staveb, jejich částí nebo porostů, poskytovat dopravní a mechanizační prostředky, pohonné hmoty, nářadí a jiné potřebné prostředky a zúčastňovat se podle svých možností těchto prací.

Orgány, organizace a občané nesou náklady, které jim vzniknou vlastními opatřeními k ochraně jejich majetku před povodněmi. Náklady na zabezpečovací práce na vodních tocích hradí správci vodních toků. Vlastníci nebo uživatelé vodních děl hradí náklady na zabezpečovací práce na těchto dílech.

Náklady na záchranné práce hradí obce, obce s rozšířenou působností, kraje a stát v souladu s působnostmi v systému povodňové ochrany podle zvláštního právního předpisu.

Majetkovou újmu vzniklou v důsledku činnosti nebo opatření uložených v době povodně:

- povodňovou komisí obce hradí příslušná obec,
- povodňovou komisí obce s rozšířenou působností hradí příslušná ORP,
- povodňovou komisí kraje hradí kraj,
- ústřední povodňovou komisí hradí Ministerstvo životního prostředí.

Zabezpečení náhradních funkcí a služeb v území zasaženém povodní

Při povodni jsou povodňové orgány povinny zajistit zabezpečení náhradních funkcí a služeb v území zasaženém povodní, jako jsou:

- zásobování energiemi, plynem a pohonnými hmotami,
- zásobování potravinami a pitnou vodou,
- zásobování léčivými a zdravotnickým materiálem,
- zásobování krmivem,
- zabezpečení dopravní, energetické a potravinářské infrastruktury,
- zabezpečení veřejných služeb obyvatelstvu.

4.3. Opatření po povodni

Evidenční a dokumentační práce

Účelem dokumentace je zabezpečení průkazných a objektivních záznamů o průběhu povodně, o provedených opatřeních k ochraně před povodněmi a k minimalizaci škod, o příčinách vzniku povodňové situace a o velikosti škod povodní způsobených.

K provedení uvedeného opatření slouží zejména:

- záznamy v povodňové knize,
- průběžný záznam vodních stavů,
- orientační hodnoty rychlosti proudění vody a průtoků,

- předběžný záznam o provozu vodních děl, která mohou ovlivnit průběh povodně,
- označení nejvyšší dosažené hladiny vody, zakreslování záplavy,
- monitorování kvality a možných zdrojů znečištění,
- fotografické snímky a video záznamy,
- účelový terénní průzkum a šetření.

Vyhodnocení povodňové situace včetně vzniklých povodňových škod

Z každé povodně se zpracovává „Zpráva o povodni“, kde jsou uvedena všechna důležitá data o povodni, rozbor příčin a průběhu povodně, popis a posouzení účinnosti provedených opatření, věcný rozsah a odborný odhad výše povodňových škod a návrh opatření na odstranění následků povodně, mapa se zákresem zaplaveného území, důležitá foto a video-dokumentace, návrhy na zlepšení protipovodňových opatření, apod.

Zpráva o povodni – obsah:

- zprávu o povodni zpracovávají obce, ORP a účastníci ochrany před povodněmi,
- zpráva o povodni se zpracovává, když byly vyhlášeny stupně povodňové aktivity, vznikly povodňové škody a byly prováděny zabezpečovací a záchranné práce,
- zpráva o povodni se zpracovává do 3 měsíců od ukončení povodně (v případě rozsáhlejších dokumentačních prací se provede doplněk k základní zprávě do 6 měsíců od ukončení povodně),
- zprávu o povodni předává – obec na ORP + správci povodí, ORP na krajský úřad + správci povodí, kraj na MŽP + správci povodí.

Odstranění povodňových škod a obnova území po povodni

Povodňové orgány zajišťují odstranění povodňových škod a obnovu území jako:

- odklizení trosek a nánosů bahna, čištění koryt, kanálů a jezů,
- koordinace poskytování humanitární pomoci osobám postiženým povodní, (náhradní ubytování, spací pytle, jídlo, balená voda, léky, apod.),
- zajištění provedení odborných prohlídek jednotlivých objektů za účelem posouzení jejich stavu (statika),
- spolupráce s pojišťovnami při řešení povodňových škod občanů a při řešení škod na obecním majetku,
- obnova dopravního systému, funkce veřejného osvětlení, zásobování, kanalizačního systému, dodávky pitné vody, odčerpání zaplavených prostor, apod.,
- koordinace vyčerpání vody ze zaplavených obecních studní (pokud budou), včetně odstranění bahnitých nánosů, zajištění posudku hygienika o nezávadnosti zdrojů, případně chemických rozborů (úhrada z rozpočtu obce - města),
- koordinace pomoci při čerpání vody ze zaplavených soukromých studní – viz předchozí odstavec (úhrada vlastníky objektů - studní),
- zajištění deratizace a dezinfekce všech povodní dotčených veřejných prostranství (úhrada z rozpočtu obce - města).

4.4. Co nejsou povodňová opatření

Povodňová opatření nejsou výstavba, údržba a opravy staveb a ostatních zařízení sloužících k ochraně před povodněmi, jakož i investice vyvolané povodněmi.

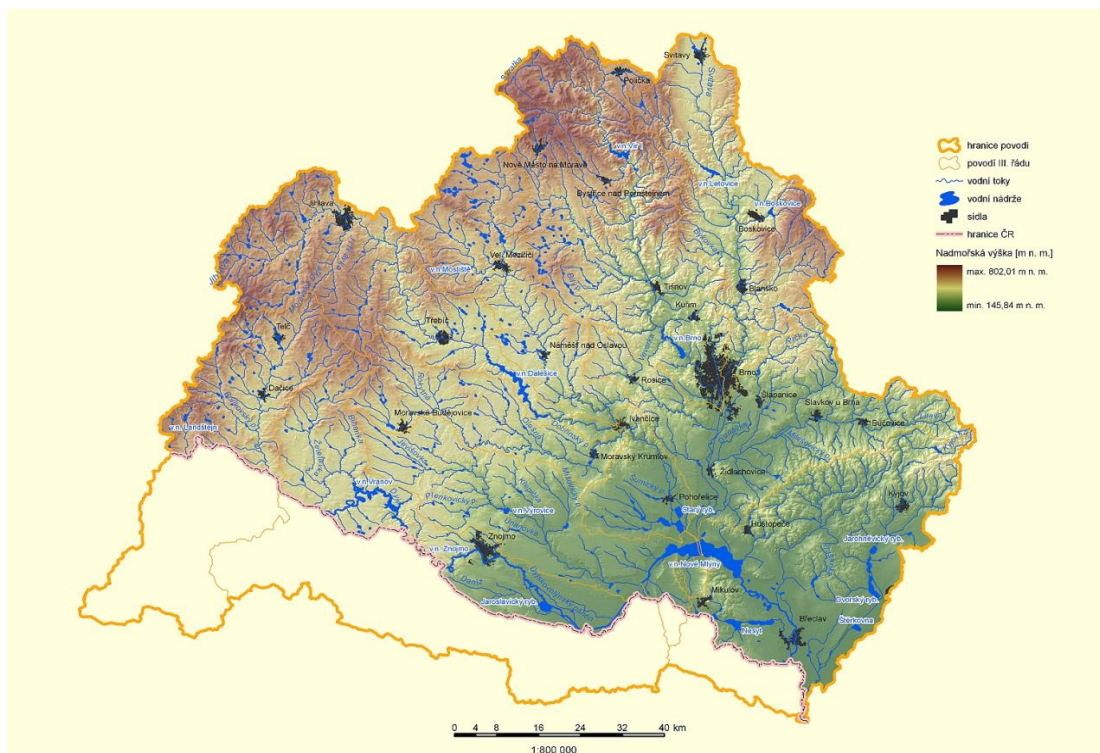
5. POVODÍ MORAVY, s. p. – SPRÁVCE POVODÍ

Povodí Moravy, s. p., je jedním z ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Organizačně je Povodí Moravy, s. p., členěno do působností tří závodů – závod Dyje, závod Horní Morava a závod Střední Morava a celkově 17 provozních středisek.

Povodí Moravy, s. p., spravuje povodí o velikosti 24.110 km² na území ČR (celková plocha povodí je 27.000 km²). Správu povodí vykonává Povodí Moravy, s. p. ve správních územích Jihomoravského kraje, Zlínského kraje, Olomouckého kraje, Moravskoslezského kraje, Pardubického kraje, Kraje Vysočina a Jihočeského kraje. Na vodních tocích je vybudována řada vodních děl. Na území Povodí Moravy, s. p., je významných 32 přehrad, z toho Povodí Moravy, s. p., spravuje 30 významných nádrží (I. – III. kat. dle TBD – celkový objem 607 mil. m³).

Povodí Moravy, s. p., je dle § 54 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, správcem povodí a správcem vodních toků. Jako správce vodních toků spravuje 10 749 km vodních toků, z toho vodohospodářsky významných toků je 3 770 km a drobných toků 6 979 km. Na vodních tocích je vybudována řada vodohospodářských objektů, které jsou také tímto podnikem spravovány. Jedná se např. o 30 velkých vodních nádrží, 140 malých vodních nádrží, 179 jezů, 13 plavebních komor, 24 čerpacích stanic, 96 stupňů, více jak 1 000 km ochranných protipovodňových hrází a další objekty, které slouží k řízení odtoku, ochraně před povodněmi a zajištění vody pro průmysl, vodárenské systémy, zemědělství, k využití vodní energie a plavbě.

Dalším správcem vodních toků v povodí Moravy jsou Lesy ČR, s. p., případně další subjekty – přímí vlastníci vodních toků.

Obr. 1 Schéma Dyjsko – Svratecké soustavy

Významné nádrže je možno rozdělit na dvě soustavy:

- Dyjsko – Svratecká soustava – např. VD Vranov, VD Znojmo, VD Nové Mlýny, VD Vír, VD Dalešice - Mohelno, VD Brno atd.
- Moravní soustava – VD Slušovice, VD Bystřička, VD Karolínka, VD Luhačovice atd.

5.1. Vodohospodářský dispečink

Jednou z nejdůležitějších a nejvýznamnějších činností Povodí Moravy, s. p., je činnost vodohospodářského dispečinku, který slouží jako informační, organizační a řídicí centrum pro soubory činností:

- manipulace na VD, hospodaření vodou v nádržích, bilanční vyhodnocování,
- manipulace na pohyblivých jezích,
- operativní řádné a mimořádné manipulace,
- řešení nedostatku vody v suchých obdobích regulačními opatřeními,
- sledování a vyhodnocování měření automatických monitorovacích stanic,
- ochrana před povodněmi,
- zajištění havarijní a povodňové služby,
- trvalá služba pro veřejnost,
- hydrologie,
- poskytování informací (odborné firmy, média, veřejnost),
- vyjadřovací činnost pro podporu státní správy,
- manipulační řády, havarijní plán, plán krizové připravenosti,
- záplavová území, zvláštní povodně atd.

Vodohospodářský dispečink provozuje **automatický monitoring** na tocích a vodních dílech, v provozu je:

- 132 automatických vodoměrných stanic na tocích,
- 34 automatických monitorovacích stanic na vodních dílech (přehrady, jezy),
- 45 automatických srážkoměrných stanic.

5.2. Aktuální informace

Aktuální stavy a průtoky na vodních tocích, stavy na vodních dílech a srážky jsou průběžně zveřejňovány na internetových stránkách:

- Povodí Moravy, s. p.: www.pmo.cz
- Ministerstva zemědělství: www.voda.gov.cz

5.3. Povodí Moravy, s. p. v systému krizového řízení

Povodí Moravy, s. p., jako právnická osoba, není dle zákona o krizovém řízení orgánem krizového řízení. Je povinen plánovat opatření pro přípravu na krizové situace, krizové řízení provádí pouze ve smyslu vnitropodnikového řízení uvnitř organizace.

- V souladu s ustanovením zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), je Povodí Moravy, s. p., účastníkem ochrany před povodněmi, správce stanovených povodí a správce stanovených vodních toků,

- v souladu s ustanovením zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů, je Povodí Moravy, s. p., ostatní složkou integrovaného záchranného systému – viz dohoda uzavřená s HZS kraje a zařazení do poplachového plánu IZS kraje,
- v souladu s ustanovením zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, je Povodí Moravy, s. p., subjektem kritické infrastruktury, který se podílí na řešení krizových situací.

Pro řešení mimořádných událostí a krizových situací je v rámci státního podniku zřízen Krizový technický štáb, který řídí generální ředitel Povodí Moravy, s. p. Povodí Moravy, s. p., zpracovává vlastní Plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury.

KAPITOLA O-20

kpt. Ing. Dana Menšíková, HZS JMK (dana.mensikova@firebrno.cz)

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Krizové řízení představuje nezbytnou nadstavbu pro řešení narůstajících dopadů mimořádných událostí a krizových situací nebo jiného nebezpečí či narušení funkčnosti kritické infrastruktury, kdy není možné nastalou situaci vyřešit prostřednictvím standardních postupů orgánů veřejné správy, složek IZS nebo soukromých subjektů. Krizová opatření, jako organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace, představují účinný nástroj pro využití nadstandardních postupů či sil a prostředků (např. prostřednictvím zásahu do základních lidských práv a svobod) a tím napomáhají k vyřešení krizové situace.

Jedná se tedy o ucelený systém nástrojů, postupů, práv a povinností, jež umožňují efektivním způsobem zvládnout krizovou situaci. Krizové řízení představuje v systému ochrany obyvatelstva jeden ze stěžejních pilířů.

Rámcově je krizové řízení souhrn činností věcně příslušných orgánů a osob zaměřených na přípravu a předcházení vzniku a zvládnání následků událostí, závažným způsobem postihujících obyvatelstvo území. Základem krizového řízení je legislativní rámec daný krizovým zákonem vč. prováděcích právních předpisů, jež zmocňuje tzv. orgány krizového řízení zásadně rozhodovat o přípravě a řešení krizových situací. Tyto orgány mají legislativně stanovené povinnosti a oprávnění k zabezpečení jejich plnění.

Stěžejním milníkem vzniku tzv. „krizové“ legislativy byl rok 1997. V tomto roce byla téměř třetina území ČR a k němu přiléhající území okolních států postižena velkými povodněmi. Tato situace názorně poukázala na absenci právní úpravy, která by upravovala nejen povinnosti osob jak fyzických, tak právnických, ale zejména činnost státu a jeho orgánů při provádění záchranných a likvidačních prací. Vzhledem k tomu, že do této doby nebyla v českém právním řádu oblast krizového řízení řešena vůbec a oblast IZS byla řešena nedostatečně, vyvstala v roce 1999 společenská potřeba zvláštní právní úpravy, jež by vytvořila podmínky pro řešení MU velkého rozsahu. Nutnost vytvoření této právní úpravy tak současně zdůraznila i povinnost ČR transformovat Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů přijatého v Ženevě v roce 1977 a publikovaný sdělením FMZV č. 168/1999 Sb.

Oblast krizového řízení je tak legislativně zakotvena od roku 2000. Stěžejním právním předpisem je krizový zákon a příslušné prováděcí právní předpisy. Balíček tzv. „krizové legislativy“ zahrnuje kromě krizového zákona také zákon o IZS a zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

V roce 2010 byla přijata novela krizového zákona, jejíž nedílnou součástí se stala problematika ochrany kritické infrastruktury. Ta byla do právního řádu zapracována implementací Směrnice Rady 2008/114/ES ze dne 8. prosince 2008 o určování a označování evropských kritických infrastruktur a o posouzení potřeby zvýšit jejich ochranu. Právě kritická infrastruktura představuje možný budoucí potenciál pro další rozvoj systému krizového řízení. Kromě zapracování kritické infrastruktury byla novelou krizového zákona dána HZS ČR řada kompetencí, včetně zpracování krizových plánů (kraje a ORP). Také struktura krizových plánů se značně změnila. HZS kraje je také oprávněn kontrolovat plnění povinností z krizového zákona, zejm. u ORP, obcí, ale také i u právnických a podnikajících fyzických osob.

Pojem: Krizovým řízením se rozumí souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo ochranou kritické infrastruktury.

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon) a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení §27 odst. 8 a §28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvků kritické infrastruktury

2. PROCES KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

V širším pojetí lze krizové řízení rovněž prezentovat jako proces (spojený s řízením rizik) o vývojových fázích:

- prevence,
- připravenost,
- odezva,
- obnova,
- vyhodnocení.

Prevencí se rozumí činnosti směřující k tomu, aby k mimořádným událostem, resp. krizovým situacím vůbec nedocházelo. Může se jednat např. o výstavbu vodních děl v rámci ochrany před povodněmi, provozování bezpečné přepravy nebezpečných látek, plánování rozvoje svěřeného území s ohledem na výskyt možných rizik v něm, apod.

Připraveností se rozumí činnosti směřující k zajištění akceschopnosti bezpečnostního systému k provádění záchranných a likvidačních prací a opatření k řešení krizových situací. Připravenost je zajišťována v oblasti organizační (tvorba organizačních struktur, havarijní a krizové plánování), technické (vybavenost systému technikou a ostatním materiálem) a odborné způsobilostí (vzdělávání, školení a výcvik).

Odezvou se rozumí činnosti zabezpečující rychlé překonání mimořádné události resp. krizové situace tak, aby byly minimalizovány její následky. Jedná se zejména o provádění záchranných a likvidačních prací, realizaci opatření k ochraně postižených obyvatel a jejich nouzovému přežití a opatření k zajištění funkčnosti veřejné správy.

Obnovou se rozumí činnosti směřující k co nejrychlejší obnově základních funkcí infrastruktury postiženého území. Jedná se zejména o obnovu dopravních, komunikačních a energetických systémů, atd. Nutno upozornit, že v rámci krizového řízení se nejedná o uvedení postiženého území do původního stavu.

Důležité je rovněž **vyhodnocení**, tzn. analýza situace a následně zdokonalení postupů a opatření pro případné budoucí řešení stejné situace.

Aby bylo možné z úrovně orgánu krizového řízení při řešení mimořádné události resp. krizové situace vůbec aplikovat, je nutno mít na paměti základní princip – tj. zachování funkčnosti vlastní organizace pro případ řešení, tedy realizovat tento proces rovněž v podmínkách orgánu či organizace.

Etapy řešení krizové situace a strategie krizového řízení je znázorněna na obrázku 1.

Obr. 1 Etapy řešení krizové situace a strategie krizového řízení

3. ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Pojmem „orgány krizového řízení“ nazývá krizový zákon subjekty, které mají rozhodující význam v rámci krizového řízení.

Pojem: Orgány krizového řízení jsou vláda, ministerstva a jiné ústřední správní úřady, Česká národní banka, hejtman, krajský úřad, hasičský záchranný sbor kraje, Policie ČR, starosta ORP, obecní úřad ORP, starosta obce a obecní úřad.

Stěžejní roli zastává **vláda**, která při zajišťování připravenosti ČR na krizové situace a při jejich řešení ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost. Vláda si jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací zřizuje Ústřední krizový štáb (více viz níže). Za nouzového stavu a stavu ohrožení státu je oprávněna nařizovat krizová opatření (podrobněji viz kap. [O-21 Krizové situace](#)), která mohou mimo jiné omezovat základní práva a svobody osob, ovšem musí být zachována zásada přiměřenosti (zásah do práv a svobod osob jen na nezbytnou míru).

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady zajišťují připravenost na řešení krizových situací v jejich působnosti - za tímto účelem zřizují pracoviště krizového řízení, jako pracovní orgán k přípravě na krizové situace a k jejich řešení si zřizují krizový štáb, zpracovávají krizový plán apod.

Rozhodujícím ministerstvem je **Ministerstvo vnitra**, které sjednocuje postupy v oblasti krizového řízení a odpovídá za přípravu a řešení krizových situací souvisejících s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem.

Další významnou skupinou jsou **orgány kraje** (hejtman a krajský úřad) a **další orgány s působností na území kraje** (HZS kraje, Policie ČR). Připravenost kraje na řešení krizových situací zajišťuje hejtman. Ostatní orgány kraje se na této připravenosti podílejí. Za stavu nebezpečí je hejtman oprávněn nařizovat krizová opatření (podrobněji viz kap. [O-21 Krizové situace](#)). Významným orgánem krizového řízení na krajské úrovni je hasičský záchranný sbor kraje. Ten vede přehled možných zdrojů rizik, provádí analýzy ohrožení a v součinnosti s příslušnými orgány územní samosprávy zpracovává krizový plán kraje a krizové plány obcí s rozšířenou působností. Při nastalé krizové situaci provádí záchranné a likvidační práce.

Co se týče úrovně ORP, zde má důležité postavení starosta ORP, který zajišťuje připravenost správního obvodu ORP na řešení krizových situací. Ostatní orgány ORP se na této připravenosti podílejí. Obdobně je to na nejnižší úrovni - obcí. Podrobnější výpis práv a povinností orgánů kraje, ORP a obcí jsou v samostatných kapitolách.

4. OSTATNÍ ORGÁNY S ÚZEMNÍ PŮSOBNOSTÍ

Krizový zákon také ve svých ustanoveních řeší postavení ostatních orgánů s územní působností (bezpečnostní rady, krizové štáby a územní správní úřady).

4.1. Bezpečnostní rady

Bezpečnostní rada kraje a bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností jsou poradními orgány zřizovatele pro přípravu na krizové situace. V rámci bezpečnostního systému ČR je definována také bezpečnostní rada státu, jež je stálým pracovním orgánem vlády pro koordinaci problematiky bezpečnosti České republiky a přípravu návrhů opatření k jejímu zajišťování. Níže jsou uvedeny podrobnější informace pouze o bezpečnostní radě kraje a bezpečnostní radě obce s rozšířenou působností.

4.1.1. *Bezpečnostní rada kraje*

Bezpečnostní rada kraje (dále i "BRK") je poradním orgánem hejtmána kraje pro přípravu na krizové situace. Na jednání BRK se projednává a posuzuje stav zabezpečení a stav připravenosti na krizové situace na území kraje.

BRK má nejvýše **10 členů**. **Předsedou je hejtmán kraje**, který jmenuje jejími členy:

- náměstka hejtmána (zastupuje předsedu BRK v době jeho nepřítomnosti),
- ředitele krajského úřadu,
- ředitele krajského ředitelství Policie České republiky,
- ředitele hasičského záchranného sboru kraje,
- příslušníka Armády České republiky určeného náčelníkem Generálního štábu Armády České republiky - *např. ředitel Krajského vojenského velitelství,*
- ředitele zdravotnické záchranné služby kraje,
- zaměstnance kraje zařazeného do krajského úřadu (tajemník BRK) - *zpravidla vedoucí pracoviště krizového řízení KrÚ,*
- vedoucího útvaru zdravotnictví krajského úřadu,
- další osobu, která je nezbytná k posouzení stavu zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace - *např. zástupce Krajské hygienické stanice, apod.*

Na jednání BRK mohou být přizvány další osoby, pokud je jejich účast nezbytná k posouzení stavu zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace. Jednání BRK se uskutečňují nejméně dvakrát ročně (BR JMK 4x ročně).

Tip: *Veškerá usnesení z jednání Bezpečnostní rady JMK naleznete v aktualitách na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT (je nutné se přihlásit). Na KRIZPORTu v sekci „Kontakty“ - „Skupiny pro vyrozumění“ naleznete aktuální složení Bezpečnostní rady JMK vč. kontaktů na jednotlivé členy.*

4.1.2. Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností

Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností (dále i "BR ORP") je poradním orgánem starosty ORP pro přípravu na krizové situace. Na jednání BR ORP se projednává a posuzuje stav zabezpečení a stav připravenosti na krizové situace ve správním obvodu ORP.

BR ORP má nejvýše 8 členů. **Předsedou je starosta ORP**, který jmenuje jejími členy:

- místostarostu,
- tajemníka obecního úřadu,
- příslušníka Policie České republiky určeného ředitelem krajského ředitelství Policie České republiky,
- příslušníka hasičského záchranného sboru kraje určeného ředitelem hasičského záchranného sboru kraje,
- zaměstnance ORP zařazeného do obecního úřadu ORP (tajemník BR ORP) - *zpravidla zaměstnanec pracoviště krizového řízení OÚ ORP*,
- další osoby, které jsou nezbytné k posouzení stavu zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace - *např. zástupce sboru dobrovolných hasičů, apod.*

Na jednání BR ORP mohou být přizvány další osoby, pokud je jejich účast nezbytná k posouzení stavu zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace. Jednání BR ORP se uskutečňují nejméně dvakrát ročně (ORP v JMK zpravidla 2x ročně).

Tip: Veškerá usnesení (v některých případech také zápisy) z jednání bezpečnostních rad obcí s rozšířenou působností naleznete v aktualitách na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT (je nutné se přihlásit). Na KRIZPORTu v sekci „Kontakty“ - „Skupiny pro vyrozumění“ naleznete aktuální složení bezpečnostních rad ORP vč. kontaktů na jednotlivé členy.

4.2. Krizové štáby

Krizové štáby jsou pracovním orgánem zřizovatele pro řešení krizových situací. Krizový zákon vymezuje Ústřední krizový štáb, jež je pracovním orgánem vlády, dále krizové štáby ministerstev a jiných ústředních správních úřadů, které jsou pracovním orgánem zřizovatelů nejen pro řešení krizových situací, ale také k přípravě na ně (obdobu bezpečnostních rad). Krizový štáb si také zřizuje Česká národní banka.

Pro orgány obcí mají ale daleko větší význam informace o krizových štábech na krajské a nižší úrovni. Zde se jedná zejm. o krizový štáb kraje a krizové štáby obcí s rozšířenou působností. Starosta obce si může (nemá to krizovým zákonem uloženo jako povinnost) zřídit krizový štáb za účelem přípravy na krizové situace a jejich řešení (podrobněji viz kap. [K-05 Příprava a odezva orgánů obce na mimořádné události a krizové situace](#)). Krizové štáby si v JMK zřídily za účelem řešení krizových situací také složky integrovaného záchranného systému.

Tip: Za účelem sjednocení organizačního uspořádání krizového štábu kraje, obce s rozšířenou působností a obce byla Ministerstvem vnitra vydána v roce 2011 směrnice (Směrnice, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce; č.j.: MV-117572-2/PO-OKR-2011). Směrnici naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/smernice-ministerstva-vnitra-ktou-se-stanovi-jednotna-1>. Pokud si starosta obce zřídí krizový štáb, použije tuto směrnici v rozsahu odpovídajícím místním podmínkám a možnostem obce.

4.2.1. Krizový štáb kraje

Krizový štáb kraje (dále i „KŠK“) je pracovním orgánem hejtmána kraje pro řešení krizových situací. Předsedou KŠK je hejtmán kraje. Dalšími členy KŠK jsou:

- členové bezpečnostní rady kraje,
- členové stálé pracovní skupiny, jimiž jsou tajemník KŠK, pracovníci krajského úřadu, zástupci základních složek IZS a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace.

Krizový štáb kraje projednává možnost řešení krizové situace a navrhuje opatření hejtmánovi, a to zejména na základě podkladů členů bezpečnostní rady kraje a stálé pracovní skupiny.

Tip: Složení stálé pracovní skupiny krizového štábu JMK vč. uvedení kontaktů na jednotlivé členy naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v sekci „Kontakty“ - „Skupiny pro vyrozumění“ (je nutné se přihlásit).

4.2.2. Krizový štáb obce s rozšířenou působností

Krizový štáb obce s rozšířenou působností (dále i „KŠ ORP“) je pracovním orgánem starosty obce s rozšířenou působností pro řešení krizových situací. Předsedou KŠ ORP je starosta obce s rozšířenou působností. Dalšími členy KŠ ORP jsou:

- členové bezpečnostní rady ORP,
- členové stálé pracovní skupiny, jimiž jsou tajemník KŠ ORP, pracovníci obecního úřadu ORP, zástupci základních složek IZS a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace.

Krizový štáb ORP projednává možnost řešení krizové situace a navrhuje opatření starostovi ORP, a to zejména na základě podkladů členů bezpečnostní rady ORP a stálé pracovní skupiny.

Tip: Složení stálých pracovních skupin krizových štábů ORP vč. uvedení kontaktů na jednotlivé členy naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v sekci „Kontakty“ - „Skupiny pro vyrozumění“ (je nutné se přihlásit).

4.2.3. Krizový štáb obce

Starosta obce **nemá povinnost** zřídit krizový štáb obce, ale může si jej za účelem přípravy na krizové situace a jejich řešení zřídit jako svůj pracovní orgán. Krizový štáb obce v rámci připravenosti na řešení krizových situací přiměřeně vykonává činnosti bezpečnostní rady ORP. Starosta obce může:

- do krizového štábu obce zařadit osoby nezbytné pro přípravu na krizové situace a jejich řešení (doporučené složení krizového štábu obce je uvedeno v kap. [K-05 Příprava a odezva orgánů obce na mimořádné události a krizové situace](#)),
- organizovat a členit stálou pracovní skupinu podle místních podmínek a možností obce.

4.3. Územní správní úřady

Územní správní úřady uvedené v krizovém plánu kraje nebo krizovém plánu ORP zabezpečují krizovou připravenost v oblasti své působnosti a k tomu účelu zpracovávají plán krizové připravenosti. Do krizových plánů mohou být územní správní úřady zahrnuty

z podnětu HZS kraje nebo krajského úřadu (jedná se např. o krajskou veterinární správu, krajskou hygienickou stanici, finanční a celní úřady, apod.).

5. KRITICKÁ INFRASTRUKTURA

Kritická infrastruktura (dále i „KI“) je od roku 2011 zakotvena v českém právním prostředí, konkrétně v krizovém zákoně. Současně dne 1. ledna 2011 nabylo účinnosti NV č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury.

Hlavním důvodem bylo zapracovat do českého právního řádu směrnici Rady 2008/114/ES, o určování a označování evropských kritických infrastruktur a posuzování potřeby zvýšit jejich ochranu a dále potřeba vytvořit podmínky pro řešení problematiky kritické infrastruktury na národní úrovni.

Pojem: Kritická infrastruktura je prvek KI nebo systém prvků KI, narušení jehož funkce by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu.

Pojem: Evropská kritická infrastruktura je KI na území ČR, jejíž narušení by mělo závažný dopad i na další členský stát EU.

Pojem: Prvek kritické infrastruktury je zejména stavba, zařízení, prostředek nebo veřejná infrastruktura, určené podle průřezových a odvětvových kritérií; je-li prvek KI součástí evropské KI, považuje se za prvek evropské KI.

Pojem: Ochrana kritické infrastruktury je opatření zaměřená na snížení rizika narušení funkce prvku KI.

Pojem: Subjekt kritické infrastruktury je provozovatel prvku KI; jde-li o provozovatele prvku evropské KI, považuje se tento za subjekt evropské KI.

Pojem: Průřezová kritéria jsou soubor hledisek pro posuzování závažnosti vlivu narušení funkce prvku KI s mezními hodnotami, které zahrnují rozsah ztrát na životě, dopad na zdraví osob, mimořádně vážný ekonomický dopad nebo dopad na veřejnost v důsledku rozsáhlého omezení poskytování nezbytných služeb nebo jiného závažného zásahu do každodenního života.

Pojem: Odvětvová kritéria jsou technické nebo provozní hodnoty k určování prvku KI v odvětvích energetika, vodní hospodářství, potravinářství a zemědělství, zdravotnictví, doprava, komunikační a informační systémy, finanční trh a měna, nouzové služby a veřejná správa.

Tip: Přehled prvků kritické infrastruktury a evropské kritické infrastruktury je uveden na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v Krizovém plánu Jihomoravského kraje - část A4 „Přehled prvků kritické infrastruktury a evropské kritické infrastruktury“ (je nutné se přihlásit).

5.1. Povinnosti subjektu kritické infrastruktury

Provozovatel prvku kritické infrastruktury (= subjekt kritické infrastruktury) je odpovědný za ochranu prvku kritické infrastruktury. Za tímto účelem zpracovává plán krizové připravenosti, ve kterém jsou identifikována možná ohrožení funkce prvku kritické infrastruktury a stanovena opatření na jeho ochranu. Plán krizové připravenosti musí být vypracován do 1 roku od rozhodnutí vlády nebo ode dne nabytí právní moci opatření obecné povahy, kterým byl prvek kritické infrastruktury určen. Způsob zpracování plánu krizové připravenosti projedná subjekt kritické infrastruktury s příslušným ministerstvem, jiným ústředním správním úřadem nebo Českou národní bankou.

Plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury se člení obdobně jako plán krizové připravenosti PaPFO, tedy na část základní, operativní a pomocnou s tím rozdílem, že v plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury je vše zaměřeno na ochranu funkce prvku kritické infrastruktury.

Subjekt kritické infrastruktury je dále povinen určit tzv. styčného bezpečnostního zaměstnance, který poskytuje za subjekt kritické infrastruktury součinnost při plnění úkolů podle krizového zákona. Styčným bezpečnostním zaměstnancem může být určena pouze osoba splňující požadavky odborné způsobilosti.

KAPITOLA O-21

kpt. Ing. Dana Menšíková, HZS JMK (dana.mensikova@firebrno.cz)

KRIZOVÉ SITUACE

V některých případech může mimořádná událost nabýt takových rozměrů, že předurčené zdroje postiženého územního celku nestačí k jejímu řešení. Získání dalších zdrojů je možné pouze na úkor omezení běžných funkcí (příp. práv a svobod občanů), popř. vyžádáním zdrojů z území, jež nejsou mimořádnou událostí postiženy. Toho lze dosáhnout pouze vyhlášením krizového stavu. Mimořádnou událost po dobu vyhlášení krizového stavu značíme jako krizovou situaci.

Bezpečnostní rada státu před lety vytipovala mimořádné události s potenciálem přechodu do krizové situace, jež mohou ohrozit ČR (viz níže).

Pojem: Krizovou situací se rozumí mimořádná událost podle zákona o IZS, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu („krizový stav“).

1. TYPOVÉ PLÁNY

Typové plány jsou dokumenty, které stanoví pro jednotlivé druhy krizových situací doporučené typové postupy, zásady a opatření pro jejich řešení.

Typové plány zpracovala ministerstva a další ústřední správní úřady na možné typy krizových situací, projednanými Bezpečnostní radou státu, a schválenými jejím usnesením č. 295 ze dne 14.5.2002 současně se stanovením gesce za rozpracování řešení krizových situací. Rozhodnutím Výboru pro civilní nouzové plánování byl navíc ještě zpracován Typový plán č. 24 - Narušení funkčnosti poštovních služeb velkého rozsahu. Přehled typových krizových situací vč. zpracovatelů typového plánu je uveden v Tabulce 1.

Tabulka 1 Přehled typových krizových situací vč. zpracovatelů typového plánu

p.č.	typová krizová situace	zpracovatel
1.	Dlouhodobá inverzní situace	MŽP
2.	Povodně velkého rozsahu	MŽP + MV
3.	Rozsáhlé lesní požáry	MV
	Sněhová kalamita	MV
	Silné zemětřesení	MV
4.	Epidemie – hromadné nákazy osob	MZd
5.	Epifytie – hromadné nákazy polních kultur	MZe
6.	Epizootie – hromadné nákazy zvířat	MZe
7.	Radiační havárie	MV + SUJB
8.	Havárie velkého rozsahu způsobená vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky	MV
9.	Výbuch (exploze)	MV
10.	Narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně	MZe

p.č.	typová krizové situace	zpracovatel
11.	Znečištění vody, ovzduší, a přírodního prostředí haváriemi velkého rozsahu	TP nebyl zpracován
12.	Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu	MF + ČNB
13.	Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu	SSHR
14.	Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu	MPO
	Narušení dodávek plynu velkého rozsahu	MPO
	Narušení dodávek tepelné energie velkého rozsahu	MPO
15.	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu	MZe
16.	Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu	MZe
17.	Narušení dodávek léčiv a zdravotnických prostředků velkého rozsahu	MZd
18.	Narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu	MD
19.	Narušení poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací velkého rozsahu	MPO
20.	Narušení funkčnosti veřejných informačních vazeb velkého rozsahu	MV
21.	Migrační vlna velkého rozsahu	MV
22.	Hromadné postižení osob mimo epidemií, včetně hygienických režimů	MZd
23.	Narušování zákonnosti velkého rozsahu	MV
24.	Narušení funkčnosti poštovních služeb velkého rozsahu	MPO

V krizových plánech jsou následně podrobně rozpracovány postupy pro řešení krizových situací, jež byly analýzou ohrožení vyhodnoceny pro dané území, resp. objekt jako ohrožující.

2. KRIZOVÉ STAVY

Právním řádem jsou definovány tyto krizové stavy: stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav.

O tom, který z krizových stavů bude vyhlášen, je rozhodnuto na základě velikosti postiženého území, rozsahu postižení a druhu mimořádné události. Po vyhlášení krizového stavu vstupují do řešení dané krizové situace orgány krizového řízení. Tyto vzniklou krizovou situaci řeší s použitím krizových opatření, jež jsou stanoveny krizovým zákonem.

V případě, že se jedná o krizové situace, které nesouvisí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením, lze vyhlásit stav nebezpečí, nouzový stav a stav ohrožení státu. Jedná-li se o krizové situace, které souvisí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením, lze vyhlásit stav ohrožení státu a válečný stav (Obr. 1).

Hodnocení intenzity negativních faktorů je věcí individuálního posuzování, zejména s ohledem na rozsah ohroženého nebo zasaženého teritoria a charakter ohrožení. Lze říci, že rozsah krizové situace je legislativně deklarován vyhlášeným krizovým stavem – postiženo je území určité velikosti. Problémem spíše zůstává, jak prezentovat intenzitu působení negativních faktorů.

Obr. 1 Krizové situace a krizové stavy

Stav nebezpečí

Stav nebezpečí je vyhlášen hejtmanem kraje pro území kraje nebo jeho část a to jako bezodkladné opatření, jsou-li ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek IZS nebo subjektů kritické infrastruktury. Doba trvání stavu nebezpečí je omezena na 30 dnů (lze prodloužit jen se souhlasem vlády).

Nouzový stav

Nouzový stav vyhláší vláda ČR pro celý stát nebo omezené území v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Doba trvání nouzového stavu je stejně jako u stavu nebezpečí omezena na 30 dnů (lze prodloužit jen se souhlasem poslanecké sněmovny).

Stav ohrožení státu

Stav ohrožení státu vyhláší parlament na návrh vlády ČR pro celý stát nebo omezené území v případech, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. Doba trvání v tomto případě není nijak omezena.

Válečný stav

Válečný stav vyhláší parlament pro celý stát v případě napadení ČR nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Doba trvání není také nijak omezena.

Podrobnější informace ke krizovým stavům jsou uvedeny v Tabulce 2.

Tabulka 2 Přehled krizových stavů

	STAV NEBEZPEČÍ	NOUZOVÝ STAV	STAV OHROŽENÍ STÁTU	VÁLEČNÝ STAV
právní předpis	§ 3 z. č. 240/2000 Sb.	čl. 5 ústavního z. č. 110/1998 Sb.	čl. 7 ústavního z. č. 110/1998 Sb.	čl. 43 ústavního z. č. 1/1993 Sb.
důvod	<ul style="list-style-type: none"> - jako bezodkladné opatření, jsou-li ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek IZS nebo subjektů kritické infrastruktury; - vyhláší se jen s uvedením důvodů a na nezbytně nutnou dobu 	<ul style="list-style-type: none"> - v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost - vyhláší se jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území 	je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy	v případě napadení ČR nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.
kdo vyhláší	hejtman kraje (primátor hl. m.) - neprodleně informuje vládu, MV, sousední kraje a pokud mohou být krizovou situací dotčeny, též další kraje	<ul style="list-style-type: none"> - vláda ČR (předseda vlády, je-li nebezpečí z prodlení; jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší) - vláda o vyhlášení NS neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit 	parlament na návrh vlády	parlament
území	celé území kraje nebo jeho část	celý stát, omezené území státu	celý stát, omezené území státu	celý stát
doba trvání	nejvýše 30 dnů (prodloužení jen se souhlasem vlády)	nejvýše 30 dnů (prodloužení jen se souhlasem poslanecké sněmovny)	není omezena	není omezena
účinnost	okamžikem, který se stanoví v rozhodnutí o vyhlášení SN	okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví	okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví	okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví
způsob	ve Věstníku právních předpisů kraje	stejně jako zákon	stejně jako zákon	stejně jako zákon

	STAV NEBEZPEČÍ	NOUZOVÝ STAV	STAV OHROŽENÍ STÁTU	VÁLEČNÝ STAV
vyhlášení				
zveřejnění	na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde byl SN vyhlášen, zveřejnění také dalšími způsoby - prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu	v hromadných sdělovacích prostředcích	v hromadných sdělovacích prostředcích	v hromadných sdělovacích prostředcích
ukončení	<ul style="list-style-type: none"> - uplynutím doby, na kterou byl SN vyhlášen, pokud hejtmán nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby; - vláda jej zruší též, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení 	uplynutím doby, na kterou byl NS vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby	---	---
další	<ul style="list-style-type: none"> - rozhodnutí o vyhlášení SN musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah; - změna krizových opatření musí být rovněž vyhlášena - nelze vyhlásit z důvodu stávký vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů 	<ul style="list-style-type: none"> - současně s vyhlášením NS musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají - nelze vyhlásit z důvodu stávký vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů 	k přijetí usnesení o vyhlášení SOS je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů	k přijetí usnesení o vyhlášení VS je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů

3. KRIZOVÁ OPATŘENÍ

V případech, kdy nelze běžnou činností složek IZS, orgánů veřejné správy a právnických a podnikajících fyzických osob reagovat na vzniklou MU nebo zajistit odstranění následků MU, se používají tzv. krizová opatření. Krizová opatření lze vyhlásit pouze při krizovém stavu a na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu. Může je vyhlásit vláda nebo hejtman a to pouze taková, která jsou stanovena krizovým zákonem (viz níže).

Pojem: Krizovým opatřením se rozumí organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob.

3.1. Krizová opatření nařizovaná vládou ČR

Vláda ČR je oprávněna při nouzovém stavu naříditi tato krizová opatření:

- evakuaci osob a majetku z vymezeného území,
- zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezených místech nebo území,
- ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky (povinnost lze uložit pouze tehdy, pokud nelze tyto činnosti a věci zajistit smluvně, subjekt plnění klade zjevně finančně a časově nevýhodné podmínky nebo plnění odmítne a přitom hrozí nebezpečí z prodlení),
- bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb anebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení vyplývajícího z krizové situace.

Vláda ČR je v době trvání nouzového stavu dále oprávněna:

- naříditi povinné hlášení přechodné změny pobytu, osob, kterou se rozumí opuštění místa trvalého pobytu osoby, k němuž je hlášena v místě, ze kterého byla organizovaně evakuována nebo které o své vůli opustila z důvodu ohrožení svého života nebo zdraví, pokud tato změna pobytu bude delší než 3 dny,
- přijmout opatření k ochraně státních hranic, k pobytu cizinců nebo osob bez státní příslušnosti, v oblasti zbraní, výbušnin, nebezpečných chemických látek a přípravků, jaderných zařízení a zdrojů ionizujícího záření,
- naříditi přemístění osob ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody do jiné věznice nebo vyloučit volný pohyb těchto osob mimo věznici,
- naříditi nasazení vojáků v činné službě a jednotek PO k provádění krizových opatření,
- naříditi vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- naříditi přednostní zásobování
 - dětských, zdravotnických nebo sociálních zařízení,
 - ozbrojených sil, bezpečnostních sborů a složek integrovaného záchranného systému, pokud se podílejí na plnění krizových opatření,
 - prvku kritické infrastruktury, a to v nezbytném rozsahu,
- zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče), kterými se rozumí dávky nemocenského pojištění, důchodového pojištění, důchodového zabezpečení, státní sociální podpory, dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky sociální péče, a o jejich výplatě.

Kromě výše uvedených krizových opatření může vláda ČR v době stavu ohrožení státu navíc nařídit:

- omezení vstupu na území ČR osobám, které nejsou občany ČR,
- omezení držení a nošení střelných zbraní a střeliva,
- zvýšenou kontrolní činnost na úseku zabezpečení skladovaných střelných zbraní, střeliva, munice, výbušnin, jaderných materiálů a zdrojů ionizujícího záření, nebezpečných chemických látek, biologických agens a geneticky modifikovaných organismů.

3.2. Krizová opatření nařizovaná hejtmanem

Hejtman je za stavu nebezpečí oprávněn nařídit tato krizová opatření:

- pracovní povinnost, pracovní výpomoc nebo poskytnutí věcného prostředku pro řešení krizové situace,
- bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb anebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení vyplývajícího z krizové situace,
- vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou za krizové situace vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- přednostní zásobování dětských, zdravotnických a sociálních zařízení a ozbrojených sil, bezpečnostních sborů nebo složek IZS, podílejících se na plnění krizových opatření, a v nezbytném rozsahu také prvků kritické infrastruktury,
- zabezpečení náhradního způsobu rozhodování o dávkách sociální péče a jejich výplatě,
- hlášení přechodné změny pobytu osob,
- evakuaci obyvatelstva,
- zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezeném místě nebo území.

3.3. Podrobnější rozpracování některých krizových opatření

3.3.1. *Vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci*

Pracovní povinnost může být nařízena fyzickým osobám. Ty jsou pak povinny vykonávat po nezbytně nutnou dobu určené práce, které jsou nutné pro řešení krizové situace (například stavět protipovodňové hráze). Tyto práce jsou fyzické osoby povinny provádět v místě, které určí orgán krizového řízení.

Pracovní povinnost je v době nouzového stavu a stavu ohrožení státu uložena fyzické osobě hejtmanem kraje formou pracovního příkazu, který musí obsahovat jméno (popřípadě jména), příjmení, datum narození a bydliště, den a místo nástupu pracovní povinnosti, druh práce, předpokládanou délku plnění povinnosti, poučení a označení orgánu, který pracovní příkaz vydal.

Pokud je nutné, aby se fyzické osoby podílely na jednorázových a mimořádných úkolech nezbytných pro řešení krizové situace (např. pomoc při evakuaci), mohou je orgány krizového řízení vyzvat k **pracovní výpomoci**. Tu jsou fyzické osoby povinny vykonávat v místě, které určí orgán krizového řízení. Po skončení pracovní výpomoci vydá ten, kdo v době krizového stavu uložil fyzické osobě tuto povinnost, potvrzení. Potvrzení obsahuje jméno (popřípadě jména), příjmení, datum narození a bydliště, den zahájení a ukončení

pracovní výpomoci, počet odpracovaných hodin, druh a místo práce, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

V případě, že fyzická osoba není schopna ze zdravotních důvodů uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc konat, doloží tuto skutečnost lékařským posudkem, který vystaví poskytovatel zdravotních služeb určený orgánem, jenž vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc. Tento poskytovatel je povinen přednostně provést lékařskou prohlídku příslušné fyzické osoby a posoudit zdravotní způsobilost osoby k předpokládané práci. Úhrada nákladů vynaložených na provedení prohlídky bude vyúčtována k tíži orgánu, který vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc.

Výkon uložené pracovní povinnosti a pracovní výpomoci se považuje za jiný úkon v obecném zájmu.

3.3.2. Poskytnutí věcného prostředku

Věcným prostředkem je movitá nebo nemovitá věc nebo poskytovaná služba, pokud tuto věc nebo službu lze využít při řešení krizové situace.

Povinnost poskytnout věcný prostředek při krizových stavech ukládá fyzickým osobám, právnickým a podnikajícím fyzickým osobám hejtman. Při nebezpečí z prodlení je oprávněn tuto povinnost uložit také starosta, který o uložení povinnosti následně informuje hejtmana. Hejtman nebo starosta, který uložil povinnost poskytnout věcný prostředek, zabezpečí jeho vrácení tomu, jenž věcný prostředek poskytl, a současně mu vydá potvrzení o využití tohoto prostředku.

Potvrzení obsahuje zejména údaje o uživateli, popřípadě vlastníkovvi věcného prostředku, nezbytné identifikační údaje věcného prostředku, datum a hodinu poskytnutí a vrácení věcného prostředku, stav opotřebení a poškození, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

3.3.3. Povinné hlášení přechodné změny pobytu osob

Při vyhlášení tohoto krizového opatření je fyzická osoba povinna se hlásit v obci, v jejímž správním obvodu bude pobývat, přechodnou změnu pobytu na základě povinného hlášení. Přechodnou změnou pobytu se rozumí opuštění místa trvalého pobytu, k němuž je fyzická osoba hlášena v místě, ze kterého byla organizovaně evakuována nebo které o své vůli opustila z důvodu ohrožení svého života nebo zdraví. Změna pobytu musí být ale delší než tři dny. Stěžejní roli zde má především obecní úřad obce, který evakuované osoby eviduje.

Tip: Pravidla vedení evidence údajů o přechodných změnách pobytu osob za krizových stavů jsou stanoveny směrnicí Ministerstva vnitra a pomůckou krizového řízení; oba dokumenty vč. názorné prezentace naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/smernice-mv-a-pomucka-krizoveho-rizeni-k-vedeni-evidence-o>.

3.3.4. Evakuace

Evakuací se zabezpečuje přemístění osob, zvířat a materiálu z míst ohrožených krizovou situací do míst, která zajišťují pro evakuované obyvatelstvo nouzové ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění. Evakuace se vztahuje na všechny osoby v místech, kde je vyhlášena, s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost. Evakuaci koordinují orgány krizového řízení.

Tip: Postupy k zabezpečení evakuace jsou uvedeny v dokumentu „Zásady provádění evakuace v Jihomoravském kraji“; tento dokument naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/zasady-provadeni-evakuace-v-jihomoravskem-kraji-2014>.

3.4. Role starosty obce při zajišťování provedení krizových opatření za krizových stavů

Při vyhlášení nouzového stavu nebo stavu nebezpečí zajišťuje starosta obce provedení krizových opatření v podmínkách obce. Je-li k tomuto účelu nutné vydat nařízení obce, nabývá nařízení obce účinnosti okamžikem jeho vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Nařízení obce se zveřejní též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu. Stejný postup se použije při vyhlásování změn obsahu již vydaného nařízení obce.

Náklady vynaložené na provedení krizových opatření stanovených obcí uhrazuje obec z obecního rozpočtu.

Tip: V Jihomoravském kraji je připraven obcím na úhradu nákladů spojených s řešením krizové situace finančně přispět kraj.

KAPITOLA O-22

kpt. Ing. Dana Menšíková, HZS JMK (dana.mensikova@firebrno.cz)

KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

Krizovým plánováním se rozumí ucelený soubor postupů, metod a opatření, které věcně příslušné orgány a určené subjekty užívají při předcházení, přípravě a odezvě na činnosti v krizových situacích. Výstupem krizového plánování je pak krizový plán, resp. plán krizové připravenosti.

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon) a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení §27 odst. 8 a §28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 281/2001 Sb. kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Metodika zpracování krizových plánů podle § 15 až 16 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů (MV-76085-1/PO-OKR-2011)
- Metodika zpracování plánů krizové připravenosti podle § 17 až 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů (MV-140690-1/PO-PKR-2011)

Tip: Metodiku zpracování krizových plánů naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/metodika-zpracovani-krizovych-planu>.

Tip: Metodiku zpracování plánů krizové připravenosti naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/metodika-zpracovani-planu-krizove-pripravenosti>.

Tip: Vzor plánu krizové připravenosti naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/plan-krizove-pripravenosti>.

2. KRIZOVÉ PLÁNY

Krizový plán je základním plánovacím dokumentem obsahujícím souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací. Jeho účelem je vytvořit podmínky pro zajištění připravenosti na krizové situace a jejich řešení pro orgány krizového řízení a další dotčené subjekty.

V rámci krizového plánování je potřeba nejprve definovat hrozby a míry rizika (zjistíme, co nás ohrožuje a pravděpodobnost výskytu na daném území), rozsah ohrožení (jak velké území může být zasaženo, kolik lidí je ohroženo, vliv na životní prostředí, majetek, atd.) a disponibilní síly a prostředky (přehled sil a prostředků, které mohou být využity k řešení krizové situace). Dále je třeba identifikovat čas potřebný na přípravu a provedení opatření k eliminaci hrozby a v závěrečné fázi stanovit postupy řešení a příslušných opatření k řešení vzniklé krizové situace.

HZS kraje je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat údaje o:

- kapacitách zdravotnických, ubytovacích a stravovacích zařízení,
- předmětu a rozsahu činnosti PaPFO v oblasti výroby a služeb, výrobních programech a výrobních kapacitách, rozsahu zásob surovin, polotovarů a hotových výrobků, počtech zaměstnanců a jejich kvalifikaci,
- počtech zaměstnanců ve výrobních provozech a počtech osob bydlících v místech předpokládané evakuace,
- množství, složení a umístění vyráběných, používaných nebo skladovaných nebezpečných látek,
- množství zadržené vody ve vodních nádržích,
- počtech a typech dopravních, mechanizačních a výrobních prostředků ve vlastnictví právnických nebo fyzických osob a druzích vyrobené nebo zachycené přírodní energie,
- uspořádání vnitřních prostorů výrobních objektů, popřípadě jiných objektů důležitých pro řešení krizových situací, vodovodech, kanalizacích, produktovodech a energetických sítích,
- stavbách určených k ochraně obyvatelstva při krizových situacích, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů,
- výměrách pěstovaných zemědělských plodin a druhu a počtu zemědělských zvířat chovaných právnickými nebo fyzickými osobami,

pokud tyto údaje jsou nezbytné pro zpracování krizových plánů pro přípravu a řešení krizových situací. Tyto údaje pak předává MV, hejtmanovi a starostovi ORP na jejich vyžádání.

Obdobně postupuje také Ministerstvo vnitra, které výše uvedené údaje předává ministerstvům a jiným ústředním správním úřadům, opět ale na základě jejich žádosti.

2.1. Zpracovatelé krizového plánu

Krizové plány se mohou dělit na tzv. „**objektové**“ (krizový plán ministerstev a jiných ústředních správních úřadů, krizový plán České národní banky a krizový plán jiného státního orgánu - Kancelář Poslanecké sněmovny, Kancelář Senátu, Kancelář prezidenta republiky, Nejvyšší kontrolní úřad, Úřad pro zahraniční styky a informace a Bezpečnostní informační služba) a na tzv. „**územní**“, které se zpracovávají pro konkrétní území (krizový plán kraje a krizový plán ORP). Přehled krizových plánů podle platné legislativy je uveden v Tabulce 1.

Tabulka 1 Přehled krizových plánů

typ	úroveň	krizový plán		zpracovává	schvaluje
„OBJ“	stát	KP ministerstev a jiných ústředních správních úřadů (ÚSÚ)		ministerstvo, jiný ÚSÚ	ministr, vedoucí jiného ÚSÚ
		KP České národní banky (ČNB)		ČNB	guvernér ČNB
		KP jiného státního orgánu	KP Kanceláře Poslanecké sněmovny (PS)	Kancelář PS	vedoucí kanceláře PS
			KP Kanceláře Senátu	Kancelář	vedoucí kanceláře

typ	úroveň	krizový plán	zpracovává	schvaluje
			Senátu	Senátu
		KP Kanceláře prezidenta republiky (PR)	Kancelář PR	vedoucí kanceláře PR
		KP Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ)	NKÚ	prezident NKÚ
		KP Úřadu pro zahraniční styky a informace (ÚZSI)	ÚZSI	ředitel ÚZSI
		KP Bezpečnostní informační služby (BIS)	BIS	ředitel BIS
„ÚZE“	kraj	KP kraje	HZS kraje	hejtman kraje
	ORP	KP ORP	HZS kraje	starosta ORP

2.2. Struktura krizového plánu

Krizový plán se člení na část základní, operativní a pomocnou. Obsah krizového plánu podle platné legislativy je uveden v Tabulce 2 (zaměřeno zejména na krizový plán kraje a krizový plán obce s rozšířenou působností).

Tabulka 2 Obsah krizového plánu

KRIZOVÝ PLÁN	
ZÁKLADNÍ Č.	<ul style="list-style-type: none"> - charakteristika organizace krizového řízení - přehled možných zdrojů rizik a analýzy ohrožení - přehled právnických osob a podnikajících fyzických osob, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu - přehled prvků KI a EKI nacházejících se na území kraje * - přehled prvků KI a EKI nacházejících se ve správním obvodu ORP **
OPERATIVNÍ Č.	<ul style="list-style-type: none"> - přehled krizových opatření a způsob zajištění jejich provedení - plán nezbytných dodávek - způsob plnění regulačních opatření - přehled spojení na subjekty podílející se na připravenosti na KS a jejich řešení - rozpracování typových plánů na postupy pro řešení konkrétních druhů hrozcích krizových situací identifikovaných v analýze ohrožení - přehled plánů zpracovávaných podle zvláštních právních předpisů (<i>např. dle vodního zákona, zákona o PZH, atd.</i>) využitelných při řešení krizových situací
POMOCNÁ Č.	<ul style="list-style-type: none"> - přehled právních předpisů využitelných při přípravě na KS a jejich řešení - zásady manipulace s krizovým plánem - geografické podklady - další dokumenty související s připraveností na KS a jejich řešením - vzor rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí *
* jen v krizovém plánu kraje	
** jen v krizovém plánu obce s rozšířenou působností	

2.3. Způsob zpracování krizového plánu kraje a krizového plánu ORP

HZS kraje před zpracováním krizového plánu kraje a krizového plánu ORP předloží k projednání v příslušné bezpečnostní radě:

- zaměření a rozsah krizového plánu,
- určení osoby odpovědné za koordinaci zpracování krizového plánu,
- návrh rozdělení odpovědnosti za zpracování podkladů pro dílčí části krizového plánu a harmonogram jeho zpracování,
- rozsah spolupráce s dalšími subjekty, které se na zpracování krizového plánu podílejí,
- termín projednání krizového plánu v příslušné bezpečnostní radě,
- pravidla manipulace s krizovým plánem při jeho zpracování,
- termíny průběžných kontrol a termín zpracování krizového plánu.

Samotnému procesu zpracování krizových plánů předchází analýza hrozeb, které mohou způsobit vznik krizové situace. Po zpracování krizového plánu je tento dokument předložen v příslušné bezpečnostní radě a následně podepsán hejtmanem kraje (v případě krizového plánu kraje) nebo starostou ORP (v případě krizového plánu ORP).

Krizový plán je zpravidla veden v jednom listinném vyhotovení a v elektronické podobě. O tom, kde je krizový plán uložen, ať už v listinné podobě nebo elektronické, rozhoduje zpracovatel krizového plánu. Zpracovatel rovněž rozhoduje o tom, kdo je oprávněn se s krizovým plánem seznamovat a v jakém rozsahu a zda je tento dokument označen buď nějakým stupněm utajení podle zvláštního právního předpisu nebo jako „zvláštní skutečnost“.

Souhrnná aktualizace krizových plánů se provádí ve čtyřletých cyklech od jejich schválení. Dojde-li ke změně, která má dopad na obsah krizového plánu, provádí se jeho aktualizace bezodkladně.

Tip: Krizové plány obcí s rozšířenou působností a Krizový plán Jihomoravského kraje naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v sekci „Plány krizové“ (je nutné se přihlásit).

3. PLÁNY KRIZOVÉ PŘIPRAVENOSTI

Vedle krizových plánů jsou v krizovém plánování rozlišovány také plány krizové připravenosti. Tyto plány jsou povinny zpracovat:

- právnické nebo podnikající fyzické osoby, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu,
- územní správní úřady uvedené v krizovém plánu,
- určená vzdělávací zařízení, která vykonávají péči o žáky v případě, kdy je vyhlášen krizový stav a nemohou toto vykonávat zákonní zástupci,
- subjekty kritické infrastruktury za účelem ochrany prvku kritické infrastruktury.

Tip: Konkrétní přehled subjektů, které zpracovávají plán krizové připravenosti, naleznete v krizových plánech obcí s rozšířenou působností a v Krizovém plánu Jihomoravského kraje na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v sekci „Plány krizové“ (je nutné se přihlásit).

Plán krizové připravenosti se skládá stejně jako krizový plán ze základní části, operativní části a pomocné části. Podrobné náležitosti stanovuje NV. č. 462/2000 Sb.

4. ORGÁNY OBCE A KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

Orgány obce nemají dle krizového zákona povinnost zpracovat plán k přípravě na krizové situace a jejich řešení (krizový plán, plán krizové připravenosti). Mohou si však za tímto účelem zpracovat „**Plán odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události**“, který je využitelný rovněž při krizových situacích. Metodickou pomoc při jeho zpracování poskytuje HZS JMK nebo pracovník krizového řízení příslušné obce s rozšířenou působností, v jejímž správním obvodu se daná obec nachází. Podrobněji o plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události viz kap. [K-05 Příprava a odezva orgánů obce na mimořádné události a krizové situace](#).

Tip: Vzor plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/plan-odezvy-obce-na-mu>.

Jednou z povinností starosty obce je plnit úkoly stanovené starostou obce s rozšířenou působností a orgány krizového řízení při přípravě na krizové situace a při jejich řešení a úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu příslušné obce s rozšířenou působností. Starosta obce dále zajišťuje při vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu provedení stanovených krizových opatření v podmínkách obce.

Obecní úřad má povinnost poskytovat příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu obce s rozšířenou působností a dále plnit úkoly stanovené tímto plánem, ať již při přípravě na krizové situace, tak při jejich řešení.

Z těchto důvodů HZS JMK doporučuje orgánům obce seznámit se s krizovým plánem příslušné obce s rozšířenou působností, v jejímž správním obvodu se daná obec nachází, a také s Krizovým plánem Jihomoravského kraje.

Tip: Krizové plány obcí s rozšířenou působností a Krizový plán Jihomoravského kraje naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v sekci „Plány krizové“ (je nutné se přihlásit).

KAPITOLA O-23

Mgr. Aneta Valoušková, KrÚ JMK (valouskova.aneta@kr-jihomoravsky.cz)

HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

Přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy (dále i „HOPKS“) organizují správní úřady v rozsahu stanoveném platnými právními předpisy.

V oblasti HOPKS se jedná zejména o tyto právní předpisy:

- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších zákonů,
- zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR, ve znění pozdějších zákonů,
- zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších zákonů,
- vyhláška SSHR č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění HOPKS, ve znění pozdějších zákonů.

Činnosti a povinnosti správních úřadů dále upravují vydané metodiky Správy státních hmotných rezerv (dále i „SSHR“):

- Metodika plánování nezbytných dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy, vydaná SSHR roku 2013
- Metodika vyžadování věcných zdrojů za krizové situace, vydaná SSHR roku 2011
- Metodické pokyny pro přípravu a realizaci regulačních opatření v systému hospodářských opatření pro krizové stavy, vydané SSHR roku 2006

Tip: Metodiky Správy státních hmotných rezerv jsou dostupné na webových stránkách SSHR - <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/metodiky.aspx>.

2. ÚLOHA HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

Úlohou HOPKS je zabezpečit výroby, práce nebo služby, bez nichž nelze zajistit překonání krizových stavů (nezbytná dodávka), a tak pomoci vybraným cílovým skupinám, konkrétně:

- umožnit občanovi přežít krizový stav bez těžké újmy na zdraví,
- podporovat činnost ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních služeb a zdravotnické záchranné služby,
- podporovat výkon státní správy.

Systém HOPKS zahrnuje:

- systém nouzového hospodářství,
- systém hospodářské mobilizace,
- použití státních hmotných rezerv,
- výstavbu a údržbu infrastruktury,

- regulační opatření.

3. ZÁKLADNÍ POJMY

Nezbytná dodávka (dále i „ND“) je dodávka výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů. ND je určena pro uspokojení základních životních potřeb obyvatelstva, pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, hasičských záchranných sborů a havarijních služeb a pro podporu výkonu státní správy, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů. ND se rovněž rozumí i mobilizační dodávka. Prioritně jsou ND zajišťovány ze zdrojů dodavatelů nezbytných dodávek. Dalším zdrojem ND jsou předem vytvořené zásoby v rámci státních hmotných rezerv (pohotovostní zásoby, mobilizační rezervy), případně prostředky zajištěné v rámci mezinárodní spolupráce a humanitární pomoci.

Dodavatelem nezbytné dodávky (dále i „DND“) je fyzická osoba s trvalým pobytem nebo právnická osoba se sídlem na území ČR a organizační složka právnické osoby se sídlem v zahraničí podnikající na území ČR, která má jako předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět nezbytné dodávky nebo která je schopna dodat předmět nezbytné dodávky.

Pohotovostní zásoby (dále i „PZ“) jsou vybrané základní materiály a výrobky určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů, v systému nouzového hospodářství, které nelze zajistit obvyklým způsobem. Vytvářejí se na základě požadavků vyplývajících z krizových plánů ústředních správních úřadů.

Mobilizační rezervy pro krizové stavy jsou vybrané základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky, stroje a jiné majetkové hodnoty, určené pro zajišťování mobilizačních dodávek.

Zásoby pro humanitární pomoc jsou součástí státních hmotných rezerv. Jsou tvořeny vybranými základními materiály a výrobky určenými po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené krizovou situací.

4. PLÁN NEZBYTNÝCH DODÁVEK

Jedná se o samostatnou část krizového plánu zpracovávanou správním úřadem v systému nouzové hospodářství.

Zpracovatelem plánu nezbytných dodávek (dále i „PND“) jsou dle ustanovení § 6, 7, 8 zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, ve znění pozdějších předpisů, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady a ústřední správní úřady.

Účelem zpracování PND je stanovení potřeby ND pro řešení jednotlivých krizových situací a nalezení vhodných zdrojů ve vlastnictví podnikatelských subjektů nebo nutnosti vytvoření odpovídajícího zdroje v systému státních hmotných rezerv nebo uhrazení nákladů na uchování výrobních schopností.

Ke zpracování PND využívají povinné správní úřady informační systém **Argis**. Postup zpracování a obsah PND je dán vyhláškou č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, ve znění pozdějších předpisů.

Podle ustanovení § 7 odst. 2 písm. a) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, ve znění pozdějších předpisů, KrÚ koordinuje zpracování PND ORP. Koordinační úloha KrÚ vyplývá z jemu stanovené povinnosti poskytovat odbornou a metodickou pomoc obcím (§ 67 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích) při výkonu přenesené působnosti v oblasti HOPKS

KrÚ v rámci koordinace zpracování PND ORP zejména:

- sjednocuje postupy v oblasti zpracování a aktualizací PND ORP včetně stanovení potřeb ND s ohledem na specifické podmínky kraje,
- stanovuje v lichém roce dvouletého plánovacího cyklu věcných zdrojů termíny zpracování či aktualizací PND ORP,
- zpracovává seznam ND ve prospěch celého kraje (např. ND k zajištění provozuschopnosti silnic), jako podklad pro plánování ND obecními úřady ORP,
- rozhoduje o rozsahu a způsobu zajištění ND, které OÚ ORP nemůže v rámci svého správního obvodu zabezpečit prostřednictvím dodavatelů ND,
- uplatňuje u věcně příslušného ÚSÚ požadavek na zajištění ND, kterou nemůže ve správním obvodu kraje zabezpečit pomocí DND.

K tomu je potřebné zdůraznit, že PND ORP je samostatná část krizového plánu ORP a jeho zpracovatel je dle zákona suverénním subjektem, který za údaje v něm uvedené plně odpovídá.

Všechny PND se skládají z těchto částí:

1. Seznam požadovaných nezbytných dodávek
2. Seznam dodavatelů nezbytných dodávek
3. Seznam nezajištěných nezbytných dodávek

PND nejsou data uložená v IS Argis, ale vytisknuté nebo vypálené sestavy na CD, které jsou vloženy v příslušném krizovém plánu ORP / kraje.

5. REGULAČNÍ OPATŘENÍ V SYSTÉMU HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

Regulační opatření slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a dodávek služeb nebo k usměrnění spotřeby a dodávek v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné. Z toho plyne, že **regulační opatření jsou výjimečná opatření, která mohou být nařízena za krizového stavu jen v případě, že účinku s nimi spojeného nelze dosáhnout jinak a jen na nezbytně nutnou dobu.**

Z hlediska úrovně toho, kdo je oprávněn regulační opatření nařídit, jsou regulační opatření členěna do dvou základních skupin:

1. Regulační opatření vyhlášená vládou nebo guvernérem České národní banky

Vláda může nařídit regulační opatření za všech krizových stavů. Může přijímat i ta opatření, která jsou ve stavu nebezpečí vyhrazena hejtmanovi kraje nebo starostům ORP. Kromě toho může guvernér České národní banky za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu samostatně rozhodnout o vyhlášení regulačních opatření v rozsahu stanoveném § 23 odst. 3 zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, ve znění pozdějších předpisů, formou sdělení ve Sbírce zákonů České republiky. Regulační opatření vyhlášená vládou nebo guvernérem České národní banky, budou realizována zejména při krizových situacích, které postihnou celé nebo převážnou část území České republiky nebo současně výrazně postihnou i území několika států.

2. Regulační opatření vyhlášená hejtmanem kraje, starostou obce s rozšířenou působností

Hejtman kraje a starosta obce s rozšířenou působností mohou nařídit regulační opatření za stavu nebezpečí, a to v rozsahu stanoveném § 21 zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, ve znění pozdějších předpisů.

Příklad regulačních opatření vyhlášeného hejtmánem

Příkladem regulačních opatření může být zajištění evakuace ohrožené oblasti. Počet evakuovaných osob může v extrémních případech přesáhnout několik tisíc. V těchto případech lze uvažovat vysoké procento samovolné evakuace, nicméně přepravní techniku bude nutné zabezpečovat na předpokládaný počet evakuovaných osob.

Přepravní společnost je schopna zajistit nárazovou přepravu tak vysokého počtu osob autobusy ve svém majetku pouze za předpokladu, že zruší pravidelné autobusové linky. Toto však může učinit pouze ze zákonných důvodů.

V tomto případě lze využít ustanovení zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních. Za stavu nebezpečí může krajský hejtmán přijmout regulační opatření, kterými se mění způsob řízení a organizace dopravy.

6. VYŽADOVÁNÍ VĚCNÝCH ZDROJŮ ZA KRIZOVÉ SITUACE

Vyžadování věcných zdrojů za krizové situace je upraveno v „Metodice pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace“, vydané SSHR v roce 2011. Tato metodika stanovuje jednotný postup orgánů krizového řízení při vyžadování věcných zdrojů za krizové situace. Základní pravidla přitom vycházejí ze zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy.

Pro koordinaci a podporu procesů při uplatňování a řešení požadavků na věcné zdroje za krizové situace je vytvořen, jako základní nástroj informační podpory procesu vyžadování věcných zdrojů, **IS Krizkom**, jehož provozování je začleněno do systému informační podpory komunikace mezi orgány krizového řízení.

Pozor!

Orgány územních samosprávných celků při uplatňování požadavků postupují následovně:

1. **Obce nebo krizové štáby obcí**, jsou-li zřízeny, své požadavky na zajištění věcných zdrojů uplatňují výhradně u krizových štábů ORP, pod které z hlediska správního členění spadají, ne však prostřednictvím IS Krizkom, ale jinými prostředky (e-mail, fax, kurýr). V případě nebezpečí z prodlení je starosta obce v souladu s ustanovením § 29 odst. 5 krizového zákona oprávněn uložit povinnost poskytnout věcný prostředek právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, která má bydliště, sídlo, místo podnikání nebo sídlo organizační složky podniku ve správním obvodu této obce.

Tip: Mějte kontakt na starostu příslušné ORP a pracovníka, který na příslušném OÚ ORP zpracovává problematiku HOPKS a zabezpečuje vyžadování věcných zdrojů za krizové situace = zjednodušení postupu při vyžadování věcných zdrojů za krizové situace.

2. Krizové štáby ORP uplatňují požadavky na zajištění věcných zdrojů, které nelze zajistit v jejich správních obvodech, výhradně u krizového štábu příslušného kraje. Požadavek ORP je sumarizací požadavků všech obcí jejího správního obvodu a vlastních požadavků, které nebylo možné pokrýt v rozsahu správního obvodu ORP. Základní způsob komunikace při vyžadování věcných zdrojů za krizové situace je realizován cestou IS Krizkom, který je dostupný prostřednictvím informačního webu na adrese www.krizkom.cz.

Tip: Na každé ORP doporučujeme mít minimálně 2 pracovníky, kteří budou znát systém vyžadování věcných zdrojů za krizové situace a ovládat práci s IS Krizkom.

3. Krizové štáby krajů po vyhodnocení uplatňují požadavky na zajištění věcných zdrojů, které nemohou zabezpečit v rámci správního obvodu kraje, u Ústředního krizového štábu (dále i „ÚKŠ“) nebo u SSHR, pokud ÚKŠ není aktivován.

Za poskytnutí věcného prostředku náleží právnické nebo fyzické osobě peněžní náhrada. Peněžní náhradu je v souladu s ustanovením § 35 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů povinen vyplatit orgán krizového řízení, který o uložení povinnosti rozhodl.

7. MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ

Podle ustanovení § 20 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, hejtman a starosta obce s rozšířenou působností vyžadují pomoc podle poplachového plánu integrovaného záchranného systému kraje. Tuto i další pomoc vyžadují prostřednictvím příslušného operačního a informačního střediska IZS. Velitel zásahu vyžaduje pomoc přímo u velitelů a vedoucích složek IZS na místě zásahu, v ostatních případech vyžaduje pomoc prostřednictvím místně příslušného operačního a informačního střediska IZS. Hejtman je oprávněn vyžadovat pomoc z příslušného územního celku sousedního státu a připravovat její využití pro provádění záchranných a likvidačních prací, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak. Starosta obce při výzvě k poskytnutí věcné pomoci postupuje při evidenci poskytnutého věcného prostředku podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů. Jde-li o poskytnutí věcné pomoci na základě výzvy velitele zásahu, zaznamenává velitel zásahu tuto skutečnost do dokumentace o vedení zásahu. Obsah záznamu tvoří údaje o osobě, která věcný prostředek poskytla, identifikační údaje tohoto prostředku a údaje o době a účelu využití vyžádaného prostředku.

Za stavu nebezpečí může hejtman nebo starosta ORP podle § 21 zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, ve znění pozdějších předpisů v území, pro které byl vyhlášen stav nebezpečí, uložit právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, mající bydliště, sídlo, místo podnikání nebo sídlo organizační složky podniku v příslušném územním obvodu, povinnost:

- a) dodávat výrobky, práce nebo služby, které jsou předmětem jejich činnosti nebo podnikání, a to v přiměřeném množství,
- b) skladovat ve svých prostorách materiál určený pro překonání stavu nebezpečí a odstranění jeho následků nebo toto skladování strpět,
- c) přemístit dopravní a mechanizační prostředky, jakož i výrobní nebo provozní prostředky movité povahy a zásoby na určené místo.

K poskytnutí věcné nebo osobní pomoci nelze vyzvat fyzické osoby, které požívají výsady a imunity podle mezinárodního práva.

Od osobní pomoci jsou osvobozeny:

- osoby ve věku do 18 let a od 62 let,
- osoby zdravotně nezpůsobilé k výkonu požadovaných činností,
- plně invalidní osoby,
- poslanci a senátoři Parlamentu ČR a členové vlády,
- a dále osoby, které by tím vystavily vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké.

Starosta obce, který při nebezpečí z prodlení uložil povinnost právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě poskytnout věcný prostředek:

- informuje hejtmana o uložení této povinnosti,
- zabezpečí jeho vrácení tomu, kdo věcný prostředek poskytl,
- vydá potvrzení o využití tohoto prostředku.

Potvrzení obsahuje:

- údaje o uživateli popř. vlastníkovi věcného prostředku,
- nezbytné identifikační údaje věcného prostředku,
- datum a hodinu poskytnutí a vrácení věcného prostředku,
- stav opotřebení a poškození,
- poučení o náhradě,
- označení orgánu (starosty), který potvrzení vydal.

Za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné nebo osobní pomoci náleží právnícké nebo fyzické osobě peněžní náhrada.

V případě řešení mimořádné události v rovině zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, se využije ustanovení § 29 tohoto zákona. V tomto případě náhradu poskytuje krajský úřad, v jehož územním obvodu byla pomoc poskytována. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení záchranných nebo likvidačních prací.

V případě řešení krizové situace v rovině zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů, se postupuje dle ustanovení § 35 tohoto zákona. V tom případě je peněžní náhradu povinen vyplatit orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo uložení povinnosti rozhodl. Peněžní náhradu lze poskytnout po vzájemné dohodě též za poskytnutí dobrovolné pomoci. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení nebo zrušení krizového stavu, v jehož důsledku vznikl nárok na peněžní náhradu.

KAPITOLA O-24

por. Mgr. Martina Koubová, HZS JMK (martina.koubova@firebrno.cz)

OCHRANA OBYVATELSTVA

Pojem: Ochrana obyvatelstva je definovaná v zákoně č. 239/2000 Sb., o IZS jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

Ochrana obyvatelstva (dále i „OOB“) je však širokou „multiresortní“ disciplínou, kterou není možné vysvětlovat a řešit pouze takto (jen jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva, ve vazbě na Ženevské úmluvy). Je třeba ji brát jako soubor činností a úkolů odpovědných orgánů veřejné správy, právnických a podnikajících fyzických osob a také občanů, které vedou k zabezpečení ochrany života, zdraví, majetku a životního prostředí, v souladu s platnými právními předpisy.

V současnosti je pojem OOB dle nové Koncepce ochrany obyvatelstva do r. 2020 s výhledem do r. 2030 (dále i „Koncepce“) definován úžeji a přesněji.

Je to z toho důvodu, že nebezpečí, které ohrožuje lidstvo (zprvu živelní katastrofy, sociální, náboženské i etnické střety přerůstající ve válečné konflikty, dále přibýly průmyslové havárie a nové technologie např. jaderná energie, genová manipulace, nanotechnologie či informační technologie) znamená s postupující globalizací zvyšující se ohrožení pro společnost. Roste snaha o maximální zisk bez ohledu na udržitelný rozvoj území. Spolu s globalizací se zvyšuje i hrozba terorizmu.

Cílem státu je bezpečnost. Snaha je tedy realizovat opatření, která budou snižovat nebezpečí a jejich následky. Ochranu obyvatelstva můžeme vnímat jako jeden ze základních pilířů celého systému bezpečnosti státu. Principem je zajištění bezpečnosti jednotlivce a zabezpečení funkce společnosti (tj. funkčnost orgánů státní správy a samosprávy, PaPFO, procesy a nástroje k posilování bezpečnosti a ochrany obyvatelstva).

Pojem: Nová Koncepce tedy pojímá ochranu obyvatelstva jako plnění úkolů v oblasti plánování, organizování a výkonu činností za účelem předcházení vzniku, zajištění připravenosti na mimořádné události a krizové stavy a jejich řešení a dále také jako plnění úkolů civilní obrany.

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

1.1. Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS

Tento zákon je stěžejní pro oblast ochrany obyvatelstva. Vymezuje pojem „ochrana obyvatelstva“.

Dále řeší postavení a úkoly orgánů územních samosprávných celků v této oblasti. Tyto jsou uvedeny v úvodních kapitolách obecné části.

V tomto zákoně je také uvedeno, že každá fyzická osoba, která pobývá na území ČR má právo na informace o opatřeních k zabezpečení ochrany obyvatelstva a na poskytnutí instruktaže a školení ke své činnosti při mimořádných událostech.

Fyzické osoby pak stejně jako právnické a podnikající fyzické osoby z hlediska OOB mají povinnost strpět umístění zařízení systému varování a vyzoomění na nemovitostech, které má ve vlastnictví, a umožnit k nim přístup hasičskému záchrannému sboru kraje nebo jím zmocněným osobám za účelem používání, kontroly, údržby a oprav.

Dále pak, pokud jsou výše uvedení vlastníky stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany, musí dbát při užívání těchto nemovitostí a veškerých

činnostech s tím spojených, aby nedošlo ke změně charakteru této stavby ve vztahu k jejímu účelu, a umožnit její využití pro potřeby civilní ochrany a přístup orgánům hasičského záchranného sboru nebo jimi zmocněným osobám do těchto objektů za účelem používání, kontroly, údržby a oprav.

Právnícké a podnikající fyzické osoby pokud provozují školská, sociální nebo obdobná zařízení nebo jsou poskytovateli zdravotních služeb, vytvořit podmínky pro výdej prostředků individuální ochrany a dalších ochranných prostředků.

1.2. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Vyhláška řeší tuto problematiku:

- postup při zřizování zařízení civilní ochrany a při odborné přípravě jejich personálu,
- způsob informování právníckých a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení,
- technické, provozní a organizační zabezpečení jednotného systému varování a vyzoomnění a způsob poskytování tísňových informací,
- způsob provádění evakuace a jejího všestranného zabezpečení,
- zásady postupu při poskytování úkrytů a způsob a rozsah kolektivní a individuální ochrany obyvatelstva,
- požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany.

1.3. Koncepce ochrany obyvatelstva

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 byla vydána usnesením vlády ČR č. 805 dne 23. října 2013.

Koncepce v širším pohledu stanoví další postup rozvoje významných oblastí ochrany obyvatelstva, jako je výchova a vzdělávání, síly, věcné zdroje, úkoly ochrany obyvatelstva, krizového řízení, věda a výzkum. Taktéž obsahuje základní úkoly pro realizaci stanovených priorit ochrany obyvatelstva na celé období její platnosti, včetně výhledu do roku 2030. Její součástí je i hodnocení stavu plnění úkolů "Aktualizovaného harmonogramu realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020".

2. VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA

V České republice je zaveden systém varování obyvatelstva, který pokrývá téměř 100% všech trvale osídlených oblastí naší země. Je tvořen převážně sirénami, ale také obecními rozhlasy, napojenými na dálkové ovládání nebo ovládanými ručně / místně. Některé sirény (elektronické) „umějí mluvit“, tj. po zaznění signálu je automaticky sdělena tísňová informace. Obdobně to platí i pro některé obecní rozhlas (plní funkci místních informačních systémů). Většina sirén je však staršího typu (rotační), pouze „houkají“ a po zaznění signálu není možné prostřednictvím sirény sdělit obyvatelům obce druh ohrožení. Proto je důležité umět rozlišovat jednotlivé druhy signálů.

Celý systém slouží k okamžitému varování obyvatelstva při ohrožení takového charakteru, kdy je nezbytné okamžité ukrytí nebo evakuace. V České republice od r. 2001 platí pouze **jeden varovný signál** „Všeobecná výstraha“, který sděluje, že „se něco děje“ a je třeba se rychle dostat na bezpečné místo a zjistit další informace.

2.1. Koncové prvky varování

Musí respektovat stanovené podmínky MV-GŘ HZS ČR + žádat o povolení začlenění do JSVV.

- Rotační sirény - elektromechanické (rozkmitání vzduchové masy rotací akustické části, poháněné elektrickým motorem - nepřetržitá závislost na dodávce el. proudu, dálkové, místní i kombinované ovládání).
- Elektronické sirény (fungují bez el. energie - akumulátory - cca 72 hod. od výpadku, signál je generován v tónovém generátoru řídicí jednotky nebo reprodukován z audio paměti zesílen a na zvuk přeměněn v elektroakustických měničích, řízena dálkově, místně + reprodukce verbální info - digitální paměť - vlastní zdroj modulace, vlastní mikrofon, připojení externího zdroje modulace).
- Místní informační systémy (signál je generován v tónovém generátoru nebo je reprodukován ze zvukových souborů řídicího počítače a na zvuk přeměněn v elektroakustických měničích).

Tip: Celkový přehled a umístění prvků varování lze najít v Havarijním plánu Jihomoravského kraje na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v části „Plány konkrétních činností“, „Plán varování“ (je nutno se přihlásit).

2.2. Druhy signálů

- **Všeobecná výstraha** - tento signál oznamuje hrozící nebezpečí a může zaznít kdykoli, v kteroukoli denní i noční dobu. Signál „Všeobecná výstraha“ je **kolísavý tón po dobu 140 sekund** a může zaznít 3x po sobě. U „mluvících“ sirén následuje informace o druhu ohrožení, např. „**Nebezpečí zátopové vlny**“, v každém případě ale příslušná tísňová informace zazní v nejbližší možné době po odeznění signálu zpravidla v obecním rozhlase, vysílají ji radiovozy policie / hasičů nebo také zazní v televizi a rozhlase.
- **Zkouška sirén** - zpravidla každou první středu v měsíci ve 12.00 hodin. Ověřuje se jím funkčnost systému a také slyšitelnost sirén. Nezazní-li siréna, je třeba tuto skutečnost nahlásit na příslušný obecní úřad nebo hasičům. Signál „Zkouška sirén“ je **nepřerušovaný tón sirény po dobu 140 sekund**. U „mluvících“ sirén a některých obecních rozhlasech je doplněn informací „**Zkouška sirén**“. Zkouška sirén není varovným signálem!
- **Požární poplach** - slouží pouze ke svolání jednotek požární ochrany k výjezdu na zásah. Signál „Požární poplach“ je **1x přerušovaný tón po dobu 60 sekund**, u elektronické sirény **napodobující zvuk trubky HÓ-ŘÍ, HÓ-ŘÍ**. Požární poplach také není varovným signálem!

Za zajištění varování osob v obci odpovídá starosta. Náhradní způsob varování zabezpečují orgány obcí po dohodě s místně příslušným pracovištěm HZS JMK a v případě provádění ZaLP v dohodě s velitelem zásahu. Varování obyvatelstva organizují také orgány krizového řízení, zejména příslušné krizové štáby.

Náhradní způsob varování obyvatelstva se zpravidla provádí za použití ručních sirén, zvonů, rozhlasových vozů, amplionů, spojkami, apod. podle místních podmínek a zvyklostí. Náhradní způsob varování musí být vždy doprovázen verbálním sdělením upřesňující informace.

2.3. Verbální informace a tísňové informování obyvatelstva

Verbální informace je cca 20 vteřinová informace - uvedena na počátku a ukončena gongem. Jsou uloženy v paměti elektronických sirén: zkouška sirén (proběhne / proběhla, anglicky, rusky, německy), všeobecná výstraha, nebezpečí zátopové vlny, chemická havárie, radiační havárie, konec poplachu, požární poplach.

Tísňovou informací se obyvatelstvu sdělují údaje o bezprostředním nebezpečí vzniku nebo již nastalé MU a údaje o opatřeních k OOB. Je to souhrn organizačních, technických a provozních opatření, která povedou k předání informací bezodkladně po zaznění varovného signálu o zdroji, povaze a rozsahu nebezpečí a nutných opatření k ochraně života, zdraví a majetku. K poskytování tísňové informace se využívá koncových prvků varování, které jsou vybaveny modulem pro vysílání hlasové informace, a všech hromadných informačních prostředků. Tísňová informace je předávána bezodkladně po vyhlášení varovného signálu.

Provozovatelé hromadných sdělovacích prostředků jsou ze zákona povinni odvysílat tísňové informace. Odvysílání tísňové informace v hromadných informačních prostředcích je oprávněno vyžádat KOPIS. V případě vzniku krizové situace jsou k tomu oprávněny i orgány krizového řízení. Základní informace o varování jsou také součástí doporučeného Plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události.

3. EVAKUACE OBYVATELSTVA

Evakuace patří mezi nejdůležitější opatření ochrany obyvatelstva v rámci tzv. „kolektivní ochrany“. Evakuaci se zabezpečuje v první řadě přemístění osob a ve druhé řadě přemístění zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí. Evakuace se provádí z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, která zajišťují:

- pro evakuované obyvatelstvo náhradní (i provizorní) ubytování a stravování,
- pro zvířata vhodné (provizorní) ustájení,
- pro věci dočasné uskladnění.

3.1. Kdo o evakuaci rozhoduje

O evakuaci je oprávněn rozhodnout:

- velitel zásahu (při provádění záchranných a likvidačních prací),
- zaměstnavatel v rámci své působnosti,
- starosta obce (v rámci území obce),
- starosta obce s rozšířenou působností (v rámci správního obvodu, je-li nutné evakuovat obyvatelstvo z více obcí), převzal-li koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- hejtman kraje (je-li nutné evakuovat obyvatelstvo z více správních obvodů obcí s rozšířenou působností), převzal-li koordinaci záchranných a likvidačních prací.

Tip: Další informace, postupy evakuace (checklisty pro velitele SDH, pro starosty) a doprovodnou dokumentaci týkající se evakuace (např. formulář k evidenci, informace pro obyvatelstvo o nařízení evakuaci, apod.) lze najít v doporučeném dokumentu „Zásady provádění evakuace v Jihomoravském kraji“ na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/zasady-provadeni-evakuace-v-jihomoravskem-kraji-2014>.

Evakuace se vztahuje na všechny osoby v místech ohrožených mimořádnou událostí s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost. Přednostně se plánuje pro následující skupiny obyvatelstva:

- děti do 15 let,
- pacienty ve zdravotnických zařízeních,
- osoby umístěné v sociálních zařízeních,
- osoby zdravotně postižené,
- doprovod osob uvedených v předchozích bodech.

Tip: Počty a místa evakuovaných z důvodu povodní, úniku nebezpečných chemických látek a úniku radioaktivních látek jsou uvedeny v Havarijním plánu JMK na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v části „C6. Plán evakuace“ (je nutno se přihlásit).

Z hlediska rozsahu se evakuace dělí na:

- **Evakuaci objektovou**, která zahrnuje evakuaci obyvatelstva jedné nebo malého počtu obytných budov, administrativně správních budov, technologických provozů nebo dalších objektů.
- **Evakuaci plošnou**, která zahrnuje evakuaci obyvatelstva části či celého urbanistického celku, případně většího územního prostoru.

Z hlediska doby trvání se evakuace dělí na:

- **Evakuaci krátkodobou**, kdy ohrožení nevyžaduje dlouhodobé opuštění domova. Pro evakuované osoby není zabezpečováno náhradní ubytování. Opatření k zajištění nouzového přežití obyvatelstva nejsou prováděna nebo jsou prováděna v omezeném rozsahu (např. teplé nápoje, deky).
- **Evakuaci dlouhodobou**, kdy ohrožení vyžaduje dlouhodobý, více než 24 hodinový pobyt mimo domov. Pro evakuované osoby, postižené ztrátou trvalého bydliště v evakuační zóně, které nemají možnost vlastního náhradního ubytování (např. na chatě, chalupě nebo u příbuzných), je zabezpečováno přechodné náhradní (nouzové) ubytování a jsou v potřebném rozsahu prováděna opatření k zajištění nouzového přežití obyvatelstva.

V závislosti na zvolené variantě řešení ohrožení se evakuace dělí na:

- **Evakuaci přímou**, prováděnou bez předchozího ukrytí evakuovaných osob.
- **Evakuaci s ukrytím**, prováděnou po předchozím ukrytí evakuovaných osob a po snížení stupně prvotního ohrožení.

Z hlediska způsobu realizace se evakuace dělí na:

- **Evakuaci samovolnou**, kdy proces evakuace není řízen a obyvatelstvo v potřebě úniku před nebezpečím jedná dle vlastního uvážení (vesměs za využití vlastních vozidel). Nelze jí zabránit. Je však nutné vyvinout maximální úsilí řídicích orgánů k získání kontroly nad jejím průběhem.
- **Evakuaci řízenou**, kdy proces evakuace je řízen orgány pro řízení evakuace od jejího vyhlášení. Evakuované osoby se přemísťují po předem stanovených trasách organizovaně pěšky, s využitím vlastních dopravních prostředků nebo s využitím zajištěných prostředků hromadné přepravy.

3.2. Kdo zajišťuje evakuaci

- obecní úřad,

- pracovní skupina příslušného krizového štábu, je-li zřízen,
- evakuační středisko,
- přijímací středisko.

Doporučujeme seznámit se s webovou aplikací Registru přechodných pobytů (rpp.izscr.cz). Jedná se o databázový systém pro evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob a evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí. Slouží ke sjednocení postupů při vedení této evidence.

Způsob vedení těchto evidencí upravuje Směrnice Ministerstva vnitra č. j. MV- 55649-19/PO-OKR-2013 (stanovuje postupy a působnosti orgánů obce a orgánů kraje při realizaci krizového opatření podle § 6 odst. 2 písm. a) a § 14 odst. 4 písm. f) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů.

Tip: Informace pro obyvatelstvo ohledně např. postupu při evakuaci, doporučeného obsahu evakuačního zavazadla naleznete na <http://www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci>. Doporučujeme umístit banner „Vaše cesty k bezpečí“ na webové stránky obce.

4. NOUZOVÉ PŘEŽITÍ

Zabezpečení opatření nouzového přežití představuje souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů (státní správa a samospráva), dalších zainteresovaných subjektů a samotných občanů prováděných s cílem minimalizovat negativní dopady mimořádných událostí na zdraví a životy postiženého obyvatelstva. Opatření nouzového přežití navazují zpravidla na evakuaci obyvatelstva z postiženého území nebo jsou realizována přímo v prostoru ohroženém následky mimořádné události (krizové situace).

Opatření nouzového přežití vyjadřují nezbytně nutnou pomoc obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí, které se nachází bez přístřeší, nemůže se běžným způsobem stravovat, zásobovat a využívat dalších nezbytných služeb.

Na základě druhu, předvídatelnosti a rozsahu mimořádné události (krizové situace), připravených opatření, používaných postupů a odpovědnosti orgánů za řešení, lze opatření nouzového přežití rozdělit do tří oblastí.

4.1. Opatření nouzového přežití v havarijních a povodňových plánech

Z hlediska předvídatelnosti rizik ohrožení, která mohou vést ke vzniku mimořádných událostí, zejména přirozené a zvláštní povodně, radiční, průmyslové a ekologické havárie, se při opatřeních nouzového přežití vychází z principů:

- předvídatelná ohrožení lze prostorově a časově ohraničit, jde o ohrožení území na místní až regionální úrovni,
- s předstihem lze stanovit druh ohrožení, pravděpodobný počet ohrožených osob a rozsah nezbytných opatření k nouzovému přežití,
- fungování veřejné správy, infrastruktury veřejných a privátních zařízení a služeb na postiženém území bude probíhat zpravidla v omezeném rozsahu,
- na neohrožených územích nebude narušeno fungování veřejné správy a vybudované infrastruktury,
- infrastruktura veřejných a privátních zařízení a služeb na neohrožených územích umožní postupné zabezpečení nezbytných opatření pro nouzové přežití všech postižených osob.

V zónách havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření (viz. zákon č. 18/1997 Sb.) a v zónách havarijního plánování objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami (viz. zákon č. 59/2006 Sb.) se vybraná opatření k nouzovému přežití obyvatelstva pro případ mimořádné události zapracovávají přímo do „Plánu evakuace osob“, který je součástí příslušného vnějšího havarijního plánu.

4.2. Opatření nouzového přežití v krizových plánech

K řešení následků krizových situací jsou opatření nouzového přežití v krizových plánech (Krizový plán JMK, krizové plány ORP, krizové plány územních správních úřadů a plány krizové připravenosti stanovených právnických a podnikajících fyzických osob) rozpracovány zejména formou „Plánu nezbytných dodávek“ a dílčím způsobem v jednotlivých postupech řešení.

4.3. Opatření nouzového přežití v pro nepředvídatelné mimořádné události

Pro případy mimořádných událostí, např. velké dopravní havárie, teroristické akce, rozsáhlé požáry, větrné smršti, sněhové kalamity a podobně, jejichž vznik a působení nelze časově, prostorově a co do počtu postižených osob předvídat, jsou v působnosti HZS ČR připravována další dílčí opatření k nouzovému přežití osob postižených důsledky obtížně předvídatelné mimořádné události.

Jedná se zejména o poskytnutí nouzového přístřeší, náhradního ošacení, stravy a nápojů po dobu nezbytně nutnou, než se budou postižené osoby moci vrátit do svých obydlí nebo než budou zahájeny standardní postupy podle havarijních, povodňových a krizových plánů. Tato opatření se v působnosti HZS ČR připravují na centrální, krajské i územní úrovni.

Tip: Přehled zařízení a služeb nouzového přežití v Jihomoravského kraje lze najít v Havarijním plánu JMK na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v části „C7-01. Zařízení a služby nouzového přežití“ (je nutno se přihlásit).

5. HUMANITÁRNÍ POMOC

Humanitární pomoc je zpravidla řešena v souladu s:

- obecnými ustanoveními zákona č. **239/2000** Sb. (o integrovaném záchranném systému), zákona č. **240/2000** Sb. (o krizovém řízení) a zákona č. **241/2000** Sb. (o hospodářských opatřeních pro krizové stavy),
- nařízením vlády č. **463/2000** Sb. (o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva),
- **usnesením vlády č. 684 ze dne 9. července 2003** (ke způsobu nakládání s majetkem státu, získaným z humanitární pomoci při řešení mimořádných událostí, při předávání fyzickým osobám, právnickým osobám, nevládním organizacím a správním úřadům).

Z výše uvedených norem vyplývá, že:

Humanitární pomoc lze poskytovat a přijímat k uspokojování základních životních potřeb obyvatelstva a k obnově území postižených mimořádnou událostí (krizovou situací) formou věcných nebo finančních prostředků, služeb nebo speciálních prací.

Humanitární pomoc je poskytována bezplatně orgány státní správy a orgány územních samosprávných celků, právníckými osobami, podnikajícími fyzickými osobami, nevládními organizacemi, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů, skupinami osob a jednotlivci na základě výzev nebo z vlastní iniciativy formou nabídek.

Přehled nabídek a požadavků na humanitární pomoc vedou státní orgány, orgány územních samosprávných celků a humanitární organizace.

Základem věcné pomoci orgány státní správy a samosprávy jsou zásoby humanitární pomoci, pořizované z prostředků státního rozpočtu.

Základem věcné pomoci ostatních subjektů jsou sbírky humanitární pomoci. Sbírký pro humanitární pomoc konají humanitární organizace na základě aktuálních požadavků z postižených oblastí. Humanitární pomoc z těchto sbírek je soustředována ve skladech organizačních složek státu nebo skladech obcí; v konkrétním případě lze z důvodu účelnosti humanitární pomoc soustředit i ve skladech humanitárních organizací (občanských sdružení).

Nakládání s humanitární pomocí (od oznámení nabídky poskytovatelem po její výdej příjemci) zajišťují orgány státní správy, orgány územních samosprávných celků nebo humanitární organizace tak, aby bylo vyloučeno její zneužití a zabráněno jejímu znehodnocení. Přitom se bezodkladně řeší místo určení, způsob doručení adresátům a výdej příjemcům humanitární pomoci.

V možnostech AČR je vybudování mobilní (stanové) základny humanitární pomoci pro 300 osob, která může být podle potřeby rozšířena až na kapacitu pro 450 osob.

Základna humanitární pomoci slouží k uspokojení základních životních potřeb obyvatelstva (ubytování, stravování, ošacení, hygiena, lékařská pomoc), a to na dobu nezbytně nutnou do zabezpečení poskytnutí pomoci ve stálých zařízeních. Pro zabezpečení stravování je nutné orgány samosprávy (popř. příslušnými krizovými štáby) zabezpečit pouze dodávky potravin pro přípravu stravy, ostatní služby jsou poskytovány bezplatně.

Obsahem humanitární pomoci mohou např. být:

- věcné prostředky (základní předměty pro postižené obyvatelstvo),
- finanční prostředky sloužící nejčastěji k nákupu základních předmětů,
- duchovní (náboženská) a psychologická pomoc,
- poradenská pomoc (např. pojištění, likvidace následků, nakládání s vysoušeči, apod.).

Ve spolupráci s nevládními organizacemi je třeba vytvářet systém poskytování adresné a efektivní humanitární pomoci postiženému obyvatelstvu s využitím odpovídajícího informačního systému evidujícího nabídky, poptávky a jejich cílené aktuální využívání. Zde může jít Jihomoravský kraj příkladem sdružením humanitárních a obdobných organizací do tzv. „Panelu nevládních neziskových organizací JMK“.

Tip: Přehled nevládních a církevních organizací na území JMK, které poskytují duchovní, charitativní nebo humanitární pomoc je uveden v Havarijním plánu JMK na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v části „C7-01. Zařízení a služby nouzového přežití“, „Nevládní a církevní organizace“ (je nutno se přihlásit).

V JMK působí platforma pro koordinaci nestátních neziskových organizací „PANEL“, která má za úkol poskytovat pomoc obyvatelstvu a obcím při řešení následků mimořádných událostí. Viz kap. [O-14 Panel nestátních neziskových organizací](#).

6. UKRYTÍ

Úkryty jsou prostory, které slouží k ochraně osob před kontaminací radioaktivním prachem, účinky pronikavé radiace a toxickými účinky nebezpečných chemických látek. Úkrytí obyvatelstva se zajišťuje v improvizovaných a stálých úkrytech.

6.1. Improvizované úkryty

Budují se k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem a proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení v případě nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu a v době válečného stavu v místech, kde nelze k ochraně obyvatelstva využít stálých úkrytů.

6.2. Stálé úkryty

Slouží k ukrytí obyvatelstva a tvoří je trvalé ochranné prostory v podzemní části staveb nebo stavby samostatně stojící. Stálé úkryty se dělí na stálé tlakově odolné úkryty, stálé tlakově neodolné úkryty a ochranné systémy podzemních dopravních staveb.

- **Stálé tlakově odolné úkryty** se využívají k ochraně obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu.
- **Stálé tlakově neodolné úkryty** se využívají k ochraně obyvatelstva proti účinkům světelného a tepelného záření, pronikavé radiaci, kontaminaci radioaktivním prachem a částečně proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu.
- **Ochranné systémy podzemních dopravních staveb** se využívají k ochraně obyvatelstva při stavu ohrožení státu a válečného stavu a při mimořádných událostech.

6.3. Improvizované ukrytí

Případ 1 - VZDUCH

Např. únik nebezpečných látek, živelní pohroma (mimo Případ 2)...

Jediný vhodný úkryt před většinou možných druhů nebezpečí, která přicházejí **VZDUCHEM** je pevná (zděná, panelová) budova s uzavíratelnými okny a dveřmi. Jako úkryt rozhodně nemůže sloužit automobil nebo jiný dopravní prostředek. Může být však použit k rychlému přesunu k úkrytu. Nejvhodnější budova je taková, která má více než jedno podlaží a více než jednu místnost. Zvláště při úniku nebezpečných látek je důležité ukryt se v nadzemním podlaží, protože některé chemické látky jsou těžší než vzduch. Pokud je patrné, ze které strany vane vítr, nejvhodnější úkryt je v místnosti na závětrné straně, kde nebudou okna přímo vystavena vlivu proudění vzduchu s nebezpečnou látkou.

Nebezpečím mohou být i samotné povětrnostní jevy - např. blesky, náhlý přívalový déšť, kroupy, tornádo apod.). V těchto případech může být nebezpečné ukrytí v budově těsně pod střechem (zejména v místnostech se střešními okny). V tomto případě je vhodné ukryt se v nižších patrech budovy a držet se ve větší vzdálenosti od oken.

Případ 2 - VODA

Např. povodeň, sesuv...

Zcela odlišné ukrytí je třeba vyhledat, když nebezpečí přináší **VODA**. Nejčastějším nebezpečím u nás je povodeň, kdy je nutné vyhledat úkryt na vyvýšeném místě v okolí (zvláště v případě přívalové vlny mimo budovy!). Přirozená povodeň nemusí znamenat

nebezpečí pro masivní a kvalitně stavěné budovy, přesto doporučujeme vyhledat úkryt tam, kde je na základě zkušenosti předpoklad, že voda nemůže dosáhnout. Pozor na osamělé vyvýšeniny v rovinatém terénu - hrozí odříznutí cesty vodou.

Pokud jsou povodně doprovázeny déletrvajícím deštěm, může dojít na nestabilních svazích k sesuvu. V tomto případě je nevhodný úkryt pod prudkými svahy, i když jsou mimo zaplavená území.

V případě zvláštní povodně (přivalová vlna v důsledku poškození hráze vodního díla) je nutné okamžitě vyhledat co nejvyšší místo v terénu a co nejrychleji se tam přemístit. Přivalová vlna ničí vše, podobně jako vlna tsunami na pobřeží moře.

Případ 3 - OHĚŇ

Např. požár v budově, lesní požár...

V případě nebezpečí, které hrozí od **OHŇĚ**, je důležité se vzdálit kamkoli z dosahu jak ohně samotného, tak i žáru a zplodin hoření.

V případě vzniku požáru v budově, je třeba pokusit se dostat ven přes prostory, které nejsou požárem zasaženy. Je-li odříznuta cesta ven, je potřeba zamezit přístupu vzduchu k ohni, případně ustoupit do vyšších podlaží nebo na střechu. Pouze ve zcela nevyhnutelném případě, kdy oheň bezprostředně ohrožuje občany v nižším nadzemním podlaží, mohou se pokusit dostat ven oknem. Venku se musí okamžitě vzdálit od hořící budovy, může dojít k jejímu sesuvu nebo pádům částí budovy.

V případě vzniku požáru ve volné krajině, je třeba uniknout ve směru kolmém na směr větru. V případě velké vzdálenosti od obydlených míst, je nejvhodnější úkryt u nejbližšího vodního toku nebo alespoň v otevřené krajině, kde je přehled o šíření požáru.

7. ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ A STAVEBNÍ ŘÁD NA ÚSEKU OCHRANY OBYVATELSTVA

7.1. Požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování

Při řešení této problematiky se vychází především ze stavebního zákona (z. č. 183/2006 Sb.). Tento zákon např. stanovuje, že územní plánovací dokumentaci tvoří zásady územního rozvoje, územní plán obce a regulační plán.

7.1.1. Zásady územního rozvoje

Do těchto zásad se zapracovává návrh území speciálních zájmů pro potřeby evakuace obyvatelstva a jeho ubytování, nouzového zásobování vodou, ochrany před vlivy nebezpečných látek skladovaných na území a ochrany před důsledky možného teroristického útoku na objekty, jejichž poškození může způsobit mimořádnou událost.

7.1.2. Územní plán obce

Do textové a grafické části územního plánu obce se zapracovává návrh ploch pro potřeby:

- ochrany území před průchodem průlomové vlny vzniklé zvláštní povodní,
- zón havarijního plánování,
- ukrytí obyvatelstva v důsledku mimořádné události,
- evakuace obyvatelstva a jeho ubytování,
- skladování materiálu CO a humanitární pomoci,

- vyvezení a uskladnění nebezpečných látek mimo současně zastavěná území a zastavitelná území obce,
- záchranných, likvidačních a obnovovacích prací pro odstranění nebo snížení škodlivých účinků kontaminace, vzniklých při mimořádné události,
- ochrany před vlivy nebezpečných látek skladovaných v území,
- nouzového zásobování obyvatelstva vodou a elektrickou energií.

7.1.3. Regulační plán

Zpracovává se pro část území obce nebo pro celé území obce a mj. stanovuje využití jednotlivých pozemků. Podle vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, obsahuje regulační plán doložku civilní ochrany (dále jen doložka).

Je nutné, aby orgány veřejné správy chránící zájmy státu na úseku ochrany obyvatelstva (hasičské záchranné sbory krajů a obecní úřady), doložku nejen vyžadovaly, ale aby současně byly při jejím zpracování zadavateli a přeneseně zpracovateli na vyžádání nápomocni.

7.1.4. Doložka civilní ochrany

Doložka má být chápána jako zmapování daného území pro potřeby OOB. Podklady pro zpracování doložky mohou poskytnout orgány zajišťující přípravu na mimořádné události, na provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva, a to:

- obecní úřady,
- HZS krajů a jejich územní odbory.

Nejdůležitějším zdrojem informací pro zpracovatele doložek je havarijný plán kraje a vnější havarijní plány. Tyto plány jsou závaznými dokumenty pro všechny obce, správní úřady, právnické a fyzické osoby, nacházející se na dotčeném území (kraje nebo zóny havarijního plánování).

Požadavky CO k regulačnímu plánu jsou vymezeny ustanovením § 21 vyhlášky č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva (dále jen vyhláška). Dotčený orgán veřejné správy uplatňuje své stanovisko k zapracování doložky k návrhu zadání regulačního plánu.

Doložka se člení na:

Textovou část doložky, která stanoví požadavky na využití pozemků pro:

- opatření vztahující se k umístění stálých a improvizovaných úkrytů, ubytování evakuovaného obyvatelstva, skladování materiálu CO, zdravotnické zabezpečení obyvatelstva,
- ochranu před vlivy nebezpečných látek skladovaných na území, umístění nově navrhovaných objektů zvláštního významu, nouzové zásobování obyvatelstva vodou,
- záchranné, likvidační a obnovovací práce pro odstranění nebo snížení škodlivých účinků kontaminací, vzniklých při mimořádné události, zřízení humanitární základny, požární nádrže a místa odběru vody k hašení požárů.

Grafickou část doložky, obsahující podle potřeby znázornění pozemků a objektů, obsažených v textové části.

Doložka CO představuje významnou samostatnou část regulačního plánu části obce nebo celého území obce, přispívající k ochraně jejího obyvatelstva. Obsah doložky CO je stanoven vyhláškou a musí být dodržen. Věcná náplň obsahu doložky CO však nebude

u obcí stejná, ale bude závislá na základní charakteristice území dané obce, která musí být zpracovateli doložky známá ještě před jejím zpracováním.

Budou-li obecní úřady na úseku OOB využívat doložku CO při plnění úkolů OOB a návazně orgány obce v rozhodovacím procesu k řešení MU, stanou se doložky CO významným preventivním i informačním zdrojem k zabezpečení úkolů OOB.

7.2. Stavebně technické požadavky na stavby CO

Stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany a stavby dotčené požadavky CO zahrnují požadavky na:

- **stálé úkryty a ochranné systémy podzemních dopravních staveb** (*Stálé úkryty se navrhují především jako zcela zapuštěné, s dvouúčelovým využitím, do míst velké koncentrace obyvatelstva s trvalým nebo přechodným pobytem v dosažitelné vzdálenosti do 500 m od těchto míst, v důležitých provozech, ve školských, zdravotnických, sociálních a dalších zařízeních, minimálně 100 m od zásobníků prchavých látek a plynů s toxickými účinky, které by mohly ohrozit bezpečnost ukryvaného obyvatelstva, a mimo záplavovou oblast. Součástí návrhu jsou i požadavky na jejich provoz a údržbu, protiseismická opatření, vzduchotechnická a kyslíková zařízení, elektrická vzduchová soustrojí a k nim příslušející sklady pohonných hmot a olejů, zásobování pitnou a užitkovou vodou a zdravotně technická zařízení.*),
- **stavby financované s využitím prostředků státního rozpočtu, stavby škol a školských zařízení, ubytovny a stavby pro poskytování zdravotní nebo sociální péče z hlediska jejich využitelnosti jako improvizované úkryty** (*Improvizované úkryty se navrhují v souladu s plánem ukrytí obce v dosažitelných vzdálenostech k zabezpečení ukrytí obyvatelstva, jemuž nelze poskytnout stálé úkryty.*),
- **stavby pro průmyslovou výrobu a skladování** (*Velkokapacitní sklady nebezpečných látek, např. ve stavbách pro průmyslovou výrobu a skladování, se umísťují za hranice vymezeného zastavitelného území obce.*).

8. INDIVIDUÁLNÍ OCHRANA

Individuální ochrana patří mezi důležitá opatření ochrany obyvatelstva k zabezpečení ochrany jeho života a zdraví při vzniku mimořádných událostí. Prostředky pro ochranu dýchacích cest a povrchu těla při včasném použití zabezpečují spolehlivou ochranu před účinky radioaktivních a otravných látek, nebezpečných škodlivin a bakteriologických (biologických) prostředků.

Individuální ochrana se realizuje:

- typizovanými prostředky individuální ochrany,
- prostředky improvizované ochrany,
- jejich kombinací.

V souladu s právními předpisy je v rámci ochrany obyvatelstva kladen důraz na sebeochranu obyvatelstva.

8.1. Typizované prostředky individuální ochrany

Jsou uloženy v určených skladech a úložištích, jsou typizovanými prostředky určenými výhradně k ochraně před účinky radioaktivních látek, bojových otravných látek a biologických

(bakteriologických) prostředků jako doplňující opatření k evakuaci a ukrytí při stavu ohrožení státu a válečném stavu.

Výdej se provádí pouze při vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu pro vybrané kategorie osob (ostatní osoby si mohou prostředky nakoupit ve specializovaných prodejnách). **Výdej se provádí v tomto provedení a pro tyto kategorie osob:**

- dětské ochranné vaky pro děti do 1,5 roku,
- dětské ochranné kazajky pro děti od 1,5 roku do 6 let,
- dětské ochranné masky pro děti od 1,5 roku do 18 let,
- ochranné masky pro osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních,
- ochranné masky pro doprovod výše uvedených osob.

8.2. Prostředky improvizované ochrany

Základním principem improvizované ochrany je využití vhodných oděvních součástí, které jsou k dispozici v každé domácnosti a pomocí kterých je možné chránit jak dýchací cesty, tak celý povrch těla. Při použití této ochrany je třeba dbát následujících zásad:

- celý povrch musí být zakryt, žádné místo nesmí zůstat nepokryté,
- všechny ochranné prostředky je nutno co nejlépe utěsnit,
- k dosažení vyšších ochranných účinků kombinovat více ochranných prostředků nebo použít oděvu v několika vrstvách.

Tip: Další informace např. konkrétně ochrana hlavy, obličeje a úst atd. naleznete na <http://www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci>. Doporučujeme umístit banner „Vaše cesty k bezpečí“ na webových stránkách obce.

9. PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÁ ČINNOST

Fyzická osoba pobývajcí na území ČR má právo na informace o opatřeních k zabezpečení ochrany obyvatelstva a na poskytnutí instruktáže a školení ke své činnosti při MU (§ 25 zákona o IZS). Fyzická osoba pobývajcí na území ČR má právo na nezbytné informace o připravovaných krizových opatřeních k ochraně jejího života, zdraví a majetku (§ 31 krizového zákona).

Orgány obce dle § 15 zákona o IZS zajišťují připravenost obce na MU a podílejí se na provádění ZaLP a na ochraně obyvatelstva. Obecní úřad při výkonu státní správy za tímto účelem organizuje přípravu obce na MU. Obec a obecní úřad dle § 29 zákona o požární ochraně organizuje PVC.

Preventivně výchovná činnost na úsecích požární ochrany a ochrany obyvatelstva vychází tedy ze současných legislativních norem a z potřeby dosažení znalostí a dovedností obyvatelstva k jeho chování při vzniku mimořádných událostí.

9.1. Informace pro obyvatelstvo

Základní obsah:

- druhy ohrožení (na daném teritoriu, celospolečenské, charakteristické pro danou cílovou skupinu),
- prevence (jaká opatření, zásady vedou k předcházení, zamezení ohrožení, vzniku MU),

- zásady zvládnání již vzniklé MU,
- připravovaná opatření a způsoby jejich provedení (základní informace),
- kde hledat informace.

9.2. Formy PVČ

9.2.1. *Tisková média*

Tisková informace je vhodná pro věcná a seznamující sdělení, pro zvýšení povědomí o MU a také pro dlouhodobé působení na cílové skupiny v oblasti prevence. V rámci tiskovin je vhodné obyvatelstvo tematicky informovat o možných ohroženích, popisovat reakce na vzniklé situace a v případě potřeby obyvatelstvu předávat aktuální rady. Za pomoci tisku lze dále informovat o práci dotčených orgánů, o soutěžích a vzniklých MU.

9.2.2. *Internet*

Doporučujeme stáhnout si z webu HZS JMK bannery a umístit je na webové stránky obce:

- projektu „**Vaše cesty k bezpečí**“. Informační a vzdělávací projekt HZS JMK a partnerů k přípravě veřejnosti na mimořádné události. Vydáno 33 témat z oblasti ochrany obyvatelstva, požární prevence a bezpečnosti občana, 2 kalendáře, 2 příručky. Na webu HZS JMK (www.firebrno.cz/vase-cesty-kbezpeci) je možné najít veškeré materiály, které byly v rámci projektu vydány.

- portálu krizového řízení pro Jihomoravský kraj - **KRIZPORT**. Jedná se o veřejný portál krizového řízení, jehož cílem je přinášet veřejnosti i odborníkům věrohodné a aktuální informace z oblasti přípravy a řešení mimořádných událostí a krizových situací v kraji (www.krizport.cz).

- doporučujeme na stránky obce umístit informace z oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení (viz příloha skript).

9.2.3. *Vývěsky / úřední desky*

Vzhledem k tomu, že vývěsky a úřední desky bývají umístěny na veřejných místech, kde prochází nejvíce občanů, je vhodné uvažovat o využití těchto prostor k vyvěšení nejrůznějších informací.

Tip: Na www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci naleznete 33 témat z oblasti ochrany obyvatelstva, požární prevence a bezpečnosti občanů, která je možno nejen přečíst, ale i **stáhnout ve formátu PDF**, včetně informačních letáků a umístit je na vývěsky obecních a dalších úřadů na území našeho kraje.

9.2.4. Projekty na školách

HZS JMK se v roce 2007 připojil k programu **Hasík**. Tento preventivní program je určen pro děti na základních a středních školách. Jeho hlavním cílem je předat dětem důležité informace a návyky v oblasti prevence před požáry a mimořádnými událostmi. V HZS JMK jsou proškolení instruktoři nejen u profesionálních hasičů, ale také u dobrovolných hasičů. V případě zájmu je možné poslat dobrovolné hasiče z obce, kde jsou školy a nechat tak vyškolit instruktory pro „svoji“ školu.

Tip: Oslovit koordinátora PVČ HZS JMK a domluvit se na možné spolupráci instruktorů Hasíka a místní ZŠ.

9.2.5. Další

V roce 2013 byl zřízen kurz „Technik ochrany obyvatelstva“, který je určen pro členy jednotek SDH obce, techniky ochrany obyvatelstva nebo velitele družstev pro ochranu obyvatelstva. Technik OOB provádí odbornou přípravu v jednotce na tomto úseku, pracuje jako člen krizového štábu obce při řešení mimořádných událostí (je-li krizový štáb v obci zřízen), podílí se na tvorbě dokumentace vztahující se k realizaci opatření ochrany obyvatelstva a krizového řízení na úrovni obce (např. povodňový plán, Plán odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události). Dále spolupracuje s obcí při provádění preventivně výchovné činnosti a spolupracuje s HZS JMK při aktualizaci údajů o ohrožení na území obce a ostatních informacích vedené o obci na KRIZPORTu (kontakty, nouzové přežití apod.).

Další možnou formou PVČ v obci je spolupráce s občanskými sdruženími, veřejně prospěšnými organizacemi a jinými orgány a organizacemi působícími na úseku požární ochrany a ochrany obyvatelstva, spolupráce s HZS ČR při zajišťování preventivně výchovné činnosti, propagace hasičů při akcích pořádaných obcí, dny otevřených dveří na stanicích.

KAPITOLA O-25

Mgr. Aneta Valoušková, KrÚ JMK (valouskova.aneta@kr-jihomoravsky.cz)

OBRANA STÁTU

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

Problematika obrany státu je upravena v těchto zákonech:

- ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů,
- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 214/2004 Sb., o zřízení Univerzity obrany, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 310/1999 Sb., o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů.

2. ZÁKLADNÍ POJMY

Obrana státu je souhrn opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením. Obrana státu zahrnuje výstavbu účinného systému obrany státu, přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků a účast v kolektivním obranném systému.

Plán obrany je základním plánovacím dokumentem pro řízení a organizaci zajišťování obrany státu. Je tvořen souborem dokumentů, které stanovují opatření a postupy k zajištění obrany státu a ke splnění požadavků na zabezpečení mezinárodních smluvních závazků o společné obraně, včetně podílu ozbrojených sil ČR na činnostech mezinárodních organizací ve prospěch míru, účasti na mírových operacích a jejich podílu při záchranných pracích a při plnění humanitárních úkolů.

Dílčí plán obrany je plánovací dokument, který popisuje činnost ministerstev, dalších ústředních správních úřadů, České národní banky a krajských úřadů (dále jen „zpracovatelé“) při zajišťování obrany ČR, v závislosti na oblasti působnosti a na úkolech zpracovatelů stanovených v Plánu obrany a zvláštním právním předpisem.

Objekty možného napadení jsou pozemky a stavby, které při zajišťování obrany státu nemají strategický význam, ale na území správních obvodů krajů a obcí mají význam

zásadní. Jedná se například o budovy územních samospráv, zdroje pitné vody, nemocnice, civilní letiště, mosty nebo velkosklady potravin.

Válečný stav je stav vzniklý mezi zneprátenými stranami (státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva) vypuknutím ozbrojeného konfliktu, a to bez ohledu na to, zda byla vypovězena válka. Ústava ČR jej definuje jako situaci, kdy je ČR napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Válečný stav vyhláší Parlament České republiky.

Stav ohrožení státu může na návrh vlády vyhlásit Parlament, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.

3. PLÁN OBRANY

Plán obrany je zpracován v souladu se zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů a s nařízením vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu.

Plán obrany vychází z principů obranné politiky obsažených v Bezpečnostní strategii České republiky, ve Vojenské strategii České republiky, v Koncepti výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky, v Koncepti operační přípravy státního území České republiky, v Konceptu mobilizace ozbrojených sil České republiky, v příslušných právních předpisech a v zásadách používaných při plánování v rámci NATO (Evropské unie).

Plán obrany umožňuje Vládě České republiky koordinovat činnost státu v rámci realizace krizových opatření při bezprostřední hrozbě vzniku konkrétní krizové situace, která souvisí s vnějším napadením České republiky a v jejím průběhu. Plán obrany se zpracovává v době míru.

Plán obrany zahrnuje:

- Plány činností státu při zajišťování obrany České republiky před vnějším napadením, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení
- Přehled sil a prostředků a plán jejich doplňování
- Plán hospodářské mobilizace
- Plán nezbytných dodávek
- Plán operační přípravy státního území
- Koncepty předběžných operačních plánů a stálých operačních plánů
- Seznam opatření a katalog opatření pro přechod státu do stavu ohrožení státu nebo do válečného stavu
- Manuál systému reakce na krizi

4. ÚKOLY KRAJSKÉHO ÚŘADU V OBLASTI OBRANY

Úkoly krajského úřadu v oblasti obrany jsou v legislativě ČR stanoveny následující:

- **Vyhodnocuje** objekty, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou být napadeny, a navrhuje vládě cestou ministerstva obrany způsob jejich ochrany (§ 7 zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Plánuje** podle rozhodnutí vlády opatření k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatel, fungování státní správy a samosprávy a

zabezpečení mobilizace ozbrojených sil za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu (§ 7 zákona č. 222/1999 Sb.).

- **Stanovuje a realizuje** podle rozhodnutí Ministerstva obrany opatření k zabezpečení mobilizace ozbrojených sil (§ 7 zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Stanovuje** obecním úřadům obcí s rozšířenou působností podílet se na vyhodnocování objektů, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou být napadeny (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Stanovuje** obecním úřadům obcí s rozšířenou působností rozsah opatření k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatel, fungování státní správy a samosprávy a zabezpečení mobilizace ozbrojených sil za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Řídí** evakuaci obyvatel a zabezpečuje jejich nezbytné životní potřeby (§ 7 zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Plní** podle rozhodnutí Ministerstva obrany úkoly spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu (§ 7 zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Vede** soubornou evidenci o určených věcných prostředcích a jejich vlastních a o fyzických osobách určených za stavu ohrožení státu a za válečného stavu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci (§ 7 zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Vyžaduje** (hejtman kraje) u NGŠ AČR použití armády k záchranným pracím (§ 16 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky).
- **Vyžaduje** za stavu ohrožení státu a za válečného stavu, z důvodů důležitých v zájmu bezpečnosti České republiky, zproštění výkonu mimořádné služby pro své zaměstnance u Krajského vojenského velitelství podle místa trvalého pobytu zaměstnance (§ 17 zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování /branný zákon/).
- **Zpracovává** krizový plán (§ 9 zákona č. 240/2000 Sb., krizový zákon a § 15 Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 a § 28 zákona číslo 240/2000 Sb.), který za stavu ohrožení státu vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany ČR a za válečného stavu tvoří samostatnou součást dílčího plánu obrany (§ 9a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Koordinuje** záchranné a likvidační práce, poskytování zdravotnické pomoci, provádění opatření k ochraně veřejného zdraví a bezodkladných pohřebních služeb (§ 14 zákona č. 240/2000 Sb., krizový zákon).
- **Předkládá** Ministerstvu financí údaje potřebné pro vypracování návrhu mimořádného státního závěrečného účtu a návrhu nouzového státního rozpočtu na zbytek roku po vyhlášení stavu ohrožení státu a návrhu válečného rozpočtu (§§ 8, 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech).
- **Organizuje a koordinuje** evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva (§ 14 zákona č. 240/2000 Sb., krizový zákon), humanitární pomoc (§ 14 zákona č. 240/2000 Sb., krizový zákon).
- **Zabezpečuje** v mírové době podle požadavků obcí přípravu občanů k obraně státu (§ 7 zákona č. 222/1999 Sb.).

Podle zákona č. 585/2004 Sb., zákon o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů:

- **Zabezpečuje** k provádění odvodního řízení na požadavek ředitele krajského vojenského velitelství lékaře a ostatní zdravotnické pracovníky a materiální zabezpečení lékařských prohlídek.

5. ÚKOLY OBECNÍHO ÚŘADU OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ V OBLASTI OBRANY

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností mají v legislativě ČR stanoveny v oblasti obrany následující úkoly:

- **Podílejí se** v rozsahu stanoveném krajským úřadem na vyhodnocování objektů, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou být napadeny, a navrhují způsob jejich ochrany (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Plánují** v rozsahu stanoveném krajským úřadem, opatření k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatel, fungování státní správy a samosprávy a zabezpečení mobilizace ozbrojených sil za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Vedou** evidenci o vhodných věcných prostředcích, které lze využít pro potřeby zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu a v nezbytném rozsahu vedou osobní údaje o jejich vlastnících (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Vedou** evidenci nezbytných osobních údajů o fyzických osobách, které lze určit pro potřeby zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci; zvláště vedou evidenci osobních údajů zdravotnických pracovníků, v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem, pro doplnění ozbrojených sil za válečného stavu (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Provádějí** výběr vhodných věcných prostředků a kontrolu určených věcných prostředků; výběrem vhodných věcných prostředků mohou vydáním plné moci pověřit určené pracovníky ústředních správních úřadů, jiných správních úřadů nebo subjektů hospodářské mobilizace, pokud o věcné prostředky požádaly, a jejich následnou kontrolou mohou vydáním plné moci pověřit určené pracovníky ústředních správních úřadů a jiných správních úřadů (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Rozhodují** o určení věcných prostředků pro účely zajišťování obrany státu podle druhu a množství v souladu s požadavkem vyplývajícím ze schválených plánů obrany státu; k tomuto účelu provádějí rozpis věcných prostředků podle druhu a množství na další obce ve svém správním obvodu stanoveném zvláštním právním předpisem (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Rozhodují** o povolání fyzických osob, které mají trvalý pobyt v jejich obvodu, v souladu s požadavkem vyplývajícím ze schválených plánů obrany státu, k pracovním výpomocím a k pracovním povinnostem pro potřeby zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu a za válečného stavu; koordinují jejich výběr a spolupracují s dalšími obcemi, Úřadem práce České republiky - krajskými pobočkami a na území hlavního města Prahy s pobočkou pro hlavní město Prahu a dalšími správními úřady (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Podílejí se** na evakuaci obyvatel a zabezpečení jejich nezbytných životních potřeb podle rozhodnutí krajského úřadu (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Plní úkoly** spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu podle rozhodnutí ministerstva (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Podílejí se** na organizaci přípravy občanů k obraně státu (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Plní další úkoly a poskytují údaje** pro zajišťování obrany státu podle pokynů ministerstva a jiných správních úřadů (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Ukládají sankce** za nesplnění povinnosti (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).

- **Provádějí** výkon rozhodnutí za podmínek stanovených v § 69 až 72 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR, ve znění pozdějších předpisů (§ 7a zákona č. 222/1999 Sb.).
- **Rozhodují** o vyvlastnění ve zkráceném řízení za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

Podle zákona č. 585/2004 Sb., zákon o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů:

- **Zajistí** k provádění odvodního řízení na požadavek ředitele krajského vojenského velitelství místnosti, jejich vybavení, údržbu a technický provoz.

6. ÚKOLY OBCE V OBLASTI OBRANY

Obce v přenesené působnosti k zajišťování obrany státu plní úkoly stanovené § 8 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany, ve znění pozdějších předpisů:

- **Plní** úkoly a poskytují údaje pro zabezpečení obrany státu podle požadavků obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo krajského úřadu.
- **Zabezpečují** výběr a povolávání fyzických osob k pracovním výpomocím nebo k pracovním povinnostem pro potřeby zajišťování obrany státu podle rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností.
- **Podílejí se** na zabezpečení dodání určených věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu podle rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností.
- **Plní** úkoly spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu podle rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností.
- **Poskytují** potřebnou součinnost v případě výcviku ozbrojených sil mimo území vojenských újezdů; sepisují škody způsobené právními a fyzickými osobám a škody způsobené na majetku obce, došlo-li ke škodě v přímé souvislosti s výcvikem ozbrojených sil nebo s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu.
- **Uplatňují** požadavky na přípravu občanů k obraně státu u krajského úřadu cestou obecního úřadu obce s rozšířenou působností a organizují jejich přípravu.
- **Plní** úkoly spojené s evakuací obyvatel podle rozhodnutí krajského úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností a poskytují potřebnou součinnost při ochraně majetku evakuovaných osob.

7. SEZNAM OPATŘENÍ A KATALOG OPATŘENÍ NÁRODNÍHO SYSTÉMU REAKCE NA KRIZE

Seznam opatření a katalog opatření národního systému reakce na krize (dále i „NSRK“) je návrh nezbytných opatření, která bude Česká republika přijímat při vzniku vojenských i nevojenských krizových situací, a to i ve vztahu k aliančním opatřením (NATO Crisis Response Systém, NCRS). Seznam opatření pro NSRK je podkladem pro zpracování Katalogových listů.

Seznam opatření pro NSRK zahrnuje

- opatření k předcházení vzniku, resp. omezení možností vzniku bezprostředně hrozící krizové situace a jejích potenciálních následků,
- opatření k zajištění činnosti při vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu,

- opatření a činnosti státu související s použitím jeho disponibilních sil, prostředků a zdrojů při řešení vzniklé krizové situace.

Seznam opatření pro NSRK zpracovalo Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra v součinnosti se zpracovateli a zabezpečuje jeho pravidelnou aktualizaci.

V **Katalogu opatření** pro NSRK (dále i „Katalog opatření“) jsou uvedeny informace a procedury k zajištění jednotného postupu výkonných prvků bezpečnostního systému České republiky při řešení vojenských i nevojenských krizových situací. Katalog opatření se skládá z Katalogových listů zpracovatelů, ve kterých je rozpracována realizace oblastí uvedených v Seznamu opatření pro NSRK.

Katalog opatření zpracovalo Ministerstvo obrany a MV na základě podkladů od zpracovatelů. Katalogové listy zpracovali zpracovatelé podle „Metodických pokynů pro zpracování katalogových listů pro NSRK“.

Manuál systému reakce na krize (NCRSM - NATO Crisis Response System Manual) je alianční dokument, který přehledným způsobem popisuje systém krizového řízení NATO, jednotlivé fáze tohoto procesu a stanovuje procedury pro realizaci opatření, umožňujících včasnou, koordinovanou a přehledným, selektivním způsobem organizovanou reakci na možné krize.

8. FINANČNÍ ZABEZPEČENÍ OPATŘENÍ K ZAJIŠŤOVÁNÍ OBRANY STÁTU

Finanční zabezpečení zahrnuje:

a) Objem finančních prostředků potřebných k zajištění přípravy a realizace opatření souvisejících se zajišťováním obrany státu

Objem finančních prostředků k zajištění přípravy a realizaci opatření se stanovuje v rozpočtu kapitoly zpracovatele na příslušný rok, jako dílčí specifický ukazatel. Kalkulace nákladů zahrnuje výdaje na:

- personální přípravu,
- přípravu dokumentace,
- vybavení pracoviště krizového řízení nebo jeho údržba, včetně záložního pracoviště a náklady související s jeho zaujetím,
- zajištění stanovených informačních systémů,
- plnění úkolů OPSÚ,
- aplikace právních norem krizové legislativy,
- zajištění součinnostních cvičení resortních služeb, apod.

b) Způsob financování za stavu ohrožení státu a válečného stavu

Finanční výdaje spojené s obranou státu za stavu ohrožení státu a za válečného stavu hradí **stát**. Zpracovatelé dílčích plánů obrany předkládají Ministerstvu financí údaje potřebné pro vypracování návrhu mimořádného státního závěrečného účtu a návrhu nouzového státního rozpočtu na zbytek roku po vyhlášení stavu ohrožení státu a návrhu válečného státního rozpočtu po vyhlášení válečného stavu.

KAPITOLA O-26

prap. Ing. Alan Chladil, KVV Brno (kvv.brno@army.cz)

SÍLY A PROSTŘEDKY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY VE PROSPĚCH INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

Způsoby a podmínky použití sil a prostředků AČR jako ostatní složky IZS, jsou rozpracovány ve „Směrnici náčelníka generálního štábu Armády České republiky k nasazování sil a prostředků AČR v rámci IZS a k plnění úkolů Policie České republiky“ (dále jen „Směrnice“).

Opatření této Směrnice vychází z ustanovení platných právních předpisů (norem), mezirezortních dohod a vnitřních předpisů.

1.1. Právní předpisy

- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů,
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii,
- zákon č. 26/1993 Sb. kterým se mění a doplňují některé zákony v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti, a o opatřeních s tím souvisejících,
- zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon) ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. 465/2008 Sb., o povolání vojáků Armády České republiky k plnění úkolů Policie České republiky při radiálních haváriích na jaderných elektrárnách,
- vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 318/2002 Sb., o podrobnostech zajišťování havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího

zářeni a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu, ve znění vyhlášky č. 2/2004 Sb.

1.2. Dohody

- Rámcová dohoda o spolupráci mezi MV a MO čj. 1259/2013-1140, uveřejněná ve Věstníku Ministerstva obrany č. 22/2013 (dále jen „Rámcová dohoda“),
- Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi Českou republikou, Ministerstvem vnitra - generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky a Českou republikou, Ministerstvem obrany – Generálním štábem Armády České republiky (dále jen „Dohoda“), čj. 544-1/2013-1160,
- Realizační dohoda mezi Policií České republiky a Armádou České republiky k provedení nařízení vlády ze dne 16. prosince 2008 č. 465/2008 Sb., o povolání vojáků Armády České republiky k plnění úkolů Policie České republiky při radiačních haváriích na jaderných elektrárnách (dále jen „Dohoda o povolání vojáků“), čj. 544-2/2013-1160,
- Dohoda mezi Správou státních hmotných rezerv a Ministerstvem obrany o součinnosti v oblasti přepravy pohotovostních zásob za krizových stavů, č. j. 10581/2004-8764, ze dne 6. října 2004 (dále jen Dohoda se SSHR),
- Smlouva mezi SÚJB a AČR o činnosti složek celostátní radiační monitorovací sítě v působnosti Armády ČR, č. j.80616-61/2006-DP-1618, ze dne 5. ledna 2006 a její prováděcí smlouvy (dále jen „Smlouvy s SÚJB“),
- Dohoda mezi MZV ČR a MO ČR o spolupráci při řešení mimořádné situace v zahraničí,
- Ústřední poplachový plán IZS (dále jen „ÚPP IZS“),
- Vnější havarijní plán JE Dukovany a JE Temelín.

1.3. Vnitřní předpisy

- Krizový plán MO čj. 348/2010-3691 ze dne 14. prosince 2012,
- RMO 9/2006, Zřízení Krizového štábu MO, ve znění 1. - 6. doplňku,
- Směrnice pro vyžadování a zapojení vrtulníků AČR v rámci IZS,
- Obranná strategie České republiky ze dne 26. září 2012.

2. **VYMEZENÍ POJMŮ**

Integrovaným záchranným systémem¹ se rozumí koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Základní složky IZS² tvoří Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a PČR.

Mezi **ostatní složky IZS**³ patří také vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil. Vyčleněnými SaP ozbrojených sil se rozumí v tomto případě SaP vojenských záchranných útvarů (dále jen „VZÚ“), vojenských útvarů (dále jen „VÚ“) a vojenských zařízení (dále jen „VZ“), které jsou uvedeny v příloze 3 této Směrnice. VZÚ, VÚ a VZ jsou povinny poskytnout

¹ § 2 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb.

² § 4 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb.

³ § 4 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb.

plánovanou pomoc na vyžádání. Nasazení vyčleněných SaP nebude realizováno při plnění základního úkolu AČR stanoveného v § 9 odst. 1 a 2 zákona č. 219/1999 Sb.

Vyčleněné SaP AČR jsou SaP, které jsou zařazené v ÚPP IZS na základě uzavřených dohod.

Operační a informační střediska IZS⁴. Stálými orgány pro koordinaci složek IZS jsou OPIS IZS, kterými jsou operační střediska HZS kraje a operační a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru.

Mimořádnou událostí⁵ se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Mimořádnou situací se rozumí situace vzniklá v určitém prostředí v důsledku hrozby vzniku nebo důsledku působení MU, která je řešena obvyklým způsobem složkami IZS, bezpečnostního systému, systému ochrany ekonomiky, obrany, apod. a příslušnými orgány za použití jejich běžných oprávnění, postupů a na úrovni běžné spolupráce bez vyhlášení krizových stavů⁶.

Krizovou situací se rozumí MU, v jejímž důsledku se vyhláší stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jsou při ní ohroženy důležité hodnoty, zájmy či statky státu a jeho občanů a hrozící nebezpečí nelze odvrátit a způsobené škody odstranit běžnou činností orgánů veřejné moci, ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb a právnických a fyzických osob⁶. Krizové situace mohou být vojenského nebo nevojenského charakteru.

Ústřední koordinace záchranných a likvidačních prací je⁷:

a) **vyžádaná**, při které GŘ HZS ČR poskytuje pomoc a povolává a nasazuje SaP dle ÚPP IZS při řešení MU postiženému kraji nebo více krajům, nebo koordinuje vysílání SaP do zahraničí. Nasazené složky se řídí pokyny velitele zásahu na místě MU nebo starosty obce s rozšířenou působností⁸, jestliže koordinuje záchranné a likvidační práce nebo hejtmana kraje⁹, jestliže koordinuje záchranné a likvidační práce nebo pokud vyhlásil stav nebezpečí, nebo velitele jednotky vyslané do zahraničí¹⁰,

b) **přímá**, při které GŘ HZS ČR řídí přímými pokyny nebo prostřednictvím pokynů HZS krajů vybrané složky při přímo řízených záchranných a likvidačních pracích. Podmínkou pro její uplatnění je vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Koordinační role a řídicí pravomoci územních orgánů tím není dotčena s výjimkou koordinace těch vybraných složek, které zabezpečují přímo řízené záchranné a likvidační práce¹¹.

Stav nebezpečí se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek IZS. Stav nebezpečí může být vyhlášen hejtmanem kraje, v Praze primátorem hl. m. Prahy. Stav nebezpečí lze vyhlásit na dobu nejvýše 30 dnů. Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády¹².

⁴ § 5 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb.

⁵ § 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb.

⁶ Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu, Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky, Praha 2009

⁷ Ústřední poplachový plán IZS, Praha 2008

⁸ § 4 odst. 6 zákona č. 239/2000 Sb.

⁹ § 4 odst. 8 zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁰ zákon č. 239/2000 Sb.

¹¹ § 4 odst. 8 § 11 písm. c) a § 13 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb.

¹² zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

Nouzový stav je stav vyhlášený vládou ČR, popř. předsedou vlády ČR, v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost¹³.

Pohromami¹⁴ se rozumí zejména živelní katastrofy, požáry, průmyslové a ekologické havárie, které ohrožují životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí.

Záchrannými pracemi¹⁵ se rozumí činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí a vedoucí k přerušení jejich příčin.

Nebezpečím z prodlení se rozumí taková mimořádná a krizová situace, při níž dochází k bezprostřednímu ohrožení chráněných zájmů. Jedná se tedy o situace, v jejichž rámci by došlo ke zhoršení stavu a zvýšení již existujícího nebezpečí, pokud nedojde k bezprostřednímu zásahu. V těchto případech lze za chráněný zájem považovat zejména životy a zdraví osob a značné majetkové hodnoty státu, měst, obcí a občanů.

Odstraňováním jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky¹⁶ se rozumí použití vojenské techniky s nezbytně nutnou obsluhou v jiných závažných situacích ohrožujících životy a zdraví osob, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí.

Plněním humanitárních úkolů civilní ochrany při pohromách se rozumí podíl AČR na zajištění zejména:

- evakuace,
- dekontaminace a podobných ochranných opatření,
- poskytování nouzového ubytování a zásobování,
- okamžité opravy některých nezbytných veřejných zařízení,
- pomoci při ochraně předmětů nezbytných k přežití,
- boje s požáry,
- zjišťování a označování nebezpečných oblastí,
- poskytování zdravotní péče zachraňujícím a postiženým v prostoru MU,
- dalších doplňujících činností nezbytných k plnění výše uvedených úkolů, jako zabezpečení letecké služby pátrání a záchrany, zabezpečení letecké přepravy raněných a nemocných, zabezpečení přepravy zdravotnické, humanitární nebo jiné pomoci anebo specialistů potřebných k provádění záchranných prací, zřizování náhradních přemostění,
- úprava komunikací, vytyčování a zřizování objízdek, apod.

Dekontaminací se pro účely této Směrnice rozumí realizace opatření směřujících k odstranění nebo zneškodnění toxických chemických látek a odstranění radioaktivních látek z povrchu těla osob, výzbroje, techniky, terénu, objektů a hospodářských zvířat.

Úkolovým uskupením (dále jen „ÚÚ“) se rozumí dočasné uskupení jednotek pod velením určeného velitele, účelově vytvořené ze SaP AČR k plnění úkolů při MU, které vyžadují provedení záchranných prací, likvidaci následků pohromy, plnění humanitárních úkolů civilní ochrany nebo plnění úkolů PČR.

¹³ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

¹⁴ § 2 odst. 13 zákona č. 219/1999 Sb.

¹⁵ § 2 písm. c) zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁶ § 18 zákona č. 219/1999 Sb.

Plánovanou pomocí na vyžádání¹⁷ se rozumí předem písemně dohodnutý způsob poskytnutí pomoci ostatními složkami IZS obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, krajskému úřadu, Ministerstvu vnitra nebo základním složkám IZS při provádění záchranných a likvidačních prací. Zahrnuje se do poplachového plánu IZS.

3. VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ

3.1. Použití AČR při mimořádné a krizové situaci nevojenského charakteru

3.1.1. *Použití AČR v souladu se zákonem č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách*

AČR plní úkoly uvedené v § 9 a 10 zákona č. 219/1999 Sb. a dále ji lze použít:

- k plnění úkolů PČR, pokud SaP PČR nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, a to na dobu nezbytně nutnou (§14, odst. 1 písm. b) zákona č. 219/1999 Sb., a § 22 zákona č. 273/2008 Sb.),
- k záchranným pracím při pohromách, nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí, nebo k likvidaci následků pohromy (§14 – §17 zákona č. 219/1999 Sb.),
- k leteckému monitorování pohromy a monitorování radiační a chemické situace (§17 zákona č. 219/1999 Sb.),
- k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky (§ 14, písm. d) a §18 zákona č. 219/1999 Sb.),
- k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany (§14, písm. k) a 19 zákona č. 219/1999 Sb.),
- k zabezpečení letecké zdravotnické dopravy (§ 14, písm. f) a § 21 zákona č. 219/1999 Sb.),
- k zajištění letecké služby pátrání a záchrany (§ 14, písm. h) a § 23 zákona č. 219/1999 Sb.),
- k zabezpečení letecké přepravy humanitární a zdravotnické pomoci, (§ 14 a § 24, písm. a) zákona č. 219/1999 Sb.).

3.1.2. *Použití AČR v souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*

AČR lze poskytnout na:

- plánovanou pomoc na vyžádání při záchranných a likvidačních pracích jako ostatní složku IZS, vyčleněnými SaP AČR pouze na žádost OPIS GŘ HZS. SaP AČR nasazovat v souladu s Dohodou (§ 21 zákona č. 239/2000 Sb.) a přílohou 3 této Směrnice. O rozsahu poskytnutí pomoci rozhodne ZNGŠ - Ř SOC MO (v jeho nepřítomnosti velící generál). Následně informuje NGŠ AČR.
- ostatní pomoc složkám IZS. Může být poskytnuta na žádost HZS kraje, krajského úřadu nebo MV při provádění záchranných a likvidačních prací VÚ a VZ OS ČR v souladu s § 15, 16 a § 18 zákona č. 219/1999 Sb. a § 22 zákona č. 239/2000 Sb. O jejich nasazení na základě delegované pravomoci rozhodne ZNGŠ - Ř SOC MO.

K plnění uvedených úkolů podle 3.1.1. a 3.1.2. musí být připraveni vojáci z povolání, vojáci v záloze, vojáci AZ - povolání na vojenské nebo výjimečné vojenské cvičení (dále jen vojáci), a ti občanští zaměstnanci vojenské správy (dále jen zaměstnanci), kteří mají předpokládanou činnost zakotvenou v pracovní smlouvě; musí mít odborné schopnosti, být

¹⁷ § 21 zákona č. 239/2000 Sb.

řádně vybaveni a vystrojeni především speciálními ochrannými prostředky, potřebnou technikou a materiálem.

Na základě vyžádání oprávněných orgánů, podle zákonů č. 219/1999 Sb. a č. 239/2000 Sb., mohou být vojáci a zaměstnanci použiti pouze v případě, že jsou ohroženy životy nebo zdraví lidí, značné majetkové hodnoty, životní prostředí nebo jiné chráněné zájmy a příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy nebo požární ochrana nemohou zajistit záchranné práce nebo likvidaci následků pohromy vlastními silami.

SaP AČR mohou být za krizových stavů použity také ve prospěch Správy státních hmotných rezerv (dále jen SSHR). Rozsah a způsob vyčlenění SaP AČR je stanoven Dohodou o součinnosti v oblasti přepravy pohotovostních zásob za krizových stavů mezi MO a SSHR. Použití těchto SaP **realizovat po přijetí rozhodnutí vlády ČR**. SaP AČR vyčleněné ve prospěch SSHR jsou uvedeny v příloze 9.

4. ZÁSADY VYŽADOVÁNÍ A NASAZOVÁNÍ SIL A PROSTŘEDKŮ AČR K PLNĚNÍ ÚKOLŮ V RÁMCI IZS A PLNĚNÍ ÚKOLŮ PČR

4.1. Vyžadování a nasazování sil a prostředků AČR k záchranným pracím

Použití Armády ČR mohou vyžadovat¹⁸:

- hejtmani krajů a starostové obcí, v jejichž obvodu došlo k pohromě, u NGŠ AČR (§ 16 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb.),
- hejtmani krajů a starostové obcí nebo velitel zásahu a velitel jednotky požární ochrany, hrozí-li nebezpečí z prodlení, u velitele VÚ nebo u náčelníka VZ, které jsou nejbližší místu pohromy (§ 16 odst. 2 zákona č. 219/1999 Sb.),
- Ministerstvo vnitra v souladu s ÚPP IZS prostřednictvím OPIS GŘ HZS ČR (§ 20 zákona č. 239/2000 Sb.),
- hejtmani a starostové obcí s rozšířenou působností v souladu s příslušným poplachovým plánem IZS prostřednictvím OPIS IZS kraje (§ 20 zákona č. 239/2000 Sb.),
- velitel zásahu na místě zásahu u velitelů a vedoucích složek IZS, v ostatních případech prostřednictvím místně příslušného OPIS IZS (§ 20 zákona č. 239/2000 Sb.),
- HZS kraje, krajský úřad nebo MV jako ostatní pomoc¹⁹ (§ 22 zákona č. 239/2000 Sb.).

SaP VÚ a VZ vyčleněné do ostatních složek IZS uvedených v ÚPP IZS a v příloze 3 jsou vyžadovány v souladu s poplachovými plány, havarijními plány krajů a vnějšími havarijními plány u Stálé směny SOC MO (dále jen „SSm SOC MO“) cestou OPIS GŘ HZS ČR.

Nasazení vrtulníku AČR vyžaduje OPIS IZS u stálé směny „Záchranného koordinačního střediska“ (dále jen „ZKS“) v Praze Ruzyni²⁰. Vyžaduje-li to řešení situace, lze se souhlasem ZKS Praha pro oblast Čechy a pro oblast Morava aktivovat vrtulníky ve stálé pohotovosti pro leteckou službu pátrání a záchrany (dále jen „SAR“) v souladu se zněním „Směrnice pro vyžadování a zapojení vrtulníků AČR v rámci IZS“.

¹⁸ Použití armády k záchranným pracím a k likvidaci následků pohromy je dočasné organizované nasazení vojenských útvarů a vojenských zařízení s potřebným vojenským materiálem pod velením příslušného velitele nebo náčelníka, k němuž dochází, pokud příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy, požární ochrana nebo vojenské záchranné útvary nemohou zajistit záchranné práce nebo likvidaci následků pohromy vlastními silami.

¹⁹ Ostatní pomocí se rozumí použití sil a prostředků AČR pro potřebu složek IZS. Tyto síly a prostředky nejsou deklarovány v příloze Dohody o pomoci na vyžádání a nejsou zahrnuty v Ústředním poplachovém plánu nebo poplachových plánech IZS krajů.

²⁰ viz „Směrnice pro využití vrtulníků AČR v rámci IZS“

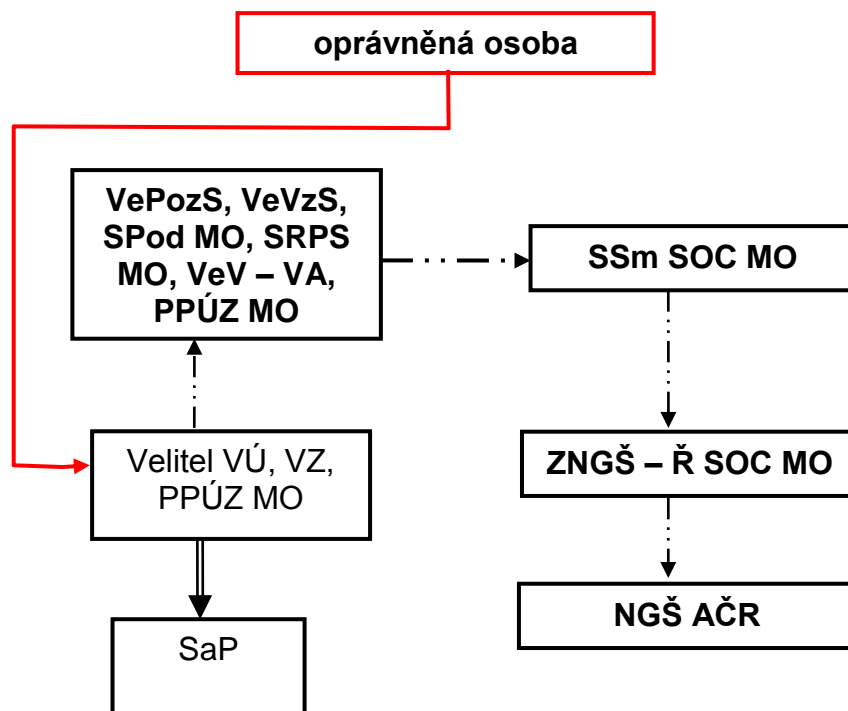
Pravomoc k nasazování SaP AČR v rámci IZS a k plnění úkolů PČR má na základě delegované pravomoci ZNGŠ - Ř SOC MO (v jeho nepřítomnosti velící generál), který informuje NGŠ AČR, v těchto případech:

- plánovaná pomoc na vyžádání – nasazení vyčleněných SaP AČR (uvedených v ÚPP IZS) k záchranným a výjimečně i likvidačním pracím,
- ostatní pomoc, odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky,
- k plnění úkolů PČR v souladu s vydaným nařízením vlády ČR.

V případě, že by nasazení SaP AČR ohrozilo plnění základního úkolu ozbrojených sil²¹, může být, v souladu se zněním Dohody, nasazení těchto SaP odmítnuto.

Je-li ohrožena podstatná část území ČR, rozhoduje o použití armády k záchranným pracím při pohromě vláda na návrh ministra vnitra (§16 odst. 3 zákona č. 219/1999 Sb.).

A) Vyžádání SaP AČR v případě hrozí-li nebezpečí z prodlení (§16 odst. 2 zákona č. 219/1999 Sb.)

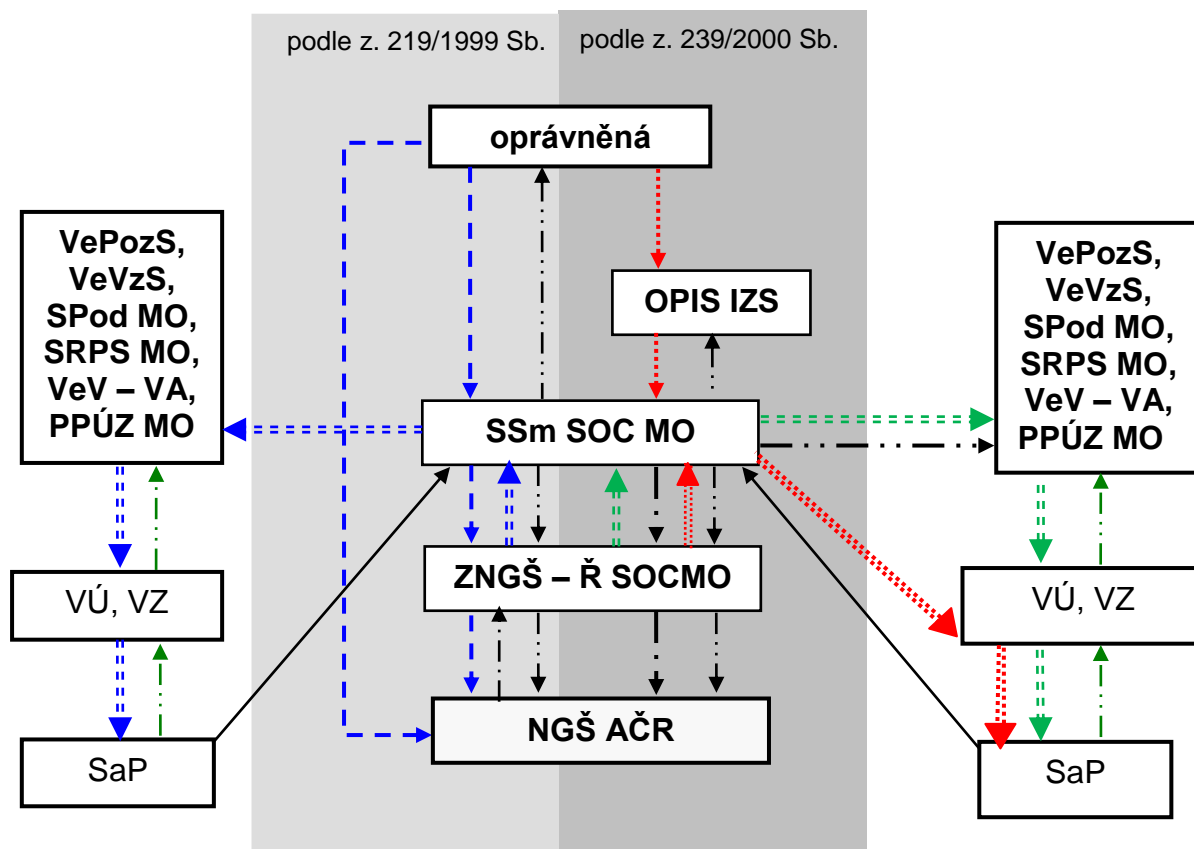
Legenda:

- hrozí-li nebezpečí z prodlení —————
- rozhodnutí
- informace o nasazení (cestou nadřízených stupňů)

V mimopracovní době se aktivace sil a prostředků AČR řeší cestou náčelníků skupin velení a řízení / dozorčích orgánů.

²¹ § 9 zákona č. 219/1999 Sb.

B) Vyžádání SaP AČR v případě nehrozí-li nebezpečí z prodlení

Legenda:

- požadavek na nasazení SaP nehrozí-li nebezpečí z prodlení - - - - ->
- vyžádání SaP (dle z. 239/2000 Sb.)>
- informace o vyžádání - - - - ->
- nařízení k nasazení SaP (§ 21 plánovaná pomoc na vyžádání)>
- nařízení k nasazení SaP (§ 22 ostatní pomoc)>
- nařízení k nasazení SaP>
- informace o nasazení - - - - ->
- hlášení o nasazení SaP —————>
- hlášení o nasazení (na vědomí), informace o nasazení a požadavky na log. podporu, střídání apod.>

V mimopracovní době se aktivace sil a prostředků AČR řeší cestou náčelníků skupin velení a řízení / dozorčích orgánů.

4.2. Vyžadování a nasazování sil a prostředků AČR k likvidačním pracím

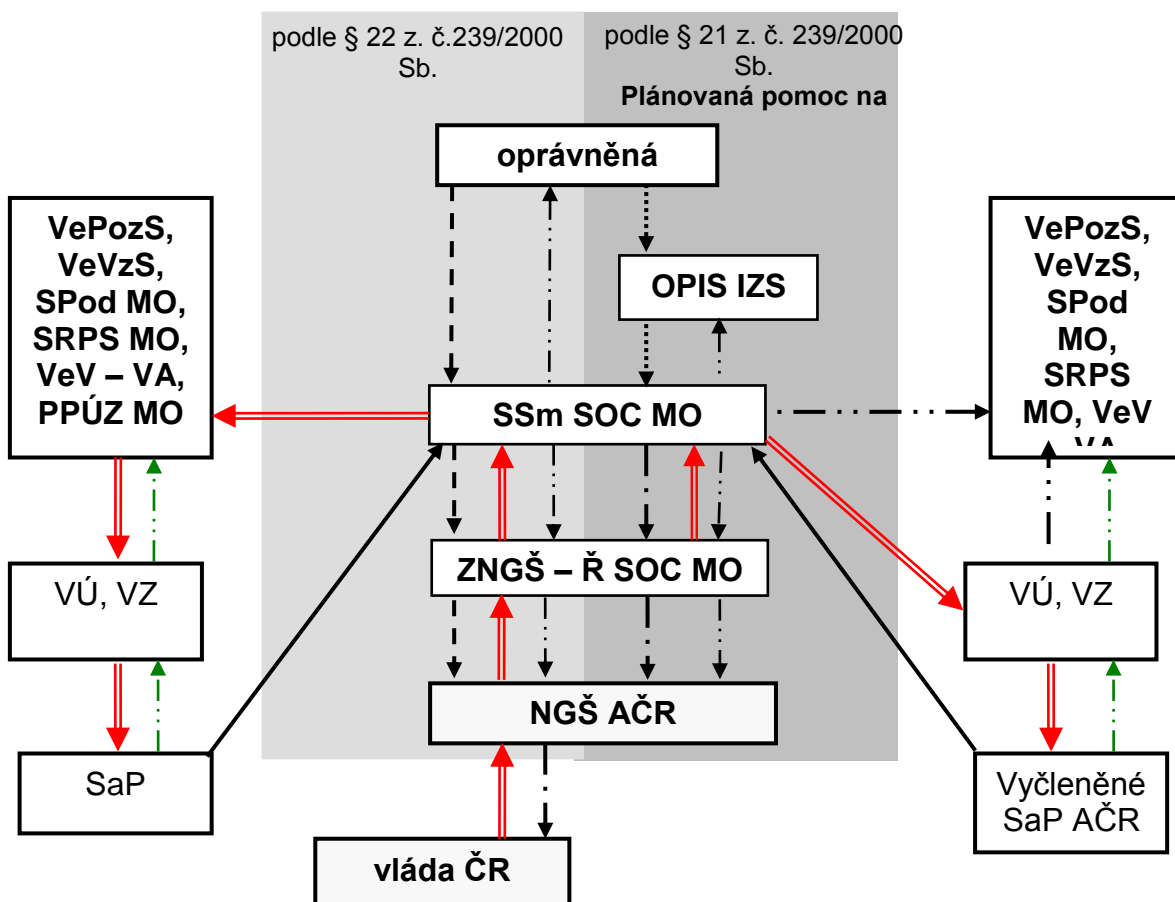
Použití Armády ČR mohou vyžadovat:

- Ministerstvo vnitra v souladu s ÚPP IZS prostřednictvím OPIS GŘ HZS²²,

²² § 20, zákona č. 239/2000 Sb.

- hejtmani a starostové obcí s rozšířenou působností v souladu s příslušným poplachovým plánem IZS prostřednictvím OPIS IZS kraje²⁰,
- velitel zásahu na místě zásahu u velitelů a vedoucích složek IZS, v ostatních případech prostřednictvím místně příslušného OPIS IZS²⁰,
- HZS kraje, krajský úřad nebo MV pro potřebu složek IZS jako ostatní pomoc (§ 22 zákona č. 239/2000 Sb.).

O použití armády k likvidaci následků pohromy nad rámec vyčleněných SaP AČR v ÚPP IZS rozhoduje vláda (§16 zákona č. 219/1999 Sb.).

Legenda:

- vyžádání pomoci — — — — —>
- vyžádání odřadů (§ 21 plánovaná pomoc na vyžádání)>
- informace o vyžádání - · - · - ·>
- informace o nasazení — · - · - ·>
- nařízení k nasazení SaP ==>
- hlášení o nasazení —>
- hlášení o nasazení (na vědomí), informace o nasazení a požadavky na log. podporu, střídání apod. (cestou nadřazených stupňů) - · - · - ·>

V mimopracovní době se aktivace sil a prostředků AČR řeší cestou náčelníků skupin velení a řízení / dozorčích orgánů.

Plánovaná pomoc na vyžádání

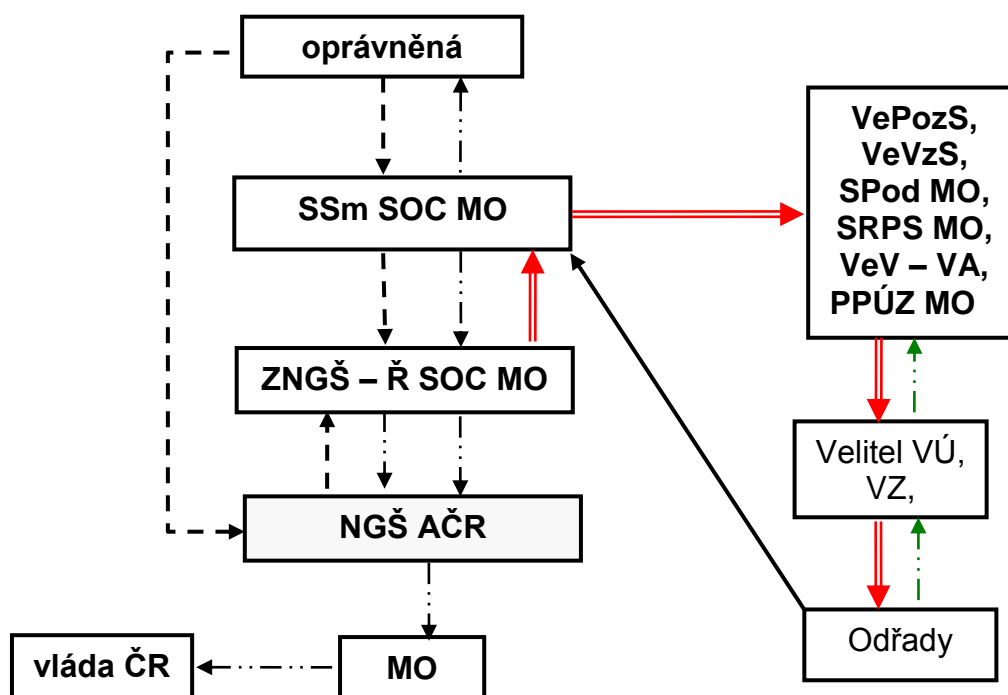
Plánovaná pomoc na vyžádání se poskytuje při provádění záchranných a výjimečně i likvidačních prací, pokud je neprodlené provedení příslušných likvidačních prací po provedení záchranných prací nezbytné.

O rozsahu poskytnutí pomoci vyčleněnými SaP AČR rozhodne na základě delegované pravomoci ZNGŠ - Ř SOC MO (v jeho nepřítomnosti velící generál). Následně informuje NGŠ AČR.

4.3. Vyžadování a nasazování sil a prostředků AČR k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky

Použití Armády ČR mohou vyžadovat:

- vedoucí správních úřadů, orgánů územní samosprávy právnických osob a požární ochrany,
- oprávněné osoby vyžadují vojenskou techniku s nezbytně nutnou obsluhou, pokud nemají potřebnou techniku k odstranění takového ohrožení, u NGŠ AČR (§ 18 zákona č. 219/2000 Sb.).

Legenda:

- vyžádání pomoci --- -- -- --
- nařízení k nasazení SaP ====>
- hlášení o nasazení ----->
- informace o nasazení --- .. --- ..
- hlášení o nasazení (na vědomí), informace o nasazení a požadavky na log. podporu, střídání apod. (cestou nadřizovaných stupňů) --- -->

V mimopracovní době se aktivace sil a prostředků AČR řeší cestou náčelníků skupin velení a řízení / dozorčích orgánů.

O nasazení SaP AČR k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky rozhoduje na základě delegované pravomoci ZNGŠ - Ř SOC MO, který následně informuje NGŠ AČR. NGŠ AČR o použití vojenské techniky informuje ministra, který následně informuje vládu.

4.4. Vyžadování a nasazování vyčleněných sil a prostředků AČR v případě vzniku mimořádné události 2. nebo 3. stupně na jaderných elektrárnách Temelín a Dukovany

V případě vyhlášení mimořádné události 2. nebo 3. stupně na jaderných elektrárnách (dále jen MU na JE) mají pravomoc vyžadovat nasazení vyčleněných SaP AČR:

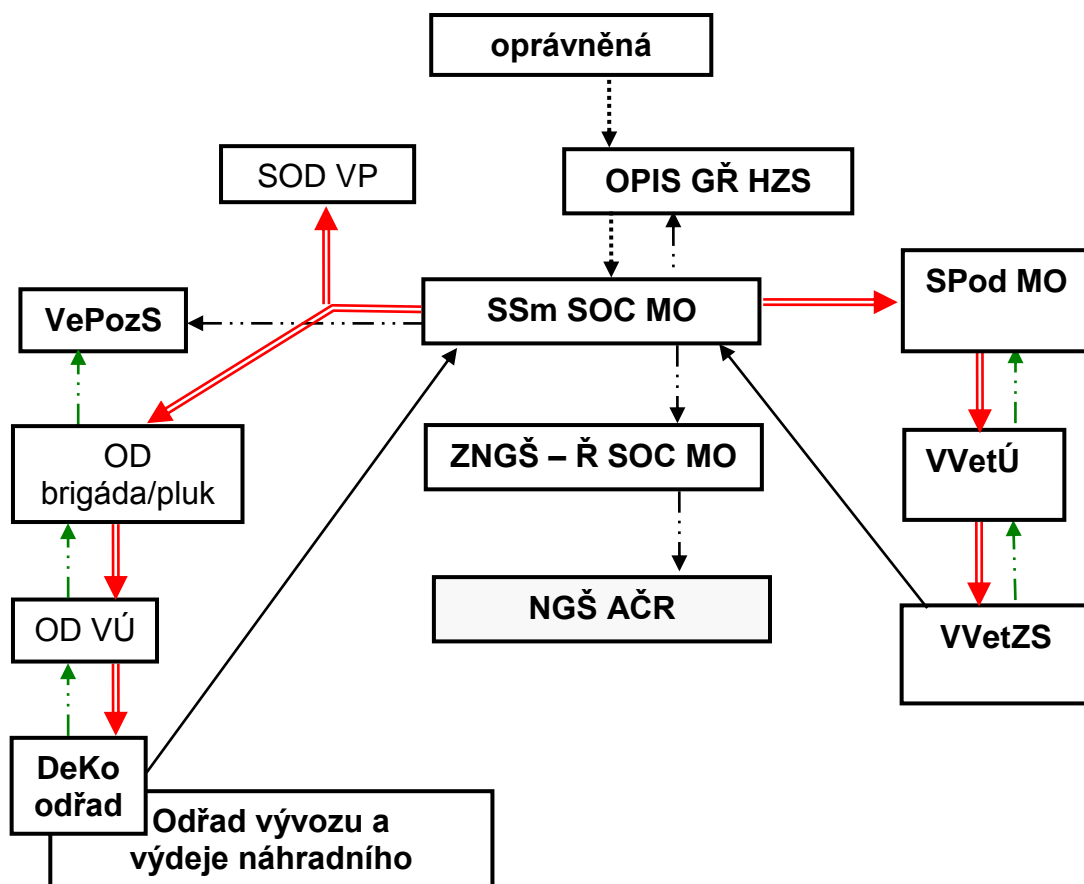
a) k zabezpečení nasazení dekontaminačních odřadů osob, výzbroje a techniky, případně hospodářských zvířat:

- na JE Temelín: hejtman Jihočeského kraje nebo jeho odpovědný zástupce, nebo v případě nebezpečí z prodlení ředitel HZS Jihočeského kraje nebo jeho odpovědný zástupce (řídící důstojník nebo velitel zásahu);
- na JE Dukovany: hejtman Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje nebo jeho odpovědný zástupce, nebo v případě nebezpečí z prodlení ředitel HZS Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje nebo jeho odpovědný zástupce (řídící důstojník nebo velitel zásahu).

b) k zabezpečení nasazení sil a prostředků ve prospěch celostátní radiační monitorovací sítě (dále CRMS) v souladu s přílohou 13:

- KŠ SÚJB: prostřednictvím SSm SOC MO, na základě požadavku vydá ZNGŠ - Ř SOC MO (v jeho nepřítomnosti velící generál) nařízení NGŠ AČR. SaP ARMS uvedené v příloze 3 budou vyžadovány v souladu s ÚPP IZS.

Nasazení vyčleněných SaP vyžadují oprávněné osoby prostřednictvím OPIS MV - GŘ HZS ČR u SSm SOC MO.

Legenda:

- vyžádání pomoci▶
- aktivace (selektivní), nařízení k nasazení SaP ==▶
- informace o nasazení -▶
- hlášení o nasazení —▶
- hlášení o nasazení (na vědomí), informace o nasazení a požadavky na log. podporu, střídání apod. (cestou nadřazených stupňů) -▶

V mimopracovní době se aktivace sil a prostředků AČR řeší cestou náčelníků skupin velení a řízení / dozorčích orgánů.

SSm SOC MO provést, cestou dozorčích orgánů, aktivaci dekontaminačních odřadů osob a techniky a odřadů k vývozu a výdeji náhradního ošacení. Dále provést aktivaci SaP VP cestou SOD VP. SPod MO zabezpečit výdej dezaktivních směsí z centrálního skladu Rančářov, zejména v mimopracovních dnech.

Vyčlenění SaP k plnění výše uvedených úkolů provádět dle přílohy 3 a Harmonogramu, který vydá velitel PozS. Aktivované SaP při vyhlášení vzniku MU 2. stupně na JE vyčkávat v místech stálé dislokace v režimu pohotovosti k okamžitému výjezdu. V případě vyhlášení MU 3. stupně - radiční havárie, zahájit přesun na předem stanovená, a cestou SSm SOC MO upřesněná, místa dekontaminace, kde rozvinout dekontaminační linky. Další činnost řešit podle potřeb a upřesnění krizových štábů (dále jen KŠ) příslušného kraje.

Velitelé dekontaminačních odřadů osob a techniky být připraveni k zaujetí kteréhokoliv dekontaminačního místa uvedeného v příloze 5.

VePozS zabezpečit nasazení dekontaminačních odřadů osob a techniky. Zahájení plnění úkolu (výjezdu) plánovat dle přílohy 3. Harmonogram střídání odřadů (uvedený v Plánu činnosti PozS na daný rok) poskytnout VP pro potřeby provedení plánování policejní ochrany a SSm SOC MO. Aktualizaci provádět čtvrtletně.

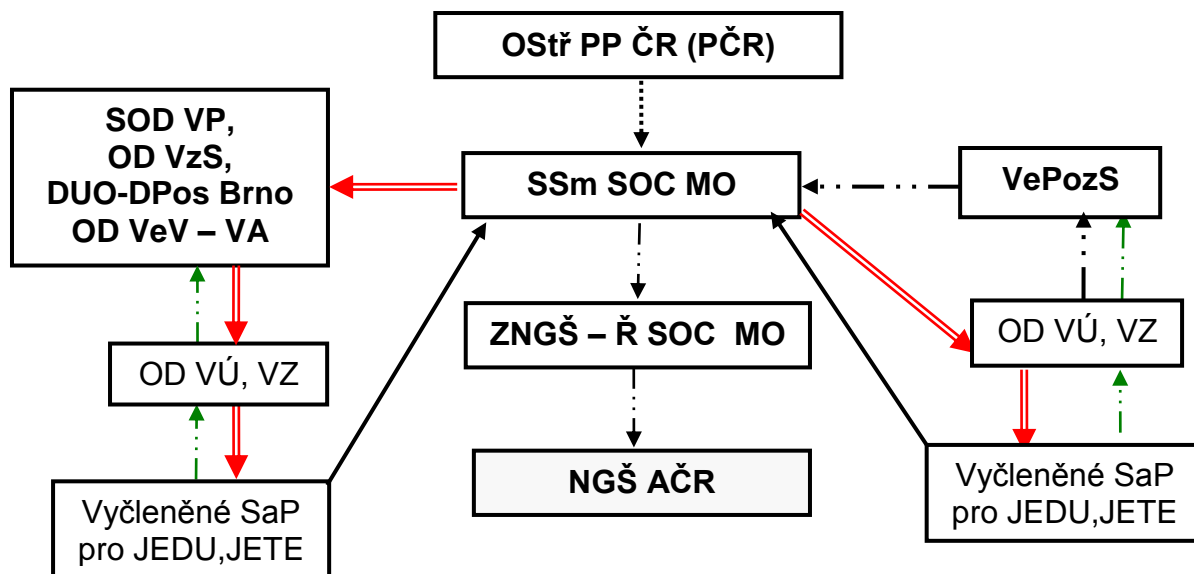
VePozS dále zabezpečit nasazení dalšího dekontaminačního odřadu k provedení dekontaminace osob a techniky v rámci evakuace 22. zVrL Sedlec – Včelčice ležící uvnitř zóny havarijního plánování jaderné elektrárny Dukovany. Vyčleňování a aktivaci odřadu realizovat v souladu s výše uvedenými pravidly. Předpokládaná doba nasazení (zahájení plnění úkolu) odřadu je uvedena v příloze 3. Odřad k zabezpečení náhradního ošacení nevyčleňovat.

K zabezpečení ošacení osob po provedené dekontaminaci vytvořit u PozS odřady vývozu a výdeje náhradního ošacení dle přílohy 10.

c) k plnění úkolů pořádkové služby PČR:

- ředitelé příslušných Krajských ředitelství PČR Jihočeského kraje, Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje cestou operačního střediska Policejního prezidia (dále jen OSTř PP ČR).

Nasazení vyčleněných SaP Univerzity obrany (dále jen UO), PozS, VzS a Velitelství výcviku – Vojenské akademie (dále jen VeV – VA) vyžadovat cestou OSTř PP ČR prostřednictvím **SSm SOC MO**.

Legenda:

- vyžádání pomoci▶
- nařízení k nasazení (selektivní) ==▶
- informace o nasazení -▶
- hlášení o nasazení —▶
- hlášení o nasazení (na vědomí), informace o nasazení a požadavky na log. podporu, střídání apod. -▶

Při vyhlášení vzniku MU 2. stupně na JE SaP AČR nařídí pracovní (služební) pohotovost v časových normách uvedených v bodě 11.3. Při vyhlášení vzniku MU 3. stupně – radiační havárie na JE, aktivovat SaP AČR a přesunout se na předem stanovená příjmová místa územních odborů PČR. Dále řešit činnost podle potřeb a upřesnění Krajských ředitelství PČR.

V případě vzniku MU 2. nebo 3. stupně na JE vždy aktivovat operační střediska příslušných Krajských vojenských velitelství (dále jen KVV).

Nasazenými SaP plnit stanovené úkoly vně objektů JE, mimo zóny havarijního plánování JE, které jsou stanoveny v příloze 8. V případě provádění záchranných prací a vybraných úkolů asistence PČR lze plnit úkoly i uvnitř zóny havarijního plánování²³.

4.5. Povolání vojáků v záloze na výjimečné vojenské cvičení

Vyžadují-li to záchranné práce při živelních pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, životní prostředí nebo značné majetkové hodnoty, lze povolovat na výjimečné vojenské cvičení²⁴:

- vojáka v aktivní záloze, v délce do 14 dnů v kalendářním roce, na základě nařízení vlády,
- vojáka v povinné záloze, v délce do 14 dnů v kalendářním roce, na základě jeho písemné žádosti.

4.6. Zabezpečení věcných zdrojů

Operativní koordinaci realizace požadavků k zabezpečení věcných zdrojů pro civilní sektor nebo AČR zajistit zástupcem MO (cestou SPOD MO) v odborné pracovní skupině ÚKŠ pro koordinaci zabezpečení věcnými zdroji. Vzájemnou komunikaci a předávání informací a požadavků zabezpečit prostřednictvím SSm SOC MO.

5. PŮSOBNOST A DOBA POHOTOVOSTI VYČLENĚNÝCH SIL A PROSTŘEDKŮ AČR VE PROSPĚCH IZS A K PLNĚNÍ ÚKOLŮ PČR

5.1. Působnost vyčleněných sil a prostředků AČR

Vyčleněné SaP AČR mají celorepublikovou působnost. Po obdržení požadavku od oprávněných funkcionářů (osob) na nasazení SaP AČR upřesní ZNGŠ - Ř SOC MO (v jeho nepřítomnosti velící generál) rozsah poskytnutí pomoci.

Předpoklad nasazení vyčleněných SaP AČR stanovených v Přehledu sil a prostředků AČR vyčleněných ve prospěch IZS (příloha 3) je uveden ve sloupci 7. Na základě žádosti OPIS GŘ HZS ČR (prognóza vzniku nebo zhoršení stavu MU) bude nařízením NGŠ AČR nařízena služební / pracovní pohotovost (dle RMO č. 15/2013) SaP uvedeným v příloze 3, v případě potřeby i dalším.

Střídání vyčleňovaných odřadů zabezpečit v týdenních cyklech s počátkem a koncem cyklu v pátek v 07:00 hod. Harmonogram střídání uveřejnit v Plánu činnosti zainteresovaných organizačních celků na daný rok a na jeho základě provádět upřesňování Přehledu Stálých hotovostních sil (dále jen SHS) a dalších sil a prostředků možných k použití.

²³ čl. 36 předpisu Zák1-1

²⁴ dle § 12 zákona č. 585/2004 Sb.,

VELENÍ, ŘÍZENÍ A SPOJENÍ

Na strategické úrovni **velení** realizovat cestou přímé podřízenosti. **Řízení nasaditelných a nasazených SaP** je založeno na delegované pravomoci NGŠ AČR na ZNGŠ – Ř SOC MO.

Předání nasazených sil a prostředků AČR v rámci IZS a k plnění úkolů PČR realizovat formou TOA na základě upřesnění ZNGŠ – Ř SOC MO dle přílohy 2.

Ukončení přesunu do míst stálé dislokace jednotky (ÚU) hlásit cestou dozorcích orgánů ZNGŠ – Ř SOC MO prostřednictvím vedoucího SSm SOC MO.

Součinnost s orgány státní správy a samosprávy zabezpečit:

- a) na strategické úrovni ZNGŠ - Ř SOC MO cestou SSm SOC MO,
- b) na taktické úrovni:
 - určenými veliteli ÚU,
 - řediteli KVV na úrovni územně správních celků,
 - rektorem - velitelem UO podle místa stanoveného úkolu vyčleněných SaP v rámci své působnosti.

5.2. System velení a řízení

Řízením SaP AČR nasaditelných a nasazených k plnění úkolů při mimořádné a krizové situaci (dále jen MaKS) je pověřen ZNGŠ – Ř SOC MO, v jehož pravomoci je vydávání rozkazů a nařízení k nasazení SaP, jejich přemístění do jiného prostoru operace (nasazení) na základě požadavku oprávněných subjektů (v rámci plněného úkolu) a ukončení nasazení.

V závislosti na složitosti situace, množství a náročnosti plněných úkolů může ZNGŠ – Ř SOC MO, velící generál, aktivovat Skupinu rozvinutí SOC MO (dále jen SkR SOC MO) nebo podle potřeby rozvinout SOC MO. V případě potřeby na základě jeho požadavku zabezpečit doplnění o potřebné odborníky z rezortu MO pro řešení vzniklé situace.

V souladu s rozhodnutím ZNGŠ – Ř SOC MO mohou být vysláni styční důstojníci k odborným pracovním skupinám krizových štábů nebo na pracoviště OPIS IZS. Na operační a taktické úrovni podle rozhodnutí velitelů (náčelníků) aktivovat skupiny velení a následně operační střediska. ZNGŠ – Ř SOC MO podle situace upřesnit systém velení a řízení.

V případě nasazení většího počtu SaP z více součástí AČR vytvořit ÚU pod velením určeného velitele ÚU.

VePozS, VeVzS, VeV – VA, SPod MO, VP a UO vést trvale přehled o nasaditelných SaP, které pravidelně (při změně) aktualizovat.

KVV být připravena řešit otázky součinnosti a podpory nasazeným SaP AČR v jejich regionu s důrazem na komplexní zabezpečení (možnost stravování, ubytování, doplňování PHM, parkování většího počtu techniky atd.) s ohledem na minimalizaci nákladů ze strany AČR (bezplatné ubytování, ubytování na vrub orgánů samosprávy...). Cestou vedoucího SSm SOC MO mi poskytovat informace o závěrech zasedání KŠ a bezpečnostních rad krajů při řešení MaKS v regionu.

5.3. Organizace velení a řízení v prostoru nasazení

Záchranné práce v prostoru nasazení řídit a koordinovat velitelem zásahu. Tím je zpravidla velitel jednotky požární ochrany nebo příslušný funkcionář HZS ČR s právem přednostního velení. Pokud na místě zásahu není ustanoven velitel zásahu, řídí činnost

složek IZS velitel nebo vedoucí zasahujících SaP složky IZS, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

Po dosažení místa nasazení (zásahu) velitel nasazených SaP AČR²⁵, informovat velitele zásahu o počtech, schopnostech a připravenosti jednotky. Navázat přímou součinnost s příslušným KVV (nebo cestou nadřízeného).

V průběhu plnění úkolu zabezpečit informovanost nadřízeného (a KVV) o charakteru plněného úkolu, množství nasazených SaP, případně o předpokládaných změnách úkolu, ke kterým může dojít v průběhu nasazení. V rámci nasazení je velitel SaP AČR odborně podřízen veliteli zásahu, popřípadě veliteli úseku nebo veliteli sektoru. Je členem štábu velitele zásahu, jeho úkolem je řídit nasazení podřízených SaP, zabezpečit předávání informací o plnění úkolů a o situaci v místě svého nasazení. Dále hlásit vznik bezprostředního ohrožení zdraví a života nasazených sil a činit neodkladná opatření k ochraně jejich životů a zdraví. Předávat veliteli zásahu podklady pro zpracování zprávy o zásahu.

Nasazené SaP AČR v jednotlivých prostorech nasazení řídí vždy určený velitel jednotky (skupiny) voják nebo zaměstnanec (mimo doby plnění úkolů posílení PČR, kdy vojáky ve smíšené hlídce řídí příslušník PČR).

Velitele nasazených SaP AČR v místě zásahu označit reflexní vestou nebo rukávovou páskou.

6. ZDRAVOTNICKÉ ZABEZPEČENÍ

6.1. Řešení hygienické a epidemiologické situace

Na řešení hygienické a epidemiologické situace v rámci nasazení se podle požadavků podílet i SaP vojenské hygienicko-protiepidemické služby, zabezpečovat především zasahující VÚ a VZ. V rámci prevence vzniku onemocnění zajistit realizaci příslušných protiepidemických opatření, včetně očkování vojáků vyčleněných k plnění úkolů pro IZS proti infekčním chorobám (podle epidemiologické situace v místě nasazení). Dále u těchto vojáků provádět předepsaná přeočkování. Úzce spolupracovat s civilními orgány ochrany veřejného zdraví. V případě potřeby nasadit pro IZS mobilní biologické týmy, včetně stacionární mikrobiologické laboratoře (viz příloha 3) k provedení epidemiologického šetření, odběru vzorků biologického materiálu nebo prostředí a k identifikaci biologického agens na místě, event. k přepravě vzorků biologického materiálu do určené stacionární laboratoře v ČR, případně k asistenci při transportu vzorků Vzdušnými silami AČR do určené zahraniční referenční laboratoře. Pro izolaci a léčení osob s vysoce nebezpečnými nákazami vyčlenit hospitalizační kapacity Centra biologické ochrany v Těchoníně.

Logistickou podporu zásahových hygienicko – protiepidemických skupin řešit provedením součinnostních dohovorů.

Hlavní hygienik MO je členem Komise pro řešení výskytu závažných infekčních onemocnění – Ústřední epidemiologické komise MZ ČR.

6.2. Řešení veterinární situace

Na základě vyžádání OPIS GŘ HZS ČR cestou SSm SOC MO vyčlenit Vojenským veterinárním ústavem (dále jen VVetÚ) dvě vojenské veterinární zásahové skupiny (viz příloha 3), včetně potřebných laboratorních kapacit k vyšetřování odebraných vzorků přímo u VVetÚ. Logistickou podporu veterinárních zásahových skupin řešit provedením součinnostních dohovorů.

²⁵ Ve smyslu znění vyhlášky č. 328/2001 Sb. vedoucí složky.

Vojenské veterinární zásahové skupiny vyčlenit pro odborný zásah při likvidaci nálezů zvířat nebo odstraňování následků pohrom a MU na JE, případně při likvidaci následků teroristických akcí po použití bojových biologických látek. Dále působit pro potřeby veterinární asanace a ekologie, pro úkoly desinfekce, dezinfekce a deratizace a pro provádění radiotoxikologického monitoringu.

Pro operativní řešení mimořádné situace je náčelník Veterinární služby AČR zařazen jako člen Ústřední nálezové komise ČR.

7. NASAZENÍ SIL A PROSTŘEDKŮ AČR K PLNĚNÍ ÚKOLŮ PČR

7.1. Základní úkoly

SaP AČR nasazovat na základě nařízení vlády k plnění úkolů PČR při zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, pokud SaP PČR nejsou dostatečné.

Vojáci povolání k plnění úkolů PČR mají při plnění úkolů policie oprávnění a povinnosti policistů, pokud vláda ČR rozsah těchto oprávnění a povinností neomezí.

Vojáci plní úkol ve vojenském stejnokroji označení rukávovou páskou nebo reflexní vestou s označením „POLICIE“ a případně průkazem potvrzujícím oprávnění k plnění úkolů policie. Konkrétní úkol, rozsah jeho plnění a výzbroj příslušníků AČR stanoví nařízení vlády ČR.

7.2. Nasazení sil a prostředků AČR dle nařízení vlády ČR č. 465/2008 Sb.

Plnění úkolů PČR realizovat v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o PČR a Dohody o povolání vojáků AČR. Při praktickém výkonu služby jsou vojáci AČR podřízeni příslušníkům PČR.

Základním úkolem nasazení SaP AČR k plnění úkolů PČR je, ve smíšených hlídkách, zabezpečit splnění úkolů pořádkové policie souvisejících s regulací pohybu osob, se zabezpečením veřejného pořádku a bezpečnosti při vzniku MU na JE.

Velitelem smíšené hlídky je vždy příslušník PČR. Člen hlídky - voják plnící úkol je vybaven vojenskou střelnou zbraní – pistolí s jedním palebným průměrem. K plnění úkolů je oprávněn používat zbraň, některé donucovací prostředky, jako např. hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany a pouta. Voják musí být seznámen s omezujícími ustanoveními pro používání těchto donucovacích prostředků.

Ke zvládnutí činností stanovených pro smíšené hlídky včetně začlenění vojáků do sestavy PČR při MU na JE, provádět odborný výcvik vojáků s důrazem na použití zbraně a sebeobranu. Vojáky seznamovat s povinnostmi příslušníků PČR, s oprávněními stanovenými pro vojáky a jejich úkoly v rámci vnějšího havarijního plánu pro JE Dukovany a Temelín. Dále je seznamovat s mírou radiačního ohrožení zasahujících osob. Návčik řídit lektory z řad Policie ČR a HZS ČR.

7.3. Vyčleněné síly a prostředky

Pro plnění úkolů PČR na JE vyčlenit SaP PozS, VzS a UO v celkovém počtu 500 vojáků a 22 kusů techniky. V případě jejich nasazení zabezpečit velitelem PozS a velitelem VeV – VA přípravu dalších 200 vojáků a 13 kusů techniky. Vyčleněné SaP AČR (UO) připravit pro plnění úkolů na JEDU nebo JETE a k tomu zpracovat potřebnou dokumentaci.

Pro JE DUKOVANY a JE TEMELÍN

Vojáky vyčleněné pro plnění úkolů PČR při radiační havárii na některé z JE (dle NV ČR č. 465/2008 Sb. a Dohody o povolání vojáků) předat v příslušných příjmových místech ÚO PČR v souladu s harmonogramem opatření pro JE Temelín nebo JE Dukovany²⁶. K plnění úkolů PČR vyčlenit celkem 500 vojáků (v těchto počtech jsou zahrnuti řidiči a obsluhy vojenské techniky) s předpokladem nasazení:

- 60 vojáků do 12 hodin,
- dalších 190 vojáků do 24 hodin,
- dalších 250 vojáků do 72 hodin.

a dále:

- 10 osobních vozidel do 12 hodin,
- dalších 10 osobních vozidel a 1 vyprošťovací vozidlo do 24 hodin,
- 1 automobil nákladní terénní valník (autobus) do 72 hodin.

V případě požadavku na nasazení nebo po vyhlášení MU 2. stupně na JEDU nebo JETE neprodleně zabezpečit SSm SOC MO uvedení do pohotovosti dalších 200 vojáků s 13 ks techniky. SaP vyčlenit z počtů VePozS a VeV – VA dle harmonogramu:

- 30 vojáků do 12 hodin,
- dalších 170 vojáků do 24 hodin.

a dále:

- 10 automobilů osobních terénních a 2 automobily nákladní terénní (valníkové) do 12 hodin,
- 1 vyprošťovací vozidlo do 24 hodin.

VPozS zabezpečit vyčlenění 4 ks autobusů ve prospěch ÚO k zabezpečení přepravy příslušníků ÚO do příjmových míst PČR. Vozidla přistavit k areálu ÚO do 16 hodin od aktivace.

Rozpočet SaP k plnění úkolů PČR na JE:

²⁶ Dodatek č. 1 k Realizační dohodě mezi PČR a AČR k provedení nařízení vlády ze dne 16. 12. 2008 č. 465/2008 Sb., o povolání vojáků AČR k plnění úkolů PČR při radiačních haváriích na JE.

Tab. 1 Vyčlenění SaP pro plnění úkolů PČR

Při vzniku MU 3. stupně na JE DUKOVANY nebo JE TEMELÍN													
čas předání SaP od aktivace	DUKOVANY						TEMELÍN						
	Předat u UzO PČR	Vyčleňuje	počet řidičů techniky	počet vojáků	typ techniky	Počet	Předat u UzO PČR	Vyčleňuje	počet řidičů techniky	počet vojáků	typ techniky	Počet	
do 12 h.	Třebíč	UO	0	20			České Budějovice	UO		18			
		VePozS	3		AOT	3							
		VeVzS	2		AOT	2							
	Znojmo	UO		20					VeVzS	2		AOT	2
		VePozS	4		AOT	4							
	Brno venkov	UO		10					VePozS	10		AOT	8
VePozS		1		AOT	1					ANTT	2		
do 24 h.	Třebíč	UO		57			České Budějovice	UO		95			
		VePozS	17*		AOT	5							
		VeVzS	2		AV	1							
	Znojmo	UO		62					VeVzS	2			
		VePozS	12		AOT	4							
	Brno venkov	UO		37					VePozS	14*		AV	1
		VeVzS	2		AOT	1							
		VePozS	1				Tábor	UO		59			
do 72 h.	Třebíč	UO	2	103	ANTT	1							
	Znojmo	UO		105									
	Brno - venkov	UO		40									
CELKEM			46	454	-	22	CELKEM			28	172	-	13

*4 x obsluha vyprošťovacího vozidla (2 x řidič-jeřábník + 2 x vazač)

Úkoly PČR plní tytéž SaP (500 osob) po vzniku MU 3. stupně JE Dukovany (500 osob) nebo JE Temelín (200 osob).

Vznikne-li MU 3. stupně na JE Dukovany i JE Temelín současně, aktivovat SaP uvedené v tabulce č. 2. Pokud dojde po vzniku MU 3. stupně na JE Dukovany k aktivaci SaP předurčených pro JE Dukovany (500 osob) a následně vznikne MU na JE Temelín, je nutné aktivovat SaP (dalších 200 osob) uvedené v tabulce č. 2 v části Temelín.

Tab. 2 Vyčlenění SaP pro plnění úkolů PČR

Při vzniku MU 3. stupně na JE DUKOVANY a současně na JE TEMELÍN													
čas předání SaP od aktivace	DUKOVANY						TEMELÍN						
	Předat u UzO PČR	Vyčleňuje	počet řidičů techniky	počet vojáků	typ techniky	Počet	Předat u UzO PČR	Vyčleňuje	počet řidičů techniky	počet vojáků	typ techniky	Počet	
do 12 h.	Třebíč	UO		20			České Budějovice	VePozS	12			AOT	10
		VePozS	3		AOT	3						ANTT	2
		VevzS	2		AOT	2							
	Znojmo	UO		20				VeV – VA		18			
		VePozS	4		AOT	4							
	Brno venkov -	UO		10									
VePozS		1		AOT	1								
do 24 h.	Třebíč	UO		57			České Budějovice	VePozS	16*			AV	1
		VePozS	17*		AOT	5							
		VeVzS	2			1							
	Znojmo	UO		62				VeV – VA		95			
		VePozS	12		AOT	4							
	Brno venkov -	UO		37									
		VeVzS	2		AOT	1							
		VePozS	1										
	Tábor	VeV – VA			59	-							
do 72 h.	Třebíč	UO	2	103	ANTT	1							
	Znojmo	UO		105									
	Brno - venkov	UO		40									
CELKEM			46	454	-	22	CELKEM	28	172	-	13		

*4 x obsluha vyprošťovacího vozidla (2 x řidič-jeřábík + 2 x vazač)

Vznikne-li MU 3. stupně na JE Temelín a již došlo k aktivaci a nasazení části SaP předurčených pro JE uvedených v tabulce č.1 a následně dojde ke vzniku MU 2. nebo 3. stupně na JE Dukovany, je nutné uvést do pohotovosti nebo aktivovat SaP uvedené v tabulce č. 3.

Tab. 3 Vyčlenění SaP pro doplnění SaP na JE Dukovany

Při vzniku MU 3. stupně na JE TEMELÍN a následně na JE DUKOVANY						
čas předání SaP od aktivace	Předat u UzO PČR	Vyčleňuje	DUKOVANY			
			počet řidičů techniky	počet vojáků	typ techniky	Počet
do 12 h.	Třebíč	VeV – VA		20		
		VePozS	5		AOT	5
	Znojmo	UO		20		
		VePozS	4		AOT	4
	Brno venkov -	UO		10		
		VePozS	1		AOT	1
do 24 h.	Třebíč	VeV – VA		57		
		VePozS	10		AOT	5
			9*		AV	1
	Znojmo	UO		62		
		VePozS	8		AOT	4
	4					
	Brno venkov -	UO		37		
		22. zVrL	2	0	AOT	1
		VePozS	1	0		
do 72 h.	Třebíč	VeV – VA		99		
		UO	2	4	ANTT	1
	Znojmo	UO		105		
	Brno venkov -	UO		40		
CELKEM			46	454		22

*4 x obsluha vyprošťovacího vozidla (2 x řidič-jeřábík + 2 x vazač); (šedě jsou vyznačeny SaP aktivované z primárních 500 osob)

8. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Platnost „Směrnice náčelníka Generálního štábu Armády České republiky k nasazování sil a prostředků Armády České republiky v rámci integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů Policie České republiky“ stanovují dnem podpisu a účinnost dnem 1. ledna 2014.

Tab. 1 Odřady pro nouzové ubytování

Dislokace- obec kraj	Odřad vyčleňuje Odřad cvičí a zabezpečuje	Název odřadu - kód typu zdroje	Kódy schop- ností	Základní schopnost odřadu- slovní popis	Počty využitelné specializované techniky a zařízení, osob, kapacita	Předpokládané nasazení
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Bechyně Jihočeský kraj	Armáda ČR 151. žpr ženijní prapor	Humanitární základna a stavební tým T/E	502.1 502.2 502.3	Převoz materiálu a vybudování nouzového tábora	Materiální základna humanitární pomoci s kapacitou 450 osob 30 osob	Výjezd jednoho odřadu maximálně do 72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GR HZS ČR (odřad určený k plnění úkolu dle interního harmonogramu AČR) Výjezd dalších 3 odřadů po dohodě OPIS MV-GR HZS ČR se SOC MO.
Olomouc Olomoucký kraj	Armáda ČR 153. žpr ženijní prapor	Humanitární základna a stavební tým T/E	502.1 502.2 502.3	Převoz materiálu a vybudování nouzového tábora	Materiální základna humanitární pomoci s kapacitou 450 osob 30 osob	
Jindřichův Hradec Jihočeský kraj	Armáda ČR 44. Imopr lehký motorizovaný prapor	Humanitární základna a stavební tým T/E	502.1 502.2 502.3	Převoz materiálu a vybudování nouzového tábora	Materiální základna humanitární pomoci s kapacitou 450 osob 30 osob	
Bučovice Jihomoravský kraj	Armáda ČR 74. Imopr lehký motorizovaný prapor	Humanitární základna a stavební tým T/E	502.1 502.2 502.3	Převoz materiálu a vybudování nouzového tábora	Materiální základna humanitární pomoci s kapacitou 450 osob 30 osob	

Tab. 2 Odřady pro evakuaci a humanitární pomoc

Dislokace- Obec kraj	Odřad vyčleňuje Odřad cvičí a zabezpečuje	Název odřadu - kód typu zdroje	Kódy schop- ností	Základní schopnost odřadu- slovní popis	Počty využitelné specializované techniky a zařízení, osob, kapacita	Předpokládané nasazení
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Olomouc Olomoucký kraj	Armáda ČR 153. Žpr ženijní prapor	Odřad k evakuaci osob při povodních T/E	501.5 501.6	Evakuace osob ze zatopených oblastí	1x PTS 10, 1x tahač + podvalník, 1x velitelský automobil 5 osob	Výjezd maximálně do 72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR.
Bechyně Jihočeský kraj	Armáda ČR 151. Žpr ženijní prapor	Odřad k evakuaci osob při povodních T/E	501.5 501.6	Evakuace osob ze zatopených oblastí	1x PTS 10, 1x tahač + podvalník, 1x velitelský automobil 5 osob	
Jindřichův Hradec Jihočeský kraj	Armáda ČR 44. Imopr lehký motorizovaný prapor	Odřad k převozu humanitární pomoci a nouzovému zásobování T/E	904.4	Převoz humanitární pomoci a zásobování, evakuace osob	1x automobil valník 10 osob	Výjezd maximálně do 72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR.
Bučovice Jihomoravský kraj	Armáda ČR 74. Imopr lehký motorizovaný prapor	Odřad k převozu humanitární pomoci a nouzovému zásobování T/E	904.4	Převoz humanitární pomoci a zásobování, evakuace osob	1x automobil valník 10 osob	

Tab. 3 Odřady pro pomoc technikou

Dislokace- obec kraj	Odřad vyčleňuje Odřad cvičí a zabezpečuje	Název odřadu - kód typu zdroje	Kódy schop- ností	Základní schopnost odřadu- slovní popis	Počty využitelné specializované techniky a zařízení, osob, kapacita	Předpokládané nasazení
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Bechyně Jihočeský kraj	Armáda ČR 151. žpr ženijní prapor	Vyprošťovací odřad T/E	301.7 904.7	Vyproštění vozidel při kalamitní situaci na komunikacích	1x vyprošť. T 72 + 1x tahač + podvalník, nebo 1x AV 15 T815 + 1x velitelský automobil 4 osob	Výjezd jednoho odřadu maximálně do 72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR (odřad určený k plnění úkolu dle interního harmonogramu AČR). Výjezd dalšího odřadu po dohodě OPIS MV-GŘ HZS ČR se SOC MO.
Olomouc Olomoucký kraj	Armáda ČR 153. žpr ženijní prapor	Vyprošťovací odřad T/E	301.7 904.7	Vyproštění vozidel při kalamitní situaci na komunikacích	1x vyprošť. T 72 + 1x tahač + podvalník, nebo 1x AV 15 T815 + 1x velitelský automobil 4 osob	

Tab. 4 Odřady pro zabezpečování sjízdnosti

Dislokace- obec kraj	Odřad vyčleňuje Odřad cvičí a zabezpečuje	Název odřadu - kód typu zdroje	Kódy schop- ností	Základní schopnost odřadu- slovní popis	Počty využitelné specializované techniky a zařízení, osob, kapacita	Předpokládané nasazení
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Bechyně Jihočeský kraj	Armáda ČR 151. žpr ženijní prapor	Odřad k zabezpeč. průjezdnosti na komunikacích a ve městech T/E	603.1 603.4	Zemní práce k zabezpečení průjezdnosti na komunikacích a ve městech	1x kolový nakladač KN, 1x tahač s podvalníkem, 2x automobil sklápěcí 5 osob	Výjezd jednoho odřadu maximálně do 72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR (odřad určený k plnění úkolu dle interního harmonogramu AČR).
Olomouc Olomoucký kraj	Armáda ČR 153. žpr ženijní prapor	Odřad k zabezpeč. průjezdnosti na komunikacích a ve městech T/E	603.1 603.4	Zemní práce k zabezpečení průjezdnosti na komunikacích a ve městech	1x kolový nakladač KN, 1x tahač s podvalníkem, 2x automobil sklápěcí 5 osob	Výjezd dalšího odřadu po dohodě OPIS MV-GŘ HZS ČR se SOC MO.
Bechyně Jihočeský kraj	Armáda ČR 151. žpr ženijní prapor	Odřad pro nouzové přemostění T/E	603.1	Přemostění komunikace do 20 m při rozsáhlých povodních	2x AM 50, 1x velitelský automobil 5 osob	Výjezd maximálně do 72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR.
Olomouc Olomoucký kraj	Armáda ČR 153. žpr ženijní prapor	Odřad pro nouzové přemostění T/E	603.1	Přemostění komunikace do 20 m při rozsáhlých povodních	2x AM 50, 1x velitelský automobil 5 osob	

Tab. 5 Odřady pro terénní a zemní práce

Dislokace- obec kraj	Odřad vyčleňuje Odřad cvičí a zabezpečuje	Název odřadu - kód typu zdroje	Kódy schop- ností	Základní schopnost odřadu- slovní popis	Počty využitelné specializované techniky a zařízení, osob, kapacita	Předpokládané nasazení
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Bechyně Jihočeský kraj	Armáda ČR 151. žpr ženijní prapor	Odřad k provádění zemních prací T/E	604.1 604.3	Zemní práce – rýhování, hloubení, navážka zeminy	1x autorypadlo UDS nebo nakladač, 1x buldozer; 1x tahač + podvalník; 1x automobil sklápěcí; 1x velitelský automobil 7 osob	Výjezd jednoho odřadu maximálně do 72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR (odřad určený k plnění úkolu dle interního harmonogramu AČR). Výjezd dalšího odřadu po dohodě OPIS MV-GŘ HZS ČR se SOC MO.
Olomouc Olomoucký kraj	Armáda ČR 153. žpr ženijní prapor	Odřad k provádění zemních prací T/E	604.1 604.3	Zemní práce – rýhování, hloubení, navážka zeminy	1x autorypadlo UDS nebo nakladač, 1x buldozer; 1x tahač + podvalník; 1x automobil sklápěcí; 1x velitelský automobil 7 osob	Výjezd maximálně do 72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR.
Bechyně Jihočeský kraj	Armáda ČR 151. žpr ženijní prapor	Odřad k provádění trhacích a demoličních prací T/E	301.3 303.7	Podpora provádění trhacích a demoličních prací při ledových povodních a jiné potřebě	1x velitelský automobil, 1 x hydraulický nakladač, rypadlo 6 osob	Výjezd maximálně do 72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR.

Tab. 6 Odřady pro průzkum a detekci látek CBRN

Dislokace- obec kraj	Odřad vyčleňuje Odřad cvičí a zabezpečuje	Název odřadu - kód typu zdroje	Kódy schop- ností	Základní schopnost odřadu- slovní popis	Počty využitelné specializované techniky a zařízení, osob, kapacita	Předpokládané nasazení
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Praha Hlavní město Praha	Armáda ČR Vojenský zdravotní ústav	Speciální mobilní biologický tým T/E	101.1	Epidemiologická šetření, odběr vzorků biologického materiálu nebo prostředí. Identifikace biologických agens na místě, eventuálně přeprava vzorků do stacionárních laboratoří	1x speciální zásahové vozidlo BIOMASTER nebo BIOSCAM, identifikační technika, odběrové soupravy, ochranné obleky OPCH-90 PO nebo OPCH-05 s VDP-60 PLUTO, OCHOM-99 INT nebo EXT, dekontaminační technika pro vlastní tým 4 osoby	2 hodiny
Praha Hlavní město Praha	Armáda ČR Vojenský zdravotní ústav	Stacionární mikrobiologická laboratoř IF	101.1 206.1	Identifikace biologických agens	mikrobiologická laboratoř 4 osoby (jedná se o tytéž 4 osoby zařazené v SMBT – řádek výše)	4 hodiny
Praha / Č. Budějovice / Brno	Armáda ČR Vojenský zdravotní ústav	Průzkumný mobilní biologický tým T/E	101.1	Rychlá identifikace BBL, odběr a přeprava vzorků do laboratoře, zabezpečení hygienicko-epidemiologického průzkumu v prostoru činnosti	1x speciální zásahové vozidlo LAND ROVER 110 s přívěsem, identifikační technika ALEXETER, odběrové soupravy, ochranné obleky OPCH-90 PO nebo OPCH-05 s VDP-60 PLUTO, OCHOM-99 INT nebo EXT, dekontaminační technika pro vlastní tým 3 osoby	4 hodiny
Hostivice-Břve Středočeský kraj	Armáda ČR 314. cv ZHN	Letecká skupina radiačního průzkumu E	101.3 102.3	Podíl na provádění leteckého radiačního průzkumu (součinnost SÚJB)	Letecký gamaspektrometr IRIS od SÚJB (pozn. podmíněno zajištěním vrtulníku) 2 osoby	12 hodin
Praha Hlavní město Praha	Armáda ČR 24. základna dopravního letectva	Letecká skupina radiačního průzkumu T/E	101.3	Vzdušný radiační průzkum (součinnost SÚJB) Podřízenost: SOC MO	1x vrtulník Mi-17 3 osoby	12 hodin
Liberec Liberecký kraj	Armáda ČR 311. prrchbo prapor radiační, chemické a biologické ochrany	Družstvo radiačního a chemického průzkumu T/E	101.2 101.3 102.2 102.3	Monitorování radiační a chemické situace z hlediska výskytu současných bojových otravných látek	1x průzkumné chemické vozidlo (BRDM 2 rch, nebo LAND ROVER RCH) 3 osoby	24 hodin (12 hodin pro ARMS)
Liberec Liberecký kraj	Armáda ČR 312. prrchbo prapor radiační, chemické a biologické ochrany	Družstvo radiačního a chemického průzkumu T/E	101.2 101.3 102.2 102.3	Monitorování radiační a chemické situace z hlediska výskytu současných bojových otravných látek	1x průzkumné chemické vozidlo (BRDM 2 rch, nebo LAND ROVER RCH) 3 osoby	24 hodin (12 hodin pro ARMS)

Pro ARMS – společný požadavek SÚJB a MV- GRH HZS ČR

Tab. 7 Odřady pro dekontaminaci techniky

Dislokace- obec kraj	Odřad vyčleňuje Odřad cvičí a zabezpečuje	Název odřadu - kód typu zdroje	Kódy schop- ností	Základní schopnost odřadu- slovní popis	Počty využitelné specializované techniky a zařízení, osob, kapacita	Předpokládané nasazení
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Bechyně Jihočeský kraj	Armáda ČR 151. žpr ženijní prapor	T-Dekontaminační odřad-technika	401.2 401.4 402.1 402.4 403.1 403.4	Dekontaminace techniky a terénu od biologických, chemických a radiologických látek	2 x automobil chemický rozstříkovací 1 x Linka L-82, 2 x nákl. automobil T-815 7 osob	Výjezd dvou odřadů maximálně do 24 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR (odřad určený k plnění úkolu dle interního harmonogramu AČR). Výjezd dalších odřadů po dohodě OPIS MV-GŘ HZS ČR se SOC MO. Pro evakuaci 22. zVrL vyčlenit jeden odřad dle interního harmonogramu AČR s výjezdem do 24 hod.
Olomouc Olomoucký kraj	Armáda ČR 153. žpr ženijní prapor	T-Dekontaminační odřad-technika		Dekontaminace techniky a terénu od biologických, chemických a radiologických látek	2 x automobil chemický rozstříkovací 1 x Linka L-82, 2 x nákl. automobil T-815 7 osob	
Liberec Liberecký kraj	Armáda ČR 311. prrcho prapor radiační, chemické a biologické ochrany	T-Dekontaminační odřad-technika		Dekontaminace techniky a terénu od biologických, chemických a radiologických látek	2 x automobil chemický rozstříkovací ACHR 90, 1 x Linka L-82, 2 x nákl. automobil T-815 7 osob	
Liberec Liberecký kraj	Armáda ČR 312. prrcho prapor radiační, chemické a biologické ochrany	T-Dekontaminační odřad-technika		Dekontaminace techniky a terénu od biologických, chemických a radiologických látek	2 x automobil chemický rozstříkovací ACHR 90, 1 x Linka L-82, 2 x nákl. automobil T-815 7 osob	
Jindřichův Hradec Jihočeský kraj	Armáda ČR 44. Imopr lehký motorizovaný prapor	T-Dekontaminační odřad-technika		Dekontaminace techniky a terénu od biologických, chemických a radiologických látek	1 x automobil chemický rozstříkovací ACHR 90, 1x vozidlo ARS-12M1 x Linka L-82, 2 x nákl. automobil T-815 7 osob	
Bučovice Jihomoravský kraj	Armáda ČR 74. Imopr lehký motorizovaný prapor	T-Dekontaminační odřad-technika		Dekontaminace techniky a terénu od biologických, chemických a radiologických látek	1 x automobil chemický rozstříkovací ACHR 90, 1x vozidlo ARS-12M 1 x Linka L-82, 2 x nákl. automobil T-815 7 osob	

Tab. 8 Odřady pro dekontaminaci osob

Dislokace- obec kraj	Odřad vyčleňuje Odřad cvičí a zabezpečuje	Název odřadu - kód typu zdroje	Kódy schop- ností	Základní schopnost odřadu- slovní popis	Počty využitelné specializované techniky a zařízení, osob, kapacita	Předpokládané nasazení
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Bechyně Jihočeský kraj	Armáda ČR 151. žpr ženijní prapor	O-Dekontaminační odřad-osoby	401.1 401.4 402.1 402.4 403.1 403.4	Dekontaminace osob od biologických, chemických a radiologických látek	1 x automobil chemický rozstříkací, 1 x velitelský automobil, 1 x souprava dekontaminace osob SDO, 3 x T 815, 1 x UAZ 469 CH 12 osob	Výjezd dvou odřadů maximálně do 24 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR (odřad určený k plnění úkolu dle interního harmonogramu AČR).
Olomouc Olomoucký kraj	Armáda ČR 153. žpr ženijní prapor	O-Dekontaminační odřad-osoby		Dekontaminace osob od biologických, chemických a radiologických látek	1 x automobil chemický rozstříkací, 1 x velitelský automobil, 1 x souprava dekontaminace osob SDO, 3 x T 815, 1 x UAZ 469 CH 12 osob	Výjezd dalších odřadů po dohodě OPIS MV-GŘ HZS ČR se SOC MO.
Liberec Liberecký kraj	Armáda ČR 311. prrcho prapor radiační, chemické a biologické ochrany	O-Dekontaminační odřad-osoby		Dekontaminace osob od biologických, chemických a radiologických látek	1 x ACHR 90, 1 x souprava dekontaminace osob SDO, 2 x T 815, 1x LAND ROVER RCH nebo UAZ 469 CH 13 osob	Pro evakuaci 22. zVrL vyčlenit jeden odřad dle interního harmonogramu AČR s výjezdem do 24 hod.
Liberec Liberecký kraj	Armáda ČR 312. prrcho prapor radiační, chemické a biologické ochrany	O-Dekontaminační odřad-osoby		Dekontaminace osob od biologických, chemických a radiologických látek	1 x ACHR 90, 1 x souprava dekontaminace osob SDO, 2 x T 815, 1x LAND ROVER RCH nebo UAZ 469 CH 13 osob	
Jindřichův Hradec Jihočeský kraj	Armáda ČR 44. Imopr lehký motorizovaný prapor	O-Dekontaminační odřad-osoby		Dekontaminace osob od biologických, chemických a radiologických látek	1 x vozidlo ARS-12M, 1 x souprava dekontaminace osob SDO, 2 x T 815, 1x UAZ 469 CH 13 osob	
Bučovice Jihomoravský kraj	Armáda ČR 74. Imopr lehký motorizovaný prapor	O-Dekontaminační odřad-osoby		Dekontaminace osob od biologických, chemických a radiologických látek	1 x ACHR 90, 1 x souprava dekontaminace osob SDO, 2 x T 815, 1x UAZ 469 CH 13 osob	

Tab. 9 Zdravotnické odřady

Dislokace- obec kraj	Odřad vyčleňuje Odřad cvičí a zabezpečuje	Název odřadu - kód typu zdroje	Kódy schop- ností	Základní schopnost odřadu- slovní popis	Počty využitelné specializované techniky a zařízení, osob, kapacita	Předpokládané nasazení
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Těchonín Pardubický kraj	Armáda ČR Vojenský zdravotní ústav	Specializovaná infekční nemocnice IF	203.4 206.2	Izolace a léčení osob se závažnými nákazami, vyžadující zajištění na nejvyšším stupni biologické bezpečnosti (biosafety, Level 3-4)	Stacionární zařízení s 8 lůžky intenzivní péče bez lékařského zabezpečení 1 osoba	72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR.
Hradec Králové Královéhradecký kraj	Armáda ČR 6. Polní nemocnice AVZdr	Mobilní zdravotnický tým T/E	201.1 201.2 201.3 201.4 201.5	Posílení odborných kapacit ve stálých nemocnicích podle místa zásahu	1 x aut. sanitní LR 130 3 osoby	Výjezd maximálně do 72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR.
Hradec Králové Královéhradecký kraj	Armáda ČR 7. Polní nemocnice AVZdr	Mobilní zdravotnický tým T/E	201.1 201.2 201.3 201.4 201.5	Posílení odborných kapacit ve stálých nemocnicích podle místa zásahu	1 x aut. sanitní LR 130 3 osoby	
ČR	Armáda ČR Sekce podpory MO	Vojenská zdravotnická vozidla T/E	204.3	Zabezpečení přepravy raněných, nemocných a rodiček	Do 30 sanitních vozidel	Výjezd vozidel stanovit po dohodě OPIS MV-GŘ HZS ČR se SOC MO.

Tab. 10 Veterinární odřady

Dislokace- obec kraj	Odřad vyčleňuje Odřad cvičí a zabezpečuje	Název odřadu - kód typu zdroje	Kódy schop- ností	Základní schopnost odřadu- slovní popis	Počty využitelné specializované techniky a zařízení, osob, kapacita	Předpokládané nasazení
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Hlučín Moravskoslezský kraj	Armáda ČR Vojenský veterinární ústav	Vojenská veterinární zásahová skupina T/E	401.2	Zásah při vzniku nálezů zvířat a zoonóz, epizootologické šetření, zásah při likvidaci následků živelných katastrof a havárií, odběr, odvoz a vyšetření vzorků, imobilizace zvířat, odborná činnost spojená s dekontaminací zvířat a asanačními pracemi	Speciální zásahová skupina, speciální zásahové vozidlo podle situace, speciální odběrová technika, soupravy na imobilizaci zvířat, dekontaminační technika, izolační ochranné oděvy 4 osoby	Výjezd maximálně do 72 hodin po obdržení požadavku OPIS MV-GŘ HZS ČR.
Hlučín Moravskoslezský kraj	Armáda ČR Vojenský veterinární ústav	Vojenská veterinární zásahová skupina T/E	401.2	Zásah při vzniku nálezů zvířat a zoonóz, epizootologické šetření, zásah při likvidaci následků živelných katastrof a havárií, odběr, odvoz a vyšetření vzorků, imobilizace zvířat, odborná činnost spojená s dekontaminací zvířat a asanačními pracemi	Speciální zásahová skupina, speciální zásahové vozidlo podle situace, speciální odběrová technika, soupravy na imobilizaci zvířat, dekontaminační technika, izolační ochranné oděvy 4 osoby	

Tab. 11 Letecké síly a prostředky pro záchranné práce

* V období 1. 1. – 31. 1. 2014 plní nenadálé úkoly – plnění úkolů ve prospěch IZS (záchrana osob z postižených oblastí, přeprava osob a materiál a vzdušný průzkum). Časová kalkulace pohotovosti je 6 hodin.

Dislokace- obec kraj	Odřad vyčleňuje Odřad cvičí a zabezpečuje	Název odřadu - kód typu zdroje	Kódy schop- ností	Základní schopnost odřadu- slovní popis	Počty využitelné specializované techniky a zařízení, osob, kapacita	Předpokládané nasazení
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Praha Hlavní město Praha	Armáda ČR 24. základna dopravního letectva	Posádka vrtulníku v pohotovosti SAR T/E	301.2 204.1 904.1	Činnost AČR ve prospěch IZS, záchrana osob v ohrožení. Záchrana a evakuace osob, průzkum místa události, přeprava záchranných týmů IZS Podřízenost: RCC	1 x vrtulník SAR W-3A Sokol (Mi-17) do 31.1. 2014 vyčleněný k zabezpečení letecké pátrací a záchranné služby od 1. 2. 2014 vrtulník Mi-17 3 osoby	10 min - den 20 min – noc
Sedlec, Víckenice kraj Vysočina	Armáda ČR 22. základna vrtulníkového letectva	Posádka vrtulníku v pohotovosti SAR* T/E	301.2 204.1 904.1		1 x vrtulník SAR Mi-171 Š vyčleněný k zabezpečení letecké pátrací a záchranné služby 3 osoby	10 min - den 20 min – noc od 1. 2. 2014
Praha Hlavní město Praha	Armáda ČR 24. základna dopravního letectva	Letecká přeprava humanitární pomoci T/E	904.2 204.1	Přeprava záchranných týmů, přeprava osob a materiálu.	2 x A-319CJ Přepravní kapacita 100/44 VIP/ verze MEDEVAC 2xPTU (Patient Transport Unit) +4 lehátka pro lehce zraněné. Dolet 3700 km nebo 8890 km dle verze. Posádka 8 osob 4 x C-295M přepravní kapacita 70 osob / 45 výsadkářů / 24 ležících pacientů + 4 osoby zdravotnický doprovod nebo 9,5 t nákladu. Dolet 1555km s max. užitečným zatížením / 4620km prázdný. Možná přeprava kontejnerů LD2, LD3, případně 5 standardních palet 463L (rozměr 2,23 x 2,74 m). Posádka 4 osoby. 12 osob + zdravotnický doprovod	Po předběžném vyžádání.
Praha Hlavní město Praha	Armáda ČR 24. základna dopravního letectva	Letecká evakuace osob ze zahraničí T/E	904.2 204.1	Zabezpečení letecké evakuace osob ze zahraničí.		

9. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Zkratka	Plný název
15. žp	15. ženijní pluk
31. prchbo	31. prapor radiační, chemické a biologické ochrany
314. cv ZHN	314. centrum výstrahy ZHN
AČR	Armáda České republiky
AHNM	Agentura hospodaření s nemovitým majetkem
AKIS	Agentura komunikačních a informačních systémů
ALog	Agentura logistiky
APZ	Agentura pro právní zastupování
AVZdr	Agentura vojenského zdravotnictví
BRS	Bezpečnostní rada státu
CADS	Celoarmádní datová síť
CBRN	Chemical Biological Radiological Nuclear
CZdrS	Centrum zdravotních služeb
D UO – DPos Brno	Dozorčí Univerzity obrany – dozorčí posádky Brno
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství HZS ČR
HVeVP	Hlavní velitelství Vojenské policie
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IOS PČR	integrované operační středisko Policie
IRIS	Integrovaný radiační informační systém
IZS	Integrovaný záchranný systém
JE	Jaderná elektrárna
JEZ	Jaderné energetické zařízení
KaGŠ	Kancelář Generálního štábu
KVV	Krajské vojenské velitelství
Imopr	Lehký motorizovaný prapor
MaKS	Mimořádná a krizová situace
MO	Ministerstvo obrany
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
MZHP	Materiální základna humanitární pomoci
NGŠ AČR	Náčelník Generálního štábu AČR
NOSř	Náčelník Operačního střediska
NSKVŘ	Náčelník skupiny velení a řízení
NV	Nařízení vlády
NV MO	Normativní výnos Ministerstva obrany

Zkratka	Plný název
OD	Operační dozorčí
OKP MO	Odbor komunikace a propagace MO
OPIS	Operační a informační středisko
OŘ PČR	Okresní ředitelství PČR
OSTř	Operační středisko
OSTř R SOC MO	Operační středisko rozvinutého SOC MO
OVD ALog	Odbor vojenské dopravy, Agentury logistiky
OVZdr	Odbor vojenského zdravotnictví Sekce podpory MO,
PČR	Policie České republiky
PHM	Pohonné hmoty a maziva
PozS	Pozemní síly
prrchbo	Prapor radiální, chemické a biologické ochrany
R SOC MO	Rozvinuté SOC MO
RCC	Rescue Coordination Centre (záchranné koordinační středisko)
RMO	Rozkaz ministra obrany
SaP	Síly a prostředky
SAR	Letecká služba pátrání a záchrany (Search and Rescue)
SkR SOC MO	Skupina rozvinutí SOC MO
SkVŘ	Skupina velení a řízení
Sm R SOC MO	Směna rozvinutého SOC MO
SOC MO	Společné operační centrum MO
SOD	Stálý operační dozorčí
SOP	Stálé operační postupy
SPOd MO	Sekce podpory MO
SRPS MO	Sekce rozvoje a plánování schopností MO
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SSm SOC MO	Stálá směna SOC MO
SVSS	Stacionární vojenská spojovací síť
UO	Univerzita obrany
ÚPP IZS	Ústřední poplachový plán IZS
ÚU	Úkolové uskupení
Ve PozS	Velitelství pozemních sil
VeIVP	Velitelství Vojenské policie
VeV - VA	Velitelství výcviku – vojenská akademie
VeVzS	Velitelství vzdušných sil
VLRZ	Vojenská lázeňská a rekreační zařízení
VP	Vojenská policie

Zkratka	Plný název
VPozS	Velitel Pozemních sil
VTS	Veřejná telekomunikační síť
VÚ	Vojenský útvar
VÚPZ	Vojenský úřad pro právní zastupování
VVetÚ	Vojenský veterinární ústav
VVetZS	Vojenská veterinární zásahová skupina
VVzS	Velitel Vzdušných sil
VZ	Vojenské zařízení
VZdrÚ	Vojenský zdravotní ústav
VZJ	Výjezdová záchranná jednotka
VZP	Voják z povolání
VzS	Vzdušné síly
VZÚ	Vojenský záchranný útvar
zDL	Základna dopravního letectva
ZHN	Zbraně hromadného ničení
ZKS	Záchranné koordinační středisko
ZNGŠ – Ř SOC MO	Zástupce NGŠ – ředitel Společného operačního centra MO
zVrL	Základna vrtulníkového letectva
žpr	Ženíjný prapor

KAPITOLA K-01

pplk. Mgr. Miroslav Menšík, HZS JMK (miroslav.mensik@firebrno.cz)

ORGÁNY OBCE VE VZTAHU K OBČANŮM OBCE

1. OBLAST POŽÁRNÍ OCHRANY

Působnost obce a obecního úřadu na úseku požární ochrany je stanovena v § 29 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně - viz kap. [O-02 Působnost a pravomoc orgánů obce](#) a kap. [O-09 Jednotky požární ochrany](#).

Ve vztahu k občanům obce vyplývá ze zákona o požární ochraně obci povinnost organizovat preventivně výchovnou činnost (dále i „PVC“). V tomto zákoně je PVC zaměřena úzce na požární ochranu, avšak s ohledem na naše zkušenosti doporučujeme PVC současně rozšířit i na ochranu obyvatelstva (dle zákona o integrovaném záchranném systému - viz níže).

PVC lze organizovat v několika rovinách. Pokud máme na mysli pouze požární ochranu, jedná se především o objektovou záležitost. Je tedy třeba si v rámci obce vytipovat rizikové objekty z hlediska požární ochrany, kam patří především objekty, kde se shromažďuje větší množství osob (školy, kulturní, sociální nebo zdravotnická zařízení). Jak na občany, kteří využívají tato zařízení, tak i na obslužný personál, je tedy třeba zaměřit pozornost v oblasti PVC.

Možnosti obce v oblasti PVC zahrnují zejména:

- informování prostřednictvím webových stránek obce,
- informování prostřednictvím úřední desky (letáky, apod.),
- informování prostřednictvím vlastních vydávaných periodik (obecní zpravodaj, apod.),
- pořádání přednášek nebo besed s občany,
- pořádání ukázkových akcí práce profesionálních nebo dobrovolných hasičů typu „den otevřených dveří“, ukázky techniky, soutěže v požárním sportu, apod.

Ve všech výše uvedených případech lze kromě požární ochrany účinně prezentovat i oblast ochrany obyvatelstva. Materiály z těchto oblastí jsou většinou volně k dispozici na internetu (viz např. box níže).

Tip: Informace o žádoucím chování obyvatelstva obsahuje projekt HZS JMK „Vaše cesty k bezpečí“

(<http://www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci>), kde jsou uvedeny informace pro obyvatelstvo, co dělat při vzniku mimořádných událostí a další rady z oblasti ochrany obyvatelstva, bezpečnosti a požární ochrany. Tyto informace je možné bezplatně využít - umístit banner na webové stránky obce, stáhnout zpracované letáky, využít texty projektu do vlastních tiskovin.

S výše uvedenými úkoly Vám pomohou jednak členové místní jednotky SDH obce, dále specialisté z oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS Jihomoravského kraje, a v případě školských zařízení také učitelé z dané školy.

Pravidelné informování z oblasti požární ochrany a prezentace činnosti hasičů napomáhá také zájmu občanů o činnost v jednotce SDH obce.

2. PŘIPRAVENOST NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Působnost a pravomoc orgánů obce (starosta, obecní úřad) při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizového stavu jsou stanoveny v § 15 a 16 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Ve vztahu k občanům obce vyplývají orgánům obce z výše uvedeného zákona povinnosti ve třech oblastech:

- seznámení občanů s charakterem možného ohrožení a připravenými opatřeními pro případ vzniku mimořádné události,
- připravenost obce na zajištění potřebných opatření pro případ vzniku mimořádné události,
- plnění úkolů starosty při již nastalé mimořádné události.

2.1. Seznámení občanů s charakterem možného ohrožení a připravenými opatřeními pro případ vzniku mimořádné události

Povinnost seznámit občany s charakterem možného ohrožení a připravenými opatřeními pro případ vzniku mimořádné události si splní obecní úřad velmi snadno umístěním banneru Portálu krizového řízení pro JMK - KRIZPORT na webové stránky obce. Jak již bylo uvedeno v předchozí části, věnované požární ochraně, i zde je možné občany informovat dalšími způsoby - viz výše.

Tip: V případě právnických osob doporučujeme seznámení s charakterem možného ohrožení realizovat přímo a adresně - tj. buď dopisem nebo školením či besedou s evidencí účasti (prezenční listina). Prokazatelnost informování je v tomto případě důležitá pro případ, kdy při mimořádné události dojde ke škodě na majetku právnické osoby a ta by chtěla soudní cestou vymáhat náhradu škody na svém majetku po obci tvrzením, že nebyla seznámena s charakterem možného ohrožení.

2.2. Připravenost obce na zajištění potřebných opatření pro případ vzniku mimořádné události

Samotná připravenost obce na zajištění potřebných opatření ve vztahu k občanům (varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití) je komplex několika propojených procesů a činností.

Z hlediska zajištění varování je třeba udržovat provozuschopné systémy, které varování občanů umožňují. Jedná se o:

- klasické sirény (elektronické nebo rotační) v majetku obce, kde je třeba při provádění pravidelných zkoušek kontrolovat jejich funkčnost a v případě nefunkčnosti zajistit opravu a nahlášení dočasné nefunkčnosti na operační středisko HZS JMK (telefonicky: 950 640 400 nebo mailem: opis@firebrno.cz),
- obecní rozhlas napojené do jednotného systému varování a vyrozumění - opět kontrola funkčnosti (viz předchozí bod),
- náhradní způsoby varování (mobilní sirény, megafony, apod.).

Nedílnou součástí varování je i předání tísňové informace, tj. informace, proč byly spuštěny sirény a jak se v dané situaci má občan zachovat. V případě, že má obec funkční místní rozhlas, jde o nejučinnější informační kanál. Pokud nemá a vzhledem k velikosti obce (města) není efektivní použít místní způsoby předávání informací, je nejvhodnějším způsobem informovat obyvatele cestou hromadných sdělovacích prostředků.

Tip: *Odvysílání požadované tísňové informace v hromadných sdělovacích prostředcích je třeba vyžádat přes operační středisko HZS JMK (telefonicky: 950 640 400 nebo mailem: opis@firebrno.cz), které je ze zákona oprávněno požadovat odvyšování takové informace bez změny obsahu v médiích.*

V případě, kdy je to vhodné (únik nebezpečné látky), je třeba, aby se občané ukryli a zamezili působení nebezpečné látky na svůj organizmus. V současné době je jako hlavní způsob ukrytí používáno ukrytí v jakékoli zděné budově s využitím ochranných prvků stavby a jejich zodolněním (ucpání větracích průduchů, apod.). Se stávajícími stálými úkryty, které jsou často v technicky nevyhovujícím stavu, se při tomto typu mimořádných událostí nepočítá.

Tip: *Informace o žádoucím chování obyvatelstva při úniku nebezpečné látky a nutnosti ukrytí obsahuje projekt HZS JMK „Vaše cesty k bezpečí“ (<http://www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpecni/jak-se-zachovat-pri-uniku-nebezpecne-latky>).*

V případě, kdy je nutné okamžitě občany evakuovat, je třeba mít především vytipované místo na území vlastní nebo sousední obce, kam je možné občany umístit. Nejvhodnější je zařízení s možností případného ubytování a stravování, pokud by evakuace byla dlouhodobá (penzion, internát, případně škola s využitím tělocvičny). Evakuace je velmi organizačně složitá opatření, proto doporučujeme využít speciální zpracovanou dokumentaci.

Tip: *Dokumentaci k provádění evakuace „Zásady provádění evakuace v JMK“ naleznete na: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/zasady-provadeni-evakuace-v-jihomoravskem-kraji-2014>. Obsahuje mj. i přesné postupy pro starosty obce, jak evakuaci provádět, a to jak v případě, kdy se občané evakuují v rámci jedné obce, tak i v případě, kdy se evakuace provádí do jiné obce.*

O evakuované občany je dále nezbytné se postarat v rámci nouzového přežití. Tímto pojmem označujeme nouzové ubytování, stravování, zásobování pitnou vodou a zabezpečení dalších nezbytných nouzových služeb (zdravotnická a psychosociální pomoc, náhradní způsob distribuce sociálních dávek, náhradní školní docházka, dostupnost služeb obecního úřadu, apod.).

Tip: *K zajištění nouzového stravování, zásobování pitnou vodou, náhradního oblečení, zdravotnické a psychosociální pomoci lze v JMK využít tzv. PANEL JMK, který sdružuje nestátní organizace typu Českého červeného kříže, Adry, apod., které mohou na potřebné místo vyslat své pracovníky. PANEL je nutné zphotovat cestou velitele zásahu HZS JMK, případně přes operační středisko HZS JMK (telefonicky: 950 640 400 nebo mailem: opis@firebrno.cz). V tomto případě jsou náklady hrazeny z rozpočtu kraje. Pokud by si starosta povolal PANEL přímo, bude náklady hradit obec!*

Z výše uvedeného tedy jednoznačně vyplývá, že připravenost obce na mimořádné události je natolik složitý a komplexní proces, že je žádoucí mít k tomuto účelu zpracovanou dokumentaci a vytvořit si krizový štáb, který by případnou mimořádnou událost řešil.

Tip: *Připravenost obce na mimořádné události a jejich řešení zajistí orgány obce např. zpracováním „Plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události“.*

Vzor tohoto plánu je volně ke stažení na Portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/plan-odezvy-obce-na-mu>.

2.3. Plnění úkolů starosty při již nastalé mimořádné události

Při mimořádné události starosta obce zajišťuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím, organizuje v dohodě s velitelem zásahu nebo se starostou ORP evakuaci osob z ohroženého území obce, organizuje činnost obce v

podmínkách nouzového přežití obyvatel obce. K zajištění těchto úkolů je oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

Jak bylo již uvedeno v předchozí podkapitole, je vhodné si k plnění těchto úkolů zřídit vlastní krizový štáb. Krizový štáb obce může být využit jak pro řešení krizových situací (viz níže), tak i běžných mimořádných událostí, které vyžadují provedení opatření ochrany obyvatelstva. Je třeba si uvědomit, že daná situace může vyžadovat nepřetržitou činnost orgánů obce po několik dní a není možné, aby vše zvládl sám starosta.

Tip: Doporučené složení krizového štábu obce naleznete ve vzoru „Plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události“.

Vzor tohoto plánu je volně ke stažení na Portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/plan-odezvy-obce-na-mu>.

I pro plnění úkolů při nastalé mimořádné události platí naše jednoznačné doporučení zpracovat si Plán odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události, kde jsou uvedeny především konkrétní postupy orgánů obce (resp. krizového štábu obce) pro jednotlivé druhy mimořádných událostí.

Obecným principem při všech druzích mimořádných událostí je trvalá součinnost starosty obce s velitelem zásahu (obvykle příslušník HZS JMK).

Tip: Pokud se jedná o dlouhodobější zásah, je obvykle v místě zřízení tzv. štáb velitele zásahu, do kterého může být přizván pracovník obecního úřadu k zajištění trvalé komunikace mezi velitelem zásahu a starostou. Je tedy vhodné mít v rámci krizového štábu obce předurčeného člena, který by byl v případě potřeby vyslán do štábu velitele zásahu.

3. PŘIPRAVENOST NA KRIZOVÉ SITUACE

Působnost a pravomoc orgánů obce (starosta, obecní úřad) při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a při jejich řešení, jsou stanoveny v § 21, 21a a 22 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.

Ve vztahu k občanům obce obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby způsobem v místě obvyklým s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení. Zde lze postupovat analogicky, jako v podkapitole 2 (viz výše).

I další úkoly jako varování, informování, evakuace a nouzové přežití, které má starosta za krizové situace zajišťovat, jsou již popsány výše a opět doporučujeme zpracovat si Plán odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události, který je využitelný i na řešení krizových situací.

Ze specifických úkolů ve vztahu k občanům obce, stanovených zákonem o krizovém řízení, považujeme za důležité zejména:

- informování občanů o vyhlášení krizového stavu (tj. i o nařízených krizových opatřeních),
- evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí, nouzového stavu a stavu hrožení státu,
- ukládání povinnosti právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám poskytnout věcný prostředek za krizového stavu a to při nebezpečí z prodlení.

3.1. Informování občanů o vyhlášení krizového stavu

V případě vyhlášení krizového stavu (v praxi převážně stav nebezpečí nebo nouzový stav) je nezbytné o tom informovat občany, pokud se tento krizový stav týká dotčené obce.

Naprostým minimem je zveřejnění rozhodnutí o vyhlášení krizového stavu na úřední desce úřadu. Doporučujeme rovněž zveřejnit toto rozhodnutí na webových stránkách obce a informovat o něm i v obecním rozhlase.

Tip: Rozhodnutí o vyhlášení krizového stavu je vždy k dispozici ke stažení na Portálu krizového řízení pro JMK - KRIZPORT a dotčeným starostům je vždy neprodleně zaslána emailem aktualita s upozorněním na zavedení tohoto opatření. Oficiálním způsobem doručení rozhodnutí je datová schránka, což však může být se zpožděním.

Je rovněž žádoucí informovat občany o nařízených krizových opatřeních a o sankcích, které hrozí fyzickým osobám při jejich nerespektování (pokuta až 20 000 Kč fyzické osobě). V praxi se problémy týkají obvykle krizových opatření, souvisejících s nařízením evakuace a zákazem vstupu nebo pobytu na daném území.

3.2. Evidence údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí, nouzového stavu a stavu hrožení státu

V případě vyhlášení krizového stavu je obecní úřad povinen vést evidenci o přechodných změnách pobytu osob. Přechodnou změnou se rozumí pobyt delší než tři dny mimo obec s trvalým pobytem dané osoby.

Prvotní povinnost nahlásit změnu přechodného pobytu má občan, který za nesplnění této povinnosti může být sankcionován. Obecní úřad zde nevykonává žádnou aktivní činnost ve smyslu vyhledávání občanů jiných obcí, kteří se v rámci obce pohybují. Avšak obecní úřad musí být připraven občana, který se chce přihlásit k přechodnému pobytu, zaevidovat.

Z toho vyplývá povinnost pro obecní úřady být připraven na realizaci tohoto krizového opatření i v případě, kdy krizový stav je vyhlášen na kterémkoli jiném území v rámci ČR!

Tip: Pravidla vedení evidence údajů o přechodných změnách pobytu osob za krizových stavů jsou stanoveny směrnicí Ministerstva vnitra a pomůckou krizového řízení; oba dokumenty vč. názorné prezentace naleznete na Portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/smernice-mv-a-pomucka-krizoveho-rizeni-k-vedeni-evidence-o>.

3.3. Ukládání povinnosti právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám poskytnout věcný prostředek za krizového stavu a to při nebezpečí z prodlení

Starosta obce je oprávněn při krizových stavech uložit právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám povinnost poskytnout věcný prostředek a to při nebezpečí z prodlení. Tím se myslí např. poskytnutí těžké techniky pro zemní práce od místní firmy.

V tomto případě je však důležité si uvědomit, že musí být dodržena nezbytná administrativa (předávací protokol při převzetí a vrácení věcného prostředku, potvrzení o využití věcného prostředku, údaje o opotřebení, příp. poškození, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal. Příslušné vzory formulářů má k dispozici krizový štáb kraje a krizové štáby ORP. Starosta obce následně informuje o uložení této povinnosti hejtmana. Způsob informování by měl být zpětně prokazatelný, tj. písemně, nejlépe cestou příslušného krizového štábu ORP.

KAPITOLA K-02

Bc. Josef Humpolíček, MěÚ Rosice (humpolicek@mesto.rosice.cz)

ORGÁNY OBCE VE VZTAHU K ORGÁNŮM OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ

Předchozí kapitoly těchto skript výstižně přiblížily problematiku obecných zásad krizového řízení a specifikují postupy starostů obcí za krizových stavů a mimořádných událostí podle legislativních zásad. Následující text přibližuje problematiku krizového řízení v podmínkách obce v konkrétnější rovině, zejména ve vztahu obec / obec s rozšířenou působností. Záměrně jsou v následujících informacích vynechány již dříve popsané postupy a zákonné povinnosti starostů nebo orgánů obce v oblasti ochrany obyvatel.

Kapitola je rozdělena do dvou částí. První část informuje o vztazích obce a obce s rozšířenou působností v klidovém stavu. Druhá část pak informuje o nejdůležitějších postupech za situace, kdy nastala mimořádná událost, nebo byl vyhlášen krizový stav.

Pojem: Klidový stav se rozumí období bez mimořádné události podle zákona o IZS, bez narušení kritické infrastruktury nebo období bez jiného nebezpečí, při němž by byl vyhlášen krizový stav.

Pro oblast ochrany obyvatel a oblast bezpečnostní jsou na úřadech obcí s rozšířenou působností vytvářena Pracoviště krizového řízení (dále i „PKR“), která slouží jako komunikační a metodicky koordinační místa mezi orgány ORP a obcemi při zajišťování plnění povinností krizové legislativy. Na těchto pracovištích pracují odborně připravení pracovníci, kteří vykonávají zpravidla i jiné agendy úřadu a rozsah jejich zapojení do systému krizového řízení je v rámci celého kraje různý, odvislý od organizační struktury každého úřadu.

1. OBDOBÍ KLIDOVÉHO STAVU

1.1. Zajištění preventivních činností k eliminaci možnosti vzniku MU nebo KS

V klidovém stavu je prioritní prevence proti vzniku možného nebezpečí, spočívající v eliminaci vznikajících nebo potenciálních rizik. Tato činnost je součástí zákonné povinnosti každé obce zajišťovat připravenost obce na řešení krizových situací. Základní přehled činností a aktivit každé obce může spočívat například:

- ve spolupráci s HZS cestou pracoviště krizového řízení ORP ve vytipování objektů, použitelných pro nouzové ubytování osob při krátkodobé evakuaci,
- v rámci schvalování staveb a změn staveb podle zákonné úpravy stavebního práva, mapovat v území obce potenciální ohrožující objekty a provozovny a upozorňovat pracoviště krizového řízení ORP na tyto skutečnosti; u neohlášených a nepovolených staveb oznamovat tyto skutečnosti na místně příslušný stavební úřad,
- zajišťování věcí veřejného pořádku, čistoty a bezpečnosti na území obce vydáváním obecně závazných vyhlášek obce a následnou kontrolou jejich dodržování (např. vyhláška o čistotě), ve kterých se eliminují potenciální zdroje nebezpečí a rizik (např. nepovolené skládky nebezpečného odpadu apod.).

Podobně jako je tomu u neohlášených a nepovolených „černých“ staveb, je na místě oznamování dalších nestandardních skutečností a jevů, které obec zjistí na svém území. Příkladem takových skutečností mohou být vady nebo ohrožení životního prostředí, ohrožená zvířata v chovech, pochybné podnikatelské aktivity. Podle oblasti, do které konkrétní problematika zasahuje, oznamuje obec tato zjištění na místně příslušné orgány státní správy (zpravidla Odbory MěÚ ORP, živnostenský, životní prostředí, doprava, apod.).

Na tomto místě nesmíme zapomenout na různé pracovní náplně krizových pracovníků u ORP. Proto je na místě se seznámit s organizační strukturou úřadu ORP a s rozsahem agendy, kterou vedou pracovníci ORP v oblasti krizového řízení. Často a u většiny ORP v Jihomoravském kraji vykonávají tyto osoby také agendy přímo nebo nepřímo s ochranou obyvatel související, zejména:

- oblast péče o válečné hroby,
- úkoly obranného plánování a operační přípravy území a plní úkoly vyplývající ze zajištění bezpečnosti, obrany státu, vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu,
- častěji pak řeší problematiku všech bezpečnostních agend nebo agend, které se bezpečnosti vnitřní i vnější zabývají a jsou zmiňovány v obecné části těchto skript.

1.2. Další nezbytné úkony pro přípravu na MU a KS

Vzhledem ke specifikům problematiky ochrany obyvatel a potřebě získat dostatek informací o území i na úrovni ORP, je vhodné nastavit výměnu informací mezi obcí a úřadem ORP i v následujících oblastech:

- přehledy vybavení a změn vybavení u jednotek požární ochrany obcí, předávané na HZS podle zák. 133/1985 Sb. o požární ochraně, v platném znění, **předávat i na pracoviště krizového řízení ORP**; v některých územích tyto sestavy předává velitel místně příslušné požární stanice HZS; důvodem je plánování disponibilních a připravených sil a prostředků využitelných k plnění úkolů ochrany obyvatel dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů a zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), v platném znění,
- na výzvu ORP podávat informace o vhodných dodavatelích věcných prostředků pro zajištění HOPKS,
- informace o nastalé situaci a o evakuaci, zejména, jak se provede, kam se budou evakuované osoby soustředit a to samé vyžadovat obráceně od PKR ORP ve smyslu metodického řízení,
- pravidelná aktualizace kontaktů včetně soukromých čísel pro potřeby ochrany obyvatel k zajištění dosažitelnosti za každé situace,
- vytipovat a v případě požadavku ORP sdělit možnosti ubytování pro 3 – 6 osob na území obce, kdy se jedná o zajištění noclehu pro zasahující členy IZS nebo KŠ,
- v rámci možností sledovat a opět sdělovat na ORP možnosti vybavení, skladování, zásob a techniky u podnikatelských subjektů na území obce.

Tip: Pro přehled kontaktů na osoby, zaměstnance, základní přehled techniky, subjektů a k nastavení základních organizačních postupů, je vhodné využít „Plán odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události“; vzor dokumentu naleznete na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/plan-odezvy-obce-na-mu>.

2. PŘI NASTALÉ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A ZA KRIZOVÉHO STAVU

2.1. Základní postupy starosty obce

Pro nastavení jednotného postupu a získání základního přehledu o možné spolupráci po vniku mimořádné události jsou v tabulce 1 uvedeny základní postupy starosty obce při řešení MU a KS. Jednotlivé kroky byly vybrány z praktických zkušeností kolegyně z HZS Středočeského kraje, ÚO Mladá Boleslav, z vlastních zkušeností zpracovatele kapitoly a

metodiky HZS Zlínského kraje. Na některých ORP se mohou podle charakteru organizace jednotlivé kroky lišit.

Tabulka 1 Základní postupy starosty obce při řešení mimořádné události a krizové situace

p.č.	postup
1.	O vzniku MU je starosta vyrozuměn prostřednictvím KOPIS HZS JMK.
2.	Pokud je starosta o MU vyrozuměn přímo jinou osobou, ověří telefonicky na KOPIS, zda je informováno o této MU a zda se nejedná o planý poplach.
3.	V případě potřeby, starosta vyrozumí o vzniku MU nebo o ohrožení MU své zástupce, tajemníka úřadu a další odpovědné osoby – zaměstnance úřadu, osoby v orgánech obce a zejména informuje starostu ORP nebo pracovníka krizového řízení úřadu ORP.
4.	V rámci možností se starosta urychleně dostaví na místo MU (popř. vyšle svého zástupce) a zde kontaktuje velitele zásahu, kterým je informován o průběhu řešení MU.
5.	V případě potřeby a na základě dohody s velitelem zásahu se starosta v rámci svých pravomocí a možností obecního úřadu podílí na organizaci provádění ZaLP a na ochraně obyvatel zejména v následujících oblastech: <ul style="list-style-type: none"> - zajištění varování osob nacházejících se na území správního obvodu obce před hrozícím nebezpečím v koordinaci s KOPIS a složkami IZS; - při zajištění varování neopomenout na samoty, podniky, chatové oblasti, rekreační střediska, kde není slyšitelný prvek JSVV nebo obecní rozhlas; - organizace evakuace z ohroženého území správního obvodu obce v koordinaci se složkami IZS, popř. ukrytí osob; - organizace činnosti ve správním obvodu obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel.
6.	Není-li starosta obce schopen provést postupy podle bodu 4. a 5. může požádat starostu ORP o koordinaci ZaLP, který pak s využitím svého KŠ může řešit nastalou situaci na území obce. Pro hladké řešení této činnosti je bezpodmínečně nutné splnit ostatní body tohoto Postupu.
7.	Během provádění ZaLP je starosta oprávněn vyzvat právnické, podnikající fyzické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.
8.	Zajistit nepřetržitou službu jedné osoby (zaměstnance) z místní obce, který bude k součinnosti KŠ a zasahujícím složkám IZS.
9.	Pro základní a rychlé rozhodování ve vztahu k ochraně technické infrastruktury musí být při řešení MU nebo KŠ k dispozici starosta obce nebo jiný člen zastupitelstva obce, či zaměstnanec obce, který má přehled o technické infrastruktuře v obci (kanalizace, vodovod, specifika, aj.).
10.	Při nutnosti zasedání KŠ ORP nebo KŠ JMK, či jiné činnosti více osob (10 až 15) je nutné operativně vyčlenit dostatečně velkou místnost v rámci možností obce s přípojnými body volné nebo zabezpečené bezdrátové sítě WiFi a připravit přístupová oprávnění pro ostatní složky, které mohou tuto síť využít.

Starosta ORP, v jehož správním obvodu se dotčená obec nachází, je informován KOPIS přímo při MU většího rozsahu a v případě, že jej přímo o koordinaci ZaLP požádal velitel zásahu. Starosta obce pak spolupracuje se starostou ORP (pracovníkem krizového řízení) a je zpravidla přizván na jednání krizového štábu ORP.

Poznámka: Po ukončení krizového stavu je starosta nápomocen ORP při zpracování přehledu o předběžném odhadu škod a nákladů na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území.

3. PŘÍPADOVÁ SITUACE SPOLUPRÁCE

Při MU vznikla potřeba evakuace několika desítek osob do bezpečí a potřeba zajištění jejich nouzového ubytování. Samotnou evakuaci objektu nebo území provedou složky IZS a zejména HZS přímo na místě zásahu a také v případě potřeby vybaví osoby prostředky humanitární pomoci (deky, teplé nápoje apod.). Starosta zabezpečí pomocí prostředků, které má k dispozici v obci nebo po dohodě s VZ pomocí evakuačních autobusů ve spolupráci s HZS odveze osoby do bezpečí. Umístění evakuovaných na konkrétní místo (objekt/prostor) musí zabezpečit starosta obce. Nemá-li starosta prostor ve své obci, požaduje zpravidla informaci po starostovi ORP (pracovišti krizového řízení), které předjedná a najde jiný vhodný prostor podle seznamu zařízení z KP ORP a sdělí obratem starostovi obce nebo VZ informaci o místě, kde a jak lze evakuaci zajistit. Orgán ORP neobjednává ani nezajišťuje podmínky umístění osob. Podmínky si domlouvá postižená obec přímo s místem, kam jsou osoby evakuovány.

4. ZÁVĚREM KE KAPITOLE

Stejně jako nelze přesně určit, kdy jaká událost zasáhne naše území, stejně tak nelze ani přesně stanovit, jak se kdo zachová při nastalé situaci, byť by měl ke svému konání sebelepší návod. Proto je nejlepším plánem mít dostatek informací přímo z území, dále seznam osob a subjektů, kteří nám jsou k něčemu platní a hlavně „selský rozum“. Základní princip úspěšného řešení je klid a rozvaha i při vypjatých a nestabilních situacích.

Výše uvedené postupy nemusí být jednotné ve všech obcích, ale necht' poslouží jako základní vodítko pro komunikaci mezi starostou obce a starostou ORP, respektive pracovištěm krizového řízení.

Úplně na závěr kapitoly zbývá jen dodat, že pokud se na území obce stane cokoli, je v současném systému velmi přínosné a účelné vždy předat informaci starostovi ORP nebo pracovníkovi krizového řízení ORP, telefonem, pomocí SMS, e-mailem, nebo jinak. Každá událost se může vystupňovat do MU většího rozsahu nebo až do krizové situace, a pokud se nemůže nikdo připravit již v předstihu, může potom být pozdě.

KAPITOLA K-03

Mgr. Aneta Valoušková, KrÚ JMK (valouskova.aneta@kr-jihomoravsky.cz)

ORGÁNY KRAJE VE VZTAHU K OBCÍM S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ, OBCÍM A SLOŽKÁM INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

1. ÚVOD KE KAPITOLE

Cílem kapitoly je přiblížit spolupráci orgánů kraje a obcí s rozšířenou působností v Jihomoravském kraji při přípravě a řešení krizových situací.

Tip: Prvním předpokladem pro dobrou spolupráci je nutné mít aktuální kontakty, proto je nutné tomuto věnovat pozornost.

2. PŘÍPRAVA NA KRIZOVÉ SITUACE

Hejtman Jihomoravského kraje má zřízen jako poradní orgán pro přípravu na krizové situace Bezpečnostní radu Jihomoravského kraje, která zřízena v souladu s ustanovením § 14 odst. 2 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a nařízením vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Bezpečnostní rada kraje zasedá minimálně dvakrát ročně a zabývá se aktuálními otázkami z oblasti bezpečnosti. Každoročně je zpracováván „Pracovní plán bezpečnostní rady kraje“ na příslušný kalendářní rok. Usnesení z jednání Bezpečnostní rady Jihomoravského kraje jsou po každém jednání zveřejněny na Portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v jeho neveřejné části. Bezpečnostní rada se řídí směrnicemi 59/INA-VOK „Statut Bezpečnostní rady Jihomoravského kraje“ a 4/INA-VOK „Jednací řád Bezpečnostní rady kraje“.

Rada a zastupitelstvo kraje pak projednává zejména finanční připravenost na řešení krizových situací, poskytování dotací a darů obcím, základním i ostatním složkám integrovaného záchranného systému, zprávu o stavu požární ochrany za daný kalendářní rok v souladu s ust. § 59 odst. 1 písm. n) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů a v souladu s ust. § 27 odst. 3 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů a další.

Krajský úřad Jihomoravského kraje má zřízeno oddělení krizového řízení a obrany, které je zařazené na odboru kancelář ředitelky. V čele oddělení je vedoucí, který zároveň plní funkci tajemníka Bezpečnostní rady a Krizového štábu Jihomoravského kraje. Oddělení krizového řízení a obrany se zabývá přípravou na řešení na krizové situace vojenského i nevojenského charakteru, otázkami integrovaného záchranného systému, otázkami hospodářských opatření pro krizové stavy, přípravou pro případ ropné nouze a dalšími. Kontakty na členy oddělení jsou zveřejněny na webových stránkách Jihomoravského kraje www.kr-jihomoravsky.cz.

Metodická pomoc obcím s rozšířenou působností

Každoročně jsou pořádány metodické dny pro obce s rozšířenou působností, kde jsou účastníci informováni o aktuálních úkolech v oblasti přípravy na řešení mimořádných či krizových situací, dále jsou pořádána školení v nových informačních systémech pro přípravu na řešení mimořádných situací.

Kontroly obcí s rozšířenou působností, obcí

Z hlediska přípravy na krizové situace jsou prováděny kontroly výkonu přenesené působnosti. Kontrolu vykonává u obcí s rozšířenou působností Krajský úřad JMK v součinnosti s Hasičským záchranným sborem JMK a u obcí Hasičský záchranný sbor JMK v součinnosti s příslušným obecním úřadem obce s rozšířenou působností.

Krajský úřad Jihomoravského kraje v souladu s ustanovením § 129 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, je povinen provést pověřenými pracovníky Oddělení krizového řízení a obrany kontrolu výkonu státní správy v přenesené působnosti se zaměřením na prověření připravenosti obcí s rozšířenou působností na řešení mimořádných událostí a krizových situací.

Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje v souladu s ustanovením § 33 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, je oprávněn v mezích své působnosti kontrolovat dodržování tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení. Kontrola je zaměřena na plnění povinností orgánů obcí s rozšířenou působností (§ 18, 19) a orgánů obcí (§ 21, 21a, 22) v Jihomoravském kraji.

Obsah kontrolní činnosti

U obcí s rozšířenou působností:

- výkon státní správy v přenesené působnosti dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- výkon státní správy v přenesené působnosti dle zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- výkon státní správy v přenesené působnosti dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- výkon státní správy v přenesené působnosti dle zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- výkon státní správy v přenesené působnosti dle zákona č. 585/2004 Sb. o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů.

U obcí:

- výkon státní správy v přenesené působnosti dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

U právnických a podnikajících fyzických osob:

- prověřit naplnění ustanovení §§ 24c a 29 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů v souladu s ustanovením § 17 nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení §§ 27 odst. 8 a 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Kontroly jsou prováděny v souladu s „Plánem kontrol k prověření krizové připravenosti Jihomoravského kraje“ na příslušný kalendářní rok (ORP, obce, právnické a podnikající fyzické osoby). Plán kontrol je zveřejněn vždy po jeho schválení na Portálu pro krizové řízení v JMK - KRIZPORT. Výsledky z kontrol na daný kalendářní rok se projednávají

v bezpečnostní radě kraje, zpracovávají do vyhodnocení pro příslušné ústřední správní úřady a dále statisticky zpracovávají.

Plán cvičení orgánů krizového řízení

V rámci přípravy na řešení mimořádných či krizových situací je zpracován „Plán cvičení orgánů krizového řízení a složek IZS Jihomoravského kraje“ na příslušný kalendářní rok, který je projednán na bezpečnostní radě kraje. Po jeho schválení je tento plán zveřejněn na Portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT. Hlavním cílem je zajistit kvalitní připravenost orgánů krizového řízení a složek integrovaného záchranného systému Jihomoravského kraje na zvládnání mimořádných událostí a krizových situací.

3. ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ

Pro případ řešení krizových situací v Jihomoravském kraji má hejtman kraje zřízen Krizový štáb Jihomoravského kraje na základě ustanovení § 14 odst. 2 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, jako pracovní orgán hejtmána JMK ke koordinaci záchranných a likvidačních prací při řešení mimořádných událostí a k řešení krizových situací ve správním obvodu JMK. Krizový štáb Jihomoravského kraje se řídí směrnicemi 10/INA-VOK „Statut krizového štábu a jednacího řádu“ 58/INA- VOK „Jednací řád krizového štábu“.

Krizový štáb kraje má i svoji stálou pracovní skupinu, která má tyto členy:

- tajemník KŠ JMK,
- vedoucí SPS KŠ JMK,
- vedoucí směn SPS KŠ JMK,
- sekretariát KŠ JMK,
- určení zaměstnanci JMK zařazení v KrÚ,
- zástupce HZS JMK,
- zástupce KŘP JMK,
- zástupce ZZS JMK,
- zástupce Krajského vojenského velitelství,
- zástupce pro hospodářská opatření pro krizové stavy,
- zástupce PANELu; zástupce pro informační linku KrÚ,
- zástupce pro podporu informačními technologiemi KrÚ,
- další přizvaní odborníci s ohledem na druh mimořádné události nebo krizové situace.

Vedoucím SPS KŠ JMK je zpravidla tajemník KŠ JMK, pokud předseda KŠ JMK nerozhodne jinak.

Jmenovité složení KŠ JMK, včetně údajů nezbytných pro spojení, vede Oddělení krizového řízení a obrany KrÚ JMK a sděluje je Oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK. Aktuální kontakty na členy KŠ JMK jsou vedeny na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT v neveřejné části. Za aktualizaci kontaktů zodpovídá tajemník KŠ JMK.

KŠ JMK spolupracuje a udržuje spojení s Ústředním krizovým štábem, krizovými štáby ORP, krizovými štáby složek IZS JMK a skupinou velení KVV. Kooperacním nástrojem jsou standardizovaná hlášení, která jsou zasílána prioritně e-mailem na adresu příslušného krizového štábu a současně v kopii na KOPIS IZS. Pokud není Ústředním krizovým štábem v případě, že je svolán, nebo předsedou KŠ JMK stanoveno jinak, odesílají krizové štáby

ORP, základních složek IZS JMK a KVV předsedovi KŠ JMK periodická hlášení o situaci se stavem k 6.00 hodině a k 18.00 hodině, a to do jedné hodiny od těchto časů. Souhrnnou zprávu za JMK zpracovává SPS KŠ JMK do jedné hodiny od stanoveného času a tuto zprávu zasílá e-mailem na KOPIS IZS, které ji předá nadřízenému operačnímu a informačnímu středisku IZS.

Pro zasedání KŠ JMK je zpravidla využíván jednací sál Rady Jihomoravského kraje, pokud předseda KŠ JMK nerozhodne jinak. Záložním pracovištěm je zasedací místnost na KOPIS IZS, Cihlářská 26a, Brno. Pro činnost SPS KŠ JMK za krizových situací je zpravidla využívána místnost 037 v objektu KrÚ Žerotínovo náměstí 3/5 Brno, pokud není předsedou KŠ JMK rozhodnuto jinak.

Příklady spolupráce při řešení krizové situace:

Příklad č. 1

Příkladem může být využití regulačních opatření k zajištění evakuace ohrožené oblasti. Počet evakuovaných osob může v extrémních případech přesáhnout několik tisíc. V těchto případech lze uvažovat vysoké procento samovolné evakuace, nicméně přepravní techniku bude nutné zabezpečovat na předpokládaný počet evakuovaných osob.

Přepravní společnost je schopna zajistit nárazovou přepravu tak vysokého počtu osob autobusy ve svém majetku pouze za předpokladu, že zruší pravidelné autobusové linky. Toto však může učinit pouze ze zákonných důvodů.

V tomto případě lze využít ustanovení zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. Za stavu nebezpečí může krajský hejtman přijmout regulační opatření, kterými se mění způsob řízení a organizace dopravy.

Příklad č. 2

Příkladem spolupráce z praxe mohou být i zkušenosti z krizového stavu vyhlášeno na podzim roku 2014, kdy byl Jihomoravský kraj postižen sesuvy půdy na různých místech kraje. Bylo zde patrné, jak důležité je předávání správných a včasných informací starosty obcí a starosty ORP, kdy mohl pak být zavčas vyhlášen stav nebezpečí. V rozhodnutí o stavu nebezpečí byly pak vyhlášeny krizová opatření, která umožnily efektivní řešení krizové situace.

Tip: Pro dobrou spolupráci je nutné mít aktuální kontakty, proto je potřeba tomuto věnovat pozornost a všechny změny odpovědně aktualizovat.

KAPITOLA K-04

pplk. Mgr. Miroslav Menšík, HZS JMK (miroslav.mensik@firebrno.cz)

ORGÁNY OBCE VE VZTAHU K HASIČSKÉMU ZÁCHRANNÉMU SBORU KRAJE

V této kapitole se zaměříme především na součinnost orgánů obce s HZS JMK, a to jak ve fázi přípravy, tak ve fázi již nastalé MU nebo KS.

V přehledné tabulce uvedeme, na koho se má starosta obce obrátit v případě potřeby řešení konkrétního úkolu, vyplývajícího orgánům obce z právních předpisů. V případě HZS JMK jde především o zákon o požární ochraně, zákon o integrovaném záchranném systému a zákon o krizovém řízení.

Fáze přípravy = modře, fáze nastalé MU / KS = červeně

zákon	úkol	součinnost / metodická pomoc
o PO	zřízení jednotky SDH obce	oddělení IZS a služeb HZS JMK
	problém s udržением akceschopnosti jednotky	oddělení IZS a služeb HZS JMK
	zajištění odborné přípravy členů jednotky	velitel příslušné požární stanice HZS JMK
	zajištění materiálních potřeb pro jednotku	oddělení krizového řízení a obrany KrÚ JMK oddělení IZS a služeb HZS JMK
	zajištění finančních potřeb pro jednotku	oddělení krizového řízení a obrany KrÚ JMK
	zajištění péče o členy jednotky při dlouhodobém zásahu na území obce	PANEL NNO JMK cestou velitele zásahu
	zpracování dokumentace požární ochrany	oddělení IZS a služeb HZS JMK
	zabezpečení zdrojů vody k hašení požárů	velitel příslušné požární stanice HZS JMK
	organizace preventivně-výchovné činnosti	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK

zákon	úkol	součinnost / metodická pomoc
o IZS	organizace přípravy obce na mimořádné události	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK
	podíl na provádění záchranných a likvidačních prací při zásahu složek IZS	velitel zásahu
	zajištění varování, evakuace a ukrytí	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK velitel zásahu
	poskytování podkladů pro havarijní plán kraje	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK
	zajištění nouzového přežití (ubytování a stravování pro evakuované osoby)	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK PANEL NNO JMK cestou velitele zásahu
	seznámení právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK

zákon	úkol	součinnost / metodická pomoc
o KŘ	zajištění připravenosti obce na krizové situace	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK
	zřízení krizového štábu obce	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK
	zajištění provedení krizových opatření	oddělení krizového řízení a obrany KrÚ JMK pracovník krizového řízení příslušné ORP velitel zásahu (dle konkrétního krizového opatření)
	využívání informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení MV	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK
	zabezpečení varování a informování osob na území obce	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK KOPIS HZS JMK
	zabezpečení vyzoomění orgánů KŘ	pracovník krizového řízení příslušné ORP KOPIS HZS JMK
	nařizení a organizace evakuace	velitel zásahu (štáb velitele zásahu)
	organizace činnosti obce v podmínkách nouzového přežití	krizový štáb příslušné ORP krizový štáb kraje
	organizace dalších nezbytných opatření pro řešení krizové situace	krizový štáb příslušné ORP krizový štáb kraje
	vedení evidence údajů o přechodných změnách pobytů za krizové situace	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK pracovník krizového řízení příslušné ORP
	podíl na zajištění veřejného pořádku	velitel zásahu
	seznámení právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení	oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS JMK

KAPITOLA K-05

pplk. Mgr. Miroslav Menšík, HZS JMK (miroslav.mensik@firebrno.cz)
kpt. Ing. Dana Menšíková, HZS JMK (dana.mensikova@firebrno.cz)
por. Mgr. Martina Koubová, HZS JMK (martina.koubova@firebrno.cz)
Mgr. Aneta Valoušková, KrÚ JMK (valouskova.aneta@kr-jihomoravsky.cz)

PŘÍPRAVA A ODEZVA ORGÁNŮ OBCE NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A KRIZOVÉ SITUACE

1. PŘÍPRAVA ORGÁNŮ OBCE NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A KRIZOVÉ SITUACE

Jednou ze základních povinností orgánů obce je zajištění připravenosti orgánů obce na mimořádné události a krizové situace, vč. podílení se na záchranných a likvidačních pracích a na ochraně obyvatelstva.

Mimořádné události a krizové situace zpravidla vznikají lokálně, tedy na území obce a je třeba je řešit prakticky v místě vzniku. Složky IZS provádí na místě záchranné a likvidační práce, nicméně další povinnosti v oblasti varování a informování občanů, ukrytí, evakuace a nouzového přežití spadají do kompetencí starosty, resp. orgánů obce.

Konkrétně v případě radiální havárie je starosta obce v zóně havarijního plánování odpovědný za varování obyvatelstva v případě nefunkčnosti sirén. V návaznosti na to je starosta dle informací z KOPIS HZS povinen informovat o této havárii jak občany, tak právnické a podnikající fyzické osoby ve správním obvodu obce (vč. přechodně pobývajících - např. v rekreačních zařízeních) a vydat jim pokyny o žádoucím způsobu chování – např. o nutnosti improvizovaného ukrytí a zásadách zodolnění svého úkrytu. Následně musí orgány obce spolupracovat s vyššími orgány krizového řízení mj. při zásobování ukrytého obyvatelstva, při přípravě evakuace, zjištění počtů evakuovaných obyvatel (samovolná / řízená evakuace). Při evakuaci samotné musí orgány obce evakuaci řídit a evidovat a kontrolovat počty a jména evakuovaných z dané obce, případně poskytovat záchranářům informace o potřebě evakuace tělesně hendikepovaných osob. V neposlední řadě musí být orgány obce po provedené evakuaci schopny zachovat činnost svého úřadu i v provizorních podmínkách v místě příjmové obce. Všechny výše uvedené činnosti (a mnoho souvisejících) musí být orgány obce schopny řešit v situaci, kdy je území obce zasaženo radioaktivními látkami a také samotný úřad musí po určitou dobu pracovat v režimu improvizovaného ukrytí a improvizované ochrany osob.

Z předchozího popisu vyplývá, že povinnosti a činnosti, které mají orgány obce (v praxi se jedná v podstatě o starostu obce a obecní úřad) zabezpečovat, jsou natolik organizačně náročné, že je vhodné mít jednak vytvořenu plánovací dokumentaci pro činnost starosty obce (podle platné legislativy nemá starosta obce žádnou zákonnou povinnost zpracovat plán k přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových situací jako je to např. na úrovni ORP nebo kraje - vyjma povodňového plánu, je-li obec ohrožena povodněmi), případně zřídit krizový štáb obce (v ČR na úrovni obcí legislativně nepovinný pracovní orgán).

1.1. Plán odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události

HZS JMK zpracoval v roce 2011 vzor „**Plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události**“ (dále i „POOO“). Tento POOO byl starostům obcí v JMK představen na pravidelném školení na jaře 2011 a doporučen ke zpracování (ve spolupráci s HZS JMK). Několik obcí se rozhodlo si plán zpracovat. Těmto obcím poskytoval HZS JMK (v některých případech také pracovník krizového řízení příslušné obce s rozšířenou působností) metodickou pomoc při jeho zpracování.

Na základě zkušeností s poskytováním metodické pomoci se HZS JMK rozhodl tento POOO aktualizovat a ještě více tím usnadnit orgánům obce jejich povinnosti. V novém POOO jsou rovněž zapracovány aktuální záležitosti (např. zásady provádění evakuace v JMK).

Tip: Vzory obou verzí „Plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události“ (2011 a 2015) jsou volně ke stažení na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/plan-odezvy-obce-na-mu>.

POOO je základním dokumentem orgánů obce pro zabezpečení úkolů a opatření na ochranu životů, zdraví, majetku nebo životního prostředí při vzniku mimořádných událostí. Plán je využitelný i při přípravě a řešení krizových situací. Jedná se o „balíček“ důležitých informací, které usnadní orgánům obce jejich rozhodování při řešení nečekané události. Stěžejní část plánu tvoří dokumenty v „Operativní části“ (postupy řešení), kde je uvedena pro jednotlivé mimořádné události charakteristika ohrožení a doporučené postupy a opatření při jejím řešení. Další dokumenty, které jsou pro starostu obce nezbytné, je List krizového štábu obce, kde je uvedeno složení KŠO, kontakty na jednotlivé členy, způsob jejich aktivace a pracoviště KŠO, a List s kontakty na další subjekty. To ostatní, co je součástí POOO, slouží krizovému štábu obce jako „nápověda“ v případě, kdy by si jeho členové nevěděli s něčím rady.

1.2. Krizový štáb obce

Podle krizového zákona si za účelem přípravy na krizové situace a jejich řešení může starosta obce zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán (tento orgán může rovněž využít k řešení událostí, pro které nebyl vyhlášen krizový stav). Není přesně legislativně stanoveno, kdo by měl být členem krizového štábu obce tak jako je to u krizového štábu kraje a krizového štábu ORP. Předsedou krizového štábu obce je starosta obce. HZS JMK starostům obcí doporučuje obsadit krizový štáb obce např. těmito osobami (v závorce uvedená doporučená činnost):

- místostarosta obce (zástupce předsedy krizového štábu obce),
- sekretářka / účetní (tajemník krizového štábu obce, zapisovatel),
- velitel místní JSDHO (zabezpečení informování občanů obce),
- velitel obecní policie (zabezpečení evakuace osob),
- ředitel místní školy (zabezpečení nouzového přežití),
- člen SDHO (monitoring situace),
- hostinský (zabezpečení zázemí pro krizový štáb obce),
- ředitel místní firmy (zabezpečení dalších sil a prostředků).

Dále je potřeba dohodnout způsob aktivace krizového štábu obce a pracoviště (vč. náhradního).

2. POSTUPY ORGÁNŮ OBCE PŘI ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A KRIZOVÉ SITUACE (MIMO POVODEŇ)

Průběh jednotlivých mimořádných událostí a krizových situací je obvykle velmi specifický, avšak základní kroky lze z pohledu orgánů obce shrnout do následujících obecných opatření (uvedeno chronologicky při řešení většiny MU / KS):

- varování,
- informování,

- ukrytí (*pouze při úniku nebezpečných látek*),
- evakuace,
- nouzové přežití.

K účinnému řešení výše uvedených opatření je žádoucí mít zřízen krizový štáb obce, který plní roli pracovního orgánu starosty obce. Krizový štáb je vhodné aktivovat v okamžiku, kdy je z prognózy vývoje MU / KS jasné, že se bude jednat o buď dlouhodobou událost anebo o událost s velkým rozsahem (např. očekávaný velký počet evakuovaných = rozsáhlá administrativa v souvislosti s evidencí).

2.1. Varování

Varování (a následné informování) je zásadním předpokladem toho, aby se občané včas dověděli o hrozícím nebezpečí a mohli se dle charakteru ohrožení buď ukryt nebo evakuovat. Obecné informace k varování – viz kap. [O-24 Ochrana obyvatelstva](#).

Z hlediska řešení různých typů MU / KS mohou nastat tyto situace:

- varovný signál spustí KOPIS HZS na základě požadavku velitele zásahu (tj. starosta se o nebezpečí dozví až prostřednictvím spuštěného varovného signálu) - tento způsob se používá pouze při akutní hrozbě a nebezpečí z prodlení (*např. radiální havárie*)
- varovný signál spustí starosta místně ovládanou sirénou s následným vyrozuměním KOPIS HZS o tom, kde, kdy a proč byla siréna spuštěna – opět jde pouze o případ akutní hrozby a nebezpečí z prodlení (*např. lokální přívalové srážky*)
- varovný signál spustí KOPIS HZS na základě požadavku velitele zásahu a starosty po vzájemné dohodě – tento způsob se použije ve většině případů, protože MU / KS má obvykle postupný vývoj (*např. technologická havárie, nález nevybuchlé munice...*)

Na co si dát při varování pozor:

- v okamžiku, kdy je spuštěn varovný signál, je třeba již mít připravenou tísňovou informaci, co a kde se stalo a jak se občané mají zachovat (viz další podkapitola)
- pokud spouštíte sirénu s místním ovládním, je nutné spustit správný signál – tj. „všeobecnou výstrahu“ (viz kap. [O-24 Ochrana obyvatelstva](#))
- pokud spouštíte sirénu s místním ovládním, je třeba počítat s tím, že může dojít k technické poruše, tj. je nutné použít náhradní způsob varování
- mějte připravený náhradní způsob varování, zejména pro případ technické poruchy sirény nebo výpadku el. energie (např. při povodních nebo blackoutu) – tj. lze využít např. kostelní zvony, megafony obecní policie, přenosnou sirénu, apod.
- počítejte s tím, že značná část obyvatel nerozezná signál „všeobecná výstraha“ od ostatních a je tedy nutné okamžitě informovat, že nejde ani o zkoušku sirén, ani o požární poplach pro místní jednotku, aby nedošlo k tomu, že místo žádoucího ukrytí se obyvatelé obce sejdou na ulici a začnou zjišťovat, co se stalo

2.2. Informování

Informování následuje bezprostředně po spuštění varovného signálu. Text, který je třeba sdělit obyvatelům, se nazývá tísňová informace a musí obsahovat tyto přesné instrukce:

- co, kdy a kde se stalo
- jaká část obce je ohrožena

- jaké kroky má ohrožené obyvatelstvo provést

Způsob předání tísňové informace se liší především podle velikosti ohroženého území a technických možností dané obce. V praxi se používají zejména:

- sdělovací prostředky (v případě, že jde o velké území nebo o velké město bez možnosti využití obecního rozhlasu) – v tomto případě tísňovou informaci předává KOPIS HZS sdělovacím prostředkům,
- obecní rozhlas (v případě menších obcí a měst, které jej mají k dispozici) – v tomto případě tísňovou informaci předává starosta nebo pověřený člen krizového štábu obce přímo do rozhlasu občanům.

Tip: Vzory tísňových informací naleznete v „Plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události“. Vzor tohoto plánu je volně ke stažení na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/plan-odezvy-obce-na-mu>.

Na co si dát při informování pozor:

- tísňová informace musí být předem připravená a musí obsahovat všechny výše uvedené náležitosti
- tísňové informace doporučujeme předávat občanům opakovaně, ne každý uslyší první hlášení
- doporučujeme předávat občanům průběžně další upřesnění aktuálního vývoje situace a žádoucího chování (např. požadavek na ukrytí, na přípravu k evakuaci, nařízení evakuace, informování o způsobu evakuace, atd.)

2.3. Ukrytí

Ukrytí je specifickým opatřením, které je nezbytné při úniku nebezpečné látky (chemické, radioaktivní, biologické). I když v praxi většinou dochází k jiným druhům mimořádných událostí, je žádoucí, aby občané před tím, než zjistí konkrétní druh ohrožení, vždy provedli improvizované ukrytí v nejbližší zděné stavbě.

Účinnost ukrytí ve zděné budově je zvýšena tím, že občané správně svůj úkryt z odolní (k zamezení přístupu nebezpečné látky zvenčí). O tom je nutné občany informovat v rámci předávání tísňových informací.

Tip: Způsob správného provedení improvizovaného ukrytí naleznete v „Plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události“. Vzor tohoto plánu je volně ke stažení na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/plan-odezvy-obce-na-mu>.

2.4. Evakuace

Evakuace je nejsložitějším opatřením ochrany obyvatelstva. Obecné informace k evakuaci – viz kap. [O-24 Ochrana obyvatelstva](#)). K úspěšnému zvládnutí evakuace je nezbytně nutné úzce spolupracovat s velitelem zásahu. Vzhledem k velkému rozsahu činností v rámci evakuace a také různým variantám evakuace se touto oblastí nebudeme v těchto skriptech podrobně zabývat. K této problematice totiž HZS JMK zpracoval ve spolupráci s KrÚ JMK samostatný dokument s názvem „**Zásady provádění evakuace v JMK**“, který Vám doporučujeme si stáhnout, vytisknout a přiložit k Vašemu Plánu odezvy orgánů obce na vznik MU.

Tip: Dokumentaci „Zásady provádění evakuace v JMK“ naleznete ke stažení na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/zasady-provadeni-evakuace-v-jihomoravskem-kraji-2014>.

Tato dokumentace obsahuje především chronologický přehled všech činností, které je třeba při evakuaci provést (nebo brát v úvahu). Tyto činnosti jsou uvedeny v přehledných „checklistech“, a to jak pro starostu obce, tak pro asistující jednotku sboru dobrovolných hasičů (nemusí jít nutně o místní jednotku, v rámci JMK jsou předurčeny specializované jednotky SDH k provádění úkolů ochrany obyvatelstva, které mohou být povolány v rámci celého kraje i např. k provedení evakuace, více viz kap. [K-08 Technik ochrany obyvatelstva](#)).

Na co si dát při evakuaci pozor:

- je třeba mít předem určené místo na území obce, kde bude zřízeno evakuační středisko (tj. provedení administrativy v souvislosti s evakuací)
- je třeba mít předem určené místo, kam budou po evidenci evakuovaní umístěni, tzv. přijímací středisko (nemusí být v dané obci, pokud zde nejsou odpovídající ubytovací kapacity)
- v obou případech by se mělo jednat o prostory, které nejsou ohroženy předvídatelnými riziky (tj. např. povodní)
- je-li to možné, je výhodné mít evakuační a přijímací středisko v jednom objektu, což usnadní organizaci evakuace
- pro náhradní ubytování evakuovaných je nevhodnější využít stávajících ubytovacích zařízení (např. internát, ubytovna, penzion), vybavených lůžky, stravovacími kapacitami a sociálními zařízeními
- pro nouzové ubytování evakuovaných stačí i dostatečně dimenzované prostory veřejných budov, zejm. škol s tělocvičnami, kulturních domů, apod. – zde však vznikají větší nároky na logistiku nouzového přežití (viz dále), zejm. zajištění provizorních lůžek a posílení sociálních zařízení (mobilní WC, apod.)
- v obou výše uvedených případech doporučujeme, aby vedoucí pracovník vytipovaného zařízení byl členem krizového štábu obce – tj. byl seznámen s faktem, že „jeho“ zařízení je plánováno pro případné umístění evakuovaných a byl připraven poskytnout okamžitou součinnost
- je třeba počítat i s tím, že evakuovaní mohou mít sebou zvířata (domácí mazlíčky)

2.5. Nouzové přežití

Nouzové přežití lze obecně charakterizovat jako poskytnutí nezbytných prostředků a služeb občanům, postiženým mimořádnou událostí / krizovou situací. Obecné informace k nouzovému přežití – viz kap. [O-24 Ochrana obyvatelstva](#). Pozor – nemusí se vždy nezbytně jednat jen o situaci, kdy jsou občané umístěni po provedené evakuaci v náhradních ubytovacích prostorách, ale i o situaci, kdy jsou občané ve svých domovech (např. výpadky energií). Proto se dále budeme zabývat těmito dvěma případy jednotlivě.

Případ 1 - nouzové přežití občanů mimo domov

Jedná se o nejčastější případ a nouzové přežití je třeba řešit od okamžiku, kdy doba mimo domov přesáhne 24 hodin, tj. je nezbytné zajistit především nouzové ubytování. Z našich zkušeností vyplývá, že většina evakuovaných dříve nebo později odchází k příbuzným a počet osob, o které je třeba se trvale starat, se postupně snižuje.

Ubytováním je především nutné zajistit alespoň provizorní lůžko / lehátko / karimatku. Je-li to možné, umístěte rodiny pohromadě, není-li to možné (např. tělocvična), oddělte od sebe ženy a muže (např. zástěnou, plachtou), příp. je umístěte do dvou různých prostor.

Pokud byla evakuace velmi rychlá, je možné, že evakuovaní budou potřebovat náhradní oblečení, které lze získat prostřednictvím PANELu (viz tip níže).

Ubytováním je třeba dát k dispozici sociální a hygienická zařízení v daném objektu, a to v dostatečném množství. Pokud kapacita nestačí, lze zajistit cestou krizového štábu mobilní WC, cisterny s pitnou vodou, apod.

Zajištění stravování (nejsou-li stravovací kapacity v daném objektu) je velmi složité. Dovážku hotové stravy lze zajistit externím dodavatelem (viz tip níže). Není nikde stanoveno, kdo hradí objednanou a dováženou stravu, obecně v JMK platí to, že po prvních třech dnech by si stravu měli zajistit a hradit evakuovaní sami, v případě krizové situace hradí náklady krajský úřad.

Evakuovaní by dále měli mít možnost využít služeb lékaře, psychologa nebo sociálních pracovníků (nejsou-li v obci k dispozici), lze je zajistit cestou PANELu.

Tip: K zajištění nouzového stravování, zásobování pitnou vodou, náhradního oblečení, zdravotnické a psychosociální pomoci lze v JMK využít tzv. PANEL JMK, který sdružuje nestátní organizace typu Českého červeného kříže, Adry apod., které mohou na potřebné místo vyslat své pracovníky. PANEL je nutné zpohotovit cestou velitele zásahu HZS JMK, případně přes operační středisko HZS JMK (telefonicky: 950 640 400 nebo mailem: opis@firebrno.cz). V tomto případě jsou náklady hrazeny z rozpočtu kraje. Pokud by si starosta povolal PANEL přímo, bude náklady hradit obec!

Případ 2 - nouzové přežití občanů v domácnosti

Typickým příkladem této situace (která v JMK ještě nenastala) by byl rozsáhlý výpadek el. energie, který postupně ochromí i dodávky plynu a vody. Je jasné, že každá domácnost je na tuto situaci jinak připravena.

Nejdůležitějším úkolem orgánů obce je komunikovat s občany, tj. zjistit stav na svém území a poskytnout pomoc potřebným. Nejvhodnějším způsobem je zřídit např. středisko humanitární pomoci, kam by mohli občané přijít se např. ohřát, dostat teplou stravu, nabít mobilní telefon a získat nové informace. I v tomto případě lze využít veřejné budovy, ideálně vybavené nouzovým zdrojem el. energie.

3. POSTUPY ORGÁNŮ OBCE PŘI POVODNÍCH

Je třeba si uvědomit, že samotnému zvládnutí jakékoli mimořádné události / krizové situace by měla předcházet jistá příprava na událost samotnou. Proto zvládnutí povodní závisí bezesporu také na tom, jak se na ni obec připraví.

3.1. Fáze přípravy

Příprava na povodně vychází ze zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). Ten stanovuje přípravná opatření (přípravná opatření, opatření prováděná při nebezpečí povodně, za povodně a opatření prováděná po povodni), také vymezuje záplavová území a omezení v nich. Řeší také důležitý dokument pro obec, kterým je **povodňový plán obce**, který zpracovávají orgány obce, v jejímž územním obvodu může dojít k povodni. A v neposlední řadě zmiňuje **povodňové orgány obcí** a jejich činnost. Více viz kap. [O-19 Ochrana před povodněmi](#).

HZS JMK má také snahu orgánům obce zvládnutí MU / KS usnadnit. Pro přípravu i samotné řešení povodní může obec využít nabízený POOO (viz výše 1.1. Plán odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události, konkrétně v POOO se jedná o operativní část a v ní zpracované postupy na: přívalové deště, přirozenou povodeň, zvláštní povodeň).

3.2. Fáze odezvy

Má-li obec vypracovaný povodňový plán, bude postupovat podle něho (předpokládá se, že povodňové plány obcí zpracovávají orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni, ať už přirozené či zvláštní). V případě bleskových povodní jednotlivé kroky pro řešení povodní a následných opatření po povodni nabízí např. již zmiňovaný POOO.

Povodeň začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí odvoláním třetího stupně povodňové aktivity, není-li v době odvolání třetího stupně povodňové aktivity vyhlášen druhý stupeň povodňové aktivity. V tom případě končí povodeň odvoláním druhého stupně povodňové aktivity.

Druhý a třetí stupeň povodňové aktivity vyhlašují a odvolávají ve svém územním obvodu povodňové orgány. Po dobu povodně jsou povodňovými orgány **povodňové komise** (dále i „PK“) **obcí, ORP, krajů, Ústřední povodňové komise**. Povodňový orgán nižšího stupně je podřízen povodňovému orgánu vyššího stupně.

Níže uvedené kroky jsou nastaveny na nejnižší úroveň – tedy vznik povodní v územním obvodu obcí.

Převzetí zprávy

Starosta pravidelně přebírá formou SMS či mailu výstrahy o hrozícím nebezpečí. ČHMÚ posílá výstrahu cestou OPIS GŘ HZS na KOPIS HZS JMK a ten následně rozesílá informaci vybraným subjektům v kraje (mezi nimi i starostové obcí). Výstrahu obdrží starosta vždy mailem, v případě vysokého nebo extrémního stupně nebezpečí povodní navíc i SMS.

Starosta či pověřený pracovníci obce mají za úkol následně sledovat hladiny vodních toků, vodních děl. Dále v souvislosti s hrozícím nebezpečím organizují a zabezpečují hláskou povodňovou službu a hlídkovou službu.

V případě vzniku lokální povodně starosta bezodkladně informuje KOPIS HZS JMK.

Svolání povodňové komise

Obec může k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní, zřídit povodňovou komisi, jinak tuto činnost zajišťují orgány obce.

Starosta svolává PK, seznamuje členy se situací, rozděluje úkoly a řídí činnost PK. Starosta / pověřený člen PK zajišťuje spojení s nadřízeným povodňovým orgánem a okolními obcemi na toku. Pověřený člen PK zabezpečuje pracoviště PK.

Varování a informování, vyrozumění dalších subjektů

PK v čele se starostou obce musí varovat právnické a fyzické osoby v územním obvodu obce (viz výše 2.1. Varování) a ihned po vysílání doplnit informace o nastalé situaci (viz výše 2.2. Informování). Je třeba myslet na varování osob v osadách a na samotách, ve školských zařízeních, objektech a organizacích. Nesmí ani zapomenout informovat o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí a povodňový orgán obce s rozšířenou působností.

Informování občanů se prolíná celým obdobím řešení povodňové situace. PK občany stále informuje o vývoji situace a o činnostech ke zvládnutí situace.

Činnost povodňové komise

Starosta / pověření členové PK při prvním stupni povodňové aktivity (ten nastává, nevyhlašuje se) mají za úkol:

- shromažďovat a zpracovávat informace od jednotlivých povodňových hlídek
- evidovat vodní stavy v kritických profilech
- zajistit kontakt (nadřízený povodňový orgán), kde budou získávat průběžné zprávy o vývoji situace a informují členy PK
- přijímat a vyhodnocovat informace od obcí a subjektů výše po toku
- předávat informace obcím níže po toku
- v případě potřeby kontaktovat a informovat obyvatele nebo provozovatele objektů na toku
- informovat správce komunikací v případě zaplavení
- vést povodňovou knihu
- provádět zápisy z jednání PK a předkládat je předsedovi PK k podpisu

Při úrovni hladiny řeky o dané výšce (hlásné profily na konkrétních místech v obci) představa PK, tj. starosta, **vyhlásí druhý stupeň povodňové aktivity**, spolupracuje s velitelem zásahu a vyzývá právnické a fyzické osoby k poskytnutí potřebné osobní nebo věcné pomoci.

Starosta / pověření členové PK po vyhlášení druhého stupně povodňové aktivity mají za úkol:

- zajišťovat spojení s nadřízeným povodňovým orgánem (PK ORP)
- zajišťovat spojení s KOPIS HZS JMK
- ve spolupráci s Policií ČR, Městskou policií zajistit řízení dopravy na území obce, přemístění automobilů, parkujících v kritické záplavové zóně na předem určené odstavné plochy
- v případě nepříznivého vývoje připravit pro případ vyhlášení evakuace systém zabezpečení volného průjezdu vozidlům, určeným k hromadné přepravě osob a stálou ochranu majetku evakuovaných
- v případě negativního vývoje zajistit přípravu evakuačních středisek a stanovit požadavky na materiální dovybavení
- shromáždit údaje o škodách na majetku obce
- organizovat plnění protipovodňových opatření směrem ke zlepšení odtokových poměrů (provádění zemních prací, plnění protipovodňových pytlů, výstavba protipovodňových zábran aj.)
- zajistit úklid záplavových zón a přípravu mechanizace, dále kontaktovat dle potřeby subjekty vlastníci těžkou mechanizací a přepravní techniku
- dále provádět veškerou činnosti jako v případě prvního stupně povodňové aktivity (zpracování informací od povodňových hlídek, evidování vodních stavů, informování výše po toku, níže po toku, atd.)

Při úrovni hladiny řeky o dané výšce (hlásných profily na konkrétních místech v obci) předseda PK, tj. starosta, **vyhlásí třetí stupeň povodňové aktivity**, spolupracuje s velitelem zásahu a vyzývá právnické a fyzické osoby k poskytnutí potřebné osobní nebo věcné pomoci.

Starosta / pověření členové PK po vyhlášení třetího stupně povodňové aktivity mají za úkol navíc (dle závažnosti situace):

- předat rozhodnutí k evakuaci na objekty, organizace a školská, zdravotní a sociální zařízení ve správním obvodu obce
- vydat prostřednictvím místního rozhlasu pokyny k přípravě na evakuaci
- mít přehled o osobách, které budou evakuovány či ponechány
- organizovat odsun evakuovaného obyvatelstva (pěšky, dopravní prostředky)
- zabezpečit pomoc imobilním občanům a školským, sociálním a zdravotnickým zařízením
- postarat se o děti bez dozoru
- organizovat pořádkovou službu při nastupování do autobusů
- vést přehled o evakuaci prováděné soukromými auty
- včas vydat občanům pokyn k nastoupení do autobusů
- zabezpečit sběr a vyhodnocení informací o postupu evakuace na nástupních místech
- organizovat kontrolu vyevakuovaného prostoru:
 - plnost provedení evakuace, zejména u imobilních osob a dětí bez dozoru
 - uzavření budov, bytů
 - evidence, ukrytí a zabezpečení osob ponechaných v prostoru
 - označení a přehled míst s ponechanými hospodářskými zvířaty
 - střežení prostoru
- v příjmové obci zabezpečit v součinnosti s obecním úřadem:
 - evidenci obyvatel
 - ubytování, stravování, hygienická opatření, zdravotnické a sociální zabezpečení
 - spojení rodin v prostoru umístění

Je třeba pamatovat, že starosta může v průběhu povodní vyžadovat cestou operačního a informačního střediska síly s prostředky IZS. To se týká rovněž žádosti na zphotovení PANELu NNO JMK (využití PANELu viz kap. [O-14 Panel nestátních neziskových organizací](#)).

Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu podle zákona o krizovém řízení, přejímá na celém území, pro které je krizový stav vyhlášen, řízení ochrany před povodněmi orgán, který je k tomu podle tohoto zákona příslušný (tj. PK se stane odbornou pracovní skupinou KŠ).

Dlouhotrvající dešťové srážky nemusí vést pouze k povodni. Dalším možným ohrožením mohou být sesuvy půdy. V roce 2014 došlo k sesuvům půdy v JMK v takovém rozsahu, že byl vyhlášen krizový stav (viz příklad: Sesuvy půdy v JMK 2014).

Starosta obce za účelem přípravy na krizové situace a jejich řešení může zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán.

Starosta také zajišťuje za krizové situace provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu obce (příklad krizových opatření viz níže); správní úřady se sídlem na území obce, právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny stanovená

krizová opatření splnit. Stanovená krizová opatření bývají nařízena v rozsahu nezbytném pro řešení krizové situace.

Více o povinnostech starosty viz kap. [O-02 Působnost a pravomoc orgánů obce](#).

Příklad: Sesuvy půdy v JMK 2014

Na celém území Jihomoravského kraje v měsících srpnu a září 2014 příčinou dlouhotrvajících přívalových dešťů padlo velké množství srážek. Na území obcí Strachotín, Dolní Věstonice, Pavlov a Bulhary spadlo nadlimitní množství dešťových srážek, které zapříčinily nasáknutí horniny povrchovou vodou. Nasáknutá hornina byla následně příčinou sesuvů svahů v těchto obcích.

Z důvodu vzniku krizové situace v návaznosti na zmíněné dlouhodobě trvající dešťové srážky, následné sesuvy nasáknuté horniny, stanoviska geologa a s tím souvisejícím ohrožením životů, zdraví a majetku občanů a životního prostředí) byl vyhlášen stav nebezpečí pro obec Strachotín z ORP Hustopeče, obec Dolní Věstonice, Pavlov z ORP Mikulov a obec Bulhary z ORP Břeclav. O vyhlášení stavu nebezpečí požádal starosta ORP Mikulov, starosta ORP Hustopeče a starosta ORP Břeclav.

V souladu se zákonem č. 240/2000 Sb. byla stanovena krizová opatření:

Bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb anebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení vyplývajícího z krizové situace

Starosta se spolupodílí na stanovených úkolech, spolupracuje s velitelem zásahu HZS JMK při provádění záchranných prací a plní další operativní úkoly stanovené starostou ORP nebo dle vlastního zjištění.

Evakuace obyvatelstva

Viz 2.1. Evakuace.

Hlášení přechodné změny pobytu osob

Evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob, které budou delší než 3 dny se vede za stavu nebezpečí podle zákona č. 240/2000 Sb., o KŘ ve znění pozdějších předpisů, § 39e. Vedou ji obce ve SO ORP a evakuační střediska v případě změny pobytu osob, které byly organizovaně evakuovány nebo které se evakovaly samy a předávají ji na ORP, které vytváří ucelenou evidenci za celý správní obvod a předává údaje HZS JMK.

Obce vytváří evidenci zpravidla v evakuačních střediscích nebo i na úřadech v případě, kdy se hlásí osoby, které k přechodné změně pobytu nevyužily organizované evakuace. Při samostatné evakuaci osob do míst mimo organizované prostory jsou osoby povinny se hlásit na příslušném obecním úřadě v místě jejich pobytu. Obecní a městské úřady v kterémkoliv místě ČR jsou povinny osobu zaevidovat a údaje o ní předat cestou obecních úřadů ORP HZS příslušného kraje. Údaje o přechodných změnách pobytu osob se vedou po dobu trvání stavu nebezpečí, a pokud je to v zájmu evidovaných osob, tak i po jeho skončení.

Zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezeném místě nebo území

Zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezeném místě nebo území zajišťují policejní složky, jednotky AČR a součinnost poskytuje MP. Krizové opatření (dále i „KO“) se vztahuje vždy k vymezenému místu nebo území na základě vyhlášeného KO a žádosti starosty dotčené obce. Rozhodnutí starosty ORP o využití tohoto KO vydává rada města nebo zastupitelstvo (rada) příslušné obce (městyse, města) jako nařízení, které nabývá účinnosti okamžikem jeho vyvěšení na úřední desce. Nařízení o zákazu vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezeném místě nebo území musí obsahovat:

- co se zakazuje
- kde se to zakazuje

- na jak dlouho se to zakazuje a
- výjimky z tohoto nařízení
- eventuálně kdo je vydává.

Nařízení se zveřejní též dalšími způsoby zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků. Stejný postup se použije při vyhlášení změn obsahu již vydaného nařízení.

3.3. Fáze obnovy / následná opatření, opatření po povodni

Starosta / pověření členové PK mají za úkol:

- odvolat dle vývoje povodňové situace druhý a třetí stupeň povodňové aktivity, odvolání se oznamuje povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností (ten krajskému), správcům toků, KOPIS HZS kraje
- organizace obnovy povodní narušených funkcí zasaženého území, např. zajištění čerpadel, vysoušečů, pomoc složek dobrovolných hasičů, atd.
- s provozovateli sítí (voda, plyn, elektřina) na území obce kontrola funkčnosti zařízení, případně upozornění na poruchy těchto zařízení
- společný podíl s povodňovými orgány sousedních obcí a se zástupci správců toků na provádění povodňových prohlídek postižených území
- sepsání povodňových škod na území zasaženém povodní
- podíl na odstraňování povodňových škod (mimo investiční akce)
- shromažďování materiálů pro vypracování souhrnné zprávy o povodni
- zajišťování náhradního ubytování a stravování osobám postiženým povodní
- zpracování souhrnné zprávy o povodni v předepsaném rozsahu, která se poskytuje do 3 měsíců od ukončení povodně nadřízenému povodňovému orgánu a správci povodí
- zkompletovat důkazní materiály o rozsahu poškození

4. PLNĚNÍ KRIZOVÝCH OPATŘENÍ

V době krizové situace, kdy je vyhlášen rozhodnutím hejtmána kraje stav nebezpečí, jsou stanovena rovněž krizová opatření a jejich rozsah. Pokud není možné krizovou situaci řešit v rámci kraje, může hejtmán požádat vládu ČR o vyhlášení nouzového stavu.

Hejtmán kraje nařizuje konkrétní krizová opatření, která jsou dána ustanovením §14 odst. 4 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů a dále pak ustanovením § 21 zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, ve znění pozdějších předpisů. Uvedená krizová opatření může hejtmán kraje nařídit svým rozhodnutím i za nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, pokud tak již neučinila vláda ČR.

K překonání krizového stavu a k řešení krizové situace může hejtmán nařídit následující krizová opatření:

a) v souladu s ustanovením § 14 odst. 4 krizového zákona:

- 1) pracovní povinnost,
- 2) pracovní výpomoc,
- 3) povinnost poskytnout věcné prostředky,

- 4) bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb nebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení,
- 5) vykonávat péči o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou vykonávat rodiče nebo jiní zákonní zástupci,
- 6) přednostní zásobování dětských, zdravotnických a sociálních zařízení a ozbrojených sil, bezpečnostních sborů nebo složek integrovaného záchranného systému podílejících se na plnění krizových opatření a v nezbytném rozsahu také prvků kritické infrastruktury v kraji,
- 7) náhradní způsob rozhodování o dávkách sociální péče a jejich výplatě,
- 8) evakuaci obyvatelstva z vymezených míst nebo území,
- 9) povinnost hlásit přechodnou změnu pobytu osob, tj. opuštění místa trvalého pobytu osoby, k němuž je hlášena v místě, ze kterého byla organizovaně evakuována nebo které o své vůli opustila z důvodu ohrožení svého života nebo zdraví na dobu delší než 3 dny,
- 10) zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezeném místě nebo území.

b) v souladu s ustanovením § 21 zákona o hospodářských opatřeních pro krizové stavy:

- 1) povinnost dodávat výrobky, práce nebo služby,
- 2) povinnost skladovat materiál určený pro překonání stavu nebezpečí a odstranění jeho následků ve svých prostorech,
- 3) povinnost přemístit dopravní a mechanizační prostředky, výrobní nebo provozní prostředky movité povahy a zásoby na určené místo,
- 4) regulační opatření u prodávaného zboží v obchodní síti,
- 5) regulační opatření v řízení a organizaci dopravy.

Krizová opatření lze využívat jen v rozsahu, který je nezbytný pro překonání krizové situace, a pokud nelze uvedené činnosti a věci zajistit smluvně, subjekt plnění klade zjevně finančně a časově nevýhodné podmínky nebo plnění odmítá a přitom hrozí nebezpečí z prodlení.

Krizová opatření ukládá hejtman svým individuálním právním aktem formou rozhodnutí. Krizový zákon v ustanovení § 38 uvádí, že na rozhodování a ukládání povinností v době krizového stavu se dle krizového zákona nevztahuje správní řád (zákon č. 500/2004 Sb.).

Krizový zákon ani zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy však neobsahuje speciální procesní úpravu i přesto, že je velmi důležitá zvláště v situaci, kdy se podstatným způsobem zasahuje do práv a svobod právnických a fyzických osob. Při vydávání rozhodnutí hejtmana ve smyslu krizového zákona a zákona o hospodářských opatřeních pro krizové stavy je proto účelné přiměřeně respektovat a aplikovat níže uvedená ustanovení správního řádu.

- 1) **Vedení spisu (§ 17 správního řádu)** – v každé jednotlivé věci (tj. typu rozhodnutí o nařízení krizového opatření) je vhodné založit spis, který musí být označen spisovou značkou. Spis tvoří zejména záznamy, písemná vyhotovení rozhodnutí a další písemnosti, které se vztahují k dané věci. Spis musí obsahovat soupis všech svých součástí, včetně příloh, s určením data, kdy byly do spisu vloženy. Vedení spisu je důležité zejména z hlediska následných poskytování náhrad a úhrad případných škod, které vzniknou při realizaci krizových opatření.

- 2) **Doručování (§ 19 - 26 správního řádu)** – rozhodnutí o nařízení krizového opatření je vhodné doručovat do vlastních rukou adresáta. Doručování provádí ten správní orgán, který jej vyhotovil. Doručení je nutné mít doloženo dokladem stvrzujícím, že písemnost byla doručena, včetně dne, kdy se tak stalo. V případě doručování na elektronickou adresu platí, že písemnost je doručena v okamžiku, kdy její převzetí potvrdí adresát zprávou opatřenou svým zaručeným elektronickým podpisem. Při doručování prostřednictvím veřejné datové sítě se doručuje do datové schránky právnické nebo fyzické osoby.

Fyzické osobě se písemnost doručuje obvykle na adresu vedenou v evidenci obyvatel, může být však doručeno tam, kde bude fyzická osoba zastižena.

Právnické osobě se písemnost doručuje na adresu jejího sídla nebo sídla její organizační složky, již se řízení týká.

U zahraniční právnické osoby se doručuje a adresu sídla její organizační složky zřízené v České republice, týká-li se písemnost činnosti této organizační složky. Jestliže adresát písemnosti, který je fyzickou osobou, nebo fyzická osoba, které má být předána písemnost adresovaná právnické osobě, pokus o doručení písemnosti znemožní tím, že ji odmítne převzít nebo že neposkytne součinnost nezbytnou k řádnému doručení, předá se jí poučení o právních důsledcích, které z jejího jednání vyplývají. Jestliže osoba předání poučení znemožní nebo jestliže i přes poučení doručení neumožní, písemnost se považuje za doručenu dnem, kdy k neúspěšnému pokusu o doručení došlo.

K doručování rozhodnutí o nařízení krizových opatření může krajský úřad využít Policii ČR nebo rozhodnutí doručit prostřednictvím obecního úřadu.

- 3) **Úřední deska (§ 26 správního řádu)** - rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí (a analogicky i dalších rozhodnutí, týkajících se změny krizových opatření, nebo prodloužení a zrušení krizových stavů) se zveřejňuje na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů v území, kde je stav nebezpečí vyhlášen. Rozhodnutí hejtmána je předáno na obecní úřady cestou veřejné datové sítě - tedy do datové schránky.

Příslušný krajský úřad má za povinnost rozhodnutí zveřejnit i dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků za využití kompetencí (viz ustanovení § 30 krizového zákona), kdy "provozovatel televizního nebo rozhlasového vysílání je povinen bez náhrady nákladů na základě žádosti orgánů krizového řízení neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit informace o vyhlášení krizových stavů a nařízených krizových opatřeních při krizových stavech".

Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí je publikováno ve Věstníku právních předpisů kraje. Účinnosti nabývá okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví. Rozhodnutí o nařízení konkrétních krizových opatření jednotlivým právnickým a podnikajícím fyzickým osobám a fyzickým osobám má formu individuálního právního aktu, účinnost nabývá okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví a doručuje se adresátovi do vlastních rukou.

Tip: Při krizové situaci jsou všechny rozhodnutí hejtmána rovněž zveřejňována na Portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT, a to v jeho veřejné i neveřejné části. Neveřejná část může obsahovat některé doplňující informace. Z tohoto důvodu je doporučeno sledovat KRIZPORT nejen při řešení vzniklé krizové situace přes přístup, který byl všem obcím předán.

KAPITOLA K-06

pplk. Mgr. Miroslav Menšík, HZS JMK (miroslav.mensik@firebrno.cz)

PŘÍPADOVÉ STUDIE

1. TYPY MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A KRIZOVÝCH SITUACÍ DLE VÝVOJE

Mimořádné události a krizové situace lze pro názornost rozdělit do čtyř typů dle vývoje. Vývojem rozumíme jednak geografickou charakteristiku, tj. jestli se jedná o událost, která se rozvíjí z jednoho nebo několika konkrétních míst anebo se jedná o plošnou událost. Dále vývojem rozumíme časovou charakteristiku události, zejména rychlost vzniku, tj. jestli se jedná o událost, kterou můžeme předvídat v řádu dní nebo alespoň hodin, či nastane okamžitě bez možnosti přípravy.

Z našich zkušeností lze odvodit, že nejčastěji nastává kombinace, kdy lokální událost nastává okamžitě a naopak celostátní událost je charakteristická postupným vývojem. Toto platí jak pro mimořádné události, tak pro krizové situace, proto dále rozebereme tyto čtyři typy:

- mimořádná událost lokálního charakteru s okamžitým nástupem (viz. 1.1.),
- krizová situace lokálního charakteru s okamžitým nástupem (viz. 1.2.),
- mimořádná událost celostátního charakteru s postupným vývojem (viz. 1.3.),
- krizová situace celostátního charakteru s postupným vývojem (viz. 1.4.).

Uvedené rozdělení také ukazuje, jakým způsobem bude daný typ události řízen - lokální události musí být prioritně řešeny „odspodu“, tj. s přímým zapojením orgánů obce, zatímco celostátní události jsou zpravidla řízeny „odshora“ z centrální úrovně a orgány obce převážně „jen“ plní úkoly stanovené nadřízeným orgánem.

1.1. Výbuch bytového domu ve Frenštátě 17.2.2013

Jedná se o typický případ mimořádné události s okamžitým nástupem bez možnosti jakékoli konkrétní přípravy orgánů obce, navíc komplikované časem vzniku (neděle před 4.00 hod ráno). Specifickým prvkem v tomto případě bylo i to, že se nejednalo o havárii, ale o úmysl.

Základní charakteristika události a její dopady: Dne 17.2.2013 brzy ráno A.B., který bydlel v přízemí bytového domu č. 39 v ulici 6. května, zamkl vchody, v zámcích zalomil klíče a pustil hlavní uzávěr plynu. Po nějakém čase ho překvapil souseď z přízemí, kterého probudil zvuk a pach unikajícího plynu. A.B. proto rychle vyvolal mohutnou explozi. Levá polovina domu se zhroutil, propukl požár. Bilance: 6 mrtvých, z toho 3 děti, mrtev byl i viník, několik lidí bylo vážně popálených. Přeživší z domu č. 39 přišli o veškerý majetek, obytný dům bylo nutné strhnout, vedlejší dva domy byly staticky narušené a neobyvatelné po několik týdnů. Jejich celkové opravy se protáhly téměř na rok.

V daném případě se postupuje podle obecných zásad a postupů jednotlivých složek IZS. Nejprve si ve stručnosti shrneme činnost rozhodujících složek při tomto typu mimořádné události:

HZS - vymezení nebezpečné zóny, záchrana zraněných, evakuace ohrožených, likvidace požáru, průzkum trosek, vyprošťování obětí, provizorní statické zabezpečení objektu, vyšetřování příčin požáru a výbuchu, podíl na zajištění nouzového přežití + koordinace záchranných a likvidačních prací v místě (zpravidla formou zřízení štábu velitele zásahu).

PČR (příp. i obecní policie) - bezpečnostní uzávěra okolí MU, organizace dopravy (objízdné trasy, trasy pro příjezd záchranářů), asistence při evakuaci, ostraha majetku evakuovaných, odborná činnost v místě - identifikace obětí, zajištění stop, důkazů - pyrotechnici, psovodi.

ZZS - poskytnutí neodkladné odborné zdravotnické pomoci (zde zejm. popáleniny, tržné rány, polytraumata), převoz zraněných do nemocnic.

Ostatní složky IZS:

Energetici - zastavení přívodu plynu, kontrola možných úniků, zastavení přívodu elektřiny a vody, opravy poškozených rozvodů, zajištění obnovení dodávek energií pro okolní domy.

Statik - odborné posouzení stavu budov a doporučení k dalšímu postupu.

Nestátní a neziskové organizace - psychosociální pomoc, podíl na nouzovém přežití, sbírky pro postižené.

Velmi důležitou roli v tomto případě sehrávají orgány obce. Jejich činnost si proto rozdělíme do jednotlivých časových fází:

1. fáze - bezprostředně po vzniku mimořádné události
2. fáze - následně (v dalších dnech)

V první fázi je nutné aktivovat pracovníky obecního úřadu cestou starosty, který se o vzniku mimořádné události dozví od operačního a informačního střediska HZS. V tomto případě, kdy událost nastala v nočních hodinách o víkend, je velmi prospěšné, pokud má obec zřízen svůj krizový štáb, tj. i stanovený systém svolání jeho členů.

Starosta nebo jím pověřený pracovník obecního úřadu by měl být v trvalém spojení s velitelem zásahu (v tomto případě je velitelem zásahu příslušník HZS), nejlépe formou vyslání pracovníka obecního úřadu do štábu velitele zásahu.

Hlavními úkoly v první fázi je:

- informovat občany o charakteru mimořádné události a žádoucím chování (zamezit „katastrofické turistice“, naopak vyzvat občany k materiální a finanční pomoci, přijímat a evidovat nabídky pomoci), informovat i o omezeních vstupu a dopravy,
- podílet se na zajištění evakuace, zejm. umístění evakuovaných do nouzových prostor (škola, obecní úřad),
- zajistit evakuovaným přechodné ubytování (v praxi většina evakuovaných odchází k příbuzným, ale je třeba počítat, že obvykle cca třetina osob bude potřebovat přechodné ubytování, někteří evakuovaní mohou mít sebou „domácí mazlíčky“),
- komunikovat s občany, zejm. s příbuznými (informovat, kdo kam byl evakuován, převezen do nemocnice, apod.),
- komunikovat s médii (situaci popsat pravdivě, nezveličovat, ani „nelakovat na růžovo“).

Ve druhé fázi je třeba poskytnout pomoc evakuovaným v několika oblastech. Lze předpokládat, že po ztrátě prakticky všech věcí v domácnosti budou evakuovaní občané v šoku a nebudou schopni racionálně řešit potřebné kroky, jako např. vystavit nové osobní doklady, komunikovat s úřady ohledně změny doručování písemností a sociálních dávek, komunikovat s pojišťovnou, apod. Je třeba poskytnout evakuovaným psychosociální a materiální pomoc. K těmto úkolům je žádoucí si povolat nestátní a neziskové organizace (v JMK PANEL NNO cestou operačního a informačního střediska HZS JMK).

U všech výše uvedených činností a úkolů je možné se obrátit na pomoc na příslušnou obec s rozšířenou působností (zejm. koordinace záchranných a likvidačních prací), resp. krajský úřad (zejm. poskytnutí finanční pomoci). *Pozn.: V případě Frenštátu se jedná o obec s rozšířenou působností.*

Následně doporučujeme zvážit zřízení veřejné sbírky pro postižené občany (ve Frenštátu taková sbírka vynesla cca 20 mil. Kč) a trvale organizovat další materiální pomoc. Ze zkušeností vyplývá, že bezprostředně po události je ochota občanů i firem pomoci postiženým největší a je třeba toho využít.

Je-li poškozený dům v majetku nebo na pozemku obce, bude následně třeba řešit rekonstrukci, případně odstranění stavby.

Pozn.: ve Frenštátě bylo nutné poškozenou budovu strhnout a vzhledem k traumatu přeživších obyvatel, kteří se nechtěli v budoucnu na místo vrátit, bylo rozhodnuto na místě strženého domu znovu nestavět.

1.2. Přivalové srážky na Liberecku v srpnu 2010

Jedná se o případ mimořádné události, která se svým velkým rozsahem stala krizovou situací (krizový stav byl kvůli rychlému zhoršování situace vyhlášen hned druhý den od počátku srážek). Přivalové srážky ohrožily desítky obcí v Libereckém kraji. Nástup mimořádné události byl podobně jako v předchozím případě v mimopracovní dobu (v noci z pátku na sobotu).

Základní charakteristika události a její dopady: *Ve dnech 6. - 8.8.2010 přes území ČR postupovala zvlněná studená fronta. Během noci z pátku 6. na 7.8. a v sobotu 7.8. počasí u nás bylo ovlivňováno tlakovou níží nad Polskem a s ní spojenou okluzní frontou. Během noci z 6.8 na 7.8. došlo k výskytu extrémních srážek především v oblasti západních Krkonoš a Jizerských hor, kde se srážkové úhrny pohybovaly mezi 60 až 120 mm. V důsledku toho došlo k rychlým vzestupům hladin na tocích odvodňující tyto oblasti. K extrémním vzestupům došlo především na Jeřici, Smědě a Lužické Nise.*

Srážkami bylo nejvíce zasaženo povodí nádrže Mlýnice (186 mm) a Fojtky (220 mm). Na VD Mlýnice byla při otevření obou spodních výpustí dosažena kóta koruny hráze a došlo k jejímu přelítí a vzniku erozní rýhy na vzdušní patě hráze. Na základě vzniklé situace vodohospodářský dispečink doporučil krajské povodňové komisi preventivní vyhlášení II. SPA z hlediska technicko-bezpečnostního dohledu (z titulu zvláštní povodně). Vzhledem k extrémním průtokům došlo k vyběžení vod do zastavěného území na Smědě, Jeřici a Lužické Nise.

Stav nebezpečí byl vyhlášen pro celé území Libereckého kraje od 7.8. 16:30 do 14.8. do 24:00 hod, později prodloužen do 5.9. do 24.00 hod. V prvním dni povodní bylo za 24 hodin odbaveno 2243 tísňových hovorů, největší zátěž byla v rozmezí cca 10:00 - 16:00 hod., kdy každou čtvrt hodinu bylo odbavováno zhruba 55 hovorů. Varovný systém byl spuštěn 48x operačním a informačním střediskem HZS, 35x obcemi a 3x právníčkou osobou (vlastníkem sirény).

Prioritou byla záchrana osob - celkem šlo o 1039 zachráněných (často za dramatických okolností - vrtulník, apod.), naopak celkem bylo 6 obětí (5 vlivem utonutí, 1 infarkt v přímé souvislosti s povodněmi).

Další prioritou byla evakuace ohrožených obcí - řízeně evakuováno do evakuačních zařízení bylo 968 osob, samovolně evakuováno mnohem více (neevakováno).

Nejvíce postižené obce - Raspenava, Frýdlant, Chrastava, Hrádek n. Nisou.

I v tomto případě postupují složky IZS dle svých postupů, zde však je třeba přihlídnout ke specifickým, daným krizovým zákonem (zejm. krizová opatření) a vodním zákonem (např. kompetence povodňových komisí). Obecná činnost složek IZS v tomto případě:

HZS (+ jednotky SDHO) - záchrana osob, zvířat a majetku evakuace ohrožených, varování obyvatel (i náhradní způsoby), zprůjezdnění komunikací, zprůchodnění a čištění vodních toků, povodňové zabezpečovací práce (stavba a zpevňování hrází), čerpání vody, vysoušení objektů, činnost v krizových štábech, nasazení speciální techniky (čluny, tanky, obojživelná vozidla), podíl na zajištění hlásné služby, nouzového přežití a distribuce humanitární pomoci + koordinace záchranných a likvidačních prací na operační úrovni.

PČR (+ obecní policie) - organizace dopravy (uzávěry, objízdné trasy), asistence při evakuaci, ostraha majetku v evakuovaných oblastech, činnost v krizových štábech, odborná činnost v místě - letecká služba, lezci, psodvi, pátrání po pohřešovaných, identifikace obětí, zajištění doprovodu vládních činitelů.

ZZS - poskytnutí neodkladné odborné zdravotnické pomoci a převoz zraněných do nemocnic ve ztížených podmínkách (neprůjezdnost komunikací), mobilní ambulance v terénu.

Ostatní složky IZS:

Armáda ČR - součinnost při ZaLP (poskytnutí těžké techniky s obsluhou).

Energetici - zastavení přívodu elektřiny, plynu a vody v zaplavených oblastech, opravy poškozených rozvodů, zajištění obnovení dodávek energií pro postiženou oblast.

Statik - odborné posouzení stavu budov a mostů a doporučení k dalšímu postupu.

Hygiena, veterina - opatření k zajištění ochrany zdraví osob a welfare zvířat.

Nestátní neziskové organizace - psychosociální pomoc, podíl na nouzovém přežití, sbírky pro postižené, distribuce humanitární pomoci.

Role orgánů obce je v tomto případě složitější. Kromě opatření ochrany obyvatelstva je nutné řešit i povinnosti, vyplývající z krizového a vodního zákona. Obecně lze konstatovat, že i v případě povodní platí totéž, co je podrobně uvedeno jako činnost orgánů obce v předchozí podkapitole, navíc však je nezbytné:

- organizovat protipovodňová opatření, zejm. hlásnou službu na místní úrovni (toto by mělo být zpracováno v povodňovém plánu obce),
- realizovat krizová opatření (zejm. pracovní povinnost, výpomoc, evakuaci, přechodný pobyt, zákaz vstupu a pobytu, viz kap. [O-02 Působnost a pravomoc orgánů obce](#), kap. [O-21 Krizové situace](#), [K-01 Orgány obce ve vztahu k občanům obce](#)),
- průběžně provádět vyčíslení a dokumentování škod na majetku obce,
- po skončení povodní organizovat obnovu infrastruktury v obci (čištění, odvoz odpadu, opravy apod.).

I v případě krizové situace platí, že je možné o pomoc požádat příslušnou obec s rozšířenou působností nebo krajský úřad. V tomto případě by se jednalo zpravidla o finanční pomoc, proto je třeba zdůraznit, že žádat o finanční prostředky je možné až v případě, kdy obec vyčerpá vlastní finanční rezervu na krizové situace.

Vzhledem k rozsahu a složitosti řešení této krizové situace zde uvádíme i konkrétní zjištěná negativa:

- *přetížení sítí mobilních operátorů - výpadky spojení,*

- velké poškození komunikací - uzavírky silnic i železnic (škody přes 2 mld. Kč),
- velké poškození sítí, zejm. vodárenské infrastruktury - vodovody, kanalizace, ČOV (škody přes 200 mil. Kč),
- neznalost občanů v oblasti varovných signálů a žádoucího chování v případě ohrožení,
- neukázněnost občanů (odmítání se evakuovat, návraty do vyevakované oblasti bez svolení orgánů krizového řízení),
- panika (šíření nepravdivé informace o protržení Mlýnické přehrady),
- nepřipravenost orgánů obcí na řešení mimořádných událostí a krizových situací,
- složité vyžadování pomoci od Armády ČR,
- špatná informovanost o druhé povodňové vlně - chaotické výstrahy ČHMÚ, dublování informací,
- nedostatek prostředků k nouzové komunikaci v případě výpadku elektřiny,
- pokusy o rabování,
- „povodňová turistika“.

1.3. Methanolová kauza - září 2012

Jde o případ mimořádné události (i přes desítky obětí nebyl vyhlášen krizový stav) s celostátním rozsahem. Rozvoj mimořádné události byl postupný, specifikem tohoto případu je to, že i když byly hned zpočátku jasně definované příčiny a medializovány rady, jak se hrozbě vyhnout, obětí v následujících měsících přibývalo.

Základní charakteristika události a její dopady: Počátkem září 2012 bylo v celé ČR náhle zaznamenáno množství otrav alkoholem nejasného původu s příměsí methanolu (1. úmrtí 3.9.2012 v Havířově). Nejvyšší nárůst byl v období říjen - prosinec 2012, jednotlivé případy otravy se vyskytují stále. Počet obětí již přesáhl 50 a navíc velké množství osob skončilo s trvalými následky (částečná invalidita, zejm. poškození zraku). Všichni viníci stále nejsou pravomocně potrestáni, závadný alkohol stále není kompletně dohledán a zlikvidován.

V tomto případě byla odezva ze strany dotčených orgánů veřejné správy velmi rychlá, masivní a dobře organizovaná. V prvotní fázi začaly pracovat krizové štáby těch krajů, kde došlo k prvním případům otravy. Klíčovou roli zde měli experti z oblasti hygieny a ochrany zdraví, detekce nebezpečných látek a také policie a celní správy. Velmi rychle byla zjištěna příčina otrav a podniknuty kroky k ochraně obyvatel před závadným alkoholem (dočasný zákaz prodeje tvrdého alkoholu, bezplatné testování vzorků, zavedení nového systému kolkování a evidence výroby tvrdého alkoholu).

Klíčovým prvkem u této mimořádné události bylo včasné a komplexní informování o nebezpečí a žádoucím chování občanů. Kromě rozsáhlé informační kampaně v médiích byly zřízeny i informační linky u jednotlivých krajů. Zde má svou roli i obecní úřad a jeho komunikační kanály směrem k občanům (obecní rozhlas, obecní zpravodaje, úřední deska). Rychlost a jednotnost při předávání zpráv krizového štábu kraje obcím a ostatním dotčeným orgánům v kraji byla v JMK zajištěna využitím portálu krizového řízení KRIZPORT.

Po celou dobu řešení této mimořádné události měly trvalou pohotovost nemocnice, vybrané laboratoře k testování vzorků (nejen vzorků od veřejnosti, ale i od PČR z výsledků vyšetřování), orgány policie a celní správy a krajské hygienické stanice.

Jako jediné negativum v tomto případě lze uvést to, že i přes výše uvedená opatření postupně stále narůstal počet obětí na životech i s trvalým poškozením zdraví, což lze jednoznačně přičíst nerespektování doporučených postupů a žádoucího chování.

1.4. Plynová krize 2009

Tato událost má vzhledem ke svému rozsahu a dopadu všechny znaky krizové situace, nicméně v ČR (narozdíl např. od jiných středoevropských zemí) díky připravenosti jak v oblasti státních hmotných rezerv tak energetické koncepce k závažným výpadkům dodávky plynu nedošlo.

Základní charakteristika události a její dopady: V lednu 2009 byly z důvodu nevyjasněných obchodních vztahů mezi Ruskem a Ukrajinou zastaveny na dva týdny dodávky zemního plynu z Ruska do Evropy - situace byla vážná z důvodu chladného počasí v tomto období (- 5 °C). Tato situace silně zasáhla kromě Ukrajiny také Slovensko, Polsko, Maďarsko a balkánské země (zde došlo i k dlouhodobému přerušení dodávek pro obyvatelstvo). V ČR nedošlo k žádným obětem na životech.

V případě této hrozby je klíčová kvalitní připravenost. Zasedl Ústřední krizový štáb a řešil aktuální situaci (tj. aktuální dodávky do ČR, aktuální spotřeba, zajištění dalších dodávek ze zahraničí). Výhodou byl fakt, že ČR má v současné době možnosti zásobování i z dalších plynovodů z Německa a Norska (to však stále nepokrývá běžnou spotřebu ČR) a navíc má v zásobnících cca 2,5 mld. m³ plynu + vlastní (kapacitně omezené) možnosti těžby na Jižní Moravě. Proto ČR tato krize zásadně nezasáhla, avšak soběstačnost ČR je pouze cca 14 dní při teplotách -10 °C, resp. 1,5 měsíce při teplotách kolem 0 °C!

V případě nutnosti regulovat spotřebu plynu v ČR je uplatňován energetický zákon a vyhláška o stavu nouze v plynárenství, tj. zejména postupná regulace dodávek legislativně definovaným skupinám odběratelů. Maloodběratelé by byli zásobováni do posledního možného okamžiku. Hlavním rizikem je to, že české plynárenství je zcela zprivatizováno a stát nemá velké možnosti obchodu s plynem ovlivnit. V krajním případě hrozí uplatnění krizového zákona a zákona o hospodářských opatřeních za krizových stavů.

Role obcí by v případě přerušení dodávek plynu spočívala v zajištění nouzového přežití obyvatel. To je klíčové zejména v zimním období ve větších městech, kde je plyn často jediným topným médiem. Bylo by nutné zajistit místa pro nouzové ubytování a stravování s náhradními zdroji tepla (elektrina, nafta, tuhá paliva).

Tip: Připravenost obce na mimořádné události nebo krizové situace a jejich řešení zajistí orgány obce např. zpracováním „Plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události“.

Vzor tohoto plánu je volně ke stažení na portálu krizového řízení v JMK - KRIZPORT: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/plan-odezvy-obce-na-mu>.

KAPITOLA K-07

MUDr. Jana Kubalová, ZZS JMK, p. o. (kubalova.jana@zzsjmk.cz)

Ing. Václav Fišer, ZZS JMK, p. o. (fiser.vaclav@zzsjmk.cz)

ROLE ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY JMK PŘI ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A KRIZOVÝCH SITUACÍ

Mimořádná událost s hromadným postižením osob je událost, která vyžaduje součinnost všech složek IZS. Činnost složek IZS na místě se dá rozdělit do několika úkolů:

- minimalizace ztrát na životech a trvalých zdravotních následků u zraněných osob,
- vytvořit podmínky k identifikaci zemřelých osob a identifikace zemřelých,
- zachování stop a důkazů k objasnění příčin MU,
- práce se sdělovacími prostředky, vyrozumění příbuzných,
- zajištění posttraumatické péče.

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ DOKUMENTY

Činnost při přípravě na MU a při vlastní MU je popsána následujícími dokumenty:

- zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě,
- vyhláška č. 240/2012 Sb., kterou se provádí zákon o zdravotnické záchranné službě,
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon),
- havarijný plán kraje:
 - v části analýza ohrožení - Karty mimořádných událostí,
 - v části Plány konkrétních činností – Traumatologický plán,
- katalog typových činností IZS, úkoly ZZS ukládají soubory:
 - STČ 01/IZS - Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně,
 - STČ 02/IZS - Demonstrování úmyslu sebevraždy
 - STČ 04/IZS - Letecká nehoda
 - STČ 05/IZS - Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů
 - STČ 08/IZS - Dopravní nehoda
 - STČ 09/IZS - Mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí

2. TRAUMATOLOGICKÝ PLÁN

Opatření a postupy, které se uplatňují při zajišťování a poskytování přednemocniční neodkladné péče v případě mimořádných událostí jsou zpracována v traumatologickém plánu. Obsah TP stanovuje prováděcí předpis.

Traumatologický plán ZZS JMK vychází z místních podmínek a možností a jeho návrh je schvalován orgány Jihomoravského kraje. Traumatologický plán je nutné aktualizovat nejméně jednou za dva roky.

Součástí traumatologického plánu je také přehled a hodnocení možných zdrojů rizik ohrožení a zdraví osob v Jihomoravském kraji. Tato informace je mimo jiné uvedena v Krizovém plánu JMK a Havarijním plánu JMK, dostupných na www.krizport.cz. V JMK přehled zdrojů rizik na území kraje zpracovává HZS. Vytypované zdroje ohrožení nemusí mít přímý dopad na organizační útvary ZZS JMK. Výjimkou jsou dílčí možná krátkodobá omezení akceschopnosti některých výjezdových základů ZZS JMK, p. o. Možná ohrožení poskytování zdravotnické záchranné služby na území JMK jsou zpracována v Plánu krizové připravenosti subjektu ZZS JMK. Traumatologický plán dále obsahuje kontaktní místa pracoviště poskytovatele akutní lůžkové péče s nepřetržitým provozem, které přijímají výzvy od KZOS, trvale evidují počet volných lůžek a koordinují převzetí pacientů od ZZS.

Traumatologický plán se aktivuje, je-li počet zraněných natolik velký, že je nutné vyslat současně 5 a více výjezdových skupin nebo se na místě nachází více než 15 osob postižených na zdraví. Na základě počtu postižených se vyhláší stupně poplachu.

I. stupeň vyhláší KZOS jestliže:

- bylo postiženo na zdraví maximálně 15 osob, z toho 1 až 3 osoby jsou zraněny těžce (např. havárie osobních vozidel apod.),
- likvidace zdravotních následků hromadného postižení zdraví si vyžádá současné nasazení sil a prostředků více ÚO bez nutnosti povolání záloh,
- není třeba průběžné koordinace společného zásahu složek IZS velitelem zásahu.

II. stupeň vyhláší KZOS ZZS JMK v případě MU, při níž:

- došlo k postižení zdraví maximálně 50 osob (např. havárie hromadných dopravních prostředků, průmyslová havárie apod.),
- likvidace zdravotních následků hromadného postižení zdraví si vyžádá současné nasazení sil a prostředků více ÚO a výjimečně povolání záloh,
- je třeba koordinace společného zásahu složek IZS velitelem zásahu.

III. stupeň vyhláší KZOS ZZS JMK v případě:

- MU s postižením zdraví cca 50 až 200 osob (např. havárie v železniční a letecké dopravě, průmyslová havárie, přírodní katastrofa, terorismus apod.),
- kdy likvidace zdravotních následků hromadného postižení zdraví si vyžádá současné nasazení všech dostupných sil a prostředků kraje a povolání záloh,
- je třeba koordinace společného zásahu složek IZS velitelem zásahu.

IV. stupeň vyhláší KZOS ZZS JMK v případě:

- MU s postižením zdraví více jak cca 200 osob,
- kdy způsob aktivace traumatologického plánu, úkoly KZOS a ředitele ZZS JMK a vyhlášení IV. stupně poplachu jsou obdobné jako při stupni III.,
- standardně je vyžadována materiální a personální výpomoc okolních krajů.

3. KRIZOVÉ ŘÍZENÍ ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY JMK

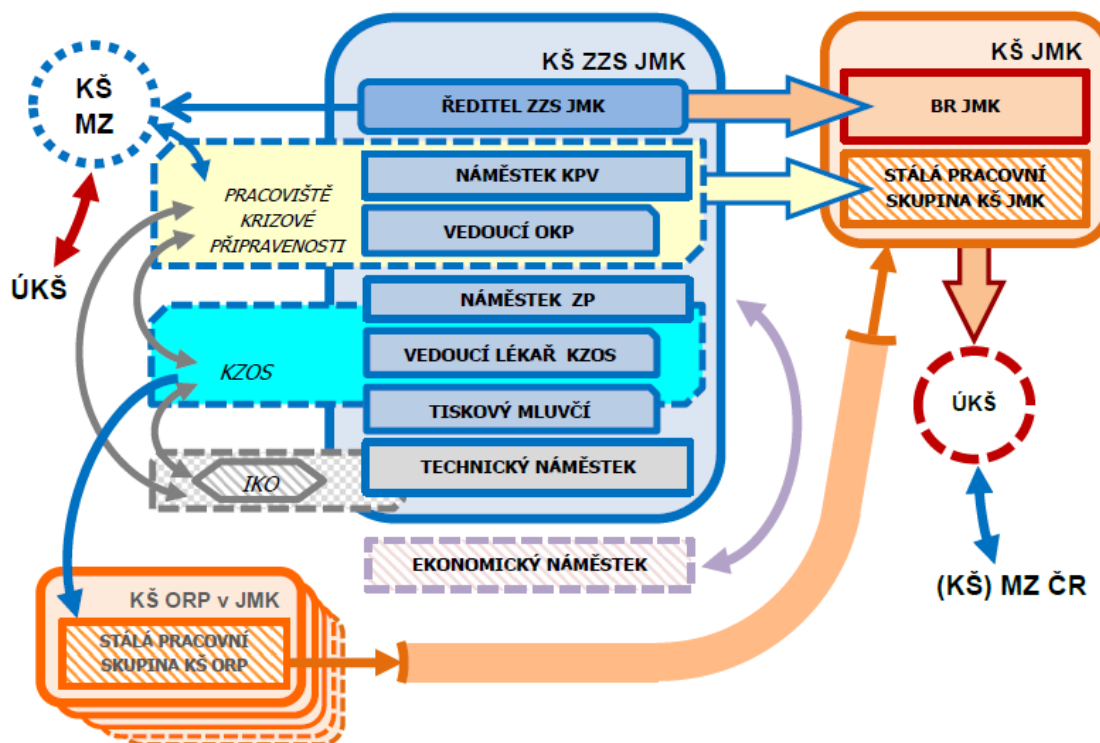
ZZS JMK je ve smyslu krizového zákona právnickou osobou plnící úkoly z krizového plánu kraje. Jejím úkolem je:

1. Příprava na krizové situace a plánování jejich řešení,

2. Ochrana prvků kritické infrastruktury ZZS JMK.

Krizová připravenost ZZS JMK je stav, kdy je ZZS JMK schopna v součinnosti s orgány veřejné správy, složkami IZS, ostatními poskytovateli zdravotních služeb, orgány ochrany veřejného zdraví a dodavateli léčiv zajistit poskytování zdravotnické záchranné služby i za krizových stavů. V ZZS JMK je krizové řízení zajišťováno:

- ředitelem ZZS JMK (odpovídá za veškerou činnost organizace, je oprávněný jednat jménem ZZS JMK ve všech věcech s výjimkou omezení, stanovených ve zřizovací listině. V případě potřeby nařizuje a odvolává mimořádná organizační opatření v souvislosti s řešením mimořádné situace. Ředitel je ze zákona jmenovaným členem Bezpečnostní rady JMK a je členem Krizového štábu JMK, v rámci ZZS JMK zřizuje krizový štáb ZZS JMK),
- krizovým štábem ZZS JMK (je poradním orgánem ředitele při plnění úkolů za mimořádných událostí, krizový štáb ZZS JMK je aktivován pouze v mimořádných případech, zpravidla v souvislosti s mimořádnou situací velkého rozsahu, je obsazen zaměstnanci na klíčových pozicích),
- zástupci ZZS JMK ve stálé pracovní skupině krizového štábu JMK (stálá pracovní skupina je součástí krizového štábu JMK, zástupci jsou jmenováni ředitelem ZZS JMK a jejich hlavním úkolem je příprava podkladů pro rozhodovací činnost, vedení dokumentace a další),
- KZOS (je centrální pracoviště operačního řízení ZZS JMK, pracuje v nepřetržitém režimu, plní především roli komunikačního centra pro zajištění koordinace složek ZZS a IZS),
- pracovištěm krizové připravenosti (provádí činnosti a úkoly ZZS JMK k zajištění krizové připravenosti, zpracovává traumatologický plán a navrhuje jeho změny, dále koordinuje úkoly pro ZZS JMK z krizového plánu kraje a havarijního plánování, psychosociální intervenční službu, vzdělávání a výcvik v oblasti krizového řízení, urgentní medicíny, medicíny katastrof, vzdělávání a výcvik složek IZS k poskytování neodkladné resuscitace, komunikační prostředky pro plnění úkolů ZZS v IZS a KŘ),
- zástupci ZZS JMK ve stálých pracovních skupinách krizových štábů obcí s rozšířenou působností v JMK (v JMK je celkem 21 ORP, zástupci v těchto stálých pracovních skupinách jsou zaměstnanci ZZS JMK, s ohledem na prioritu zajištění poskytování ZZS jsou zaměstnanci vyčleňováni jen na nezbytně nutnou dobu, jejich hlavní činností je zabezpečení přehledu o vývoji situace na území pro KŠ ZZS JMK a příprava podkladů pro rozhodovací činnost předsedy KŠ ORP).

Obr. 1 Funkční schéma součinnosti KŠ ZZS JMK s orgány krizového řízení

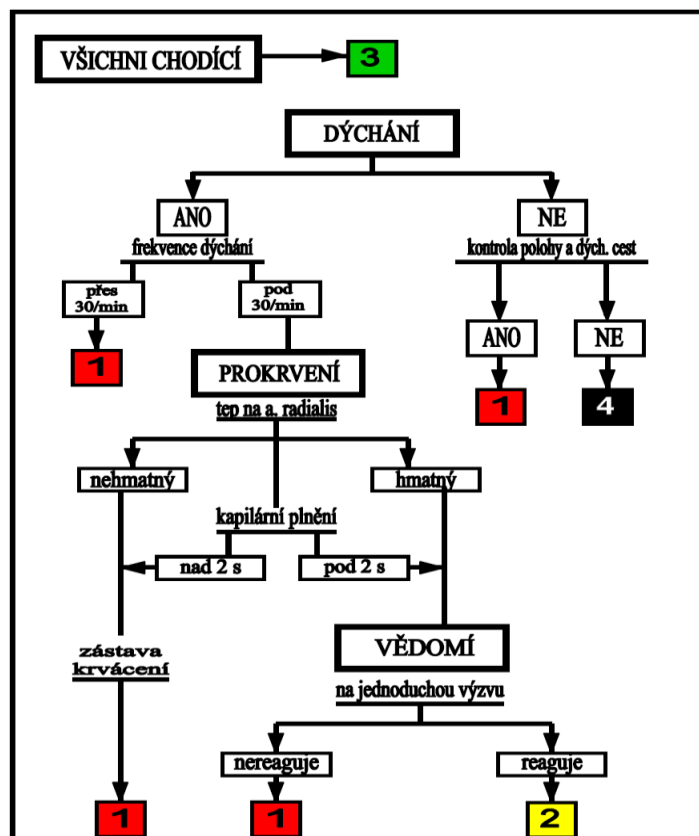
4. ČINNOST ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY JMK PŘI ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI S HROMADNÝM POSTIŽENÍM OSOB

Pro stanovení adekvátního postupu řešení MU s hromadným postižením zdraví je rozhodující charakter a druh mimořádné události. Pro ZZS je postup popsán v Katalogovém souboru typové činnosti složek IZS „**Mimořádná událost s velkým počtem zraněných a obětí**“ (STČ 09). Uvedená typová činnost stanovuje postup ZZS při MU s velkým počtem osob s újmou na zdraví nebo životě, bez ohledu na příčinu MU. Dalším dokumentem je Doporučený postup č. 18 ČLS JEP – Společnosti urgentní medicíny a medicíny katastrof „Hromadné postižení zdraví – postup řešení zdravotnickou záchrannou službou v terénu“, viz http://www.urqmed.cz/postupy/2011_HPZ.pdf.

Principem řešení mimořádné události je fakt, že na místě zásahu poměr počtu postižených a zdravotníků neumožňují zajistit okamžitou přednemocniční neodkladnou péči všem zraněným současně a je nutné stanovit priority jak při ošetřování, tak při odsunu zraněných. Raněné je nutné třídít.

System třídění je zvolen s ohledem na ohrožení a množství záchranářů:

- Jestliže podmínky na místě umožňují, aby třídění raněných prováděl personál ZZS přímo na místě události bez zjevného ohrožení zdravotníků, provádí se lékařské třídění.
- Jestliže je nutné zraněné osoby odnést do bezpečné vzdálenosti mimo dosah možných účinků MU (např. výbuch, hrozící zřícení konstrukce, kdy hrozí ohrožení raněných i záchranářů), provádí třídění HZS, metodou START a pacienty dále předává zdravotníkům.
- Jestliže se jedná o MU s prokázanou přítomností nebezpečných látek (např. CBRN), je nutné používat odpovídající stupeň ochrany, pacient obvykle bývá předán zdravotníkům až po dekontaminaci, není-li předem dohodnuto jinak.

Obr. 2 Třídění velkého počtu zraněných metodou START, metoda je využívána HZS

Třídící skupiny označující priority terapie či odsunu a jejich kombinaci – základní varianta - HPZ s převahou mechanického postižení:

a. I. - **Přednostní terapie**

(okamžitě zajištění životních funkcí, hrozících selháním [nikoli KPR]; jednoduchý, život zachraňující výkon – zajištění průchodnosti dýchacích cest, dostatečné ventilace, drenáž hrudníku, pokročilé stavění krvácení), např. při

- i. těžkém zevním krvácení,
- ii. poruchách dechu způsobených úrazem, polohou,
- iii. pletlakovém pneumotoraxu atp.
- iv. závažná kraniocerebrální poranění s poruchou vědomí,

b. II.a - **Přednostní transport**

(k časnému ošetření, po event. jednoduchém výkonu), např.

- i. úraz břicha a hrudníku, susp. vnitřní krvácení,
- ii. poranění velkých cév,
- iii. poranění páteře s neurologickým deficitem,
- iv. otevřené zlomeniny kostí a otevřená poranění kloubů apod.

c. II.b - **Transport k odložitelnému ošetření**

(po předchozí skupině, po event. jednoduchém výkonu), např.

- i. poranění oka,
- ii. rozsáhlejší poranění měkkých tkání,
- iii. popáleniny 15 – 30 % (u dospělých),
- iv. zavřené zlomeniny kostí a poranění kloubů atp.

d. III. - **Lehce ranění**

(čekají, dokud nejsou ošetřeni pacienti IIa, IIb, transport po předchozích skupinách); je možná i laická první pomoc, vzájemná pomoc nebo svépomoc; např.

- i. popáleniny do 15 % (u dospělých),
- ii. poranění měkkých tkání menšího rozsahu, zhmožděny, tržné rány,
- iii. nekomplikované zlomeniny,
- iv. lehké úrazy hlavy apod.

e. IV. - **Mrtví**

není třeba zdravotnické pomoci; je třeba evidovat, identifikovat a ukládat na určeném místě mimo obvazště (shromaždiště).

Obr. 3 Třídění velkého počtu zraněných metodou lékařského třídění

Obr. 4 Třídící karta používaná při lékařském třídění

Tísňová výzva k mimořádné události je obvykle přijata od občana na tísňovou linku 155 nebo od složek IZS cestou KOPIS HZS nebo operačního střediska PČR. Úkolem KZOS je vyslání vhodných prostředků, včetně inspektora provozu a vytvoření hlášení o mimořádné události. Od PČR a HZS je nutné ověřit příjezdové trasy, přesnou lokalizaci a další upřesňující informace. Pro optimální postup všech částí zdravotnické složky řešící MU byly vytvořeny checklisty.

Velitelem zásahu na místě je zpravidla velitel HZS nebo velitel té složky, jejíž činnost na místě převažuje. Úkolem první výjezdové skupiny ZZS na místě je rychlé zhodnocení situace, zjištění okolností, rizik a předání prvotní informace na KZOS ZZS JMK. Prvotní informace musí respektovat přesná pravidla. Zároveň je nutné stanovit vedoucí jednotlivých stanovišť:

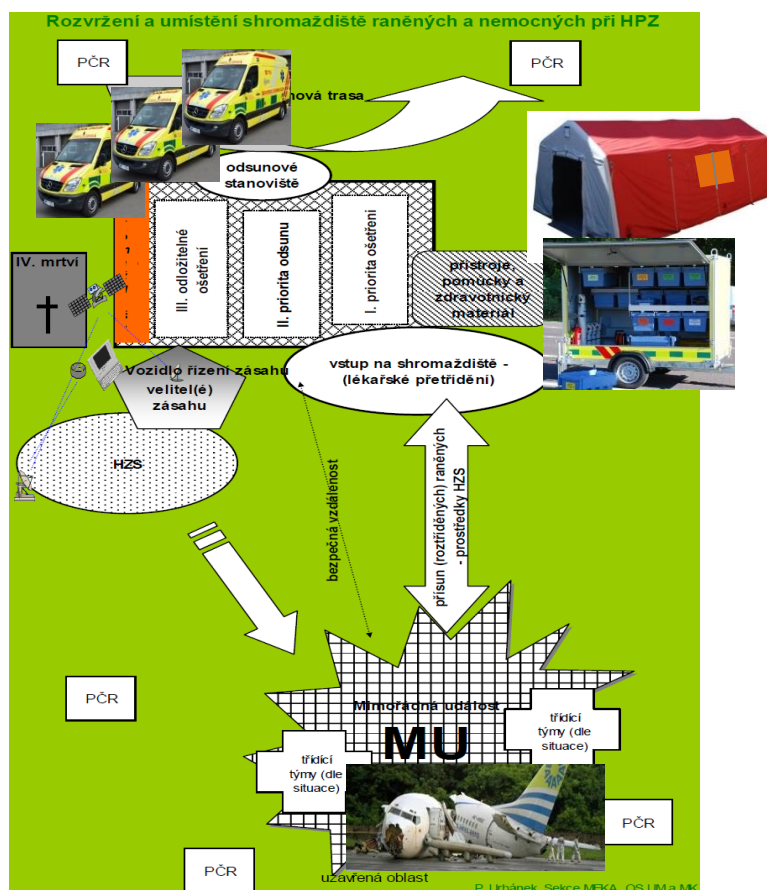
- **VEDOUcí ZDRAVOTNICKÉ SLOŽKY** = velitel zdravotníků, komunikuje s velitelem zásahu a veliteli dalších složek IZS, řídí ZZS na místě MU, je označen reflexní vestou, komunikuje s KZOS, žádá další síly a prostředky,
- **VEDOUcí LÉKAŘ** = je označen reflexní vestou, řídí a koordinuje třídící skupiny a skupiny při poskytování přednemocniční neodkladné péče, stanovuje vedoucí třídících skupin a vedoucí skupiny PNP,
- **VEDOUcí ODSUNU** = je označen reflexní vestou, má za úkol odsun postižených osob a jejich nahlášení na KZOS.

Obr. 5 Označení vedoucí složky ZZS JMK

Co nejdříve se stanovuje bezpečné místo pro třídění a místo pro zřízení stanoviště PNP (obvaziště). Pacienti by měli být přinášeni a ošetřováni dle priorit, přednost mají pacienti se selhávajícími nebo ohroženými základními životními funkcemi. Dalším úkolem vedoucího zdravotnické složky je ve spolupráci s PČR stanovit příjezdové trasy pro sanity, žádost o další prostředky, event. povolání záloh (personálních a technických), vyžaduje-li to stav na místě MU. Rozsah péče se zajišťuje v režimu minimálně přijatelného ošetření, což znamená zajistit zprůchodnění dýchacích cest, dostatečnou ventilaci, oběhovou stabilizaci, fixaci páteře, pánve a dlouhých kostí, analgézii a tepelný komfort. V případě nepříznivých meteorologických podmínek je zřizováno kryté shromaždiště – ve formě stanu pro MU. Stan je dopraven a postaven HZS. Do takového shromaždiště musí být jasně označen vstup a výstup a i zde jsou pacienti ukládáni dle priorit ošetření.

Odsun pacientů do nemocnice se řídí stavem pacienta a převažujícím typem poranění. Úloha KZOS je distribuovat pacienty do zdravotnických zařízení JMK tak, aby žádné z nich nebylo zahlceno. Odsun je prováděn vozidly ZZS JMK nebo ve spolupráci s dopravní zdravotnickou službou či autobusem HZS, při odsunu pacientů bez nebo s velmi lehkým zraněním. Zásah složky ZZS JMK na místě ukončuje vedoucí zdravotnické složky. Mimořádnou událost pro celou složku ZZS JMK ukončuje KZOS po příjezdu poslední výjezdové skupiny na základnu. VZS ve spolupráci s KZOS vyhotoví zprávu o řešení MU, která obsahuje informace minimálně o počtu vyslaných prostředků, počtu ošetřených a odsunutých osob a časovou osu události.

Obr. 6 Rozvržení a umístění shromaždiště raněných a nemocných při hromadném postižení zdraví, upraveno dle P. Urbánek, sekce MEKA

Mimořádná událost s hromadným postižením osob vyžaduje přípravu všech složek IZS a jejich příkladnou spolupráci na místě MU. ZZS JMK obvykle vyžaduje pomoc ve formě vyprošťování, přinášení zraněných a prostředků, předtřídění metodou START v případě, že zraněné není možné třídít přímo v epicentru MU, osvětlení, pomoc při vytýčení obvodu, stavbu stanů, uzavření oblasti proti neoprávněnému vstupu, ale i zajištění odchodu, evidence osob a zemřelých, pomoc při značení, vytýčení příjezdových a odsunových tras, přistávací plochy pro vrtulník. ZZS JMK spolupracuje nejen se základními složkami IZS (HZZS, PČR), ale dalšími subjekty: plynáři, vodáři, AČR, Panelem, SÚJB, orgány ochrany veřejného zdraví, dopravními zdravotnickými službami nebo vozidly pro převoz zemřelých a dalšími.

Pro hladký průběh řešení různých typů mimořádných událostí se provádí pravidelná taktická nebo prověřovací cvičení, která jsou zaměřena na součinnost všech složek IZS. Jsou pečlivě plánována ve spolupráci se všemi složkami IZS a krajským úřadem. Námět a termíny cvičení jsou uvedeny v „Plánu cvičení orgánů krizového řízení a složek IZS na rok xxxx“ a jsou schvalovány Bezpečnostní radou kraje.

KAPITOLA K-08

plk. Ing. Štefan Štefančík, HZS JMK (stefan.stefancik@firebrno.cz)

TECHNIK OCHRANY OBYVATELSTVA

1. PŘÍPRAVA TECHNIKA OCHRANY OBYVATELSTVA NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A KRIZOVÉ SITUACE

Zkušenosti z řešení mimořádných a krizových událostí, a to zejména při povodních, ukázaly potřebu mít připravené organizované skupiny osob, které by plnily specifické úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva. K organizovaným skupinám v uvedené oblasti patří jednotky požární ochrany, zejména jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí. Ty plní mj. i úkoly civilní ochrany a ochrany obyvatelstva vyplývající ze zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a konkrétně úkoly z § 30 vyhlášky MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. Bohužel byla tato problematika mnoho let opomíjena, i když de facto jednotky SDH obcí při svém nasazování prováděly činnosti spojené s ochranou obyvatelstva.

Stávající systém odborné přípravy členů jednotek SDH obcí (velitelů, specialistů) lze poměrně pružně (doplněním nových odborností a učebních osnov), rozšířit o problematiku ochrany obyvatelstva. Z tohoto důvodu byly v červenci roku 2013 vydány Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR nové osnovy 16-ti hodinového kurzu pro odbornost „**technik ochrany obyvatelstva**“ (**TOOB-16**). Tento kurz je určen pro členy jednotek SDH obcí, techniky ochrany obyvatelstva nebo velitele družstev pro ochranu obyvatelstva. Zvláště významnou úlohu má absolvování kurzu u jednotek SDH obcí, které jsou tzv. předurčeny (mají velkou územní působnost) pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva v rámci Jihomoravského kraje (prozatím v JMK 9 operačních jednotek SDH obcí). Tyto jednotky jsou využitelné v rámci vyhlášení zvláštního stupně poplachu kdekoliv v Jihomoravském kraji (v případě potřeby i jako mezikrajská výpomoc).

2. CÍLE KURZU, ROLE TECHNIKA OCHRANY OBYVATELSTVA PŘI ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A KRIZOVÝCH SITUACÍ

Cílem kurzu je připravit absolventa pro zastávání funkce technika ochrany obyvatelstva nebo velitele družstva pro ochranu obyvatelstva v jednotce SDH obce provádějících odbornou přípravu v jednotce na tomto úseku, popř. pracujícího jako člena krizového štábu obce pro řešení mimořádných událostí v obci, podílející se na tvorbě dokumentace vztahující se k realizaci opatření ochrany obyvatelstva a krizového řízení na úrovni obce - např. povodňový plán, výpisy z havarijních (krizových) plánů - a spolupracujícího s obcí při provádění preventivně výchovné činnosti. Takto proškolený člen jednotky SDH obce může působit jako „pravá ruka starosty“ zejména při přípravě (ale i řešení) na mimořádné, případně krizové situace ve správním obvodu obce. Zvláštní postavení má tento člověk navíc u již zmíněných předurčených jednotek pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva. U těchto jednotek zodpovídá zejména za odbornou přípravu v dané problematice a také za správné postupy při nasazení jednotky v rámci zvláštního stupně poplachu.

Samotný kurz TOOB-16 je zpravidla organizován ve vzdělávacím zařízení HZS JMK v Tišnově (Zařízení Tišnov). Účastník si hradí pouze objednanou stravu, ostatní náležitosti (ubytování, kurzovné) jsou zdarma. Pokyny k nástupu do kurzu jsou předány na základě zaslané přihlášky, kterou lze najít na webu HZS JMK: www.firebrno.cz

Jedná se o dvoudenní kurz, kdy přibližně jedna polovina času je věnována teorii a druhá praktickému výcviku. Účastníci kurzu jsou proškoleni z těchto oblastí:

- varování a informování obyvatelstva (teoreticky)

- evakuace, nouzové přežití a humanitární pomoc (část teorie, více prakticky včetně vzorů potřebné dokumentace a stavění kontejneru nouzového přežití)
- činnost jednotek při povodních a poškození budov (teorie + hlavně praktická stavba protipovodňových hrází různých typů)
- nebezpečné látky, ochrana jednotlivce (pouze základní informace)
- psychosociální péče o postižené obyvatelstvo a preventivně výchovná činnost obyvatel (zdůraznění toho, co by mělo být pro obec důležité k povznesení povědomí občanů v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva)

Na závěr probíhá přezkoušení účastníků kurzu ze získaných znalostí formou testu a každý úspěšný řešitel obdrží potvrzení o absolvování kurzu, vydané Hasičským záchranným sborem Jihomoravského kraje.

Tip: HZS JMK předpokládá organizovat tento kurz 3 x ročně – 2 kurzy v prvním pololetí, 1 kurz ve druhém pololetí daného roku. Termíny na dané pololetí můžete najít na webu HZS JMK: www.firebrno.cz. Doporučujeme, aby každá jednotka SDH obce měla ve svých řadách v budoucnu jednoho technika ochrany obyvatelstva!

KAPITOLA K-09

Mgr. Aneta Valoušková, KrÚ JMK (valouskova.aneta@kr-jihomoravsky.cz)

FINANCOVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

1. FINANČNÍ PŘIPRAVENOST NA MIMOŘÁDNÉ ČI KRIZOVÉ SITUACE

Finanční zabezpečení krizových opatření na běžný rozpočtový rok se provádí podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.

Za tímto účelem:

- a) ministerstva a jiné ústřední správní úřady v rozpočtu své kapitoly a kraje a obce ve svých rozpočtech na příslušný rok vyčleňují objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy na krizové situace; kraje a obce dále ve svém rozpočtu na příslušný rok vyčleňují účelovou rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků,
- b) finanční prostředky potřebné k zajištění přípravy na krizové situace vyčleňované ministerstvy a jinými ústředními správními úřady se v rozpočtech kapitol považují za závazný ukazatel státního rozpočtu na příslušný rok,
- c) Ministerstvo financí po projednání s Ministerstvem vnitra navrhuje v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa účelovou rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků. Použití finančních prostředků z této rezervy na předcházení krizových situací je možné pouze ve vazbě na mimořádné události podle zákona o integrovaném záchranném systému. Způsob použití rezervy upravuje vláda ve svém usnesení ke státnímu rozpočtu na příslušný rok.

2. OBNOVA ÚZEMÍ POSTIŽENÉHO ŽIVELNÍ ČI JINOU POHROMOU

Poskytování státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou, při níž byl vyhlášen krizový stav (stav nebezpečí nebo nouzový stav), je v současné době upraveno:

- zákonem č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb. o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o státní pomoci při obnově území), ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláškou Ministerstva financí č. 186/2002 Sb., kterou se stanoví náležitosti přehledu o předběžném odhadu nákladů na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území postiženém živelní nebo jinou pohromou a vzor pověření osoby pověřené krajem zjišťováním údajů nutných pro zpracování tohoto přehledu, ve znění vyhlášky č. 93/2006 Sb.

Právní úprava se obecně dotýká všech správních úřadů, které mohou být živelní nebo jinou pohromou postiženy, ústředních správních úřadů z pohledu poskytování státní pomoci, zejména pak ministerstev pro místní rozvoj a financí, a dále krajů a obcí.

Zásady poskytnutí státní pomoci

- musí být vyhlášen některý z krizových stavů (stav nebezpečí, nouzový stav),

- musí být podána na Ministerstvo financí žádost, ve které bude doloženo, že obec či kraj nejsou schopny vlastními prostředky obnovit svůj majetek sloužící k zabezpečení základních funkcí v území,
- kraje a obce musí doložit Ministerstvu pro místní rozvoj, v jaké míře jsou schopny situaci řešit z vlastních rozpočtů a další nezbytné údaje k finančním prostředkům potřebných na obnovu,
- kraj, v jehož územním obvodu došlo k mimořádné události, musí vypracovat přehled o předběžném odhadu nákladu a předložit jej Ministerstvu financí do 7 dnů od zrušení vyhlášeného krizového stavu.

Strategie obnovy území

Teprve po splnění těchto podmínek vypracuje Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s Ministerstvem financí návrh strategie obnovy postiženého území, který ministr pro místní rozvoj předloží vládě ke schválení do 20 dnů po uplynutí doby, na kterou byl krizový stav vyhlášen.

V usnesení vlády „O Strategii obnovy postiženého území“ vláda uloží ministrům příslušných resortů předložit v rámci stanovených finančních částek návrh dokumentace programu a podprogramu pro pomoc postiženým oblastem, poskytnutí dotací z určených rozpočtových kapitol a uvolnění finančních prostředků z kapitoly státního rozpočtu Všeobecná pokladní správa, které jsou pak převedeny do rozpočtových kapitol (zejména Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva zemědělství).

3. ÚHRADA NÁKLADŮ

3.1. Podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů

§ 29 Náhrada za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné a osobní pomoci

- peněžní náhradu poskytuje orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo uložení povinnosti rozhodl

§ 30 Náhrada škody

- způsobené v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními

§ 31 Finanční zabezpečení integrovaného záchranného systému

- finanční prostředky ke krytí výdajů spojené s činností IZS uplatňuje MV a kraj v návrhu svého rozpočtu
- k úhradě mimořádných výdajů vzniklých v důsledku prováděných záchranných a likvidačních prací může být použita rezerva finančních prostředků vyčleněná v rozpočtové kapitole VPS („**Rezerva na mimořádné výdaje podle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS**“)
- vláda nebo orgány kraje hradí náklady vynaložené složkami IZS ke krytí výdajů vzniklých při nasazení sil a prostředků složek IZS v případě, že neuhrazení těchto nákladů by mohlo ohrozit funkčnost složek IZS k provádění záchranných a likvidačních prací.

3.2. Podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů

§ 35 Náhrada za omezení vlastnického práva, poskytnutí věcných prostředků a vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci

- je povinen vyplatit orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo uložení povinnosti rozhodl,
- peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení nebo zrušení krizového stavu, v jehož důsledku vznikl nárok na peněžní náhradu,
- orgán krizového řízení je oprávněn požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu za poskytnutí věcných prostředků, vykonání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo dobrovolné pomoci, po původci havárie nebo jiné události, v jejímž důsledku vznikla krizová situace a musela být nařízena krizová opatření,
- těmito úhradami se kompenzují vynaložené výdaje.

§ 36 Náhrada škody

- stát je povinen nahradit škodu způsobenou právníčkým a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními (§ 39 odst. 4) prováděnými podle tohoto zákona,
- této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám,
- náhradu je povinen poskytnout ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení, při němž anebo v jehož důsledku vznikla škoda či újma,
- nárok na náhradu škody s uvedením důvodů uplatňuje právnícká nebo fyzická osoba písemně u příslušného orgánu krizového řízení do 6 měsíců od doby, kdy se o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká,
- orgán krizového řízení může v případech hodných zvláštního zřetele přiznat náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody,
- náhrada škody se neposkytuje právníčkým a fyzickým osobám, které zavinily vznik škodné události,
- orgán krizového řízení je oprávněn požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu škody, po původci havárie nebo jiné události, v jejímž důsledku vznikla krizová situace a musela být nařízena krizová opatření.

§ 37 Poskytování státní podpory při haváriích nebo živelních pohromách

4. DOTAČNÍ TITULY JIHMORAVSKÉHO KRAJE KE ZVÝŠENÍ PŘIPRAVENOSTI NA MIMOŘÁDNÉ ČI KRIZOVÉ SITUACE

Informace o dotačních titulech jsou k dispozici na webových stránkách Jihomoravského kraje www.kr-jihomoravsky.cz v sekci Granty a Dotace. Upřesnění dotačních programů je vždy provedeno s počátkem nového kalendářního roku.

„Dotační program Jihomoravského kraje na požární techniku a věcné prostředky k řešení mimořádných událostí jednotek sborů dobrovolných hasičů měst a obcí Jihomoravského kraje na období 2013 – 2016“

Dotační program je určen pro obce na území Jihomoravského kraje, které jsou zřizovateli jednotky sboru dobrovolných hasičů obce v souladu s ustanovením § 29 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Dotace jsou určeny na:

- a) nákup a rekonstrukci požární techniky (dopravní automobily a cisternové automobilní stříkačky) vyhovující podmínkám vyhlášky ministerstva vnitra č. 35/2007 Sb., o technických podmínkách požární techniky, ve znění pozdějších předpisů,
- b) opravy a nákup požární techniky a věcných prostředků požární ochrany (zásahová a pracovní výstroj a výzbroj apod.), vyhovující podmínkám přílohy č. 4 vyhlášky ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky ministerstva vnitra č. 255/1999 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů,
- c) nákup a opravy speciálního vybavení pro záchranné a likvidační práce odpovídající místním rizikům dle Havarijního plánu Jihomoravského kraje nebo schváleného povodňového plánu,
- d) nákup a opravy jiných prostředků pro činnost předurčených JSDH na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatelstva.

Jihomoravský kraj v případě schválení poskytne dotaci maximálně do 70 % celkových uznatelných výdajů akce – všechny výdaje musí být kalkulovány bez daně z přidané hodnoty v případě, že příjemce má nárok na její odpočet. Celková výše dotace se dále řídí těmito podmínkami:

- a) na nákup a rekonstrukci požární techniky - „Zásahový požární automobil“ typu CAS (cisternová automobilní stříkačka) a AZ (automobilový žebřík) se poskytuje dotace v maximální výši 1.000.000,- Kč,
- b) na nákup a rekonstrukci požární techniky - „Zásahový požární automobil“ typu DA (dopravní automobil), RZA (rychlý zásahový automobil), TA (technický automobil) se poskytuje dotace v maximální výši 500.000,- Kč,
- c) na opravy a nákup ostatních věcných prostředků a požární techniky v rámci požární ochrany se poskytuje dotace v maximální výši 300.000,- Kč,
- d) na nákup a opravy jiných prostředků pro činnost předurčených JSDH na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatelstva v maximální výši 300.000,- Kč.

Souběh dotace podle tohoto dotačního programu se nevylučuje s dotacemi státních programů nebo jiných finančních zdrojů, tzn., že tuto dotaci lze použít i v kombinaci se státem poskytovanou účelovou dotací vybraným obcím v rámci reprodukce požární techniky pro jednotky požární ochrany.

KAPITOLA K-10

kpt. Ing. Dana Menšíková, HZS JMK (dana.mensikova@firebrno.cz)

KDE NAJÍT POTŘEBNÉ INFORMACE

1. PORTÁL KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ V JIHOMORAVSKÉM KRAJI - KRIZPORT

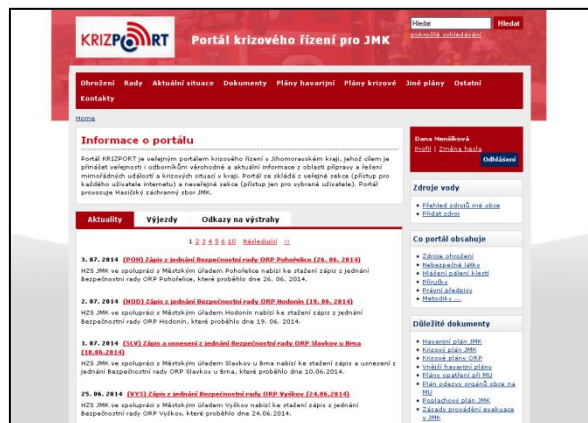
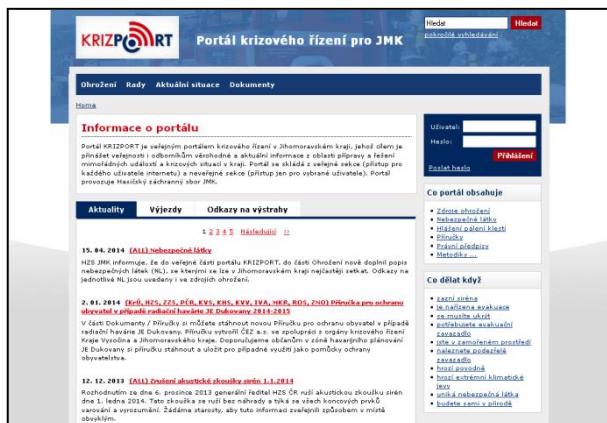
Cílem portálu KRIZPORT je přinášet veřejnosti i odborníkům v Jihomoravském kraji věrohodné a aktuální informace z oblasti přípravy a řešení mimořádných událostí a krizových situací v kraji. Portál se skládá z veřejné sekce (přístup pro každého uživatele internetu) a neveřejné sekce (přístup jen pro vybrané uživatele). Portál provozuje Hasičský záchranný sbor JMK a naleznete jej na webu: <http://krizport.firebrno.cz> nebo www.krizport.cz.

Portál je rozdělen do dvou částí:

- **veřejná část** (přístup pro každého uživatele internetu), obsahuje základní informace pro občany – co hrozí v kraji, jak se připravit a jak se zachovat, pokud nebezpečí nastane, kde nalézt aktuální informace o situaci v kraji (počasí, doprava ...)
- **neveřejná část** (přístup pod heslem - jen pro vybrané uživatele, mj. pro starosty obcí) - obsahuje např. havarijní a krizové plány, poplachový plán kraje, aplikaci zdroje vody k hašení, metodiky, pomůcky, postupy pro řešení různých druhů mimořádných událostí, kontakty, apod.

Jednotlivé části jsou barevně odlišeny (veřejná část **modře**, neveřejná část **červeně**).

Tip: Do neveřejné části je třeba se přihlásit (zadat „uživatel“ a „heslo“). Heslo si můžete následně sami změnit. Pokud se stane, že přihlašovací údaje ztratíte nebo zapomenete, kontaktujte odd. ochrany obyvatelstva a krizového řízení Krajského ředitelství Hasičského záchranného sboru JMK (lukas.vymazal@firebrno.cz).

Prínosy KRIZPORTU:

- 👍 snadná a rychlá orientace
- 👍 veškeré novinky a aktuality pro Vaši potřebu jsou Vám zasílány emailem, takže se nemůže stát, že něco přehlédnete
- 👍 veškerá dokumentace, kterou lze využít při přípravě a řešení mimořádné události nebo krizové situace je na jednom místě

👉 v rámci KRIZPORTu můžete také vyhledávat potřebné informace - slouží k tomu vyhledávač v pravém horním rohu

👉 informace zde uvedené nejsou zastaralé; je snaha ze strany HZS JMK, aby veškeré údaje byly aktuální (pokud však i přesto objevíte údaj, který již není platný, kontaktujte HZS JMK - můžete k tomu využít formulář „Našli jste nepřesnost?“ nebo přímo poslat email: „Nepřehlédněte“)

The screenshot shows the KRIZPORT website interface. At the top, there are links for emergency plans (Krizový plán) for Veselí nad Moravou, Vyškov, Znojmo, and Židlochovice. Below these are checkboxes for various entities like Redaktoři, ZZS, KHS, etc. A blue circle highlights a feedback form titled "Našli jste nepřesnost?". Another blue circle highlights a "Nepřehlédněte" (Don't miss) section with a link to "Našli jste neaktualizaci?". On the right, there are "Důležitá čísla" (Important numbers) for fire services and police.

👉 vybrané části si můžete z KRIZPORTu vyexportovat a uložit k sobě do počítače nebo vytisknout

The screenshot shows the "Havarijní plán JMK" page on KRIZPORT. It includes a search bar at the top right, a navigation menu, and a main content area with a table of document structure. A blue arrow points to a download icon for the "Havarijní plán JMK" document.

označení dokumentu			název dokumentu
základ	1. poř.	2. poř.	3. poř.
			Úvodní část HP JMK
A.			Informační část
	A1.		Charakteristika kraje
	A1-1		Mapa správních obvodů OB
	A1-2		Přehled fontén odpadních vod a kanalizací
	A1-3		Přehled zdravotnických zařízení - Úřadová péče
	A1-4		Přehled zařízení sociální péče
	A1-5		Přehled zásobníků a kompresních stanic pitné

Tip: Pokud si na webové stránky Vaší obce umístíte odkaz na KRIZPORT, splníte tím svoji zákonnou povinnost seznámit své občany o možných ohroženích na území obce. Odkázat můžete jakýmkoliv způsobem, však nejjednodušší a nejprehlednější je umístit na Vaše webové stránky (ideálně na úvodní stránku) ikonu „KRIZPORTu“ s hypertextovým odkazem do portálu.

Kde na KRIZPORTu naleznete to, co můžete při přípravě nebo při řešení mimořádných událostí a krizových situací potřebovat:

Ohrožení – Zdroje ohrožení: zde naleznete přehled možných zdrojů mimořádných událostí na území obce (jsou zde zahrnuty pouze stacionární a geograficky definovatelné zdroje ohrožení – např. přirozené a zvláštní povodně, velkochovy, objekty nakládající s nebezpečnými látkami, čerpací stanice, apod.)

Ohrožení – Mapy: zde se můžete podívat na mapy v off-line režimu, na kterých jsou znázorněny např. záplavová území přirozených povodní, zóny havarijního plánování objektů zařazených do skupiny „B“ podle zákona o prevenci závažných havárií, zóny ohrožení kolem objektů, na něž jsou zpracovány plány opatření a zóna havarijního plánování jaderné elektrárny Dukovany

Rady: zde jsou umístěny především informace pro obyvatelstvo, jak se má připravit a zachovat v případě různých mimořádných událostí (např. povodně, blackout, radiační havárie), dále zde naleznete různé příručky a témata z projektu „Vaše cesty k bezpečí“

Aktuální situace: zde jsou uvedeny odkazy na jiné webové stránky, kde naleznete informace např. o aktuálním počasí, o hladině toků v kraji, o dopravě v kraji apod.

Dokumenty: v této části je zejména volně ke stažení vzor „Plánu odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události“ a dále např. v části **Metodiky...** různé dokumenty potřebné k přípravě na mimořádné události či krizové situace (např. „Zásady provádění evakuace v Jihomoravském kraji“)

Do výše uvedených částí se dostanete, aniž byste museli být přihlášení. Pro níže uvedené části je už potřeba se přihlásit.

Plány havarijní – Havarijní plán JMK: zde Vás mohou nejvíce zajímat tyto části:

- **A2-1 Přehled zdrojů ohrožení na území JMK** - zde je uvedeno to stejné, jako v části **Ohrožení – Zdroje ohrožení**, ale navíc jsou zde uvedeny kontaktní osoby a kontakty na ně
- **C1 Plán vyrozumění** - zde je možné nalézt spojení na složky IZS, krizové štáby v kraji, spojení na obce v kraji a vybrané subjekty JMK
- **C3 Plán varování** - zde je uveden celkový přehled a umístění prvků varování
- **C5 Plán individuální ochrany** - zde je veden přehled o kapacitách školských, zdravotnických, sociálních a obdobných zařízení a počtech neumístěných osob pro jejich zabezpečení PIO
- **C6 Plán evakuace** - obsahuje informace ohledně míst evakuace z důvodu povodní, úniku radioaktivních látek a nebezpečných chemických látek
- **C7 Plán nouzového přežití** - obsahuje zařízení a služby nouzového přežití v JMK (např. ubytování, nevládní humanitární organizace, služba nouzového zásobování vodou apod.)
- **PD10 Plány opatření pro případ vzniku mimořádné události vybraných objektů a zařízení**

Plány havarijní – Vnější havarijní plány: zde naleznete všechny vnější havarijní plány zpracované na objekty s velkým množstvím chemických látek, pro které byla Krajským úřadem stanovena zóna havarijního plánování

Plány krizové: zde naleznete Krizový plán Jihomoravského kraje a krizové plány všech obcí s rozšířenou působností

Ostatní – Zdroje vody: zde naleznete vstup do aplikace k vedení zdrojů vody k hašení požárů v JMK - průběžnou aktualizací v této aplikaci si plníte povinnost, stanovenou Nařízením JMK, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení zdrojů vody k hašení požárů (částka 13/2012)

Ostatní – Nouzové přežití: zde naleznete přehledové tabulky disponibilních prostředků pro nouzové přežití v JMK (nářadí, povodňové pytle, elektrocentrály, těžká technika, apod.)

Ostatní – PANEL NNO: zde naleznete stručné informace o nestátních neziskových organizacích, poskytujících psychosociální, zdravotní a logistickou pomoc při mimořádných událostech a také postup pro jejich vyžádání na místo mimořádné události

Kontakty: zde můžete vyhledávat v seznamu kontaktů anebo si můžete najít příslušnou skupinu (např. Povodňová komise ORP, Stálá pracovní skupina krizového štábu ORP, skupiny starostů v rámci ORP apod.)

2. PROJEKT „VAŠE CESTY K BEZPEČÍ“

Projekt „Vaše cesty k bezpečí“, známější však pod názvem „Chytré blondýnky“ byl vytvořen za účelem informování široké veřejnosti o tom, jak správně postupovat při běžných druzích ohrožení, vč. ohrožení bezpečnosti či majetku v důsledku kriminality. Projekt obsahuje celkem 33 témat - rad, rozdělených do 3 základních částí: ochrana obyvatelstva, požární prevence, bezpečnost občana. Rady mohou být také využity krizovým štábem obce (např. je-li potřeba občanům říci, co mají v konkrétním případě dělat). Rady chytrých blondýnek naleznete na webu: www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci.

Tip: Pokud si na webové stránky Vaší obce umístíte odkaz na tento projekt, splníte tím svoji zákonnou povinnost seznámit občany obce s opatřeními na ochranu obyvatelstva. Odkázat můžete jakýmkoliv způsobem, však stejně jako u KRIZPORTu je nejjednodušší a nejprehlednější umístit na Vaše webové stránky ikonu „Vaše cesty k bezpečí“ s hypertextovým odkazem do portálu.

KAPITOLA P-01

Oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení, HZS JMK

VZOR INFORMACE Z OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA A KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ PRO WEB OBCE

Mimořádné události a krizové situace - jak se zachovat při jejich vzniku

1. Co je to mimořádná událost a krizová situace?

1.1. **mimořádná událost (MU)** - škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. Příkladem může být např. požár, únik nebezpečné látky do ovzduší (amoniak ze zimního stadionu poblíž bytových jednotek) nebo např. sesuv půdy.

1.2. **krizová situace (KS)** - mimořádná událost, v jejímž důsledku se vyhláší krizový stav. Jsou při ní ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí a hrozící nebezpečí nelze odvrátit a způsobené škody odstranit běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému. Příkladem nejčastějšího typu KS mohou být povodně.

MU a KS, které mohou nastat na území Jihomoravského kraje

<http://krizport.firebrno.cz/ohrozeni/co-hrozi-v-jmk>

MU a KS, které mohou nastat na území naší obce/města

<http://krizport.firebrno.cz/ohrozeni/zdroje-ohrozeni> *Doplnit odkaz z Krizportu podle jednotlivých ORP!*

2. Kam a jak nahlásit MU?

Důležitá telefonní čísla

- Hasiči **150**
- Záchranná služba **155**
- Policie **158**
- Jednotné číslo tísňového volání **112**
- Městská policie **156**

Operační středisko potřebuje vědět tyto údaje:

- kdo volá (jméno volajícího) a telefonní číslo

- co, kde a kdy se stalo (*Operační střediska jsou zřízena na krajské úrovni. Pro včasný zásah složek IZS je důležité přesné určení místa vzniku mimořádné události, tzn. název obce i okresu, ve kterém se nachází*)
- doplňující údaje podle situace (počet postižených, druh zranění, apod.)

Vzor správného nahlášení MU:

<http://www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci/hlaseni-mimoradne-udalosti>

Další důležitá telefonní čísla *Doplnit podle místních podmínek a pravidelně aktualizovat!*

- Starosta města/obce
- Krizový štáb města/obce
- Nejbližší zdravotnické zařízení nebo lékař
- Správci místních inženýrských sítí (voda, plyn, elektřina)
- ...

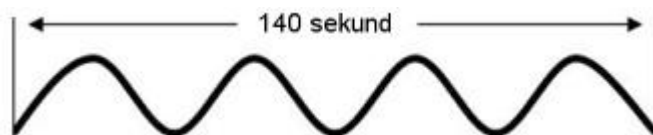
3. Jak budou obyvatelé varováni?

Bezprostřední varování obyvatelstva zabezpečují **koncové prvky varování** - technická zařízení schopná vydávat varovný signál (např. elektrické rotační sirény) nebo varovný signál a informaci (elektronické sirény nebo místní informační systémy).

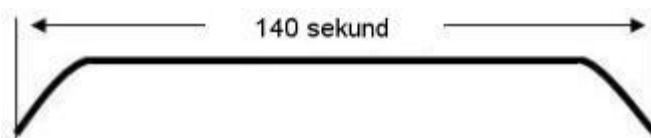
Rozmístění sirén v obci/městě - *doplnit podle aktuální situace v dané obci/městě!*

3.1. Druhy signálů

- **Všeobecná výstraha** - tento signál oznamuje hrozící nebezpečí a může zaznít kdykoli, v kteroukoli denní i noční dobu. Signál „Všeobecná výstraha“ je kolísavý tón po dobu 140 sekund a může zaznít 3x po sobě, popř. bude doplněn zprávou o charakteru ohrožení a činnosti, kterou je nutno na ochranu obyvatelstva provést.

- **Zkouška sirén** - tento signál není varovným signálem(!), ověřuje se jím pouze funkčnost systému a také slyšitelnost sirén. Pokud při zkoušce (1. středa v měsíci ve 12:00) neslyšíte „svoji“ sirénu v místě Vašeho bydliště, nahlase to na příslušný obecní úřad. Signál „Zkouška sirén“ je nepřerušovaný tón sirény po dobu 140 sekund.

- **Požární poplach** - tento signál slouží pouze ke svolání jednotek požární ochrany k výjezdu na zásah. Signál „Požární poplach“ je 1x přerušovaný tón po dobu 60 sekund, u elektronické sirény napodobující zvuk trubky HÓ-ŘÍ, HÓ-ŘÍ. Při tomto signálu doporučujeme pouze zjistit, jestli se případný požár nebo jiná mimořádná událost neděje ve Vašem bezprostředním okolí a pokud Vás neohrožuje, zachovejte klid a nic nedělejte, nebudete-li k tomu záchranáři vyzváni.

3.2. Co dělat, když zazní signál všeobecná výstraha?

- **Okamžitě se ukryt** – vyhledejte úkryt v nejbližší budově. Pokud cestujete automobilem a uslyšíte varovný signál, zaparkujte automobil a vyhledejte úkryt v nejbližší budově.
- **Zavřít okna a dveře** – pokud jste v budově, zavřete a utěsněte okna, dveře a další větrací otvory. Siréna může signalizovat únik nebezpečných látek. Uzavřením prostoru snížíte pravděpodobnost zamoření.
- **Sledovat informace o situaci** – pomocí televize ČT1 a rádia Český rozhlas Radiožurnál, poslechem hlášení obecního rozhlasu, rozhlasovými vozy Městské policie nebo Policie ČR.

Více viz:

<http://www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci/kdyz-zazni-sireny>

4. Evakuace

4.1. Co je to evakuace?

Způsob ochrany, kterým se zabezpečuje přemístění osob z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, kde je zpravidla zajištěno náhradní ubytování, stravování a další nezbytná opatření pro nouzové přežití. Rozhodnutí o provedení evakuace bude vydáno vždy, pokud nebude možno zajistit ochranu osob v místech jejich stálého nebo běžného pobytu.

Druhy evakuace:

- dle vývoje MU: **přímá** (bez předchozího ukrytí nebo **s předchozím ukrytím**)

- dle organizace: **řízená** (řízena odpovědnými orgány, např. velitelem zásahu, starostou, apod.) nebo **samovolná** (občané se evakuují sami na výzvu příslušných orgánů)
- dle časového vývoje: **krátkodobá** (bez nutnosti náhradního ubytování) nebo **dlouhodobá** (více než 24 hod., tj. se zajištěním náhradního ubytování)
- dle plošného rozsahu: **objektová** (pouze pro konkrétní ohrožený objekt) nebo **plošná** (pro ohrožené území)

4.2. Co má obsahovat evakuační zavazadlo?

Evakuační zavazadlo je nutné v případě, kdy se jedná o dlouhodobou evakuaci. Jako evakuační zavazadlo nejlépe poslouží batoh (krosna), cestovní taška nebo kufr. Na zavazadlo upevněte štítek s vaším jménem, příjmením a celou adresou.

Evakuační zavazadlo by mělo obsahovat:

- jídlo a pití (základní trvanlivé potraviny, pitná voda v “plastu“)
- jídelní miska, příbor, otvírač konzerv, kvalitní nůž, plastový kelímek nebo polní láhev
- léky, zdravotní pomůcky (léky, které aktuálně užíváte, přípravky proti bolesti, brýle, aplikátor inzulínu...)
- oblečení, potřeby na spaní (přikrývka nebo spací pytel, karimatka, kompletní náhradní sezónní oblečení a obuv)
- toaletní a hygienické potřeby
- nit, jehla, nůžky
- důležité dokumenty, doklady a cennosti (občanský průkaz, cestovní pas, rodné listy, průkazy zdravotní pojišťovny, pojistné smlouvy, doklady k nemovitostem, automobilu, čísla kont, peníze v hotovosti, platební karty, cenné papíry...)
- mobilní telefon a nabíječku
- FM rádio – v jakékoliv podobě (součást mobilního telefonu, MP3 přehrávače, tabletu, atd.) s nabíječkou nebo bateriemi
- baterku (svítilnu) + náhradní baterie
- zápalky, svíčky, zapalovač
- pro případné vyplnění dlouhé chvíle (hračky, knihy...)

V případě evakuace s domácím zvířetem:

- krmivo
- další potřeby (náhubek, obojek, miska, stelivo)
- zdravotní průkaz a vhodný obal pro převoz

Více zde:

<http://www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci/co-ma-obsahovat-evakuacni-zavazadlo>

4.3. Zásady pro opuštění domu nebo bytu v případě evakuace

- vypněte elektrické spotřebiče s výjimkou chladniček a mrazniček, ve kterých jsou uloženy potraviny (v případě povodní však vždy vypněte hlavní jistič)
- uzavřete hlavní uzávěry plynu a vody
- uhasete otevřený oheň v kamnech, vařičích, tepelných agregátech apod.
- odpojte antény televizních a rozhlasových přijímačů
- překontrolujte uzavření oken
- dětem vložte do kapsy cedulku se jménem, adresou a spojením na rodiče
- zabezpečte byt nebo dům proti vniknutí cizích osob
- na vstupní dveře připevněte informaci o tom kdo, kdy a kam se evakoval
- přesuňte se do určeného evakuačního střediska
- při využití samostatné evakuace k příbuzným, známým, na chatu, chalupu oznamte tuto skutečnost úřadům, organizujícím evakuaci

Více zde:

<http://www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci/jak-postupovat-pri-evakuaci>

5. Všeobecné zásady a chování při vzniku MU

- **RESPEKTUJTE** situaci a snažte se získávat informace z oficiálních zdrojů (rozhlas, televize, místní rozhlas, pokyny velitele zásahu, pokyny zaměstnavatele, apod.)
- **NEROZŠÍŘUJTE** poplašné a neověřené zprávy
- **VARUJTE** ostatní ohrožené osoby ve svém nejbližším okolí
- **NETELEFONUJTE** zbytečně, přetěžujete síť
- **NEPODCEŇUJTE** vzniklou situaci
- **POMÁHEJTE** sousedům, zejména starým a nemocným lidem
- **UVĚDOMTE SI**, že největší hodnotou je lidský život a zdraví, teprve potom záchrana majetku
- **UPOSLECHNĚTE** pokynů pracovníků záchranných složek, orgánů veřejné správy

6. Důležité odkazy

HZS Jihomoravského kraje: www.firebrno.cz/

Webový portál krizového řízení HZS JMK:

<http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/prirucky>

<http://krizport.firebrno.cz/navody/jak-se-chovat> , <http://krizport.firebrno.cz/navody/povodnovy-balicek>,

Policie ČR: <http://www.policie.cz/clanek/rady-policie-cr-a-informace-o-prevenci-143872.aspx>

Zdravotnická záchranná služba JMK: <http://www.zzsjmek.cz/jak-poskytovat-prvni-pomoc>